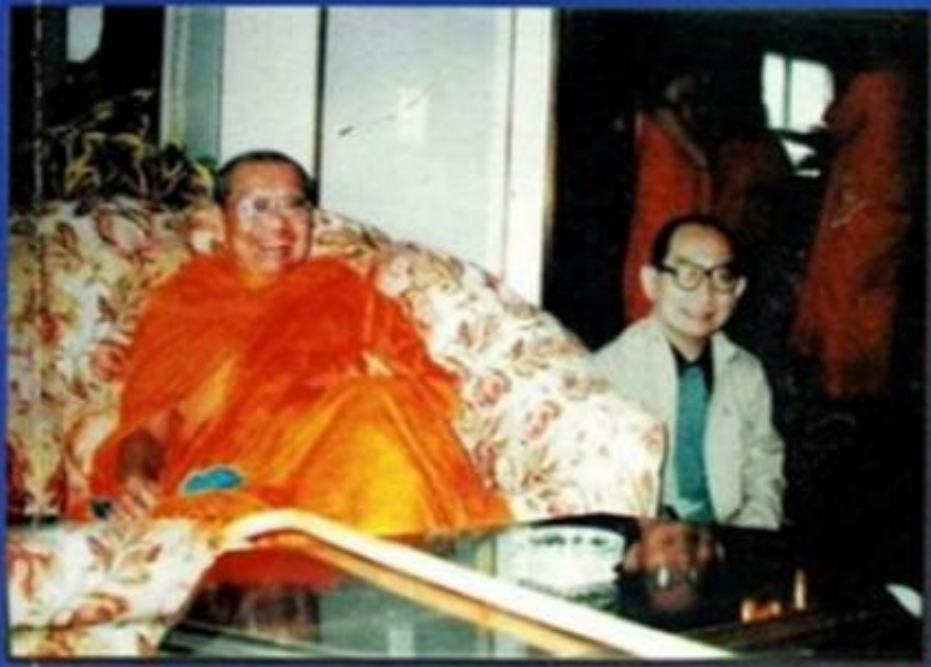

ธรรมะหลวงปู่

ธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น เล่มที่ ๑

ธรรมะบางตอนของ

หลวงปู่ฤาษี (พระราชพรหมยาน)

และพระอริยเจ้าบางองค์

รวบรวมโดย

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

ธรรมะหลวงปู่

(ธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น เล่มที่ ๑)

ธรรมะบางตอนของหลวงปู่ฤาษี

(พระราชพรหมยาน)

รวบรวมโดย : พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

สารบัญ

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอนที่ เกี่ยวเนื่องกับหลวงปู่ และ พระอริยเจ้าบางองค์

๐ ปกิณกะธรรม(ปกหน้าด้านใน).....11

๐ ปกิณกะธรรม (ก่อนหลังสารบัญ)12

คำนำ14

**ธรรมะและเหตุการณ์บางตอนที่ เกี่ยวเนื่องกับหลวงปู่ ตอน
ที่ ๑ (๕๐ วันแรก)21**

๐ ก่อนที่ท่านจะละชั้น ๕ และหลังละชั้น ๕ แล้ว21

๐ ใ้บาตรเทโว คือ กรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔.....23

๐ การบูชาคนที่ควรบูชา การเคารพคนที่ควรเคารพหนึ่ง ซึ่ง
เป็นมงคลภายใน24

๐ “อาตมาขออนุโมทนาบุญของคุณหมอด้วย”26

๐ เหตุการณ์ในวันที่หลวงปู่ถึงชั้น ๕27

๐ หลวงปู่เกือบถูกฉีดยากันเน่า28

๐ หลวงปู่ยิ้ม กับ หลวงปู่ฟัน.....29

- ๐ หลวงพ่อท่านแสดงฤทธิ์ให้ลูกศิษย์เห็นกับตาถึง ๓ อย่าง
คือ31
- ๐ หลวงพ่อท่านได้แสดงธรรมครั้งสุดท้าย32
- ๐ ผมก็พบมโหรีวงใหญ่บรรเลงเพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ”34
- ๐ หลวงพ่อหายใจให้หนูดูหน่อย35
- ๐ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ มาเป็นประธานในพิธีนี้36
- ๐ “ได้ยินแต่เสียงคุยกัน แต่ไม่รู้ว่าคุยเรื่องอะไร”37
- ๐ “ทางข้างเผือกประกายแก้ว”39
- ๐ ใน ๑๐ วันแรกนั้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นกับวัดมากมาย41
- ๐ งานทำบุญ ๗ วันหลวงพ่อ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัด
สามพระยามาเป็นประธาน43
- ๐ หลวงพ่อปาน วัดบางนมโค ท่านมาสอน44
- ๐ ปราภภูมิดาวประหลาดส่องแสงอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียง
ใต้ของศาลา ๑๒ ไร่.....45
- ๐ รอนั้นรอได้ แต่ต้องรอให้เป็น46
- ๐ หลวงปู่บุดดา ท่านมาเทศน์สอน ให้ผมกับคุณสุรีพร ๒ คน
อยู่เฝ้าหลวงพ่อตลอดคืน.....47

- ๑ มีดวงแก้วประกายพริ้วขึ้นอีกหนึ่งดวง (หลวงพ่อดำ)..51
- ๑ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณองค์ที่เห็น
จุดประสงค์เพื่อให้หมอตั่งวงสนทนาธรรม.....54
- ๑ นิินทาปลั่งสา เป็นกฎของกรรมตามมาให้ผล58
- ๑ คุณาวประกายพริ้ว (ซึ่งเป็นดวงจิตพระอรหันต์).....59
- ๑ เด็ก ๕ ขวบ “เห็นพระบินมาในอากาศ”61
- ๑ เด็ก ๕ ขวบจากจังหวัดนนทบุรี กับเด็กชาย ๕ ขวบจาก
จังหวัดนครสวรรค์ ๒ คนนี้ (เคยได้อิถุญาโลภีมาก่อน).62
- ๑ พระธรรมที่ทรงพระเมตตาสอนระหว่างช่วงศึก ขณะ
สงคราม.....63
- ๑ เกาหัวแต่ไม่หายคัน.....64
- ๑ จับขโมยได้ ๑ คน ที่พระจุพามณี.....65
- ๑ “ยามเอ๋ยยามนี้ คงจะมีแต่พวกเราเฝ้าหลวงพ่อดำ”68
- ๑ ทำไมจึงต้องเฝ้าหลวงพ่อดำ หรือเฝ้าทำไม.....69
- ๑ รูปคือได้ธรรมะซึ่งมีค่าสูงสุดในโลก พอรูปเป็นหัวข้อ
ได้ ๑๐ ข้อ69

๐ ขอสรุปธรรมที่พระพุทธองค์ทรงเมตตาสอนในระหว่าง	
๕๐ วันแรก.....	73

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน ที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อดอน	
ที่ ๒ (๕๐ วันหลัง).....	81

๐ “ขอให้พินภัยตนเอง”	82
----------------------------	----

๐ คำสั่งและคำสอนของพระองค์คืออะไร	86
---	----

๐ มีข่าวลือว่า จะมีบุคคลภายนอกมาแย่งชิงชั้นที่ ๕ ของ	
หลวงพ่อดอน	88

๐ ลูกศิษย์หลวงพ่อดอนในขณะนั้นส่วนใหญ่เชื่อว่าหลวงพ่อดอน	
อาจจะกลับมา	89

๐ ข่าวลือมาว่า หลวงพ่อดอนท่านเข้านิโรธสมบัติ	89
--	----

๐ ข่าวลือหลายสำนักยืนยันว่า หลวงพ่อดอนยังไม่ตาย.....	91
--	----

๐ “นั่นแน่ สมเด็จ มานอนเตียง ผมทำไม”	92
--	----

๐ มีพระองค์หนึ่ง (หลวงพ่อดอน) ไปชวนป่ามาเที่ยววัดนี้	93
--	----

๐ ธรรมที่ได้จากเหตุการณ์	95
--------------------------------	----

๐ สมเด็จองค์ปัจจุบัน สอนอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ และดู	
จิตในจิต, วิมุติ.....	101

- ๑ สมเด็จพระสังฆราช สอนพระธรรมย่อมอยู่เหนือสิ่งอื่นใด,
พระธรรมเที่ยง ก็คือ กรรมเที่ยง102
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องพรหมวิหาร ๔....104
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง การยืน เดิน นั่ง
นอน คือ ตัวธรรมล้วน ๆ.....106
- ๑ สมเด็จพระสังฆราชสอนเรื่องจงมั้นหาตัวธรรมล้วน ๆ....107
- ๑ จิตแสวงหาความเกิดดับอยู่ ไม่รู้จักหยุดจักหย่อน ไม่เห็น
สันตติ แต่ตกอยู่ภายใต้สันตติ108
- ๑ สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน ทรงเมตตาสอนเรื่อง ความไม่
เบียดเบียน.....109
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกตินั้นเป็นไฉน
.....109
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อย่าละความเพียร
.....111
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช เมตตาสอนเรื่อง อย่าพกเอากิเลสขึ้นมา
บนนิพพาน112
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช เมตตาสอนเรื่อง การตัดอารมณ์ฟุ้งด้วย
ปัญญา.....113

- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องเข็ดทุกข์หรือยัง..114
- ๑ หลวงพ่อฤๅษี เมตตาสอนเรื่อง ธรรมะเป็นของเขา.....115
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง วิตกจริต.....116
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อุเบกขาอย่างมีสติ และมีปัญญา.....120

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน ที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อ ตอน
ที่ ๓ ตอนจบ.....121

- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง “เมื่อกามและกาม สัตถุญญาเกิด”121
- ๑ หลวงพ่อมาสอนเรื่อง ให้สนใจสงครามในกายและจิตเรา ดีกว่าสงครามภายนอก.....123
- ๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาตามาสอนต่อ (หมั่นเอาจิตคุมกาย กันไว้ให้ดี ๆ พยายามอย่าให้กายคุมจิต)124
- ๑ หลวงพ่อมาสอน วิธีแก้ปากเสียว (วชิกรรม ๔)126
- ๑ หลวงพ่อมาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง การเดิน นั่ง นอน ยืน อย่างไรในพระพุทธศาสนา จึงจะมีผลดี128
- ๑ หลวงพ่อมาเน้นเรื่องการปฏิบัติ.....130

◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง กฏของกรรม.....	131
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง ปกิณกะกรรม	133
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง ปกติกรรมนั้นเป็น ไฉน.....	135
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง มรณานุสติ	136
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง “กรรมเป็นปัจจัย ตั้ง”	137
◎ หลวงปู่บุญดา เมตตา มาสอนเรื่อง “การวางเฉย”	138
◎ หลวงปู่บุญดา เมตตา มาสอนเรื่อง อริยาบท ๔	140
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง กรรมพรตปราสาท.....	142
◎ หลวงปู่บุญดา มาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง “อายตนะ ๖”	144
◎ หลวงปู่บุญดา มาสอนลูกสาวของท่านต่อ เรื่อง อกาลิโก	148
◎ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่อง การปราสาทพระ รัตนตรัย, กรรมบถ ๑๐ และพรหมวิหาร ๔.....	150

◎ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อย่าฝืนเวทนาของ จิต และโลกธรรม ๘	153
◎ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอน เรื่อง หากเกิดอารมณ์ อยากตำหนิกรรมหรือสงสัยในกรรม ควรจะอย่างไร....	156
◎ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอน เรื่องคุณเรื่องโทษของ อาหาร	157
◎ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ไตรลักษณ์และ อวิชา.....	159
◎ หลวงพ่อเมตตาสาธอน เรื่อง กฎของกรรมของนักบวช เหล่านั้น	166
◎ หลวงปู่บุดดา ถาวโร (พระสังโฆ อัมมาโณ)	170
◎ เก็บพระธรรม จาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร (บางส่วนจาก หนังสือ ที่ระลึกหลวงปู่บุดดา อายุ ๕๕ ปี).....	184
◎ เก็บธรรมะจาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร	191
◎ ปกิณกะธรรม หลวงปู่บุดดา ถาวโร.....	201
◎ ธรรมะวาตะ จาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร	207
◎ ธรรมะจันทสาโรบูชา จาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร	223

◎ อาจารย์ยธรรม ของ : พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต (บางส่วน)	242
◎ อาจารย์ยธรรม ของ : พระอาจารย์บุญ ปัญญาวัชโร (บางส่วน)	246
◎ ท่านพระสุรจิตเทศน์เรื่อง คีต นิพพิทาญาณ และโคตรภู ญาณ.....	248
◎ ประสพการณ์ จากการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา ของข้าพเจ้า.....	255
◎ ผู้ร่วมทำบุญธรรมทาน เพื่อความหลุดพ้นทุกข์	305
◎ ปกิณกะธรรม (ก่อนปกหลัง).....	307
◎ ปกิณกะธรรม(ปกหลังด้านใน).....	308

๐ ปกิณกะธรรม(ปกหน้าด้านใน)

๑. การพอใจในกาม คือการพอใจในซากศพ ช้ำกัน

ตายเพราะศึกชิงนางหรือชิงนายแย่งซากผีมาเป็นคู่ครอง เพราะคิดว่าร่างกายนี้เป็นเราเป็นของเรา คีลทั้ง ๕ ข้อขาดได้จากโทษของกามเป็นเหตุ

๒. เรื่องการเบียดเบียนจัดเป็นธรรมชั้นสูงในพรหม

วิหาร ๔ เพราะปุถุชนหลงคิดว่ากายนี้เป็นเราเป็นของเรา จึงเอาใจกายซึ่งเป็นผู้อื่นมากกว่าจิต ซึ่งเป็นตัวเราซึ่งมาอาศัยกายอยู่ชั่วคราว จึงเป็นธรรมดาของปุถุชนที่เบียดเบียนผู้อื่นเห็นง่าย เบียดเบียนตนเองเห็นยาก ตรงข้ามกับการรู้ของอริยชนที่เห็นการเบียดเบียนตนเอง เพราะรู้ว่ากายนี้หาใช่เรา ใ้ของ เราไม่ ตัวเราคือจิต รู้เรื่องกฎของกรรมรู้อารมณ์จิตของตนเอง อยู่เสมอ

๓. ใครจักมีความเห็นในการปฏิบัติเป็นอย่างไร ก็เรื่อง

ของเขา จงอย่าไปขัดคอใครเพราะบารมีธรรมของแต่ละคน นั้นไม่เท่ากัน คิดได้เท่านี้ ก็จักวางอารมณ์ให้ลงตัวธรรมดา ไปได้

๔. รูปปั้น-รูปถ่าย-ภาพเขียนต่าง ๆ มิใช่ตถาคต ชั้น ๕

หรือร่างกายก็มีใช่ตถาคต มิใช่พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าคือ พระธรรม หรือจิตผู้ทรงธรรม

๕. จงอย่าคิดว่าตนดีแล้วเป็นอันขาด หากยังตัด

สังโยชน์ยังไม่ได้ครบ ๑๐ ข้อ จะเป็นการประมาทเกินไป
ประเดี๋ยวโดนท่านผู้มีฤทธิ์เหนือกว่าเราทดลองเอา เช่น
เทวดา เป็นต้น

๐ ปกิณกะธรรม (ก่อนหลังสารบัญญ)

๐ บุคคลส่วนใหญ่มักชอบอารมณ์เดือดร้อนใจ ซึ่งเป็น
อารมณ์ทุกข์แต่ไม่รู้อารมณ์ของตนเอง จึงเกาะทุกข์ เกาะ
ความเดือดร้อนใจอยู่รำไป แต่ผู้รู้ก็จักพยายามละ และปล่อย
วางอารมณ์นั้นอยู่ตลอดเวลา ขอจงพยายามปฏิบัติให้ได้ตาม
นี้

๐ ภารา หะเว ปัญจักขันธา ทุกข์อันใดจักมาเกินกว่า
ภาระที่มีต่อขันธ ๕ นั้น ไม่มีอยู่คนเดียวก็ทุกข์คนเดียว ยิ่งอยู่
หลายคนยิ่งเพิ่มทุกข์มากขึ้นเท่านั้น

๐ โทษของกาม มิใช่กามเพียงสถานเดียว ตถาคต
หมายถึงการติตรูป-รส-กลิ่น-เสียง สัมผัส-ธรรมารมณ์ ตัว
สุดท้ายต้องระวางเป็นพิเศษ เพราะอารมณ์ของจิตเป็นภัย
ร้ายแรงที่สุด ที่คอยทำร้ายจิตตนเองอยู่เสมอ การกำหนดรู้
อารมณ์ของตนเอง จึงต้องมีอยู่ตลอดเวลา การพลั้งเผลอย่อม
มีบ้างเป็นธรรมดา หากแก้ไขจุดนี้ไม่ได้ ก็ตัดสังโยชน์ ๔-๕
ไม่ได้

๐ ตราบใดที่ยังมีร่างกาย คำว่าปราศจากโรคนั้นย่อมไม่มี ผู้มีปัญญาย่อมรู้จักเห็น โรคอันเกิดจากธาตุ ๔ เสื่อมได้👉
ตลอดเวลา แม้ความหิวก็นับว่าเป็นโรค ร่างกายจึงเป็นรังของ
โรค

คำนำ

เรื่องเดิม : หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นมาได้ เพราะ คุณ
คารณิ ทิมเรืองเวช ได้ไปฟังสนทนาธรรมที่บ้านสอยสายลม
ทุกเดือน และได้รับแจกสำเนาธรรมทานไปทุกครั้ง เมื่อ
นำไปอ่านแล้วเกิดศรัทธาในเนื้อหาของพระธรรมของพระ
พุทธองค์, หลวงพ่อฤาษี, หลวงปู่บุดดา และหลวงปู่หลุยมาก
เพราะพระธรรมมีค่าสูงสุดในโลก จึงมีความประสงค์จะ
รวบรวมพระธรรมเหล่านี้เป็นเล่ม เพื่อสะดวกแก่การจดจำ
และใช้เป็น แนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ใน
ที่สุด

ข้อเท็จจริง : การพิมพ์ในครั้งแรกนี้ มีผู้ต้องการรับแจก
มากจนหนังสือไม่พอแจก ในขณะที่เดียวกันผู้ได้รับแจกนำไป
อ่านแล้วพอใจมาก จึงบริจาคเงินเป็นธรรมทาน มาตามลำดับ
รวบรวมแล้วพอที่จะพิมพ์แจกได้อีก ผมจึงได้ดำเนินการ
จัดพิมพ์

ข้อพิจารณา

๑. ผมได้ทบทวนดูแล้วเห็นว่า ธรรมะของหลวงพ่อใน
เล่มแรกนี้ ค่อนข้างหนัก สำหรับผู้อ่านที่ยังมีพื้นฐานของพระ
ธรรมอยู่ในขั้นต้น เพราะพระพุทธองค์, หลวงพ่อและหลวงปู่
ทั้งหลาย ท่านมุ่งเน้นสอนผมกับคุณสุริพรฯ (จำ) โดยตรง

ความจริงพระพุทธองค์, หลวงพ่อฤๅษี และหลวงปู่

ทั้งหลาย ท่านสอนพวกเราสองคนมา ๖ ปีแล้ว หลังจากที่ผมลาออกจากราชการก่อนกำหนดเวลา ๓ ปีครึ่ง และมาอยู่วัดมากกว่าอยู่ที่กทม. ดังนั้น พื้นฐานทางธรรมของเราสองคนจึงสูงขึ้นตามลำดับ และจุดประสงค์ของพระองค์และหลวงพ่ot่าน ต้องการเร่งรัดให้พวกเราสองคนนี้จบกิจในพระพุทธศาสนาภายใน ๑๐๐ วันนี่ อย่างต่ำก็ไม่ได้เกิดมามีขั้น ๕ หรือร่างกายอีกในมนุษยโลก คือ ได้พระอนาคามีผล แต่พวกเราสองคนก็ปฏิบัติไม่ได้ตามนั้น และมีอุปสรรคมากมายเกิดขึ้นระหว่างนั้น ล้วนเป็นกรรมที่เป็นอกุศลทั้งสิ้น ซึ่งพวกเราสองคนบันทึกไว้ทั้งสิ้น แต่พระห้ามเล่า เป็นคำสั่งเพราะไม่มีประโยชน์ ไม่เป็นสาระ และเป็นอดีตกรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎของกรรมที่พวกเราสองคนทำเอาไว้เองทั้งสิ้น ถึงอย่างไรก็ตามเราสองคนก็พยายามอย่างสุดกำลัง เร่งเครื่องจนเครื่องพังไปทั้งสองคนความจริงโดยย่อ ๆ ก็มีแค่นี้

๒. เมื่อได้รวบรวมธรรมะของหลวงพ่oในอดีต ที่ผมได้ติดตามท่านไปในที่ต่างๆ ชนิดเห็นกับตา ได้ยินกับหูของตนเอง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๑๗-๒๕๒๐ มารวมเป็นเล่มแจกผมสังเกตว่าผู้อ่านพอใจมาก เพราะอ่านง่าย ไม่นักเหมือนเล่มแรก ซึ่งก็จริงตามนั้น เพราะเป็นกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติของผม ในระยะแรกที่เพิ่งเข้ามาพบกับหลวงพ่ot่าน

พื้นฐานของธรรมจึงยังต่ำอยู่ เมื่อเทียบกับพื้นฐานของ

ธรรมในปี พ.ศ.๒๕๓๕ มาก

๓. เมื่อได้อ่านธรรมะเล่มที่ ๒ แล้ว ให้ย้อนกลับมาอ่านธรรมะเล่มที่ ๑ ใหม่ ท่านก็จะเข้าใจธรรมะในเล่มแรกได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน

๔. ผมได้ปรับปรุงสารบัญญติเล่มใหม่ ให้ผู้ที่ขี้เกียจอ่านหนังสือทั้งหลายเกิดอารมณ์อยากอ่าน เพราะอยากรู้เรื่องตามหัวข้อในสารบัญญติมัน โคนใจ จะอ่านทีละหน้าหรือทีละตอนตามอุปาทานของตน ว่าฉันพอใจจุดนี้ก็อ่านจุดนี้ก่อน ผมหวังว่าผมคงจะคิดถูก เพราะพระธรรมไม่ใช่หนังสืออ่านเล่น ยิ่งอ่านซ้ำมากเท่าใด ยิ่งเกิดปัญญารู้-เห็น และเข้าใจธรรมะได้ละเอียดขึ้นมากเท่านั้น เช่น ลัทธิธรรม ๕ (เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย-ต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ มีความปรารถนาไม่สมหวัง ล้วนเป็นทุกข์) ยิ่งอ่านและคิดพิจารณาตาม ยิ่งเกิดปัญญา จนอวิชาหมดเพราะได้เห็นอริยสังขตามความเป็นจริง พระสาวกของพระองค์จึงบิภิงเพราะจุดนี้ด้วยกันทุกคน เพราะเห็นทุกข์ตามความเป็นจริงจึงจะพ้นทุกข์ได้ หากใครไม่เข้าใจธรรมจุดนี้ ก็ต้องเกิดตาย ๆๆ ต่อไปตามอหยาตัย

๕. หากท่านค่อย ๆ อ่าน ค่อย ๆ พิจารณาตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ในเล่มนี้แล้ว ก็จะเข้าใจได้ดีว่าหลักสูตรของพระธรรมในตอนนี้เป็นหลักสูตรของพระอริย

เจ้าเบื้องสูง คือ พระอนาคามีผลกับพระอรหันต์ผล (หาก สามารถปฏิบัติได้และทรงตัว)

ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะ : ขอเขียนสั้น ๆ เป็นข้อ ๆ เพื่อสะดวกในการจำให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก

๑. พระพุทธองค์ทรงมีพระสัมพันธัญญาณ หรือพระพุทธานุภาพ แต่พระองค์ เดียวในโลก นี่เป็นเหตุผลที่ว่า เวลาพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาตรัสรู้ในโลกมนุษย์ จะต้องมีเพียงแค่ครั้งละหนึ่งพระองค์เท่านั้น มากกว่านี้ไม่ได้

๒. เมื่อมีพระพุทธานุภาพ ย่อมรู้จิต-นิสัย และกรรมของแต่ละบุคคลได้หมดทุกคนว่า แต่ละบุคคลสร้างกรรม (กายกรรม, วาจกรรม, มโนกรรม) มาไม่เหมือนกันและพระองค์แต่ผู้เดียวที่สามารถระลึกชาติได้ไม่มีจำกัด บุคคลอื่น ๆ มีจำกัดตามบารมีธรรมของแต่ละคน

๓. สมเด็จพระพุทธเจ้าองค์แรกหรือองค์ปฐม มีกรรมผูกพันกับหลวงพ่อฤๅษีและลูกศิษย์ของท่าน มิฉะนั้นพระองค์จะไม่เมตตามาสอนให้ด้วยพระองค์เอง (ผมได้เขียนไว้แล้วอยู่ในเล่มนี้) สรุปว่าพวกเราทุกคนล้วนเคยเป็นลูกเป็นหลานท่านมาในอดีตทั้งสิ้น แต่พวกเราไม่เอาดี จึงออกนอกคอกไปอยู่ในอบายภูมิทั้ง ๔ เสียเป็นส่วนใหญ่เป็นเวลานานแสนนาน นับเป็นนอสงไขยกัปนับไม่ได้ ส่วนเวลาที่ได้เกิด

เป็นมนุษย์, เทวดาและพรหม มีอยู่น้อยนิด ถ้าจะเทียบกับ
เวลาที่อยู่ไปในนรกภูมิ

๔. บัดนี้ถึงเวลาอันสมควรแล้วที่ควรจะเข้าคอกกันเสีย
ที เพราะเป็น **มิจนาคิฏฐิ** มาช้านาน ให้กลับมาเริ่มต้นให้ถูก
กันเสียใหม่ คือ เริ่มต้นเป็น **สัมมาทิฏฐิ** ให้อยู่ในขอบเขตของ
ศีล สมาธิ ปัญญา ในพระพุทธศาสนาอย่างเต็มตัว คือ ทั้งกาย
และใจ เริ่มด้วยศรัทธาเป็นตัวต้น ตามด้วยวิริยะ-สติ-สมาธิ-
ปัญญา ตามลำดับ และใช้บารมี ๑๐ เป็นตัวช่วยในการปฏิบัติ
ตลอดเวลา ใช้สังโยชน์ ๑๐ เป็นเครื่องวัดอารมณ์ของจิตอยู่
เสมอ (สังโยชน์ ๑๐ เบื้องต้น ก็คือ มีอริศีลเบื้องกลาง คือ มี
อริจิต และเบื้องปลาย คือ มีอริปัญญาตามลำดับ) ขอเขียนสั้น
ๆ ไว้แค่นี้

๕. หลวงพ่อฤๅษีท่านทั้งหลายทั้งเกี่ยวทั้งเงินลูกศิษย์ของท่าน
ให้พ้นนรก หรือปีدنรกให้ได้ เป็นอันดับแรก ด้วยอริศีล
แล้วแนะนำหนทางและวิธีปฏิบัติให้ คือแนะนำมรรคและ
ปฏิบัติของมรรคให้กับพวกเรา ส่วนการปฏิบัติให้เกิดผล
พวกเราจะต้องนำเอาไปเพียรทำกันเอาเอง เพราะทำแทนกัน
ไม่ได้ กรรมใครกรรมมันทุกคน ซึ่งทั้งทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ ให้
เกิดอริจิตและอริปัญญาไว้พร้อม แต่พวกพวกส่วนใหญ่ไม่
รักดี เอาแต่นอน, เอาแต่กิน หรือติดในรสของอาหาร, เอาแต่

เที่ยวมีอารมณ์เกาะ โลก หรือเกาะทุกข์ จึงพันทุกข์กัน

ไม่ได้เสียที

๖. เมื่อถึงเวลาอันสมควร หลวงพ่อท่านก็ถึงขั้น ๕ ไป อยู่แดนพระนิพพาน อย่างถาวร คือ ท่านถึงนิพพานดิบ (จิต จบกิจแล้ว แต่ขั้น ๕ ยังไม่พัง) ไปสู่นิพพานสุก (จิตจบกิจ แล้ว และขั้น ๕ ก็พังแล้ว ไม่มีภาระที่จะต้องเลี้ยงดูร่างกาย อีกต่อไป)

วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ ท่านจึงได้พูดว่า “อาตมาขอ อนุโมทนาบุญของคุณหมอด้วย” หมายความว่า นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป หน้าทีของอาตมาขอยกให้คุณหมอไปทำ แทนท่าน จนกว่าคุณหมอมจะเป็น โรคจี๋เกียดหายใจ (ตาย) ผม ก็รับหน้าที่ปีคนรกให้พวกเราต่อจากท่านมาก็ ๑๔ ปีแล้ว ไม่ ทราบว่าจะอยู่ได้สักกี่วันเพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่มีใครบอกได้ “ตถาคตสอนพวกเธอถึง ๘๔,๐๐๐ พระ ธรรมชั้น หากจะย่อแล้วก็เหลือแค่ประโยคเดียวคือ จงอย่า ประมาท” ผมตีความหมายเบื้องต้นว่า ในความตายแต่จริง ๆ แล้วต้องไม่ประมาทในทุก ๆ กรณี คือ กายกรรม วจีกรรม และ มโนกรรม คือ เจริญสติสัมปชัญญะ ให้ต่อเนื่อง อย่าให้ ขาดตอนหรือสมบูรณ์นั่นเอง

๗. ณ โอกาสปัจจุบันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าได้มอบกาย ถวายชีวิตให้กับพระพุทธองค์และพระธรรมใน

พระพุทธศาสนาแล้ว ด้วยสัจจะวาจาของข้าพระพุทธเจ้า
นี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ท่านผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ แล้วนำไป
ปฏิบัติตามด้วยทุกท่านเทอญ

กรรมและเหตุการณ์บางตอนที่ เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อดอน ที่ ๑ (๕๐ วันแรก)

๐ ก่อนที่ท่านจะละชั้น ๕ และหลังละชั้น ๕ แล้ว

เรื่องโดยย่อมีดังนี้ ผมพบหลวงพ่อดาญี (พระราชพรหมยาน) เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๗ และยึดท่านเป็นที่พึ่งทางธรรมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และได้เป็นหมอประจําองค์ท่านตลอดมาจนท่านละชั้น ๕ มีการประกาศแต่งตั้งให้ผมเป็นหมอประจําตัว ท่านที่ซอยสายลม ด้วยวาจาของท่านต่อหน้าคณะศิษย์ของท่านในปีนั้น โดยมี ท่านอ้อย (คุณเนติศรี สุขสวัสดิ์ ฦ อยุธยา) ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านและหัวหน้าฆราวาสฝ่ายหญิงของหลวงพ่อรับทราบ ต่อมาก็มีแพทย์อีกหลายท่านมาช่วยดูแลสุขภาพของท่านตามลำดับ จนถึงขณะแพทย์รุ่นสุดท้าย ๔ ท่าน คือ คุณหมอจรูญ, คุณหมอแสงโสม, คุณหมอชนะ และคุณหมอวิวัฒน์ ผมรับทราบรายงานจากท่านทั้ง ๔ ตลอดมา จนถึงวาระสุดท้ายที่ท่านทิ้งเปลือกของท่านไปเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓ เวลา ๑๖.๑๐ น. แต่ตัวจริงคือจิตหรืออทิสมานกายของท่านไม่เคยตาย เพราะจิตเป็นอมตะ ส่วนร่างกายซึ่งประกอบด้วยธาตุ ๔ เป็นสมบัติของโลก ไม่มีผู้ใดเอาไปได้

ผมลาออกจากราชการก่อนอายุครบ ๖๐ ปี เป็น

เวลา ๓ ปีครึ่ง จุดประสงค์หลักคือ เพื่อเข้าวัดปฏิบัติธรรมได้เต็มที่ (ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘) และมีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิด หลวงพ่อตามที่ตั้งเจตนาไว้ ในระยะ ๖ ปีนี้ ผมอยู่ที่วัดมากกว่าอยู่ที่บ้าน ขณะที่เข้าพรรษาจะอยู่ที่วัดตลอดพรรษา ในพรรษาสุดท้าย ๓ เดือนนี้ มีอยู่หนึ่งเดือนที่ร่างกายของท่านป่วยมาก จนต้องของดไปสอนที่ซอยสายลม ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนเลยในชีวิตของท่าน ท่านคุยกับผมเป็นส่วนตัวว่า งานที่หนักที่สุดของท่านก็คือการไป สอนพระกรรมฐานที่ซอยสายลมนี้แหละ เพราะหาโอกาสพักผ่อนได้น้อยมาก และต้องใช้กำลังสูงมาก เมื่อกลับมาวัดร่างกายมันย่ำแย่มากทุกที

จุดนี้แหละ เมื่อผมนำมาพิจารณาหลังจากที่ท่านละชั้น ๕ ไปแล้ว ผมก็รู้สึกดีใจและเสียใจ คือ มีอารมณ์ ๒ (พอใจและไม่พอใจ) ที่ดีใจก็คือ ผมตัดสินใจถูกต้องที่ละโลกธรรม โดยลาออกจากราชการก่อนเวลาอันควร ๓ ปีครึ่ง เพื่อเอาเวลานั้นมาสู่โลกุตระธรรม โดยมาอยู่วัดรับใช้ท่านอย่างใกล้ชิด และท่านได้เมตตาสอนธรรมะให้กับผมทุกวัน แต่เป็นธรรมะที่ท่านยังไม่อนุญาตให้เปิดเผย จึงขอเว้นไว้ก่อน (ไม่มีสมบัติใดที่มีค่าสูงส่งยิ่งไปกว่าพระธรรม)

ส่วนอารมณ์เสียใจหรือไม่พอใจนั้นก็คือ ท่านได้แสดงธรรมให้ผมรู้ว่าท่านจะละชั้น ๕ แล้วนะ เพราะในที่สุด ทุก

คนที่เกิดมามีร่างกาย ก็ต้องไม่พ้นจากสภาวะธรรมทั้ง ๕ นี้
ไปได้ (สัทธิธรรม คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ต้องพลัดพรากจากของ
รักของชอบใจมีความปรารถนาไม่สมหวังเป็นธรรมดา) แต่
ความผิดหรือความโง่งอยู่ที่ใจผม ใจผมมีอุปาทานคิดอยู่เสมอ
ว่า ท่านจะมีอายุ ๑๒๐ ปี จึงจะละชั้น ๕ ผมคิดว่าอุปาทาน
ข้อนี้ คงจะมีกับศิษย์ของท่านอีกจำนวนไม่น้อย

▶▶ วันเสาร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ เป็นวันออกพรรษา
เช้าวันนั้นผมห่วงท่านมาก เพราะท่านป่วย ไอ และเสียงไม่
ค่อยมี ท่านบอกกับผมว่า คุณหมอย่าวิตกเรื่องชั้น ๕ ของ
อาตมา พอถึงเวลาเทศน์ พระท่านจะช่วยสงเคราะห์เอง ซึ่งก็
จริงตามนั้นเพราะวันนั้นสมเด็จพระสังฆราชองค์ปฐมเสด็จมาคুমเอง เสียง
ของท่านแจ่มใส ไม่มีแม้แต่กระแอมไอตลอดการเทศน์

๐ ใส่บาตรเทโว คือ กรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔

▶▶ วันอาทิตย์ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ “วันใส่บาตรเท
โว” ผมไม่เขียนตามชาวโลก แต่เขียนตามพระพุทธ ท่านไม่
เคยใช้คำว่าหรือพูดว่าตักบาตรเลย ทรงตรัสแต่คำว่า “ใส่
บาตร” เสมอและสอนว่า ธรรมจตุนี้ คือ กรรมบถ ๑๐ หมวด
วาจา ๔ เราไม่มีเจตนาจะโกหกเขา เพราะตักเป็นกริยา
แปลว่าเอาออก ส่วนใส่เป็นกริยาแปลว่า เอาเข้า หรือทำให้
เต็ม ทรงสอนเรื่องคำพูดที่พูดกันผิด ๆ โดยไม่เจตนา เช่น เรา

อยู่กับสองคน แต่กลับพูดว่าอยู่กับสองต่อสอง มันก็กลายเป็นสี่ เป็นต้น

▶▶ **วิจารณ์ :** หากสมมุติสงฆ์องค์หนึ่งถูกปรับอาบัติว่าอยู่กับสี่กา (ผู้หญิง) สองต่อสองในที่ลับหูลับตา สมมุติสงฆ์องค์นั้นก็จะพ้นข้อหาทันที เพราะการอยู่สองต่อสอง ความหมายทางกฎหมายก็คืออยู่กับ ๔ คน แล้วมันผิดพระวินัยตรงไหน เป็นต้น(บุคคลใดที่ปรารถนาจะไปพระนิพพานในชาตินี้ แต่จิตยังไม่ละเอียดพอ ก็ไม่สามารถจะผ่านพระวินัยเรื่องกรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ ไปได้

◎ **การบูชาคนที่ควรบูชา การเคารพคนที่ควรเคารพหนึ่ง ซึ่ง เป็นมงคลภายใน**

ผมขอยกเอาเรื่องไม่พูดคำหยาบ ที่พระท่านสอนผม ดังนี้

ทรงยกเอาเรื่อง การบูชาคนที่ควรบูชาหนึ่ง การเคารพคนที่ควรเคารพหนึ่ง จัดเป็นอุดมมงคล ซึ่งเป็นมงคลภายใน (มงคล ๓๘ ประการ) พวกปุถุชนยังมีจิตหยาบ จึงไม่เห็นบุญคุณของผู้มีพระคุณ จึงชอบใช้คำสรรพนามนำหน้าว่ามัน อยู่เสมอ จนติดปาก ติดใจ เช่น พระแม่ทั้ง ๕ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และ พระแม่โพสพ (ข้าว) เวลาเรามีอารมณ์ไม่พอใจ (ปฏิฆะ) เราก็จะพูดคำหยาบเสมอ ๆ ว่า น้ำมัน ฝนมัน ลมมัน

ไฟมัน พระอาทิตย์มัน ข้าวมันและ มันแข็ง มันใหม่ ทั้ง ๆ
ที่ท่านทั้ง ๕ มีพระคุณแก่เราตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ขาด
ท่านเมื่อไหร่ก็แย่ เมื่อนั้น และร่างกายของเราก็ประกอบด้วย
ธาตุ ๔ นี้มาประชุมกัน หากธาตุใดธาตุหนึ่งขาดไปหรือ
เกินไป เวทนาก็เกิดขึ้นกับจิต ที่อาศัยร่างกายอยู่ เรื่องนี้ยาว
และละเอียด ขอเขียนไว้เป็นข้อคิดพิจารณาสำหรับนักปฏิบัติ
เพื่อหวังพ้นทุกข์เท่านั้น)

▶▶ วันเสาร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๕ หนึ่งวันก่อนงาน
กฐิน คนมากันมากมาย ในปีนี้หลวงพ่อรับแขกจนถึงเวลา
๒๑.๐๐ น. ท่านทั้งป่วยและเพลียมาก จึงสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำ
ชั้นสูงขึ้นไปอีกพอสมควร (หน้าพระประธานอยู่ด้านขวา
ของเวที) แล้วทอดผ้าลงมา ๓ สาย เพื่อไว้รับสังฆทานได้ครึ่ง
เดียว ๓ ชุด ท่านไปอยู่ข้างบน ไม่ต้องออกแรงพูด ออกแรง
แจกของ

▶▶ วันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ งานกฐินช่วงบ่าย
ในช่วงเช้าท่านบอกกับผมว่า สมเด็จพระสังฆราชมาเตือนว่า
ชาวบ้านเขาศรัทธาในตัวเธอ เธอไม่ควรขึ้นไปอยู่ข้างบน ให้
ลงมาอยู่ข้างล่าง ท่านแม้จะเพลียแสนเพลีย เหนื่อยแสน
เหนื่อย ก็ต้องทำเพื่อศรัทธาของชาวบ้าน (ผมคิดว่าท่านรู้อยู่
แล้วว่าครั้งนี่จะเป็นครั้งสุดท้าย) วันนั้นมีคนต้องการรับพระ
คำข้าวจากมือของหลวงพ่อด โดยขอทำบุญองค์ละ ๑๐๐ บาท

ทั้งๆ ที่ซุ้มจำหน่ายวัตถุมงคลก็มีพระคำข้าว ราคาแค่ ๑๐ บาทเท่านั้น คุณภาพเหมือนกันทุกประการ แต่คนก็ไม่ไปเอามาเข้าคิวรอรับพระจากมือหลวงพ่อกับ (เป็นครั้งสุดท้าย) ผมเป็นผู้ช่วยคอยเอาพระใส่มือท่าน แค่ผมจับพระใส่มือท่าน ผมยังเมื่อย ต้องขยับตัวหลายครั้ง จนต้องให้ผู้อื่นมาช่วยทำหน้าที่แทนผมชั่วคราว หายเมื่อยก็กลับมาทำหน้าที่ใหม่ แต่หลวงพ่อกับใครมาแทนไม่ได้ ผมคุยกับท่านว่า หลวงพ่อรับหลายชั่วโมงแล้วผมยังมองไม่เห็นหางแถวเลยครับ ท่านก็ยิ้มพูดว่า พวกเขามีศรัทธากันมาก เราก็ต้องทำหน้าที่ของเรา

ช่วงบ่ายก็ทำพิธีรับกฐิน ผมไม่ขอเล่ารายละเอียด เมื่อพิธีจบ ผู้คนก็ลาหลวงพ่อกลับบ้านกันเกือบหมดศาลา เพราะในเวลา ๑๕.๐๐ น. หลวงพ่อกับจะต้องเข้าโบสถ์เพื่อทำพิธีกรานกฐิน ผมจึงถือโอกาสกราบลาหลวงพ่อกับในช่วงนั้น เพราะรุ่งเช้าจะกลับบ้านที่กรุงเทพฯ เมื่อผมกราบท่าน ท่านยกมือขึ้นพนมแล้วพูดว่า

๐ “อาตมาขออนุโมทนาบุญของคุณหมดด้วย”

นี่เป็นธรรมเนียมประ โยคสุดท้ายที่หลวงพ่อกับมอบให้กับผม (เพราะตั้งแต่วินาทีนั้นเป็นต้นมา หลวงพ่อกับก็ไม่ได้พูดกับผมอีกเลย จนกระทั่งท่านละชั้น ๕ ไป) ผมลาท่านกลับที่พัก หลวงพ่อกับต้องรีบไปทำหน้าที่ต่อในโบสถ์ ผมงงและยังสงสัย

ธรรมชาติประ โยคนี้มาก เพราะบุญผมมีนิดเดียว จนไม่รู้จะ
เอาอะไรไปเทียบกับบุญของท่านได้ กว่าผมจะเข้าใจและ
หมดสงสัยในธรรมประ โยคนี้ ก็ต้องใช้เวลาเกือบ ๒ ปี ตั้งแต่
วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ถึง ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ผมไม่ได้
อยู่กับท่าน จึงไม่เขียนตามคำบอกเล่า เพราะผมมิได้เห็นกับ
ตาไม่ได้ยินกับหูของผม การเขียนมีโอกาสผิดพลาดได้
๑๐๐% ขอแค่รับฟังเท่านั้น หากผู้ใดสนใจให้ไปอ่านหนังสือ
“พระราชพรหมยาน” มีผู้เขียนเอาไว้ในช่วงนี้

๐ เหตุการณ์ในวันที่หลวงพ่อทิ่งชั้น ๕

(ผมเขียนจากประสบการณ์ ที่เห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู
และสัมผัสด้วยมือของตนเอง แล้วจึงนำมาเขียน มิได้เขียน
จากคำบอกเล่าหรือเขาว่า ซึ่งขัดต่อหลักพระธรรมคำสอน
ของพระพุทธเจ้า)

ผมขอเล่าแต่เฉพาะตอนสำคัญ ๆ หลวงพ่อทิ่งหรือละ
ชั้น ๕ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ เวลา ๑๖.๑๐ น. ผมไป
เยี่ยมท่านตามปกติ แต่มิได้เข้าไปในห้องสี่สี่หู ทั้ง ๆ ที่ผมมี
สิทธิ์ที่จะเข้าไปได้ทุกเวลา เพราะอุปาทานในจิตผมมันบอก
ว่า ยังไม่ถึงวาระที่ท่านจะจากไป บวกกับผมพบเหตุการณ์
หนัก ๆ ในขณะที่ท่านป่วยมาก ๆ มาหลายครั้ง ทั้งที่เมืองไทย
และในต่างประเทศ หลวงพ่อบอกท่านก็ไม่ใช่เป็นอะไรทุกครั้ง นี่คือ

ความประมาท (ความเลว) ของผม พอเวลา ๑๕.๐๐ น.เศษ

ผมจึงขับรถกลับบ้าน ถึงบ้านยังไม่ทันดับเครื่องยนตร์รถ ก็มี
โทรศัพท์สายด่วนให้ผมรีบกลับไปโรงพยาบาลศิริราช ผมรีบ
ขับมาประมาณ ๒๐ นาที ก็ตรงไปห้องซีซียู พบ คุณสุมิตร
มหันตคุณ รอยุ่ พูดว่า ลุงหมอ รีบเข้าไปพบหมอวัฒนະดวัน

๐ หลวงพ่อเกือบถูกฉีดยากันเน่า

หมอวัฒนະสั่งให้เจ้าหน้าที่แผนกนิติเวชของ

โรงพยาบาลศิริราช มาฉีดยากันเน่าให้หลวงพ่อ ผมก็รีบเข้าไป
ไปพบท่านและพูดว่า คุณหมอไม่จำเป็นต้องฉีดยาหรอก

เพราะ หลวงพ่อท่านเคยพูดกับผมว่า “ร่างกายของท่านจะไม่
เน่าเปื่อย เหมือนกับหลวงพ่อสด ซึ่งนั่งตายมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว
ท่านนั่งตายเฝ้าวัดของท่าน และท่านก็สามารถเลี้ยงวัดของ
ท่านได้มาจนทุกวันนี้ แต่อาตมาไม่เอาอย่างท่าน เพราะการ
นั่งมันเมื่อย ขอนอนตายดีกว่า แล้วท่านก็หัวเราะชอบใจ”

ธรรมที่หลวงพ่อกล่าวนี้ หลวงพ่อมิได้พูดกับผมเท่านั้น

ท่านพูดกับศิษย์คนอื่นอีกหลายคน ขอให้คุณหมอมั่นใจเถิด
คุณหมอวัฒนະฟังผมพูดหนักแน่นเช่นนั้น ท่านก็เบาใจ พูด
ว่า “ผมเชื่ออาจารย์” เหตุการณ์นี้ มีหมอเป็นพยานทั้งหมด ๕
คน คือ ผม หมอวัฒนະ หมอจรูญ หมอแสง โสภม และหมอ
ชนะ ว่าฉันซ์ ๕ ที่หลวงพ่อกำลังอาศัยอยู่มิได้ฉีดยากันเน่าแต่

ประการใด จากนั้นหมอวิณะก็เปิดผ้าคลุมร่างกาย

บริเวณหน้าท้องของหลวงพ่อก็ให้ผมดู พูดว่าอาจารย์คูฝิวหนึ่ง หน้าท้องหลวงพ่อสิ (ขณะนั้นฝิวหนึ่งหน้าท้องของท่านมีจุดแดงเป็นหย่อม ๆ หลายแห่ง) ผมเห็นแล้ววิตกว่าร่างกายท่านจะเน่าเปื่อย ผมฟังแล้วก็พูดยืนยันว่า ผมขอรับรองว่าร่างกายของท่านจะไม่เน่าเปื่อยอย่างแน่นอน คุณหมอวิณะจึงหยุดพูด จากนั้นผมให้คุณหมอวิณะ โทรศัพท์ต่อหน้าผม สั่งแผนกนิติเวชว่าไม่ต้องมาแล้ว นี่คือความจริงเรื่องร่างกายหลวงพ่อก็ได้ฉีกตากันเน่า

▶▶ ขอเล่าความสำคัญอีกจุดหนึ่ง คือ เวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น. ผมมาอยู่ในห้องซีซียู เห็นร่างกายหลวงพ่อนอนหงาย มีผ้าคลุมจากคอลงมาถึงเท้า อยู่บนเตียงที่มีล้อเซ็นไปมาได้ มีหมอ ๔ คนยืนอยู่ด้านหนึ่ง เมื่อผมเข้าไป สิ่งแรกที่ผมกระทำก็คือ คุกเข่าลงที่พื้นแล้วกราบที่เท้าของท่าน พร้อมขอขมาพระรัตนตรัย ขณะนั้นเองผมได้ยินเสียงของคุณหมอทั้ง ๔ คน พูดพร้อม ๆ กันด้วยเสียงดังฟังชัดว่า

๐ หลวงพ่อยิ้ม กับ หลวงพ่อฝัน

แต่ผมเองกลับได้ยินว่า “หลวงพ่อฝัน ๆ” จึงรีบลุกขึ้นมาพูดว่า หลวงพ่อฝันแล้วหรือ หมอทั้ง ๔ ท่าน ก็ชี้ให้ผมดูใบหน้าหลวงพ่อ ซึ่งท่านยิ้มอย่างมีความสุข จนมุมปากทั้ง

สองข้างยกสูงมาก แต่ไม่เห็นไรฟัน นี่คือการยิ้มครั้งแรก

ของท่านหลังจากละชั้นที่ ๕

▶▶ อีกเรื่องหนึ่งที่ควรเล่า พยาบาลที่เป็นหัวหน้าห้องซี
ซียู มาขออนุญาตผม พูกว่า “อาจารย์ หนูขออนุญาตเอาแป้ง
ไปตัดหน้าของหลวงพ่อดีไหม หน้าท่านดำ” ผมก็อนุญาต
เมื่อพยาบาลเอาแป้งเข้าไปจะตัดหน้าหลวงพ่อ (ขณะนั้นผม
และคณะหมอคุยปรึกษากันอยู่นอกห้อง คือ อยู่ในห้องโถง
ซึ่งมีผู้ป่วยอื่น ๆ อยู่หลายเตียง) สักครู่ผมได้ยินเสียงร้องวิ
คของพยาบาล เธอออกมาแล้วพูกว่า “อาจารย์คะ พอหนูจะ
เอาแป้งไปตัดหน้าท่าน หนูเห็นหน้าท่านขาว ขาวมาก เลย
ไม่ได้ตัดหน้าให้ท่าน” ผมและหมอทุกคนรีบเข้าไปดูหน้า
ท่าน ก็ขาวจริง ๆ ตามที่พยาบาลบอก ผมเปิดผ้าคลุมร่างกาย
ของหลวงพ่อออก เพื่อดูผิวหนังบริเวณท้องซึ่งมีจุดแดง ๆ อยู่
หลายจุด พบว่าจุดแดง ๆ เหล่านั้นได้หายไปหมดแล้วซ้ำผิว
ยังขาวเนียนเป็นปกติ จึงเรียกให้คุณหมอวัฒนะมาดูกับตา
และผมให้หมอเอามีมือลูบคลำผิวหนังด้วย เพื่อให้แน่ใจว่า
ไม่ได้ฝันไปแต่นี้เป็นของจริง คุณหมออุทานว่า “เอ๊ะมัน
เป็นไปได้อย่างไร ๆ” ผมถามว่า คุณหมอหายสงสัยแล้วหรือ
ยังว่าร่างกายของท่านจะไม่เนาเปื่อย หมอตอบว่า “ผมมั่นใจ
แล้วครับ” ชั่วโมงไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง

๐ หลวงพ่อท่านแสดงฤทธิ์ให้ลูกศิษย์เห็นกับตาถึง ๓ อย่าง

คือ

๑. ยืมให้เห็นอย่างชัดเจน

๒. ทำโบหน้าทีดำให้ขาวได้ในพริบตา

๓. ทำผิวหนังซึ่งไม่น่าดู หอมเห็นแล้วมีความวิตกกังวล

กลับมาเป็นปกติ

ทั้งหมดนี้ คือ สังโฆอัปมาโณ ผมไม่ขออธิบาย เพราะพระธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นปัจเจกัตถ์ หมายความว่า ผู้รู้ธรรมพึงรู้ได้ เห็นได้ เข้าใจได้ สัมผัสได้ด้วยจิตตนเอง เฉพาะตน จะพูด จะเขียน จะอธิบายอย่างไรก็ไม่หายสงสัย หากจิตของผู้นั้นยังปฏิบัติไม่ถึงธรรมขั้นนั้นหรือจุดนั้น ถึงเมื่อไหร่ ความสงสัยจึงจะหมดไปได้เอง ของใครก็ของมัน กรรมใครก็กรรมมัน ทำแทนกันก็ไม่ได้ เรื่องอิทธิฤทธิ์ของหลวงพ่อยู่เป็นปกติใน ๑๐๐ วันที่ผมเฝ้าและติดตามท่านตลอดมา หากอยากจะทราบก็ขอให้ติดตามเรื่องนี้ต่อไป

▶▶ อีกจุดหนึ่งที่ควรเล่า มีคนสงสัยว่าขณะนั้นไม่มีพระวัดท่าซุงอยู่เลยหรือ คำตอบมีอยู่หนึ่งองค์ คือ พระใบฎีกาประทีป ผมขออนุญาตพูดตรง ๆ โดยมีได้มีเจตนาจะตำหนิท่าน (หากผมมาไม่ทันเวลา อะไรจะเกิดขึ้น ขอหยุดไว้เท่านี้) เพราะเรื่องนี้เป็นอดีต ๑๐ ปีผ่านมาแล้ว มันจึงไม่ใช่ของจริงในปัจจุบัน (ผมหมายถึงอารมณ์ของ *หลวงพี่

ประทับใจ) ผมเห็นท่านในตอนนั้นเหมือนคนใบ้ ไม่พูด ไม่
ยิ้ม คือบึ้ง ตลอดเวลา ท่านคงจะมีสภาพซ็อกทางอารมณ์ จึง
ไม่สามารถจะรับสภาวะธรรมที่หลวงพ่อบอกท่านละชั้น ๕ ไปต่อ
หน้าต่อตา ผมเห็นใจท่านมาก ๆ เพราะหากเป็นองค์อื่นก็คง
จะมีสภาวะคล้าย ๆ กับท่าน

▶▶ อีกจุดหนึ่งที่ต้องเล่า คุณสุมิตรให้ผมโทรศัพท์
(มือถือ) ถึงลูกศิษย์หลวงพ่อบอกท่านหนึ่งซึ่งรักและเคารพหลวง
พ่อบอก ใครจะมากระทบหลวงพ่อบอกไม่ได้เลย ทั้งกายวาจา ใจ
ท่านจะต้องขวางทันที จึงขอปิดนามท่านไว้ด้วยความเคารพ
รัก และนับถือเป็นส่วนตัว ผมแจ้งให้ท่านทราบว่า ขณะนี้
หลวงพ่อบอกท่านจากเราไปแล้ว ผลก็คือ ท่านพูดด้วยเสียงดังมาก
ๆ ว่า “ผมไม่เชื่อ ๆ แล้วได้ยินเสียง....”

ที่ผมเขียนมานี้ล้วนเป็นสัทธรรมหรือสังขธรรม ซึ่ง
พระพุทธเจ้าท่านให้พวกเรา พิจารณาเนื่อง ๆ คือ ให้พวกเรา
เห็นทุกข์จากความปรารถนาอันไม่สมหวัง

๐ หลวงพ่อบอกได้แสดงธรรมครั้งสุดท้าย

(สัทธรรม ๕ ซึ่งเป็นอริยสังข เป็นธรรมที่นำไปสู่ความ
พ้นทุกข์ได้อย่างถาวร) ก่อนที่ท่านจากไป ท่านได้พูดสอน
พวกเรานับเป็นร้อยเป็นพันครั้ง เราจำได้ดี แต่ลืมนำเอาไป
ปฏิบัติให้เกิดผล ของจริงอยู่ที่ผล เมื่อได้เวลาอันควรตามกฎ

ของกรรม ท่านก็ให้ข้อสอบกับศิษย์ของท่านทำ ผลที่ได้
รับเป็นอย่างไร ผมขออนุญาตเขียนเองตอบเองว่า พวกเรา
ต่างก็สอบตกกันเป็นธรรมดา (รวมทั้งตัวผมเองด้วย) หาก
บุคคลใด ไม่เข้าข้างตัวเองจนเกินไป จิตย่อมหวั่นไหวไปกับ
แรงกระทบที่หลวงพ่อบอกท่านแสดงธรรมครั้งสุดท้าย

การไหวของจิตเมื่อถูกกระทบแล้ว จึงเป็นของจริงที่ทุก
คนจะต้องยอมรับเพราะพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “**ธรรม**
ของตถาคตจะจริงหรือไม่จริง ต้องถูกกระทบก่อน” ทรงตรัส
ไว้อีกตอนหนึ่ง มีความว่า “จงอย่าสนใจเรื่องแผ่นดินไหว
เพราะเป็นธรรมภายนอกป้องกันและแก้ไขอะไรไม่ได้ พวก
เธอจงสนใจแต่เรื่องแผ่นดินไหวภายใน คือ อารมณ์จิตของ
เธอเอง เมื่อถูกกระทบด้วยอายตนะ สัมผัสทั้งปวง...**ธรรม**
ของตถาคตจะจริงต่อเมื่อถูกกระทบก่อนเท่านั้น” ดังนั้นจงดู
แต่จิตตน กายตนเอง เป็นหลักในการปฏิบัติเวลาประมาณ
๑๕.๐๐ น. พระครูปลัดคือนันต์ฯ และคณะมาจากซอยสายลม
และเข้าไปกราบหลวงปู่เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. รถของวัด
มารับชั้น ๕ หลวงปู่กลับวัดท่าซุง

▶▶ เหตุการณ์ที่กระทบผมอย่างแรงทั้งทางตาและหู
ในขณะที่เข็นรถนำชั้น ๕ หลวงปู่ออกจากห้องซีซียู ไป
ขึ้นรถกลับวัดท่าซุง พอรถเข็นไพล่ออกจากห้องซีซียู บรรดา
ศิษย์ทั้งหลายลูกศิษย์ชายและหญิงของหลวงปู่ มารอดูหลวง

พ่อเป็นครั้งสุดท้าย มากมายจนหาที่วางไม่ได้ พระครูปลัด
อนันต์ ๆ เป็นผู้นำให้รถเข็นเคลื่อนไปช้า ๆ พอรถพ้นจาก
ประตูชีชียู

๐ ผมก็พบมโหรีวงใหญ่บรรเลงเพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ”

ที่สุดเท่าที่เคยเห็นมา พร้อมใจกันบรรเลงและร้องเพลง
เพลงเดียวกันหมดทุกคน คือ เพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ” ประกอบกับ
เสียงหมาหอนอย่าง โหยหวนตลอดเวลาที่รถเข็นเคลื่อนผ่าน
ไป เสียงหมาหอนประสานกับเพลง “โฮ ๆ ๆ ๆ...” เข้าหูผม
ตลอดเวลา ทำให้จิตผมหวั่นไหวไปตามเสียงเหล่านั้น จน
อยากจะร่วมบรรเลงเพลงไปกับเขาด้วย จึงรีบตั้งสติให้มั่นคง
เพื่อหยุดอารมณ์จิตของตนให้ได้ก่อน จึงจะเห็นธรรมได้ตาม
ความเป็นจริง สนใจแต่อารมณ์จิตของเราเองอย่าให้หวั่นไหว
ไม่สนใจธรรมภายนอกที่มากระทบทั้งทางตาและทางหู
เพราะธรรมภายนอกแก้ไขอะไรไม่ได้ เมื่อเชื่อพระและ
ปฏิบัติตามพระ ก็โชคดี รอดตัวไปที่ไม่ต้องไปร่วมวงมโหรี
กับเขาด้วย เมื่อรถพารันซ์ ๕ หลวงพ่อกลับวัดเคลื่อนออกมา
จากโรงพยาบาลศิริราชแล้ว ผมรีบหวนกลับมาที่ห้องชีชียู
ถามพยาบาลว่าโรงพยาบาลศิริราชเลี้ยงหมาไว้เยอะหรือ เมื่อ
กั๊นนี้ผมได้ยินเสียงมันหอนกันระงมหมด กะดูคงเป็นร้อย
พยาบาลฟังผมพูดแล้วงง ตอบผมว่าโรงพยาบาลศิริราชไม่มี

หมาเลยสักรตัวเดียว ผมจึงกำหนดจิตตามพระ จึงรู้ว่าเสียง

หมาหอนนั้น คือ เสียงของเทวดาที่ท่านมาร่วมวงมโหรีด้วย
ผมหันไปถามคณะศิษย์ของหลวงพ่อดีดตามผมมาว่า พวก
คุณได้ยินเสียงหมาหอนไหม ทุกท่านตอบเหมือนกันว่า ได้
ยินชัด และมีความสงสัยเหมือนกันผมเช่นกัน

▶▶ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ ผมขับรถส่วนตัวมาคนเดียว
ตั้งแต่ประมาณ ๐๔.๓๐ น. ถึงวัดประมาณ ๐๔.๓๐ ถึงวัด
ประมาณ ๐๗.๐๐ น. ตรงไปวิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร เพื่อกราบ
หลวงพ่อบุญคุณศิริพร (เล้ง) มงคลชัยดิษฐ์ ซึ่งติดตามขบวน
รถพระมาเมื่อกันนี้ คุณเล้งเล่าว่า เธอเข้าไปในห้องที่หลวง
พ่อบุญ (ชั้น ๕) นอนอยู่ พระติดแอร์ให้ถึง ๔ ตัว ขณะนั้นไม่มี
ใคร เธอไปรำฟิ่งรำพัน พร้อมกับร้องให้ขอให้หลวงพ่อบุญ
เถิด แต่หลวงพ่อบุญท่านก็ไม่ยอมตื่น เธอก็ยังไม่สิ้นความ
พยายาม ขอให้

๐ หลวงพ่อบุญขอให้หนูดูหน่อย

คราวนี้ได้ผล เล้งบอกว่าท่านหายใจให้ดูชัดเจน ออก
กระเพื่อม เห็นด้วยตาชัดเจน ผลคุณเล้งร้องว่า วิ่งหนีหลวง
พ่อบุญออกไปยืนตัวสั้นอยู่นอกห้อง เพราะเล้งเธอกลัวผีเป็น
ที่สุด พวกเพื่อนเล้งที่เป็นผู้หญิง ๓-๔ คน ซึ่งอยู่นอกห้องก็มา
ถามเล้งว่าร้องทำไม เล้งก็เล่าให้ฟัง เพื่อพิสูจน์ธรรมที่ตนเห็น

จึงพาคณะเข้าไปกราบท่านแล้วอธิษฐานขอความเมตตา

ให้หลวงพ่อบรรเทาใจให้คู่อีกครั้ง ผลทุกคนก็เห็นว่าท่านหายใจ
ได้จริง ๆ ผมขอสรุปว่า นี่คือสังโฆอัปมาโณ คุณของพระอริย
สงฆ์หาประมาณมิได้ เรื่องแบบนี้จริง ๆ แล้วมีเกือบทุกวัน แต่
จะขอยกเอามาเป็นบางเรื่องเท่านั้นมาเล่าให้ฟัง

▶▶ เสาร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ หลังเพล เวลาประมาณ
๑๔.๐๐ น. เคลื่อนขบวนนำจันทร์ ๕ ของหลวงพ่อบรรเทาใจ
วิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร มาไว้ที่ศาลา ๑๒ ไร่ ฝนซึ่งตกมาทั้งวัน
ทั้งคืนก็หยุดสนิทพวกชาวบ้านและศิษย์ที่มีได้ร่วมขบวน ตั้ง
แถวรออยู่สองข้างทางก็ร้องไห้กันเป็นธรรมดาประมาณ
๑๖.๐๐

๐ สมเด็จพระอาจารย์ วัดสระเกศ มาเป็นประธานในพิธีนี้

ขณะที่รอเวลาจะเอาจันทร์ ๕ ของหลวงพ่อบรรเทาใจ
แก้ว สมเด็จท่านไม่รู้จะคุยกับใครเมื่อท่านมองมาเห็นผมก็
ก๊วกมือเรียกผมมาเป็นเพื่อนคุยกับท่าน เพราะท่านรู้จักผมมา
ตั้งแต่สมัยยังเป็นผู้อำนวยการ รพ.ตำรวจ ท่านไม่ถือตัว ไม่
ถือยศ เพราะหมดมานะแล้ว (พระบอกไม่ใช่รู้เอง) จึงคุยกับ
ท่านอย่างภาษาลูกทุ่งด้วยการออกเสียงเต็มๆ หัวเราะกัน
เต็มที่ เหมือนกับกำลังคุยกันแค่ ๒ คน ผู้คนมากมายมารุม
ล้อมท่านและผม ชนิดบางคนเกือบจะมานั่งบนตักของผม คง

สงสัยว่าท่านคุยอะไรกันหนอ จึงได้สนุกสนานขนาดนั้น

เพราะมีเสียงหัวเราะบ่อย ๆ ผมคิดว่าคงนานพอสมควรก็ต้องหยุด เพราะท่านพูดว่า คุณหมอ คุยกันวันนี้สนุกมาก แต่อาตมามีหน้าที่จะต้องทำ ขอตัวขึ้นไปบนเวทีเพื่อทำพิธีต่อไป โอกาสหน้าค่อยคุยกันต่อ

เมื่อท่านขึ้นไปบนเวที ผู้คนทั้งหลายมาล้อมผม ถามผมเหมือนกันหมดว่า “คุณหมอคุยเรื่องอะไรกับท่าน จึงได้หัวเราะกันบ่อย ๆ” ผมตอบว่าพวกคุณก็อยู่ข้างๆ ท่าน เหมือนกับผม แล้วทำไมจึงต้องมาถามผมอีก เขาเหล่านั้นตอบเหมือนกันหมดว่า

๐ “ได้ยินแต่เสียงคุยกัน แต่ไม่รู้ว่าคุณคุยเรื่องอะไร”

ผมจึงเข้าใจโดยไม่สงสัยว่าเพราะท่านไม่ต้องการให้ผู้อื่นรู้เรื่องที่สนทนากับผม ผู้อื่นย่อมไม่สามารถจะรู้ได้ด้วยสังโฆอัปมาโณ เรื่องนี้สมัยหลวงพ่от่านยังไม่ถึงขั้น ๕ ไป ผมก็ได้ประทับใจกับสภาวะธรรมอย่างนี้มาก่อน จึงเข้าใจและไม่สงสัยไม่ขอเล่ารายละเอียด

ธรรมที่สมเด็จพระพุทธาจารย์พูดกับผมมีอยู่มาก ผมขอยกมาแค่ตัวอย่าง ๒-๓ เรื่องเท่านั้น เช่น

๑. ท่านพูดว่า “จิตของอาตมากับจิตของหลวงพ่อกำลัง

ติดต่อกันได้ พวกกันประโยชน์เดียวกันแล้ว” ผมก็นึกในใจว่า สมเด็จพระสังฆราชไม่ต้องพูดก็รู้ครับ ท่านก็ยิ้ม

๒. ท่านพูดว่า สมัยที่อาตมายังไม่ได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช หลวงพ่อท่านเป็นเพื่อนของอาตมา หลวงพ่อท่านชอบพูดเล่นเสมอ แต่ก็จริงทุกที (สมัยที่สมเด็จพระสังฆราชองค์เก่าท่านกำลังป่วยหนักอยู่ ข้อความนี้ผมเพิ่มเติมเข้าไปเอง) หลวงพ่อท่านทักอาตมาว่า ผมขอแสดงความยินดีด้วยที่ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราช อาตมาก็ท้วงว่า หลวงพ่ออย่าพูดเล่น ๆ เดียวคนอื่นเขาจะเข้าใจผิด อย่างนี้เป็นต้นและมีเรื่องอื่น ๆ อีกมากที่พระท่านยังไม่อนุญาตให้เขียนธรรมในจุดนี้ ผู้อ่านไปคิดต่อเอาเองว่า สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันท่านเป็นพระระดับใด ใครไม่รู้ก็ให้ถามพระพุทธเจ้าจึงจะถูกต้อง ถ้าประมาทคิดเอาเองด้วยบารมีอันน้อยนิดของตนมีหวังถูกเหมือนกันแต่เป็น “ถูกต้ม”

▶▶ วันอาทิตย์ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ มีเรื่องหรือธรรมปรากฏหลายประการ ผมขอยกเอาแต่เรื่องเบา ๆ มาเล่าให้ฟังสัก ๒ เรื่อง

๑. มีการประกาศแต่งตั้ง พระครูปลัดอนันต์ พัทธญาโณ ขึ้นรักษาการณ์เจ้าอาวาสวัดท่าซุง (มีข่าวเข้ามาว่า จะมีนักบวชที่อยู่นอกวัด วิ่งเต็นจะเข้ามาเป็นเจ้าอาวาส)

๒. เวลา ๑๔.๐๐ น. ท้องฟ้าแจ่มใส มีพุทธนิมิตเป็น

๐ “ทางช้างเผือกประกายแก้ว”

พุ่งเป็นลำตาลยาวจากวิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร มายังศาลา ๑๒ ไร่ สามารถเห็นได้ด้วยตาเนื้อ ผู้คนออกมาดูกันมาก แต่เห็นไม่เหมือนกัน และรู้ไม่เหมือนกัน เพราะมีจิตไม่เสมอกัน มีศีล สมาธิ ปัญญาต่างกัน และมีบารมีหรือกำลังใจไม่เสมอกัน ที่สำคัญที่สุดคือมีกรรมไม่เสมอกัน (เป็นคำรวมเพราะกรรม แปลว่าการกระทำ ซึ่งอย่างหยาบคือ กายกรรม อย่างกลางคือ วชิกรรม อย่างละเอียดคือ มโนกรรม ในกรรมทั้ง ๓ ระดับ ก็ยังแบ่งเป็นหยาบ กลาง ละเอียด ซ้อน ๆ กันอยู่อย่างนี้ ใครเข้าใจตามที่ผมเขียนนี้ ก็จะเข้าใจเรื่องมหาสติปัญญาฐาน ๔ ในระดับจิตใจจิตและธรรมในธรรม ได้ตามความเป็นจริง)

คนจิตดีท่านเห็นเป็นบันไดแก้ว หรือบันไดทางธรรม มี ๘ ชั้น คือ มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพานอีก ๑ ความจริงเห็นแล้วพิจารณาได้มากมายหลายวิธี คนที่ยังเกาะ โลก เกาะทุกข์ของโลกอยู่ ท่านก็เอามาตีเป็นเลขเด็ด เป็นหวยให้เจ้ามือรวยไปก็มี แต่หลวงพ่อกฤษี (ผมขออนุญาตเรียกหลวงพ่อ ตามที่สมเด็จพระองค์ปฐมทรงตรัสเรียก หลวงพ่อว่า “หลวงพ่อกฤษี”) มาสอนว่า “ให้จับภาพพุทธนิมิตบันไดพระนิพพานนั้น แล้ว

จับภาพหลวงพ่อยู่ที่ปลายบันได กำหนดจิตเห็นตัวเรากราบ
อยู่เท้าหลวงพ่อ เป็นทั้งสังฆมานุสติและอุปสมานุสติด้วย”

ในทางปฏิบัติควรนึกถึงพระพุทธเจ้าแทนหลวงพ่อ แต่
ในเหตุการณ์ปัจจุบัน คนส่วนใหญ่จิตยังติด-เกาะร่างกาย
หลวงพ่อยู่มาก หากให้เขาขีดหลวงพ่อก็ทำได้ง่ายกว่า
เพราะเขามีอุปาทานอยากได้ชั้น ๕ ของหลวงพ่อกินมา จึง
เป็นอุปายให้เขาคึงเอาหลวงพ่อเข้าไปไว้ในจิต จัดเป็น
สัมมาทิฏฐิ กล่าวคือมีมรณานุสติเห็นความตายของหลวงพ่อ
เป็นของธรรมดา ทุกคนเกิดมาก็ต้องตาย แม้แต่พระพุทธเจ้า
ชั้น ๕ ไม่เที่ยง มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นแหละ รักมาก
เคารพมาก ย่อมเสียใจมาก ทุกข์มาก เพราะต้องพลัดพราก
จากของรักของชอบใจ พบใครพูดกับใคร ก็บอกเขาไปถึงจุด
นี้ แต่คุณหมอกควรจะบอกให้ทุกคนที่มาสนทนาธรรมกับคุณ
หมอให้ทำอารมณ์จิตให้่องใสเพื่อเตรียมตัวไปพระนิพพาน
หลวงพ่อกอยเราอยู่ที่นั่น พยายามดูจิตอย่าให้เศร้าหมอง
ตั้งใจไว้เลยว่าจะไปพบหลวงพ่อกที่นั่น จะได้ไม่พลัดพราก
จากกันอีก

▶▶ วันจันทร์ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ขอสรุปโดยย่อ
ว่า มีพระพุทธเจ้าเสด็จมีพระที่ไม่มีชั้น ๕ มีพระที่มีชั้น ๕
อยู่ เช่น หลวงปู่บุดดา ถาวโร เป็นต้น มากันมาก จัดเป็นพระ
เมตตาที่ท่านให้กับพวกเราได้เห็น (ไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นเพียงคน

เดียว) ด้วยพุทฺโธ ฐัมโม สัมโม อัปมาโณ หากเขียนทีละ วัน ๆ จนครบ ๑๐๐ วัน คงจะไม่เหมาะ จึงต้องขออนุญาตรวบรวมไว้ โดยเขียนตามอักษยาศัย สุดแต่อุปาทานจะพาไป

๐ ใน ๑๐ วันแรกนั้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นกับวัดมากมาย

ทั้งดีและไม่ดี เพื่ออ่านง่าย ขอสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. มีพระที่ไม่มีชั้น ๕ และยังมีชั้น ๕ มาเป็น

ประธานในพิธีสวดอภิธรรมถวายกุศลให้หลวงพ่อกุศล

๒. การสนทนาธรรมมีทุกคืน จากห้าค่ำถึงประมาณ

๒๔.๐๐ น. พระท่านให้สนทนากันที่หน้าโลงแก้วที่บรรจุหลวงพ่อกุศลอยู่ ห้ามไปสนทนาที่อื่น

๓. ทรงเมตตาให้รู้ ให้เห็นธรรมได้ดี ในขณะที่พระสวด

พระอภิธรรม เพราะหยุดการสนทนาธรรมชั่วคราว จิตก็สงบเย็น เป็นสุข สามารถรับธรรมะได้ดีในขณะนั้น

๔. มีบุคคลเพศหญิงเข้ามาแสดงธรรมอันเป็น

มัจฉาทิฎฐิ ทำให้พระในวัดจำนวนหนึ่ง ฆราวาสจำนวนหนึ่ง

เชื่อถือ ผมถามพระถามหลวงพ่อกุศล ท่านตอบว่าเป็นกฎของ

กรรมของวัด พระท่านเคารพในกฎของกรรม เพราะหมด

กิเลสแล้ว แต่พวกเรายังไม่หมด กักตุนเอาไว้ในใจตน คนละ

มากบ้างน้อยบ้าง จึงต้องหวั่นไหวไปกับเหตุการณ์นี้เป็น

ธรรมดา แต่ในที่สุดธรรมะย่อมชนะอธรรมเสมอ คณะสงฆ์

ของวัดมีมติให้ขับบุคคลผู้นั้นออกไปจากวัด ขอจบสิ้น ๆ

แค่นี้ เพราะว่า เป็นอดีตกรรม ไม่สมควรจะไปตามรู้เรื่องที่ไม่เป็นสาระอีก

๕. วัดค่อนข้างเงียบเหงา เพราะพวกเราเคยได้ยินเสียงของท่านตั้งแต่เช้ามีด ตอนตีสี่ เป็นระยะ ๆ จนสุดท้ายก็ ๒๑.๐๐ น. ก่อนจะเข้านอนจนชิน เพื่อจิตเป็นฌานในเสียงธรรมจากหลวงพ่อ มันเหงาตรงนี้แหละ

▶▶ วันพุธที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ วันนี้เป็นวันแรก ที่มีเสียงหลวงพ่อมาตามสายเหมือนยามปกติ เมื่อเวลา ๐๔.๐๐ น. ทำให้จิตสดชื่นแจ่มใสและสบายเป็นอัตโนมัติ รับผิดชอบต่อพระรัตนตรัย แล้วก็สวดโยโฮ...ตามท่านด้วยความสงบ วันนั้นท่านสอนกายคตานุสติมรณานุสติ อสุภกรรมฐาน คลุมหมดเพื่อเข้าหาตัว ตัดสักกายทิฏฐิ เพราะจุดตัดสำคัญที่สุดก็คือสักกายะ นี้แหละ ใครตัดได้ทรงตัวก็จบกิจในพระพุทธศาสนา แต่สังเกตตนเอง จับผิดตนเองโดยอัตโนมัติ โง่หยั่งตานั่ง ก็พบว่าตัวเราอายุยิ่งมาก สักกายะยิ่งโตขึ้น ยิ่งอยู่ที่ไหนนาน ๆ สักกายะก็โตขึ้นตามเวลาพระองค์ทรงเห็นจุดนี้ก่อนใคร ๆ จึงทรงห้ามภิกษุคิดที่อยู่ ไม่ให้เกาะหมู เกาะกลุ่ม เกาะพรรคพวก ไม่ให้เกาะสถานที่ ไม่เกาะบุคคล ไม่เกาะอาหาร ไม่เกาะยารักษาโรค ไม่เกาะเครื่องนุ่งห่ม ไม่เกาะโลกธรรม ๘ ทรงสอนให้เกาะหรือละ

ปล่อยวางทุกสิ่งในโลก และทรงจบลงที่อริยสัจ บันทึกไว้
ยาว

ขอสรุปเอาส่วนที่เป็นสาระ คือ เมื่อมีกาย ทุกข์กายก็ติด
มาด้วย เราต้องบริหารให้กับกายมาตลอดจนกว่าจะตาย โดย
ไม่มีทางหลีกเลี่ยง ตัดทุกข์ของกายทำไม่ได้ ได้แค่บรรเทาให้
หายทุกข์ชั่วคราว เช่น หิวกระหาย ปวดท้องจี๋ ปวดท้องเยี้ยว
ต้องทำมาหาเลี้ยงกาย ชำระความสกปรกจากกาย เป็นต้น
วันนี้จิตดีมาก จึงพิจารณาธรรมได้มาก ขอเขียนไว้แค่ตัวอย่าง

๐ งานทำบุญ ๗ วันหลวงพ่อ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัด สามพระยามาเป็นประธาน

ตรงกับวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เป็นพิธีหลวง
ผู้ใช้จิตถึงจิตคือ เอาอภิสมานกาย หรือกายของจิตไป
กราบท่าน ท่านก็สอนมีความว่า “จิตถึงจิตนั้นแหละดี
ภารกิจใด ๆ ที่กำลังทำอยู่ บางเรื่องก็เปิดเผยไม่ได้ในที่
สาธารณะ ให้รักษาอารมณ์เบา ๆ เข้าไว้ อย่าให้นิเวรณ์เข้า
แทรกเท่านั้นเป็นพอ มิฉะนั้น เวลาพระหรือหลวงปู่มาจะไม่รู้
เรื่องกัน”

▶▶ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ มีการ
สร้างกรรมอันเป็นอกุศลกันไว้มาก เพราะเชื่อบุคคลที่เป็น

มิจนาคติฎฐิต ตามที่กล่าวไว้แล้วในตอนแรก ในช่วงทำวัตร
เช้าที่ ๑๒ ไร่ ผู้ที่ใช้จิตถึงจิต

๐ หลวงพ่อปาน วัดบางนมโค ท่านมาสอน

มีความที่ควรเปิดเผยได้ดังนี้ “กฎของกรรม มันผันผวน
ชีวิตและจิตใจคนที่เป็นปุถุชนได้เสมอ ๆ เพราะระดับจิตยังไม่
ไม่เข้าถึงชั้นพระอริยบุคคลชั้นสูงสุด เป็นเพราะไม่รู้วาระกฎ
ของกรรม ไม่รู้วงจรของกฎของกรรม ความเคารพในกฎของ
กรรมจึงไม่เกิด จิตปุถุชนจึงไหลขึ้นไหลลงตามวาระแห่ง
กรรมอันเป็นกุศล และอกุศลนั้น ๆ อย่าไปโทษใครว่าผิดถูก
ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นกฎของกรรมทั้งสิ้น
คนผิดคนถูกนั้นไม่มี มีแต่วาระกรรมดี กรรมชั่วเท่านั้น ที่
ส่งผลให้มีการกระทำนั้น ๆ ไป”

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงตรัสว่า “นิสสัมมะ กะระณังเสย
โย วัณณะ จะทำอะไร คิดอะไร พุดอะไร หมั่นใคร่ครวญไว้
ด้วย อย่าต่อกรรม ให้ตัดกรรมสถานเดียวพอ”

▶▶ สุภังค์ที่ ๑๓ พุทธจักายน ๒๕๓๕

๐ ปราภภูมิดาวประหลาดส่องแสงอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียง

ใต้ของศาลา ๑๒ ไร่

เห็นได้ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ น. ดูครั้งแรกมีรัศมีออก

เป็น ๔ แฉก แล้วออกเป็น ๘ แฉก สวยงามมาก กำหนดจิตขอ
บารมีพระก่อน จึงดูครั้งที่สองเห็นรัศมีออกไปรอบดวง จึง
ไปพาให้คนอื่น ๆ มาดูอีกหลายคน ทุกคนที่เห็นต่างก็คิดกัน
ไปต่าง ๆ กัน ส่วนใหญ่คิดว่าคงเป็นจิตของหลวงพ่อกำหนด
จิตตามพระ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหา
สังฆปริณายก ทรงตรัสว่า “เป็นของ
ตถาคตเอง หากเป็นของท่านล้มภเกษี จะมีรัศมียาวกว่านี้
ใหญ่กว่านี้ เพราะบำเพ็ญบารมีมานานมากกว่าแต่ทว่าความ
สว่างจักน้อยกว่าดวงจิตตถาคตหนึ่ง ด้วยถอนความ
ปรารถนาลงมาแค่ดาวภุมิ”

ในช่วงระยะแรกนี้ทั้งพระและฆราวาสกว่า ๕๐% มี
อุปาทานจิตติดในร่างกายของหลวงพ่อกันมาก จึงอยากให้จิต
ของท่านกลับเข้าร่างเดิม (เพื่อจะได้มาเป็นทุกข์กับพวกเรา
อีก) เรียกว่าหลงกันสุด ๆ เหตุเพราะกฎของกรรมที่เป็นอกุศล
ให้ผลตามที่หลวงพ่อบานท่านมาสอนไว้เมื่อวานนี้ พวกที่คิด
ว่าหลวงพ่อบานท่านจะกลับมา ต่างก็นั่งรอ ยืนรอ บางคนนอนรอ
เดินรอ โดยทำจิตให้ฟุ้งซ่าน คือ ฟุ้งเลว ทำจิตตนเองให้เศร้า

หมองอยู่เสมอ การกระทำของพวกเขาส่วนอยู่ในกระแส

จิตของท่านตลอดเวลา

หลวงปู่องค์หนึ่ง (ขอสงวนนาม) ท่านสอนอดีตลูกของท่าน มีความสำคัญว่า “เอ็งมาราบข้า แล้วเลือกร่องให้คิดถึง หลวงพ่อ เอ็งมันวางใจไม่ถูก ทำจิตให้เศร้าหมอง อย่างนี้มันใช้ไม่ได้

● รอนั้นรอได้ แต่ต้องรอให้เป็น

คือ รอแบบตั้งใจไว้เลยว่าถ้าหากขั้นธำมรงค์ของเราพัง ก่อนหลวงพ่อก่อนมา เราก็ขอพังเป็นครั้งสุดท้าย จิตเราตั้งมั่นใน แคนอมตะนิพพาน แล้ววางจิตให้เฉย ๆ สบาย ๆ หลวงพ่อ ท่านจะมาเมื่อไหร่ เราจะอยู่รับหน้าได้หรือไม่ ก็ไม่สร้างความกระวนกระวายให้เกิด ไม่สร้างความคิดถึงว่าแห้วให้เกิด อย่างนี้แหละเขาถึงจะเรียกว่าคนรอเป็น จำไว้ อารมณ์ว่าแห้วคือตัวเศร้าหมองอย่างแท้จริง” (ผม โขชคดีที่มีพระท่านเมตตา มาบอกหัวข้อที่ผมควรยกเอามาเป็นเรื่องสนทนาธรรมกันใน ตอนกลางคืน ควรจะพูดเรื่องอะไรจึงจะเหมาะสมกับ เหตุการณ์ปัจจุบัน)

▶▶ วันเสาร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ดาว

ประกายพรึกขึ้นที่เดิม เวลาเดิมวันนี้พวกเราฉลาดขึ้น ก่อนจะ ดูก็กำหนดจิต ขอบารมีพระก่อนแล้วจึงดู ทุกคนจึงเห็นเป็น

ประกายออกมารอบ ๆ ดาวสว่างมาก และยังทรงกลดด้วย

ได้ชวนหลวงพี่วัดท่าซุงร่วม ๑๐ องค์มาดู ทุกองค์ก็เห็นดี
หมด แต่มีคุณซอท่านเดียวที่ดูแล้วพูดเสียงดังฟังชัดว่า จิต
พระอรหันต์ท่านสว่างดีจัง และทรงกลดด้วย ซึ่งก็จริงของ
ท่าน เพราะเป็นจิตของ “จอมพระอรหันต์” หมายถึง
พระพุทธเจ้านั่นเอง

▶▶ วันอาทิตย์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ บุคคลผู้ใช้
จิตถึงจิต

๐ หลวงปู่บุดดา ท่านมาเทศน์สอน ให้ผมกับคุณสุรีพร ๒ คน
อยู่เฝ้าหลวงพ่อตลอดคืน

มีความสำคัญว่า ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็น
ของเที่ยง กายของท่านเจ้าคุณมหาวิระ ได้ตายไปตามวาระกฎ
ของกรรม ให้ชาวโลกประจักษ์มาแล้วเป็นเวลา ๑๗ วัน กาย
นี้อยู่สงบมาแล้ว ๑๗ วัน อันหาสาระแก่นสารมิได้นั้น
นอกจากจะนอนนิ่งให้คนมาสักการะบูชา ยังความโศกเศร้า
ให้กับบรรดาลูกศิษย์ลูกหาอันทั่วถ้วนหน้ากัน แม้ขณะทรง
ชีวิตอยู่ จิตพระอรหันต์ก็สงบอยู่บนพระนิพพานแห่งเดียว
เท่านั้น กระแสจิตที่ยังลึกลงสู่พระนิพพานเป็นอย่างไร
สมควรที่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาของท่านเจ้าคุณ ควรจะศึกษา
เป็นหลักการเอาไว้ บุคคลใดที่ยังจิตให้เศร้าหมอง ลึนไร้

ความพอใจแล้วไซ้ร้ ย่อมห่างไกลจากความดี ความเศร้า
หมองก็ถือกิเลส เพราะฉะนั้น การรักษาอารมณ์จิต จึงจำเป็น
อย่างยิ่งสำหรับนักปฏิบัติกรรมฐาน และรักษาอารมณ์จิต
สงบให้ยิ่งด้วยชีวิต จึงจะพบมรรคผลได้ ธรรมะของ
พระพุทธเจ้านั้นแบ่งเป็นหลายหมวด หลายตอน ธรรมของ
ชาวโลกก็อย่างหนึ่ง ธรรมพื้นโลกก็อย่างหนึ่ง ธรรมของ
ชาวโลก ย่อมหาสาระแก่นสารไม่ได้ ธรรมพื้นโลกอันยากที่
ชาวโลกจะรู้ได้นั้น กลับมากไปด้วยสาระและแก่นสาร ถ้า
พวกเจ้าไม่ประมาท ก็สมควรดูแลร่างกายของท่านเจ้าคุณ
อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่คืนนี้เป็นต้นไป (หลวงปู่ท่านหมายถึง ให้
ผมกับคุณสุริพร ๒ คนอยู่เฝ้าหลวงพ่อตลอดคืน เพราะหลัง
๒๔.๐๐ น. ไปแล้ว ผู้ที่มาเฝ้าหลวงพ่อ ตอนหัวค่ำต่างก็ทยอย
หลับกันไปหมด หลวงพ่อท่านเลยต้องนั่งเฝ้าพวกเหล่านั้น
แทนตลอดคืน)

และในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ นี้ ตอนช่วงเย็น
มหาทองท่านพาหลวงปู่บุดดา ใส่รถเข็นมาที่ศาลา ๑๒ ไร่ ให้
พวกเราทำบุญกับท่าน เราสองคนปฏิบัติตามคำสั่งพระด้วย
ความยินดี หลัง ๒๓.๐๐ น. แล้ว คนที่มาร่วมสนทนาธรรม
กัน ต่างก็แยกย้ายกันกลับไปพักผ่อน มีบางรายท่านก็อยู่ฟัง
จนหลับไปกับเก้าอี้ ซึ่งเอามาต่อ ๆ กันก็ใช้เป็นที่นอนได้อย่าง
ดี ก็นับว่าดี เพราะหลับไปกับพระธรรม

ประมาณ ๒๔.๐๐ น. ทั้งสองคนก็แยกกันออกจงกรมไป
รอบ ๆ ๑๒ ไร่ ในบริเวณหน้าพระประธาน ใช้สมาธิและ
วิปัสสนาสลับกันไป เมื่อยกก็หยุดนั่ง หายเหมื่อยก็เดินต่อ
ระวังแต่ใจอย่างเดียว อย่าหยุด อย่าเหมื่อยตามกาย เพราะพระ
กรรมฐานเขาปฏิบัติกันที่ใจ เอาใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จ
ได้ที่ใจ คุมทวารใจ ประตูลใจ และอายตนะใจเป็นสำคัญ อย่า
ให้มันคิดชั่ว พยายามให้ใจอยู่ในปัจจุบัน อย่าส่งออกไปยุ่งกับ
อดีต และอย่าปรุงแต่งไปหาอนาคต นี่คือหลัก
ที่ใช้ปฏิบัติ แต่ทำจริง ๆ มันไม่ง่ายเหมือนกับพูด เหมือนกับ
เขียนนี้ มันต้องใช้ความเพียรอย่างสูง บารมี ๑๐ ทิ้งไม่ได้
ชอบเปลวเป็นของธรรมดา เพราะขาดสติ หรือสติไม่ต่อเนื่อง
หรือไม่ตรงตัว ต้นเหตุเพราะอ่อนหรือลึมหานาปานุสติ ลึมห
กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกเมื่อไร ก็ฟังทุกที ดั่งนั้นสมณะ ๓
กอง จึงลึมหไม่ได้ตลอดชีวิต คือ

๑. อานาปานุสติ

๒. มรณานุสติ ควบหรือจบลงที่อุปสมานุสติ

หมายความว่า หากคิดถึงความตายครั้งใด ให้คิดต่อไปว่าเรา
จะขอตายเป็นครั้งสุดท้ายไว้เสมอ เราเห็นทุกข์เห็นโทษ เห็น
ภัยจากการเกิด มีร่างกายชัดเจนแล้ว ไม่สงสัยในธรรมจุดนี้
แล้ว จึงไม่ขอเกิดมามีร่างกายเพื่อพบกับทุกข์อย่างนี้อีก ขอ

ไปพระนิพพาน พระพุทธเจ้าท่านอยู่ที่ใด หลวงพ่อท่าน
อยู่ที่ไหน เราก็ขออยู่ ณ ที่นั้น นิพพานะสุขัง ทำให้จิตชินหรือ
เป็นฉานในมรณานุสติ และอุปสมานุสติ หากทำได้จนจิต
ทรงตัว เมื่อร่างกายพัก จิตก็จะมุ่งตรงสู่แดนนิพพานเองเป็น
อัตโนมัติ

๓. กายคตานุสติควบอสุภกรรมฐาน(ไม่ขอเขียน
รายละเอียด)

สรุปว่า คตินี้จึงเป็นคินแรกที่ผมและคุณสุรีพรอยู่เฝ้า
หลวงพ่อกี่ศาลา ๑๒ ไร่ ตลอดคิน หมายความว่า อยู่ตั้งแต่
หัวค่ำจนถึงตีสี่ (๐๔.๐๐ น.) เพราะพอเสียงตามสายหรือพระ
ธรรมมา ทุกคนในศาลา ๑๒ ไร่ก็ตื่นกันหมด เพื่อทำหน้าที่
ของตน ผู้คนจะขวักไขว่ เช่น พระท่านหลายองค์ผู้เฝ้า ๑๒
ไร่ รวมทั้งฆราวาสด้วย ใครมีหน้าที่อะไรก็ทำไป โดยหูอยู่
กับเสียงธรรมที่หลวงพ่อก่อนสอน เราสองคนก็หมดหน้าที่
จะอยู่ต่อ หรือจะกลับที่พักก็ตามใจ เพราะเสียงธรรมจาก
หลวงพ่อ จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอนอยู่ที่จุดไหนของวัด
หากเจตนาของจิตต้องการฟังพระธรรมแล้ว ก็ได้ยินทุกจุด

การกระทำของผมและเพื่อนได้ทำติดต่อกันจนครบ
๑๐๐ วัน (คิน) ต่อมาก็มีเพื่อนคนที่สามอาสาอยู่เฝ้าหลวง
พ่อด้วย คือ คุณหมวย ชื่อจริงท่านขอปกปิด ก็ต้องตามใจท่าน
ท่านมาได้ระยะหนึ่ง แล้วก็มาบ้างไม่มาบ้าง เพราะท่านมี

ภาระทางครอบครัว แต่ส่วนใหญ่แล้วท่านจะมาประมาณ

๑๐ วัน ต่อมาญาติทางธรรมจากจังหวัดนครสวรรค์ก็มาเป็นเพื่อน จำนวนร่วม ๑๐ คน หอบเอาหมอน มุ้ง เสื้อมาด้วยใครง่วงมากก็นอนพัก ตื่นขึ้นมาก็กิจกรรมปฏิบัติธรรมกันต่อไป พอถึงเดือนธันวาคม ลมหนาวก็พัดเข้าสู่ ๑๒ ไร่ ขนาดปิดประตูใหญ่แล้วลมที่พัดผ่านส่วนบนของศาลา มั่นหนาวอย่าบอกใคร เพื่อน ๆ ที่มาก็เบาบางลง ๆ จนเหลือแค่สองคน ตามเดิม พอความหนาวคลายตัวท่านก็ค่อย ๆ กลับมาใหม่ ดังนั้นนับแต่นี้ไป ผมจึงไม่เขียนเป็นรายวันเหมือนตอนต้น จะเลือกเอาบางวันที่พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรมาเล่าให้ฟัง

▶▶ วันพุธที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

๐ มีดวงแก้วประกายพรึกขึ้นอีกหนึ่งดวง (หลวงพ่อดำ)

ใกล้กับดวงเดิม แต่อยู่สูงกว่า เปล่งรัศมีสวยงามมาก ผู้คนที่เห็นต่างวิจารณ์กันไปตามทิวทัศน์ของตน และตามระดับจิตของตน จิตใครเจริญแค่ไหน ก็รู้ธรรม เห็นธรรมได้แค่ระดับนั้น จึงไม่ขอตำหนิใครว่าถูกหรือผิด ความจริงผมได้เขียนไว้ชัดแล้วใน วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบันทรงตรัสไว้แล้วชัดเจน ไม่ควรจะสงสัยกันอีกต่อไป ว่าดาวหรือดวงแก้วดวงใหม่นี้ คือ จิตของท่านสัมภะณี (หลวงพ่อดำ)

ขอสรุปย่อ ๆ เกี่ยวกับดาวประกายพริกทั้งสอง ดวง
นี้ครั้งนี้ ครั้งแรกที่ปรากฏท่านจะลอยอยู่เหนือศาลา ๑๒ ไร่ ไม่
เคลื่อนที่ไปตามโลกที่หมุน ดาวจริง ๆ จะต้องเคลื่อนที่ไป
ตามโลกหมุน ผมจงกรม (จงกรมแปลว่าเดิน) อยู่ พอเมื่อยก็
จะออกนอกศาลา ๑๒ ไร่ เพื่อดูดาวเสี้ยวที่หนึ่ง ดาวดวงแรก
ขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ขณะนั้นผมยัง
ไม่ได้อยู่ตลอดคืน พอไม่มีเรื่องจะคุยกันก็ขอตัวออกไปดูดาว
จึงมีบางคนติดตามมาดูด้วย ซึ่งก็ดี เพราะจะได้เป็นพยาน ยิ่ง
ดึกเท่าไรเหมือนกับยิ่งสว่างเท่านั้น และไม่เคลื่อนที่ บางคน
เล่าว่าตอนดึกผมขับรถกลับบ้านที่ จ.อยุธยา จ.นครสวรรค์
ดาวดวงนี้ก็ยังคงติดตามผมไป เหมือนกับอยู่ที่หลังคาบ้านผม
บางคนเล่าว่า ผมขับรถกลับกรุงเทพ ผมก็ยังเห็นดาวดวงนี้อยู่
ที่บ้านผม และลอยอยู่ค่อนข้างต่ำมากแต่ก็ยังมีพวก
นักวิชาการบางคนวิจารณ์ว่าเป็นดาวประจำเมืองก็มี มันก็ต่าง
จิตต่างใจต่างความคิด และสำคัญสุด คือ ต่างกรรมกัน
(กรรมบถ ๑๐ ต่างกัน) เมื่อคนวิจารณ์กันมาก ๆ ผิด ๆ ถูก ๆ
ซึ่งล้วนแต่สร้างกรรมหรือเป็นกรรมทั้งสิ้น แม้จะมีเจตนา
หรือไม่มีเจตนาก็ตาม ล้วนแล้วเป็นโทษทั้งสิ้น มีหรือที่
ความคิดของบุคคลเหล่านั้นจะไม่เข้าสู่พระพุทธรูทญาณ หรือ
สัพพัญญุตญาณของพระองค์ต่อมาดาวทั้ง ๒ ดวง จะ
เคลื่อนที่ไปตามโลกหมุน ดังนั้น พอพระอาทิตย์ท่านลับขอบ

ฟ้า ผมและผู้คนที่สนใจดาว ๒ ดวงนี้ ก็จะออกดูดาวเพราะ

ความสว่างของท่านจึงเห็นได้ชัดเจน แม้แสงตะวันยังไม่หมด
คืน

จุดนี้แหละคือการปฏิบัติกรรมฐานของผม โดยทำจิต
ให้สงบเร็วที่สุดด้วยอานาปานุสสติ แล้วขอบารมีพระเพื่อดูดาว
สิ่งที่ตาเนื้อเห็นและจิตสัมผัสได้ เห็นรัศมีเป็นสีรุ้งสวยงาม
มากกระจายออกมาจากดาวดวงแม่ ออกเป็นดาวลูกเล็ก ๆ
ออกมาโดยรอบ จิตผมจึงมีปีติเป็นสุขสงบอยู่กับพระเมตตา
ของพระองค์ ที่ทำให้เห็นได้สัมผัสได้ เช่นนั้น ผมจึงต้อง
ออกมายืนดูดาวด้วยความสุขทุก ๆ วัน จนมีคนทักว่าคุณหมอ
ดูอะไร ผมก็แนะนำให้เขาปฏิบัติตามผม คือ อย่าใช้บารมี
หรือกำลังใจของตนเอง ให้ขอบารมีพระก่อนเสมอ เมื่อเขาทำ
ตาม เขาก็เห็นคล้าย ๆ กับผม (เพราะบารมีไม่เสมอกัน)

สรุปว่า ตกเย็นพอพลบค่ำ จะมีคนไม่น้อยที่ออกมายืนดู
จิตของพระพุทธรเจ้าและจิตของหลวงพ่ของท่าน (ธรรมะใน
พระพุทธรศาสนาเป็นปัจจัยจัดตั้ง หมายความว่า เห็นได้ รู้ได้
เข้าใจได้ สัมผัสได้ด้วยจิตของตนเองเฉพาะตน คือ ของใคร
ของมัน กรรมใครกรรมมัน จะรู้ จะเห็น จะเข้าใจ จะสัมผัส
หรือปฏิบัติแทนกันไม่ได้ ธรรมะตถาคตไม่ใช่ของหยาบ
หากแต่ละเอียด ประณีต ยากที่ปุถุชนธรรมดา ๆ จักพึงเข้าใจ
ได้ตามความเป็นจริง)

▶▶ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ 🙏

๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณฯ ให้เห็น

จุดประสงค์เพื่อให้หมอตั่งวงสนทนาธรรม

(สมเด็จพระพุทธลีลาธิษฐาน คือ พระนามของพระองค์)

“จุดประสงค์เพื่อให้หมอตั่งวงสนทนาธรรมควรจักอยู่
ตรงหน้าโลงแก้วของท่านฤๅษีคฺยไปด้วย ช่วยกันดูแลไปด้วย
ขอให้ปรับปรุงจุดนี้เสียใหม่ เพราะที่แล้ว ๆ มาประมาท
เกินไป” “อนึ่ง แม้การสนทนาธรรมจักได้บุญ ก็ย่อมต้องดู
ด้วยว่าผู้รับรับได้หรือไม่ การค้นเวลาด้วยการออกอุบายนั่ง
สมาธิเป็นระยะ ๆ ได้บุญมากกว่า เพราะบุคคลทุกคนย่อมทำ
ปัจจัยตั้งให้เกิด ต่างกับการสนทนาธรรม ผู้ให้ตั้งทำจักให้ใน
เมื่อผู้รับไม่ฟังแล้วไม่เก็บ ไม่นำมาปฏิบัติก็ไร้ผล
เพราะฉะนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งให้บุคคลเหล่านั้นสนทนา
ธรรมแล้วประเด็นหนึ่ง ๆ ควรจักให้ทุกคนทำสมณะภาวนา
กันคนละ ๑๕ นาที แล้วหวนกลับมาทำวิปัสสนาในเรื่องที่
สนทนากัน ในประเด็นนั้น ๆ อีกครั้งละ ๑๕ นาที กล่าวคือ
พอจบเรื่องหนึ่ง อาทิเช่น आयตนะ ๖ กล่าวคือวิญญาณสัมผัส
เอาประเด็นของตา พุคจบก็ให้นั่งสมาธิ ทำจิตสงบ ๑๕ นาที
แล้วก็พูดว่า ไหนลองคิดเรื่องตาสัมผัสว่าเป็นอย่างไร ให้เขา
คิดกันพอประมาณ ๑๕ นาที แล้วก็ถามความรู้สึกของแต่ละ

คน จักได้ธรรมที่ละเอียดยิ่งขึ้น ถ้าจักให้ดีขึ้นเริ่มด้วย การ
เข้าใจในการตัดสังโยชน์ ๓ ก่อนเป็นเรื่องแรก คุณหมอย่า
ทำตัวเป็นผู้ให้โดยไม่รู้กำลังของผู้รับ จงใช้อุบายสัจจานุโล
มิกญาณ คือ ถอยหน้า ถอยหลังในสมณะและวิปัสสนา เป็น
ลูกล่อลูกชนให้บุคคลผู้รับเหล่านั้นสามารถสัมผัสธรรมพระ
โสดาบันด้วยตนเองก่อน เรื่องอายตนะนั้นหนักเกินไป เอา
เบา ๆ ก่อน ออกตัวไปเลยว่าคุยกันมาหลายคืนแล้ว คอชัก
แห้ง ขอให้ทุกคนฟังการสนทนาธรรมเป็นหัวข้อ ๆ แล้วทำ
สมาธิสลับฉาก จบแล้วถามความรู้สึกว่า ธรรมนี้เป็นอย่างไร
(หมายถึงการปฏิบัติแบบนี้ อย่างนี้ซิ ผลมันจักบังเกิดขึ้นได้
เพราะฟังด้วยปฏิบัติด้วย”

ผมได้ปฏิบัติตามที่พระพุทธองค์ทรงพระเมตตารับสั่ง
อยู่ได้ไม่กี่คืน ทุกคนก็ชอบใจ เพราะฟังแล้วได้ปฏิบัติไปด้วย
จิตก็ก้าวหน้าไปด้วย ทั้งผู้ให้และผู้รับ แต่ก็มีอุปสรรคมา
ขัดขวาง เพราะมีศิษย์ของหลวงพ่อกันมาจากต่างจังหวัดกันมาก
เป็นกลุ่ม ๆ จากภาคเหนือ อีสาน ตะวันออก ภาคกลาง และ
ภาคใต้ มากันไม่เป็นเวลา ถึงเมื่อไหร่ก็เข้ามารุมล้อมวง
สนทนาทันที ทำให้ไม่สามารถจะทำแบบที่พระองค์ทรง
แนะนำไว้ต่อไปได้ จึงขออนุญาตพระองค์หยุดไว้ชั่วคราว
ก่อน แต่ก็พยายามทำให้ดีที่สุด ความจริงมีเหตุการณ์ที่เข้ามา
ตัดอีกหลายเรื่อง แต่ไม่ทรงอนุญาตให้เปิดเผย

▶▶ วันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ที่ศาลา ๑๒

ไว้ ผมและคณะ มี คุณพรนุช คุณจำปี และคุณลือชา
ตามลำดับ ขึ้นไปทอดผ้าบังสุกุล และถวายสังฆทานให้หลวง
พ่อ พระท่านว่าชุดนี้พุทธภูมิทั้งชุด ขอผ่านไปแล้วเรื่องคุณลือ
ชาซึ่งบินตรงมาจากอเมริกาเมื่อวานนี้ (ถ้าจำไม่ผิด) ท่านตรง
มาหาผม และคุยให้ผมฟังเป็นการส่วนตัว มีความว่า เมื่อ
ทราบข่าวว่าหลวงพ่อถึงขั้น ๕ ไปจิตท่านเศร้าหมองมาก
เพราะคิดถึงหลวงพ่อ จึงใช้พระธรรมเป็นเครื่องปลอบใจโดย
การจงกรม เจริญอานาปานุสสติ พร้อมภาวนาพุท-โธ แต่จิต
คิดถึงหลวงพ่อ เมื่อจงกรมอยู่ ตาเนื้อเห็นหลวงพ่อในรูปของ
พระสงฆ์เดินอยู่ข้างหน้า ทั้งระยะพอสมควร ก็เดินตามท่าน
ไป จิตก็เป็นสุขมาก แต่ในที่สุดหลวงพ่อเดินช้าลง ๆ
จนกระทั่งกายของท่านมาซ้อนกายของผม (คุณลือชา) กาย
ของผมกลายเป็นหลวงพ่อไป ผมตกใจมากกลัวว่าจะเป็นบาป
จึงตัดสินใจบินมาประเทศไทย แล้วตรงมาถามพี่หมอนี่แหละ
ผมฟังปัญหาของคุณลือชาแล้วก็หัวเราะ ตอบว่าทำไม
จึงคิดอย่างนั้น มันเป็นอกุศลทำร้ายจิตตนเองให้เศร้าหมอง
ทำไมไม่คิดว่าเราโชคดีแล้วหนอที่หลวงพ่อท่านเมตตา
สงเคราะห์เราโดยตรง เวลาเรากำลังจะมีภัยอันตราย เราก็นึก
ถึงท่าน ขอบารมีท่านให้ครอบคลุมร่างกายของเราไว้ ศัตรูจะ
ได้ตกใจกลัวไม่กล้าทำร้ายเรา เพราะเมืองที่คุณลือชาอยู่มี

อเมริกันสัญชาตินิโกรอยู่มาก ตัวใหญ่ ๆ ทั้งนี้ พวกเรา
ยืนสูงแค่มือหรือต่ำกว่าไหล่ของเขาเท่านั้น หากคิดอย่างนี้
เป็นคุณหรือเป็นโทษ ตอบว่าเป็นคุณ

ผมก็อธิบายว่า การนึกถึงหลวงพ่อก็คือเป็นสังฆานุสติ เป็น
บุญหรือเป็นบาปตอบว่าเป็นบุญ ผมถามว่า การเห็นพระ
จัดเป็นอุคตมมงคลหรืออัปมงคล ตอบว่าเป็นมงคลใหญ่ ผมก็
ถามว่าหายสงสัยแล้วหรือยัง ตอบว่า หายสงสัยแล้วครับพี่
หมอ ผมก็แนะนำว่า ทุกสิ่งที่มากระทบใจเรา โดยผ่านทวาร
ทั้ง ๖ หรืออายตนะ ๖ เราสามารถจะพิจารณาได้เป็นทั้งกุศล
(บุญ) และอกุศล (บาป) แต่คนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ มักจะคิด
ไปทางอกุศลก่อนเสมอ มีผลทำให้จิตตนเองเศร้าหมอง (เป็น
กิเลส เป็นบาป) เราเองเป็นผู้สร้างกรรมนี้ให้เกิด คือ ชอบจุด
ไฟเผาใจตนเองโดยไม่รู้ตัว จุดนี้แหละ เราได้ขาดเมตตา
ตนเอง เพราะเบียดเบียนตนเองเป็นประการแรก พอไฟ
ภายในลุกขึ้น เราก็เทียวเอาไฟภายในของเราไปจ่อให้ผู้อื่น
เขาไฟลุกตามเราด้วย อย่างนี้เขาเรียกว่านักวางเพลิง นักปลุก
ระดมให้ผู้อื่นไฟลุกเหมือนกับตน

ขอสรุปว่า บุญบาปอยู่ที่จิต เกิดที่จิตของเราก่อนเสมอ
จงอย่าพยายามหาบุญบาปที่อื่น ทุกอย่างอยู่ที่กายเราและจิต
ของเราทั้งสิ้น พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ มีความว่า “วันหนึ่ง

ๆ ไม่มีใครมาทำร้ายเราได้มากเท่ากับอารมณ์จิตของเรา ทำร้ายตัวเราเอง” ขอจบจุดนี้ไว้แค่นี้

▶▶ วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ผมและคุณสุวีพรเผ้าหลวงพ่อตลอดคืนมาเป็นวันที่ ๕ กฎของกรรมก็ตามมาให้ผล คือ

๑ นิทานปลงตา เป็นกฎของกรรมตามมาให้ผล

อันเป็นโลกธรรม ๘ ที่ทุกคนที่เกิดมาในโลกจะไม่ถูกระทบนั้นไม่มี จึงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลสองกลุ่ม กลุ่มที่อกุศลกรรมกำลังให้ผล ก็คิดไปในทางไม่ดี หาบาปอกุศลเพิ่มให้กับตน จุดไฟเผาใจตนเอง ส่วนกลุ่มที่ตัวกุศลกำลังให้ผล ก็คิดไปในทางดี หาบุญเพิ่มให้กับตน เช่น ขอโมทนาสาธุ เป็นต้น ง่าย สะดวกเกือบไม่ต้องลงทุนอะไรเลย นอกจากจะใช้กำลังใจ (บารมี) นิดหน่อยเท่านั้น (บารมี ๑๐ มีปัญญาบารมีเป็นหัวหน้า) ท่านก็ได้บุญไปมากมาย ธรรมภายนอกนั้น แก่ใจอะไรไม่ได้พระองค์ให้สนใจแต่ธรรมภายใน ให้แก่ที่ตัวเรา จิตเราเองเป็นสำคัญ เพราะทำได้ง่าย และรวดเร็ว (ถ้าเข้าใจในธรรมปฏิบัติ)

▶▶ ขอย้อนเล่าเรื่องในตอนดึกของวันเสาร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และ วันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน

๒๕๓๕ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. คณะสนทนาธรรมได้

ขึ้นไปชั้นบนของศาลา ๑๒ ไร่ ด้านทิศใต้ เพื่อ

๐ ดาวประกายพรึก (ซึ่งเป็นดวงจิตพระอรหันต์)

วันนี้ดาวลอยอยู่ต่ำมากคือ สูงกว่าพื้นดินเล็กน้อยในแนวคลอง มองเห็นแสงไฟจากบ้านคนที่อยู่ใกล้ๆ ชัดเจน ผมขอबारมีพระเพื่อให้เห็นภาพใกล้ ๆ ปรากฏว่าดาวเหล่านั้น (มีอยู่หลายดวง) ลอยเข้ามาหา แล้วมาหยุดอยู่ใกล้ๆขนาดเอามือเอื้อมถึง ยังความประหลาดใจให้กับคณะสนทนาธรรมเป็นอย่างมาก ในคืนนั้นมีสาวน้อยเมืองนนท์อยู่ด้วย ส่วนใหญ่เป็นพวกชาวจังหวัดนครสวรรค์ บางคนพยายามเอื้อมมือออกไป พยายามจะจับดาวประกายพรึกนั้น แต่ดาวก็ลอยออกห่างทันที พวกเราสนุกสนานและเป็นสุขมากที่ได้เห็นดวงจิตของพระอรหันต์ (พระท่านเมตตาบอก) แต่ไม่เห็นอภิสमान

กายของท่าน ซึ่งท่านจะให้เราเห็นก็ได้ ไม่ให้เห็นก็ได้ สุดแต่ท่าน คณะสนทนาธรรมในช่วง๐๑.๐๐ น. ไปแล้ว จะเหลือไม่มาก ส่วนใหญ่หลับหรือกลับไปนอนที่ห้องพักจึงมีจำนวนคนประมาณ ๑๐ กว่าคนเท่านั้น

แต่มีอยู่คืนหนึ่ง ผมพาคณะขึ้นไปดูก่อน ๒๔.๐๐ น. มีคนตามขึ้นไปกว่า ๓๐ คน ผมก็แนะนำให้ทุกคนนึกขอขมา

พระรัตนตรัยก่อนแล้วขออารมณีสวามีพระ ดาวที่ส่องแสง

ระยิบระยับอยู่ไกล ๆ ก็จะเคลื่อนเข้ามาหาผู้ตัวเอง บางคน
เล่าว่า ท่านวิ่งเข้ามาหาเร็วมาก จนนึกกลัวว่าจะมาชนเราต้อง
ถอยหนีก็มี ข่าวนี้อันกระจายไปทั่วศาลา ๑๒ ไร่ มีชาวบ้านและ
นักบวชที่มาจากวัดอื่น ๆ ตามขึ้นมาดู อยู่ข้างหลังเราเป็นกลุ่ม
ใหญ่ ได้ยินเสียงเขาคุยกันว่าขึ้นดูอะไรกัน ไม่เห็นจะมีอะไร
สักหน่อย และก็พากันกลับหมด ผมกำหนดจิตตามพระ ทรง
ตรัสว่า พวกเหล่านี้ศีลไม่บริสุทธิ์ ทำให้จิตไม่บริสุทธิ์ จึงไม่
เห็นอะไร ที่มีดาวมากดวง เพราะพระเหล่านั้นท่านลงมา ปัก
แนวเขตของวัดท่าซุง ซึ่งจะขยายออกไปในอนาคต ซึ่งขยาย
ออกไปถึงแนวคลอง ท่านเมตตาทำนิมิต (พุทธรนิมิต รัชนีมิต
และสังฆนิมิต) ให้เห็นชัดเจนด้วยตาเนื้อ ผมไม่ได้เห็นคน
เดียว แต่เห็นได้ทั้งกลุ่ม มีรายละเอียดอยู่มาก จึงของคไว้

ตอนหัวค่ำคืนวันนี้ เด็กชายอายุ ๕ ปี หลานคุณเหลี่ยม
จังหวัดนนทบุรี ซึ่งชอบดูดาวกับเขาด้วย (หมายถึง ดาว
พระพุทธรเจ้าองค์ปัจจุบัน กับดาวหลวงพ่อ ซึ่งลอยอยู่เหนือ
เขตของวัด ในแนวที่ขึ้นจากศาลาพระ ๔ องค์ ในปัจจุบัน
เรียกศาลาพระ ๕ องค์ และค่อย ๆ เคลื่อนมาเขตวัดใหม่
เคลื่อนไปหาศาลา ๑๒ ไร่ แล้วก็ค่อย ๆ ห่างไปตามโลกหมุน)
ปกติคนไม่ค่อยจะสนใจเด็ก วันนี้พระท่านสั่งให้ผมพาเด็ก ๕

ขวบ มานั่งกลางวงสนทนาธรรม แล้วผมก็เป็นคนถามเด็ก

ว่า วันนี้หนูเห็นอะไรบนท้องฟ้า เด็กพูดดั่งฟังชัดว่า

๐ เด็ก ๕ ขวบ “เห็นพระบินมาในอากาศ”

พอมาถึงดาว ก็หายเข้าไปในดาว พระก็กลายเป็นดาว เด็กเล่าอย่างภูมิใจ พูดวนไปวนมาอยู่แค่นั้นเพราะสนุกกับภาพที่ตนเห็นด้วยตา พระบินมาแล้วก็บินไป แล้วก็กลายเป็นดาว ทำมือทำไม้ประกอบคำพูด ทุกคนต่างนั่งฟังเด็กพูด ผมถามเด็กว่า พระที่เห็นนั้นจำหน้าท่านได้ไหม เด็กตอบว่า จำได้สิ ผมชี้ให้เด็กดูภาพขนาดใหญ่ของหลวงพ่อนั่งอยู่ข้างพระประธาน องค์นี้หรือเหล่า เด็กก็ยืนยันว่าพระองค์นี้แหละ เล่นเอาคนที่กำลังฟังชนลุกบางคนก็อุทานออกมาตามอุปาทานของตน และแย้งกันถามเด็ก เด็กก็ตอบวนเวียนอยู่อย่างเดิม แล้วแถมท้ายว่า ท่านถือไม้เท้าด้วย (ผมไม่ได้ถามนำแต่อย่างใด เด็กพูดออกมาเอง) ขอจบสั้น ๆ เรื่องพระบินมาในอากาศ ความจริงเด็ก ๕ ขวบนี้ เห็นอะไรแปลก ๆ ที่พวกเราส่วนใหญ่ ๘๘% ไม่เห็น แต่พระท่านห้ามเล่น จึงขอหยุดไว้แค่นี้

๐ เด็ก ๕ ขวบจากจังหวัดนนทบุรี กับเด็กชาย ๘ ขวบจาก
จังหวัดนครสวรรค์ ๒ คนนี้ (เคยได้อิถุญาโลก็ย์มาก่อน)

พระท่านบอกว่าเคยได้อิถุญาโลก็ย์มาก่อนในอดีต

จึงรู้เรื่องในอดีตได้ดี มีทิพยจักขุญาณ ผู้คนจึงหันมาสนใจ
เรื่องฤทธิ์ของเด็ก ๒ คน ไม่สนใจพระธรรม ให้คุณหมอระวัง
จุดนี้ด้วย จักมีผลเสียแก่เด็กทั้งสองคนในภายหลัง (ทรง
หมายถึงอย่าให้ผมสนับสนุนเด็กสองคนนี้มากเกินไปจนเกิน
พอดี) ก่อนจะจบ เรื่องเด็ก ๒ คนนี้ ขอแถมอีกนิดว่า เด็กชาย
โออายุ ๕ ปีนี้ ฟังพระอภิธรรมแค่ครั้งเดียวก็สวดตามพระได้
โดยไม่ผิดแม้แต่คำเดียว จัดเป็นบุญเก่าของเด็กในอดีตชาติ ก็
ขอจบไว้แค่นี้ เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ก็ยิ่งติดฤทธิ์ สนใจเรื่อง
ฤทธิ์มากกว่าพระธรรม ซึ่งเป็นตัวตัดกิเลสได้โดยตรง นำจิต
ให้พ้นทุกข์ได้โดยตรง แต่ส่วนใหญ่กลับไม่สนใจเท่าที่ควร

สรุปว่า สนใจ รั้มเมามากกว่ารั้มโม (รั้มเมา หมายความว่า
ว่า ชอบสนใจแต่สิ่งที่อยู่นอกตัวชอบส่งจิตออกนอกตัว ชอบ
สนใจแต่เรื่องไร้สาระ เรื่องที่เป็นสาระไม่ค่อยสนใจ ชอบยุ่ง
กับจริยาของผู้อื่น ชอบยุ่งกับกรรมของผู้อื่น ชอบหรือยึดติด
อดีตกรรม ชอบปรุงแต่งอารมณ์จิตไปหาอนาคตกรรม ไม่
ยอมอยู่ในปัจจุบันธรรม เป็นต้น จัดเป็นมิจฉาทิฎฐิ ซึ่งมีโทษ
สูงมากในพระพุทธศาสนา ส่วน รั้มโม ก็คือ อารมณ์ตรงข้าม

กับธัมเม พยายามให้จิตอยู่กับกายอยู่กับจิตของตน ไม่ไป
ยุ่งกับกายผู้อื่น จิตผู้อื่นให้จิตอยู่กับธรรมปัจจุบันตลอดเวลา
ไม่เกาะอดีตธรรมไม่พุ่งไปหาอนาคตธรรมในทางปฏิบัติ
แบบเบา ๆ ง่าย ๆ ก็คือ อย่าทิ้งอานาปาเป็นอันขาด จิตอยู่กับ
สมถภาวนา หรือวิปัสสนาภาวนาตลอด โดยเฉพาะมรรณานุ
สติควบกับอุปสมานุสติ และกายคตานุสติควบกับอสุภ
กรรมฐาน หากทำไม่ได้เพราะหนักเกินไป ก็เอาแค่อานาบว
ภาวนาพุทโธ หรือภาวนาคาถาเงินล้านตลอด ก็จัดเป็นธรรม
ปัจจุบันทั้งสิ้น)

๑๐ พระธรรมที่ทรงพระเมตตาสอนระหว่างช่วงศึก ขณะ สงคราม

(ระหว่างเวลา ๐๑.๐๐-๐๔.๐๐ น.) พอสรุปได้ดังนี้

๑. “กิเลสเป็นตัวต่อกรรม แต่ปัญญาเป็นตัวตัดกรรม
หากต้องการจะไปพระนิพพาน ต้องตัดกรรม ไม่ใช่ต่อ
กรรม” (หมายความว่า ให้จิตอยู่กับธัมโม ซึ่งเป็นสัมมาทิฐิ
อย่าอยู่กับธัมเม ซึ่งเป็นมิจฉาทิฐิ)

๒. “คนมีกิเลส กิเลสมันเป็นนาย สั่งการให้ต่อกรรม
ติดกรรม ตำนิกรรมของผู้อื่นอยู่ทุก ๆ วัน เพื่อหวังให้จิตติด
ชาติ ติดภพ ติดกรรม ที่ตนเป็นผู้สร้างไว้ ทำไว้เองทั้งสิ้น จึง
วนเวียนอยู่ในวัฏจักรอย่างหาที่สุดไม่ได้ ผู้มีปัญญาเท่านั้น

ท่านรู้โดยหุคจิตตนเอง ไม่ให้ต่อกรรม ก่อกรรมขึ้นอีก

แล้วหาวิธีตัดกรรมให้หมดไปได้ในที่สุดด้วยปัญญา”

๓. ท่านผู้หนึ่ง ท่านกำลังจงกรมอยู่ เกิดปวดท้องฉี่ ก็นึกว่าเหมถ้าเอาใจไปฉี่ได้ก็จะดี “หลวงพ่อก็มาเคาะกบาลผู้นั้นแล้วสอนว่า “ไอ้ขี้หมา” ทุกข์ของกายใจมันแก้ได้หรือ ให้มันรู้เสียบ้างว่า ทุกข์ของกายฝืนไม่ได้ ทุกข์ของใจฝืนได้ ใจมันฉี่แทนได้รึ” ทุกข์กายแก้ที่กาย ทุกข์ใจแก้ที่ใจ มัวแต่คิดบ้า ๆ ก็เลยเอาดีไม่ได้สักที”

▶▶ วันอังคารที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ (คืนที่ ๑๗ ที่อยู่เฝ้าตลอดคืน) ขออนุญาตเอาเรื่องทางโลกมาเล่าให้ฟังสักหนึ่งเรื่อง โดยไม่มีเจตนาตำหนิกรรมของท่านเพราะเรื่องนี้คิดได้ทั้งเป็นทางโลกและทางธรรม สุดแต่ปัญญาของแต่ละคน
คุณเหลี่ยม (เมืองนนท์)

๐ เกาหัวแต่ไม่หายคัน

ความโดยย่อว่า ขณะนอนอยู่ในห้องที่พัก ซึ่งมีคนมาพักกันมาก จึงต้องนอนชิด ๆ กัน ขนาดต้องเอาหัวชนกันจึงจะนอนได้พอดี คินนั้นเรอนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคนมาก รู้สึกคันหัว ก็ยกมือขึ้นเกาหัวตรงที่คัน แต่เกาเท่าไร ๆ มันก็ไม่หายคันสักที (ง่วงถึงง่วง คันก็คัน) จึงชักสงสัยว่าเพราะอะไร เลยตะแคงตัวคู่มือตนเองที่กำลังเกาหัวอยู่ ปราภกว่ามัน

ไม่ใช่หัวกฐินี่หว่า มันกลายเป็นหัวคนอื่น มิน่าเกา👉 เท่าไหร่
ๆ มันถึงไม่หายคันสักที ทางโลกมันก็นำจำเป็นธรรมดา
เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไปเป็นธรรมดา แต่ผู้มีปัญญาท่านฟัง
แล้วท่านเอาธรรมทางโลก อันเป็นธรรมภายนอกนั้น มา
พิจารณาให้เป็นธรรมพื้นโลก หรือเป็นธรรมภายในได้หมด
(เอาทุกสิ่งที่มากระทบทางอายตนะทั้ง ๖ ประคู้ทั้ง ๖ คือ ทาง
ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ มาพิจารณาด้วยปัญญาเป็นพระ
กรรมฐานได้หมด ทางโลกเขาพูดว่า เอาวิกฤติมาเป็นโอกาส)
เช่น พิจารณาเข้าสู่อริยสัจ กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ หากเรา
หาต้นเหตุแห่งกรรมนั้นไม่พบ เราก็แก้กรรมหรือปัญหานั้น
ไม่ได้ เป็นต้น

▶▶ วันพุธที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ คินวันนี้ตำรวจ-
ทหารช่วยกัน

๑ จับขโมยได้ ๑ คน ที่พระจุพามณี

เวลา ๒๒.๐๐ น. แต่งตัวเป็นเพศหญิง มีบัตรประจำตัว
เป็นนางสาว แต่รูปร่าง ท่าทาง การเดินเหมือนผู้ชาย คัดเสียง
ให้เป็นผู้หญิง จึงให้นักสืบชื่อเหลี่ยม (สาวน้อยเมืองนนท์)
ไปตรวจค้นตัว พบว่าแกไม่มีนม ให้ตรวจครั้งที่ ๒ ในห้องน้ำ
เพื่อดูเพศ ผลเป็นตัวผู้ ไม่ใช่ตัวเมียตามที่คิดไว้ ขโมยคนนี้ป็น
รื้อด้านหน้าเข้ามางัดตู้บริจาคเงินที่พระจุพามณี ตำรวจ-ทหาร

จึงชும்รอเวลา พอใกล้สี่ทุ่มก็เข้ามางัดตู้บริจาคเงิน พวกเขา
ทหารหนุ่มวิ่งตามจับกันหลายคนยังไม่ทัน ไหวเหมือนลิง ต้อง
ยิงขู่จึงจะจับได้ พอจับมาสอบสวนที่ ๑๒ ไร่ เธอร้องไห้เสียง
ดังมาก จนคิดว่าน้ำตาคงไหลออกมาสัก ๑ ชั้น จึงให้คณะ
ของเราไปดู ผลปรากฏว่าไม่มีน้ำตาเลยแม้แต่หยดเดียวเอา
เป็นว่าเป็นกฎของกรรมตามที่พระท่านบอก อาจารย์อนงค์
ท่านเมตตาอบรมให้เป็นชั่วโมงตัวต่อตัว (ไม่ใช่ ๒ ต่อ ๒ ซึ่ง
กลายเป็น ๔ คนไป) แล้วก็ปล่อยตัวไป

ตอนดึกคืนนั้นมีนิมิตให้เห็นหลายอย่างเกี่ยวกับหลวง
พ่อ พระไม่ให้เปิดเผยส่วนธรรมะที่สอนบางตอนมีดังนี้

๑. “จงอย่าเก็บความเลวของบุคคลอื่นเอาไว้ในจิต
(เกี่ยวกับเหตุการณ์ตอนหัวค่ำ) เพราะความเลวของตนยังต้อง
เพียรละอยู่ ขอให้เคารพกฎของกรรมให้มากๆ”

๒. “การไปพระนิพพาน พึงละที่ความเลว ประกอบแต่
ความดีแต่ไม่ติดดี จึงจักไปพระนิพพานได้”

๓. “วันและกาลเวลานั้น เป็นสิ่งสมมุติในโลกทั้ง ๓
และอบายภูมิ ๔ ซึ่งล้วนติดความสมมุติแห่งวันและเวลา
ทั้งสิ้น ขอให้พวกเขาจงมีความภูมิใจในหน้าที่นี้เถิดจิตจักได้
มีพลัง ต่อสู้อดทนกับอุปสรรคใด ๆ ทั้งปวง มุ่งมั่นกอบปรกิจนี้
ด้วยความเพียรเพื่อพระพุทธศาสนาอันที่จักได้ดำรงสืบไป”

ในคืนวันพุธนี้ หลวงพ่อท่านมาปรากฏให้เห็นเป็น

องค์พระสงฆ์ที่ด้านหลัง (ทิศใต้) ศาลา ๑๒ ไร่ คณะสนทนา
ธรรมประมาณ ๒๐ คน ต่างก็เห็นทั่วกันทุกคนด้วยตาเนื้อ
หลวงพ่อกับสมเด็จพระสังฆราชองค์ปฐมเป็นประธาน สมเด็จพระ
สังฆราชปัจจุบัน พรหม เทวดา นางฟ้าชั้นต่าง ๆ ลงมาเป็นสาย สีส
สวยงาม แดง เขียว ขาว เหลืองเป็นสาย ทุกคนตื่นตื่นเป็นสุข
มากที่พระท่านเมตตาให้เห็น บุคคลใดจิตถึงและเข้าใจธรรม
เรื่อง พุทโธอัปมาโณ ชัมโมอัปมาโณ สังโฆอัปมาโณ แล้ว ก็
จะไม่สงสัยในธรรมที่ผมเล่าให้ฟัง (เขียน) นี้ แต่จิตผู้ใดยังไม่
ถึงก็ยอมสงสัยเป็นธรรมดา จึงขอเล่าไว้สั้น ๆ แค่นี้

▶▶ วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ (คืนที่ ๒๔ ที่อยู่
ตลอดคืน) ความหนาวเย็นของอากาศในหน้าหนาวปกคลุม
ศาลา ๑๒ ไร่ เต็มที่ ตอนหัวค่ำมีฆราวาส พระและเจ้าหน้าที่
ตำรวจ-ทหาร ต่างพร้อมใจกันมาเฝ้าหลวงพ่อก่อน ๒๒.๐๐ น.
คนก็เข้าไปมากจนบางตา (คงจะทนความหนาวไม่ไหว) พอ
๒๓.๐๐-๒๔.๐๐ น. ก็ทยอยกันนอนเฝ้าถึง ๐๒.๐๐ น. เหลือ
๔-๕ คน ทุกคนพยายามเฝ้าตลอดคืน แม้จะหนาวเย็นสักแค่ไหน
ก็ทำตาม ใช้อริยาบถ ๔ เป็นหลักปฏิบัติ

ผมขอเล่าเฉพาะในส่วนของผม ผมยกเอาภาพถ่ายที่
ได้รับรางวัลที่ ๑ ของกรมตำรวจ มาคิดพิจารณาเป็น
กรรมฐาน จิตเห็นนิมิตภาพนั้นเป็นรูปถนนราชดำเนินอัน

กว้างใหญ่ ยาวสุดสายตา ในเวลากลางคืนตอนดึก ๆ มี
ตำรวจยืนอยู่แต่เพียงผู้เดียว คำบรรยายใต้ภาพเขียนไว้ว่า
“ยามเอ๋ย ยามนี้ คงจะมีแต่เราเฝ้าถนน” จิตก็น้อมธรรมนั้น
เข้ามาเป็นธรรมภายในว่า

๐ “ยามเอ๋ยยามนี้ คงจะมีแต่พวกเราเฝ้าหลวงพ่อ”

ขณะที่จงกรมไปถึงรูปหลวงพ่อที่นั่งอยู่ก็หยุด เอาจิตไป
กราบท่าน ท่านก็ยิ้มให้เห็นด้วยความเมตตา เมื่อผมเดินไป
ด้านซ้าย สายตาท่านก็มองตาม ผมเดินมาด้านขวา ท่านก็มอง
ตาม เรียกว่าผมไม่คลาดสายตาของท่านเลยตลอดเวลา แม้จะ
เดินออกห่างจากรูปท่าน ไม่ว่าจะอยู่จุดใดในบริเวณศาลา ๑๒
ไร่ ก็ยังอยู่ในสายตาของหลวงพ่อผมจึงเอาข้อสังเกตนี้ไปเล่า
ให้เพื่อน ๆ ที่อยู่เฝ้าหลวงพ่อในยามดึกฟัง แล้วให้ทดลองใช้
อุบายนี้ดู จะทำให้จิตเราโปร่งเบา และไม่ง่วงนอน เมื่อทุกคน
นำไปใช้ก็ได้ผล

พระท่านทรงพระเมตตามาสอนว่า เวลาจงกรมให้ขอ
บารมีพระ ขอบารมีหลวงพ่อให้ครอบคลุมกาย วาจา และใจ
ของเรา ให้อยู่ในสัมมาทิฐฐิ (สัมมาปฏิบัติจักได้เกิดกับเรา)
ให้นิมิตเห็นองค์หลวงพ่อเป็นรูปพระสงฆ์เดินอยู่ข้างหน้าเรา
แล้วการปฏิบัติของเราก็ก้าวหน้าไปด้วยดี

๐ ทำไมจึงต้องเฝ้าหลวงพ่อก่อน หรือเฝ้าทำไม

คือ ปัญหาที่บุคคลบางกลุ่มสงสัยและถูกวิจารณ์ หนัก ซึ่งเป็นจุดที่พระท่านมาสอนในระหว่างจงกรมในตอน ดึก ธรรมที่ทรงเมตตาแนะนำนั้นมียุ่่มาก จึงขอเล่าแก่หัวข้อ ดังนี้

๐ สรุปคือได้ธรรมะซึ่งมีค่าสูงสุดในโลก พอสรุปเป็นหัวข้อ ได้ ๑๐ ข้อ

๑. ให้เห็นทุกข์จากการเกิดมีร่างกาย หรือสังขาร ๕ (เกิด แก่ เจ็บ ตาย)
๒. เรื่องนัตถิโลก อนินทิโต ไม่มีใครในโลกที่จะเว้นจากการถูกนินทา
๓. ให้เห็นกฎของกรรมโดยละเอียดว่า กรรมทั้งหลาย มาแต่เหตุ หากเราไม่เคยทำกรรมเหล่านี้ไว้ในอดีต วิบากกรรม หรือเหตุการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับเรานั้นเป็นไปไม่ได้ จึงให้ทุกคนเคารพในกฎของกรรม ซึ่งจัดเป็นอริยสัจขั้นสูง
๔. ที่ว่ามีดวงตาเห็นธรรมนั้น เขาเห็นกันอย่างไร เห็นกันตรงไหน
๕. ให้ยอมแพ้ความช้า หรือความเลวของคนอื่น เพื่อที่จะได้ชนะความช้าหรือความเลวของตนเอง หรือกล่าวสั้น ๆ ว่า แพ้เพื่อที่จะชนะ ซึ่งรัชกาลที่ ๙ ทรงรับสั่งกับทูต

เกาหลีว่า “เรายอมขาดทุนเพื่อที่จะได้กำไร” ล้วนเป็น

ธรรมอันเดียวกัน

๖. “ธรรมะย่อมชนะอธรรม” และ “ธรรมะย่อมรักษาผู้
ประพฤติธรรม”

๗. “ตถาคตตรัสสิ่งใดแล้วไม่เคยคืนคำ ไม่จริงตถาคต
ไม่ตรัส”

๘. ทรงเน้นเรื่องความไม่ประมาทในความตาย ไม่
ประมาทในธรรมปฏิบัติโดยเฉพาะประมาทกิเลสแม้แต่กิเลส
เล็ก ๆ น้อย ๆ (เกลียดอย่างยิ่ง คือ เพศตรงข้าม หากต้องการ
จะตัดรากะ, กลัวอย่างยิ่ง เรื่องความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะ
ของใหญ่ย่อมเกิดจากของเล็กก่อนเสมอหากจิตชินต่อกรรม
ชั่ววันละเล็กน้อยที่สุดจิตจะชินต่อการทำชั่ว กลายเป็น
ฉนวนในมิจนาคิภูฏี ซึ่งแก้ยากมาก, ระวังอย่างยิ่ง เรื่องอายตนะ
๖ ประตุ ทั้ง ๖ ทวารทั้ง ๖ ให้ระวังประตุจิตหรือประตุใจเป็น
สำคัญตลอดเวลาเป็นอกาลิโก, ตบะอย่างยิ่ง หรือ ให้มีความ
เพียรอย่างยิ่งในการเผากิเลส ทำลายกิเลส ละกิเลสที่ยังมีอยู่
ในจิตของตน ด้วยความไม่ประมาท ให้ใช้อิทธิบาท ๔ แบบ
ตอนที่พวกเขาเชอเพียรรักษาศีล จนกระทั่งศีลรักษาเชอไม่ให้
กระทำผิดศีลอีก ศีลเข้าถึงใจ กลายเป็นสีลานุสติ จิตเกิด
อัทธโนมัตติเองในการ ไม่กระทำผิดศีลอีกต่อไปตลอดชีวิต)

๕. อุปสรรคใด ๆ ที่เกิดกับพวกเธอ เธอจงเอาอุปสรรคเหล่านั้นมาคิดพิจารณาให้เป็นพระกรรมฐานให้เกิด ประโยชน์กับจิตของเธอเอง โดยจงอย่าทิ้งอริยสังข์เป็นหลักสำคัญในการแก้ปัญหา เพราะ “พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ต่างก็บรรลุเป็นพระพุทธเจ้าได้ด้วยอริยสังข์ และพระสาวกของตถาคตทุก ๆ องค์ต่างก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ด้วยอริยสังข์ทั้งสิ้น มีทางนี้ทางเดียว ทางอื่นไม่มี”

๑๐. ขอยกตัวอย่างรายละเอียดสัก ๑ เรื่อง “ขณะนี้เรารบกับอารมณ์ปฏิกัมภ โดยตรง ถ้าเราไม่พอใจบุคคลเหล่านี้เท่ากับเราสอบตกในอารมณ์โทสะจริต บุคคลเหล่านี้มาตามกรรมทั้งสิ้น เป็นครูทดสอบอารมณ์โทสะของเรา ตถาคตสอนให้ละมิใช่ ยึดอารมณ์ โมหะ โทสะ รากะ เพราะฉะนั้นผู้จะเข้าถึงพระพุทธศาสนา จิตย่อมเข้าถึงหรือเต็มไปด้วย ศีลสมาธิ ปัญญา เมื่อมีศีลจะฆ่าเขาก็ไม่ได้ เมื่อมีสมาธิตั้งมั่น ก็โกรธหรือรักเขาไม่ได้ มีแต่ความกรุณาสงสารในความหลงผิดที่เขาเป็นไป เมื่อมีปัญญาตั้งมั่น อริยสาวกของตถาคตก็จักไม่หลงไปในกฎของกรรมอีก การกระทำใด ๆ อันไม่มีอารมณ์หลง โกรธ โลก เข้ามาครอบงำ อันนั้นเรียกว่าเป็นการตัดกรรมนั่นเอง”

▶▶ วันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ ระหว่างนี้การ

ปฏิบัติธรรมของพวกเรามากมีอุปสรรคเสมอ ทำให้พวกเราบางคนรู้สึกหนักใจ พระท่านทรงเมตตาตรัสสอนว่า

๑. “ธรรมของตถาคตมีแต่ปัจจุบัน มีเหตุจึงจักมีผล ผ่านไปแล้วก็ยังไม่ใช่ ยังไม่เกิดก็ไม่ใช่ ขอให้พวกเจ้าอย่าได้หวั่นไหวเถิด (หมายความว่า ให้ระวังจิตอย่าให้หวั่นไหวไปในอดีตที่ผ่านมาแล้ว และอนาคตที่ยังมาไม่ถึง ให้อยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน)”

๒. “พวกเจ้าจงรบอยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน จะยังอารมณ์จิตให้คลายจากความวิตกกังวล กองทัพธรรมของพวกเจ้ามีตถาคตเป็นหัวหน้า จงมาพิสูจน์กันว่าธรรมะจะชนะอธรรมได้หรือไม่ เป็นโอกาสแล้วที่จักพิสูจน์ความไม่กลัวตาย รบแก่ผู้ตาย เพื่อมอบกายถวายชีวิตยังพระนิพพานจุดเดียว จงอย่ามีอารมณ์ มองกฎของกรรมให้ปรากฏ แพ้หรือชนะไม่มีมีแต่กฎของกรรม”

๓. “อนึ่ง จงดูการหวั่นไหวไปในโลกธรรมทั้งมวลของโลกก็ยชน ไม่ว่าในหมู่มารวาส หรือนักบวช ลาก ยศ สรรเสริญ สุข เกิดขึ้นเยี่ยงไร เลื่อมลาภ เลื่อมยศนิินทา ทุกข์เกิดขึ้นอย่างไร นี่คือนิอริยสัจ ควรที่จักศึกษาเอาไว้ จักได้ยอมรับกฎของกรรมทั้งปวง พวกเจ้าต้องการพ้นโลกธรรม ก็ต้องรู้จักโลกธรรม เห็นทุกข์ในการถูกรุกราน ทางกาย วาจา

ใจ จึงจักพ้น โลกธรรม พ้นสภาวะ โลภียชนได้ ดูความเกิด
ขึ้น ดูความเสื่อมไปของ โลกธรรม ๘ ประการ ประเดี้ยว
สมหวัง ประเดี้ยวผิดหวัง หากความเที่ยงแท้ไม่ได้ ต่างกับ
ความเป็นพระอริยเจ้า เป็นแล้วใครจักมาตั้งหรือปลดออกก็
ไม่ได้ พวกเจ้าควรจักปรารธนาอันนี้ต่างหาก”

๔. “ข้าศึกแห่งพระพุทธศาสนา ก็เปรียบดุจข้าศึกที่ทำ
ทลายในมรรคาทั้งปวงการต่อสู้อันประยุทธ์ครั้งนี้ จึงเล็งเห็น
ประโยชน์เกิด ยิ่งถูกระทุ้งมากเท่าไร ก็จักได้ดูอารมณ์จิต
ของเราว่าพร้อมแค่ไหนในการให้อภัยทาน ตรวจสอบ
อารมณ์โกรธ โลก หลง ยังมีอยู่สักเท่าใด ถ้าพวกเจ้าชนะด่าน
นี้ได้เมื่อไหร่ หมายถึงอารมณ์จิตของพวกเจ้าพร้อม ขอให้พ้น
ภัยตัวเอง”

▶▶ วันเสาร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ครบ ๕๐ วันงาน
หลวงพ่อดมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ เป็นประธาน ท่าน
เทศน์ ๑ กัณฑ์ ท่านยกย่องหลวงพ่เป็นอย่างมาก เกี่ยวกับ
ผลงานในพระพุทธศาสนา มีรายละเอียดทั้งในเทปและ
ในธัมมวิโมกข์โปรดช่วยตนเอง

๐ **ขอสรุปธรรมที่พระพุทธองค์ทรงเมตตาสอนในระหว่าง
๕๐ วันแรก**

เท่าที่ฉันเห็นว่าควรจะมีประโยชน์กับผู้อ่าน ดังนี้

๑. ทรงเน้นการตัดสังโยชน ๓ ข้อแรก เป็นสำคัญ

ด้วยอุบายต่าง ๆ เพื่อปิดนรกให้ได้เร็วที่สุด เพราะความตาย
เป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ไม่ขอเขียน
รายละเอียด

๒. สังโยชน ๓ ข้อแรก ทรงเน้นเรื่องศีลเป็นสำคัญ คือ
ศีลพัทตปรามาส (ศีลพัทตปรามาส ซึ่งแปลเอาความหมาย
ทางธรรมว่า รักษาศีลให้บริสุทธิ์ จนเป็นอริศีล)

๓. “มีเหตุจึงจักมีผล” พิจารณาได้หลายระดับ หลายวิธี
ตามบารมีธรรมของแต่ละคน ซึ่งไม่เสมอกัน เช่น

๓.๑ ศีลเป็นรากฐาน หรือเป็นพื้นฐานของพระธรรม
ผู้ใดไม่มีศีลอยู่กับจิต จิตผู้นั้นก็ไม่สามารถจะรองรับพระ
ธรรมในพระพุทธศาสนาได้ตามความเป็นจริง

๓.๒ ศีลบริสุทธิ์เป็นเหตุ จึงมีผลทำให้จิตบริสุทธิ์ หรือ
อริศีลเป็นเหตุ มีผลให้เกิดอริปัญญาตามลำดับ หรือศีล
บริสุทธิ์เพียงใด จิตก็บริสุทธิ์เพียงนั้น จิตบริสุทธิ์เพียงใดก็
เกิดปัญญาในการตัดกิเลสได้ มากเพียงนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา
จึงเป็นธรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน แยกกัน
ไม่ได้ในการปฏิบัติ จำเป็นต้องปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่
เริ่มต้นเข้ามาในพุทธศาสนา จนกระทั่งจบกิจ จิตดวงนั้นก็มิ
อึดโนมต์อยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดเวลา เป็นอกาลิโก ศีล
สมาธิ ปัญญา ย่อมมาจากอริยมรรค ๘ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเพื่อ

ตัดกิเลสให้ขาดหรือตายได้อย่างถาวร เป็นข้อปฏิบัติใน

อริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นตัวปัญญาสูงสุดในพระพุทธศาสนา และมี
แต่ในพุทธศาสนาเท่านั้น ศาสนาอื่น ๆ ไม่มี

๓.๓ ศิลปะขาดได้ต้องประกอบด้วยองค์ ๓ คือ

ก) มีเจตนาที่จะทำชั่ว

ข) ทำตามเจตนาที่ตนคิดชั่วไว้

ค) ทำแล้วก็สมตามเจตนา

หากมีกรรม (การกระทำ) ครบ ๓ ข้อนี้ ศิลปะขาด ๑๐๐%
หากเพียงแค่คิดทำชั่วแต่ยังไม่ลงมือทำ ศิลปะยังไม่ขาด แต่ศิลปะ
ก็ต่าง เป็นความชั่วระดับมโนกรรม หากลงมือกระทำชั่ว
ตามที่คิด แต่ไม่สำเร็จตามที่คิด ศิลปะก็ไม่ขาด ศิลปะทะลุเป็นรูป ๆ
เช่น วางแผน คิดจะโกหกเขา โดยเจตนาเพื่อเอาประโยชน์ใส่
ตน แล้วก็ทำตามแผนคือ พูดโกหก พูดไม่ตรงกับความเป็น
จริง เพื่อหวังผลประโยชน์ให้ตนเอง แต่บังเอิญผู้รับฟังไม่เชื่อ
ศิลปะก็ไม่ขาด แต่ทะลุเป็นรูปแล้ว เป็นความชั่วขั้นวิกรรม โดย
มีมโนกรรมเป็นหัวหน้า ขอให้ผู้อ่านเอาไปพิจารณาต่อเอง
ปัญญา ก็จะเกิดขึ้นจริง ๆ หมายความว่า จริงที่เรา จริงที่ผล
ของการปฏิบัติของเราเองเท่านั้น การพูด การสนทนาธรรม
การอ่านหนังสือธรรมะมาก ๆ ยังไม่ใช่ของจริง เป็นเพียงแค่
แนวทาง เป็นแค่หนทางของการปฏิบัติเท่านั้น ของจริงอยู่ที่

ผล ซึ่งไม่สามารถจะทำแทนกันได้ โมหทนากันไม่ได้ 🙏 ของใครก็ของมัน หรือกรรมใดกรรมมันทั้งสิ้น

๓.๔ พระโศดาบันท่านตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้แล้ว ความสำคัญอยู่ที่ศีลแต่ศีลก็ยังแยกออกเป็น ๓ ระดับ คือ ศีลไม่ขาด แต่จิตยังหยาบอยู่เป็นเหตุ มีผลทำให้ต้องมาเกิดอีก ๓ ชาติ, ศีลไม่ขาด แต่วจีกรรมยังไม่สมบูรณ์เป็นเหตุ มีผลทำให้ต้องมาเกิดอีก ๓ ชาติ, ศีลไม่ขาด แต่มโนกรรมยังไม่สมบูรณ์เป็นเหตุ มีผลทำให้ต้องมาเกิดอีก ๑ ชาติ

สรุปในข้อนี้ก็คือ จะต้องใช้กรรมบถ ๑๐ เป็นหลักในการปฏิบัติร่วมด้วย จึงจะทำให้ศีลบริสุทธิ์ขึ้น (กรรมบถ ๑๐ แบ่งเป็น ๓ หมวด มีกายกรรม ๓ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิดในกาม, วจีกรรม ๔ มีไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเรื่องไร้สาระ, มโนกรรม ๓ มีไม่คิดอยากได้ของผู้อื่นโดยไม่ชอบ ไม่คิดประทุษร้ายผู้อื่น ไม่สงสัยในคำสอนของพระพุทธเจ้า) ในข้อนี้ทรงตรัสไว้ย่อ ๆ มีความหมายว่า “ไม่ทำ ไม่พูด ไม่คิด (ชั่ว)” หมายความว่า ไม่เอากายไปทำชั่ว ๕ ประการ ก็คือศีล ๕ นั้นเอง ไม่พูดคือระวังกรรมบถ ๑๐ หมวดวาจา ๔ นั้นเอง ไม่คิดก็คือระวังมโนกรรม ๓ เกี่ยวกับอารมณ์ โลภ โกรธ หลง นั้นเองขอยกตัวอย่าง เช่น

ก) เราจะมาวัดท่าซุง และนอนค้างอยู่ที่วัดสัก ๒-๓

คืน ก่อนจะมาปากสั่งเด็กที่บ้านว่า ฉันจะไปค้างวัดสัก ๒ คืน
เธออยู่ทางนี้ทำความสะอาดห้องฉันให้ดี ยุง มด แมลงสาบ
เธอจัดการให้เรียบร้อยนะ ตนเองมิได้ทำบาปทำชั่ว แต่ปาก
ไม่ดี สั่งผู้อื่นให้เขากระทำผิดศีลเพื่อเราหรือแทนเรา เรื่อง
วจีกรรมนี้ละเอียดมาก ผมขอเขียนไว้แต่ตัวอย่าง โปรดช่วย
ตนเองในการปฏิบัติ

ข) เราจะมาวัดค้างสัก ๒ คืน แต่มิได้สั่งเด็กให้ทำ ความ
สะอาดห้องนอน พอเรากลับจากวัด เด็กรายงานว่าตอนที่คุณ
ไปค้างวัด หนูทำความสะอาดห้อง พบ ยุง มด แมลงสาบ
มากมาย หนูเลยจัดการเสียเรียบร้อยแล้วค่ะ เราก็ตอบว่าเออดี
เอาไป ๆ ๒๐ บาท เป็นรางวัลเด็ก ผลของกรรมก็คือ จิตเรา
ยินดีด้วยการกระทำผิดศีลของเด็กโดยตรง คือ เท่ากับเรา
ไปโมทนาบาปของเด็กที่กระทำผิดศีลข้อที่หนึ่ง ๑๐๐%
เพราะจิตของเรายังหยาบเกินไป ดังนั้น ศีลจะละเอียดขึ้น จึง
อยู่ที่กรรมหรือการกระทำของเราเองเป็นเหตุ

ระดับแรก เราต้องไม่กระทำผิดศีลด้วยตัวเราเอง

ระดับสอง เราต้องไม่พูด ไม่สั่ง ไม่บอกให้ผู้อื่นกระทำ
ผิดศีล

ระดับสาม เราต้องไม่ยินดีด้วยเมื่อได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง
ได้สัมผัสด้วยใจได้อ่านและรู้แล้วว่า เขาเหล่านั้นกระทำผิด

ศีล ข้อนี้ปฏิบัติจริงยากมาก เพราะปกติปุณฺชนแม่พระ อริยะเบื้องต้น(พระโศดามัน พระสกิทากามิ) ก็ยังมีอารมณ์
เปลอได้ แต่เปลอไปไม่นาน หรือเปลอไม่บ่อยต้นเหตุเพราะ
ท่านยังตัดอารมณ์ ๒ (ราคะกับปฏิฆะ)ไม่ได้ขาด ส่วนปุณฺชน
ไม่ต้องพุดถึง เพราะจิตยังหยาบ จึงเปลออยู่เป็นปกติบางท่าน
นินทาคนอื่น (ยินดีด้วยในความชั่วของผู้อื่น) ได้หลาย ๆ
ชั่วโมง ครึ่งก่อนวันก็ยังมี เพราะคิดว่าเป็นความดี ก็มันชั่วนี้
หว่า ก็ต้องด่ามัน แข่งมันนินทาว่าร้ายมันแต่จริง ๆ แล้วเราได้
ทำร้ายจิตของเราเองตลอดเวลา โดยโหมไฟภายในให้ลุก
โพลงตลอดเวลา วงนินทาปลั่งจึงเป็นวงที่ไม่เห็นการ
เบียดเบียนตนเอง ทำร้ายตนเอง จุดไฟเผาตนเอง ด้วยโมหะ
จริต และโทสะจริตเป็นเหตุ จึงมีผลเป็นการจุดไฟเผาตนเอง
ขาดเมตตาความรักตนเอง ขาดกรุณาไม่สงสารตัวเอง ขาด
มุกิตา จิตแทนที่จะอ่อนโยน กลับกระด้างยิ่งกว่าหินเสียอีก
ส่วนอุเบกขาไม่ต้องพุดถึง เพราะหากไม่มีธรรมตัวแรก
(เมตตา) ธรรมะ ๓ ตัวหลังก็ไม่มีด้วย หรือเกิดขึ้นไม่ได้ นี้
เป็นเพียงตัวอย่างในการคิดพิจารณา จริง ๆ แล้วละเอียดกว่า
นี้มาก ขอยกเอาพุทธพจน์ที่ทรงตรัสไว้เกี่ยวกับศีลและ
ปัญญาว่า “ปัญญาอบรมศีลให้บริสุทธิ์ ศีลอบรมปัญญาให้
บริสุทธิ์ ศีลต้องอาศัยปัญญา ปัญญาต้องอาศัยศีล ศีลและ
ปัญญาเป็นของคู่กันศีลและปัญญาเท่านั้นเป็นเลิศในโลก”

๔. ทรงตรัสว่า “หากคุณหมอตีต้องการให้ศีลละเอียด

และบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น ให้ศึกษาศีลของพระ แต่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามนั้นทุกข้อ ยกเอามาพิจารณาเฉพาะบางข้อ ที่ละหมวด ๆ แล้วศีลของคุณหมอก็จักละเอียดขึ้น และบริสุทธิ์ขึ้น “ทรงทราบดีว่าผมมีพระไตรปิฎกเป็นส่วนตัว ๔๕ เล่ม และศึกษามาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๑๗ แล้ว และต่อมาศึกษาฉบับย่อ ซึ่งย่อแล้วเหลือแค่หนึ่งเล่ม หากสงสัยต้องการทราบรายละเอียดจึงเปิดฉบับใหญ่ ผมก็ปฏิบัติตามพระองค์ท่าน เรื่องนี้ขณะที่หลวงพ่อยังอยู่ ท่านเคยห้ามผมไม่ให้ศึกษาดำรามากนัก ให้หันมาหนักในทางปฏิบัติ ผมจึงวางตำรา มาเร่งรัดในการปฏิบัติแทน จึงได้ฟังเทศเรื่องพระวินัยทุกวัน เวลา ๑๖.๐๐ น. จึงได้ประโยชน์จากการฟังเป็นอย่างมาก รายละเอียดจะไม่ขอเขียน

๕. ผมศึกษาและปฏิบัติตามข้อ ๔ เป็นเหตุ จึงมีผลทำให้เข้าใจอริยสัจได้ละเอียดขึ้น เข้าใจกฎของกรรมดีขึ้น เคารพในกฎของกรรมมากขึ้น ๆ ตามลำดับ และเข้าใจคำตรัสที่เกี่ยวกับศีลว่า “ศีลเป็นแม่ของพระธรรม ศีลเป็นมารดาของพระพุทธศาสนา ผมหมดสงสัยเพราะผลของการปฏิบัติ” ดังนั้นบุคคลใดที่โกนหัว ห่มผ้าเหลืองแล้ว ทำพิธีบวชให้ใจเป็นพระหากใจของบุคคลนั้นไม่ยอมรับกษาศีล (พระวินัย) คือไม่มีเจตนาที่จะงดเว้นไม่กระทำความชั่ว ๒๒๗ ข้อแล้ว เขา

จะบวชนานเท่าไร? ใจเขาก็ไม่เป็นพระ ยิ่งบวชนานเท่า
ใหลรับัญชีของกรมชัวที่ลุงพุดม (ท่านปู่พยายมราช) ก็ยิ่งมาก
ขึ้นเพียงนั้น

สรุปว่าความเป็นพระนั้นเป็นที่ใจ มิใช่เป็นที่กายหรือ
เครื่องแบบ หรือเพศพระพุทธรเจ้าจึงเรียกพวกนี้ว่า นักบวช
หรือสมมุติสงฆ์

ผมเห็นจะต้องหยุดไว้แค่นี้ เพราะเขียนมามากพอควร
แล้ว ได้แค่ ๕๐ วัน หากร่างกายยังไม่พังก็อาจจะได้เขียนต่อ
อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ก่อนจะจบผมขอยกปริศนาธรรม
ผมขออนุญาตพระองค์ท่าน ที่ทรงตรัสสอนพวกผมไว้ในวัน
ศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ ข้อที่ ๔ ประโยคสุดท้ายที่ทรง
ให้พรกับพวกผมว่า “ขอให้พ้นภัยตนเอง” เป็นหัว

ข้อพิจารณาให้เกิดปัญญากับตนเอง (สัมมวิจยะ) ใครพิจารณา
ได้ความเป็นธรรมะอย่างไร ช่วยกรุณาแนะนำ หรือเล่าให้ผม
ฟังด้วย ขอให้ผู้อ่านทุกท่านจงโชคดี

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

(๔ ต.ค. ๒๕๔๕)

จากหนังสือลูกศิษย์บันทึก เล่ม ๕

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน ที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงพ่อดอน

ที่ ๒ (๕๐ วันหลัง)

๐ ในตอนที่ ๑

ผมได้เขียนถึงเหตุการณ์ที่ผม, คุณสุริพร และคณะ ได้อยู่เฝ้าขันธุ์ ๕ ของหลวงพ่อกี่ศาลา ๑๒ ไร่ ในตอนกลางคืนจน ครบ ๑๐๐ คืน จุดประสงค์ก็เพื่อให้ผู้ที่มิได้มีโอกาสอย่างผมและคณะ ได้รับทราบเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในเวลานั้นได้ตามสมควร แต่ทุกเรื่องก็ล้วนเป็นอดีตธรรมไปแล้ว หากเราไปยึดติดกับมันเข้าก็จะเป็นทุกข์ เป็นโทษกับจิตของตนเอง หรือขาดทุนทุกครั้งที่เกิดถึงอดีตธรรมอย่างขาดสติ-ปัญญา ผมจึงพยายามเลือกเอาแต่เฉพาะเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน โดยใช้หลักว่า อ่านแล้วเป็นคุณมากกว่าเป็นโทษเพราะธรรมทางโลกไม่เที่ยงและผู้อ่านมีจิตไม่เสมอกัน (จิตในจิต) จึงย่อมนรู้ธรรมและเข้าใจในธรรมได้ไม่เสมอกันเป็นธรรมดา (รู้ธรรมในธรรม)

ใน ๕๐ วันหลังนี้ ธรรมที่แสดงอยู่ทุกวันก็มีครบทั้ง ๓ หมวด คือ

๑. ธรรมที่เป็นกุศล (กุสลาธรรมา)

๒. ธรรมที่ไม่เป็นกุศล (อกุสลาธรรมา)

๓. ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศล และอกุศล (อัพยากตาธรรมา)

เหตุผลก็เพราะว่ามีผู้มาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ กับ หลวงพ่อทุกวัน โดยถวายสังฆทาน และพระ ๔ องค์ สวด อภิธรรมกันทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน วันละหลายสิบจบ หากผู้ฟังสวดพระอภิธรรมแล้วคิด-พิจารณาด้วยปัญญาของตนเอง ก็จะสามารแยกพระอภิธรรมออกเป็น ๓ หมวด ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากเข้าใจได้จริงเพียงเท่านี้ ผมคิดว่าพอจะเอาตัวรอดได้ รายละเอียดผมขออนุญาตไม่เขียน

สรุปว่าใน ๕๐ วันหลังนี้ ผมจะเขียนส่วนของธรรมที่เป็นกุศลและธรรมนำจิตผู้ปฏิบัติไปสู่ความพ้นทุกข์ (อภัยกตธรรมา หรือธรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล ซึ่งไม่มีอุปาทาน หรืออารมณ์ปรุงแต่งเข้าไปเกี่ยวข้อง) ให้ มาก และเขียนธรรมที่เป็นอกุศลแต่พอสมควร

ในตอนท้ายของตอนที่ ๑ ซึ่งผมเขียนไปได้ ๕๐ วัน ถึงวันที่ ๑๘ ธ.ค.๒๕๓๕ ผมได้เขียนเป็นปริศนาธรรมให้ผู้อ่าน ได้ใช้ปัญญาตนมีความว่า พระพุทธองค์ทรงให้พรกับพวกผมว่า

๐ “ขอให้พ้นภัยตนเอง”

พรประโยคนี้หมายความว่าอย่างไร เวลาประมาณ ๑ ปี ผ่านไป ผู้อ่านธรรมบทนี้แล้วนำไปพิจารณาด้วยปัญญา ก็ นำมาตอบปัญหาธรรมในเวลาสนทนาธรรมกันตามกาลตาม

สมัย ที่ชอยสายลมเวลา ๑๕.๓๐ น. ถึง ๑๘.๓๐ ซึ่งเป็น เวลาพักของท่านเจ้าอาวาส (พระครูปลัดอนันต์ พัทธญาโณ) ผมก็ทำหน้าที่ของผมตามที่หลวงพ่อบหมายไว้ให้ คือ “กาเลนะ รัมมะสากิจฉา” ซึ่งแปลเอาความว่า การสนทนาธรรมตามกาลตามสมัย จัดเป็นอุดมมงคล ผมทำหน้าที่นี้มาครบ ๑๑ ปีเต็มในเดือนตุลาคม ๒๕๔๖

ช่วงพัก ๓ ชั่วโมงของท่านเจ้าอาวาสนี้ พวกเราก็สนทนาธรรมกัน โดยถามและตอบธรรมะและข้อสงสัยในธรรมปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้นเป็นหลักสำคัญ ในวันเสาร์-อาทิตย์และจันทร์ เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง มีผลทำให้พื้นฐานของพระธรรมค่อย ๆ ดีขึ้นตามลำดับ จนเข้าใจเรื่องกฎของกรรม อันเป็นอริยสัจขั้นสูงในพระพุทธศาสนา แต่ยังไม่ค่อยจะยอมรับกฎของกรรมที่ตนได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น ๆ ไว้เอง จุดนี้ปฏิบัติจริง ๆ นั้นยากที่จะให้จิตยอมรับ และยอมเคารพในกฎของกรรมจะต้องอาศัยเวลาไปอีกระยะหนึ่งด้วยกันทุกคนเป็นธรรมดา กลุ่มที่มาสันทนาธรรมส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลหน้าเดิม ๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างก็เป็นที่ไปด้วยดีตลอดมา

จันทร์ ๕ ที่ผมอาศัยมันอยู่ชั่วคราวพักเมื่อไหร่ ผมก็หมดหน้าที่เมื่อนั้น เรื่องปริศนาธรรม “ขอให้พ้นภัยตนเอง” ทุกคนต่างก็เข้าใจและตอบได้ถูกต้องทุกคน ตามบารมีธรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่เสมอกัน จิตเจริญแค่ไหน ระดับไหน ก็รู้ธรรม

เห็นธรรมได้ในระดับนั้น เป็นธรรมดา (ถ้าเข้าใจจิตใน จิต
ธรรมในธรรม)

ข้อเท็จจริง ภัยที่ใหญ่ยิ่งที่สุดของจิตเราก็คือภัยที่เกิด
จากอารมณ์จิตของเรา ทำร้ายจิตของเราเองอยู่เสมอ ดังนั้นผู้
ปฏิบัติรายใดที่ยังไม่รู้จักอารมณ์ของตนเอง จะไม่เข้าใจธรรม
ข้อนี้ได้เลย

ดังนั้นผู้ที่จะพ้นภัยตนเองได้จริงๆ หรือพ้นภัยตนเองได้
อย่างถาวร ก็คือพระอรหันต์ผู้สูงส่งเท่านั้น (พระอนาคามีผล
และพระอรหันต์) เพราะท่านหมดอารมณ์ ๒ (คือ อารมณ์
พอใจและอารมณ์ไม่พอใจ หรือหมดอารมณ์ราคะ (โลภะ)
และปฏิฆะ (โทสะ) เมื่อหมดอารมณ์ ๒ แล้วอย่างถาวร ภัย
จากอารมณ์จิตตนเองทำร้ายจิตตนเองก็หมดไปเป็นอัตโนมัติ
หมายความว่า จะไม่ผล่อจุดไฟเผาใจตนเองอีกต่อไป

ผมจะไม่อธิบายต่อไป เพราะพระประโยชน์ของพระ
พุทธองค์ หากเอาไปพิจารณาบ่อย ๆ ด้วยจิตที่สงบด้วยศีล-
สมาธิ-ปัญญา แล้ว ธรรมะที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ ก็จะเกิด
ขึ้นกับจิตผู้นั้นเองตามลำดับ จนถึงพระนิพพานได้ในที่สุด
ธรรมจุดนี้ทุกคนจะต้องปฏิบัติเอง ไม่สามารถปฏิบัติแทนกัน
ได้ โมทนากันก็ไม่ได้ เพราะธรรมในพระพุทธศาสนาเป็น
ปัจเจกัตถ์ หมายความว่า จะต้องปฏิบัติด้วยจิตตนเอง จนกว่า
จะเข้าใจในธรรมนั้นด้วยจิตตนเอง ตามลำดับ จากหายาบ ๆ

มาสู่ชั้นกลาง ๆ และถึงที่สุด ในธรรมนั้น ๆ คือ ฐิติ เห็น
ได้ สัมผัสได้ เข้าใจได้ด้วยตนเองเฉพาะตน ของใครของมัน
กรรมใครกรรมมัน ไม่สามารถจะรู้ จะเห็น จะเข้าใจแทนกัน
ได้

สรุปว่า ขอให้ทุกคนจงช่วยตนเอง ในการพิจารณาพร
ที่พระพุทธองค์ประทานให้ ด้วยความเพียรอย่างยิ่ง แล้วก็จะ
พ้นภัยได้ในที่สุด

เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเบื่อในการอ่านเหตุการณ์ที่ละวัน ๆ จึง
ขอรวบรัดเอาเป็นเหตุการณ์ใน ๕๐ วันต่อมา ว่ามีอะไรบ้างที่
เป็นสาระ เป็นแก่นสาร ที่ควรรู้ควรเห็น และเป็นประโยชน์
แก่ผู้อ่านตามสมควร

ขอเริ่มต้นด้วยกรรมที่เป็นอกุศลก่อน (อกุศลลาภกรรม)
ซึ่งมีมากที่สุด มีเกิดขึ้นทุกวันซึ่งก็เป็นของธรรมดา สำหรับผู้
ที่ยังมีกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรมอยู่ตามหลัก
ความจริงซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ มีความว่า “บุคคล
ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปเมื่ออยู่ร่วมกันย่อมต้องมีการ
กระทบกระทั่งกันบ้างเป็นของธรรมดา” ผมไม่ขออธิบาย
เพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้ปัญญา ใคร่ครวญธรรมประโยคนี้ของ
พระองค์ด้วยตนเอง แล้วปัญญาในการตัดกิเลส-ตัณหา-
อุปาทาน และอกุศลกรรม ก็จะค่อย ๆ เกิดขึ้นกับจิตของผู้
ปฏิบัติเองตามลำดับ จนเกิดอารมณ์เบื่อกาย-เบื่อเกิด (นิพพิทา

ญาณ) ไม่อยากจะเกิดมาพบความทุกข์เช่นนี้อีก จนในที่ ๕
สุดจิตก็จะค่อย ๆ ปล่อยละ-วางทุก ๆ สิ่งในโลกลงได้ชั่วขณะ
หรือชั่วคราจากเวลาสั้น ๆ แล้วเพิ่มการละ-ปล่อยวางได้นาน
ขึ้น ๆ ตามลำดับ เราสามารถรู้ได้ด้วยจิตตนเองว่า เราวางมัน
ได้จริงหรือไม่ในขณะที่จิตนั้น หากทำได้แม้ชั่วคราจิตจะเป็น
สุข อย่างไม่เคยพบมาก่อน ส่วนใหญ่จะเกิดปีติจนน้ำตาไหล
อย่างเป็นสุข ร่างกายขณะนั้นจะโปร่งเบาสบาย ทุกขเวทนา
ทั้งทางกายและใจหายไปหมด

ผมไม่ขออธิบายรายละเอียด เพราะพระธรรมในพุทธ
ศาสนาเป็นปัจเจก ตั้ง จะรู้จะเห็นได้ด้วยการปฏิบัติที่กายตน
และจิตตนเองเท่านั้น และรู้ได้เฉพาะตน จึงไม่ควรอธิบาย
มาก เพราะอธิบายสักแค่ไหน ผู้อ่านก็ไม่สามารถจะรู้จริง ๆ
ได้ จะรู้ได้จริง ๆ ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของ
พระองค์ จนเกิดผลขึ้นที่จิตตนเองเสียก่อนเท่านั้น

๑ คำสั่งและคำสอนของพระองค์คืออะไร

คำสั่งของพระองค์ก็คือ ขออธิบายย่อ ๆ เพราะ
รายละเอียดได้เขียนไว้ในตอนที่ ๑ แล้ว ฃรวาสา ก็ต้องรักษา
ศีล ๕ ข้อ หรือ ๘ ข้อ ตามบารมีธรรมของแต่ละคน เณรก็ต้อง
รักษาศีล ๑๐ ข้อ พระก็ต้องรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ตามฐานะ
ของตน

คำสอนของพระองค์ ทรงตรัสไว้ถึง ๘๔,๐๐๐ พระ

ธรรมชั้น หรือ ๘๔,๐๐๐ อุบาย ในการตัดกิเลส เพื่อให้
เหมาะกับ จริต-นิสัยบารมี หรือกำลังใจของแต่ละคน ซึ่งไม่
เสมอกัน และสำคัญที่สุด คือ มีกรรมแตกต่างกันมาก
พระองค์ทรงตรัสว่า จาก ๘๔,๐๐๐ วิธีนี้ ล้วนนำไปสู่ความ
พ้นทุกข์ได้ทั้งสิ้น ทรงย่อให้สั้นที่สุดเหลือ ๑๐ข้อ คือ
สังโยชน์ ๑๐ (สังโยชน์ ๑๐ ก็คือ ศีล-สมาธิ-ปัญญา นั่นเอง
ทรงมุ่งเอา อธิศีล-อธิจิต และอธิปัญญา เป็นผลของการ
ปฏิบัติ)

ดังนั้น หากใครต้องการพ้นทุกข์อย่างรวดเร็ว ก็ควร
ปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของพระองค์เพียงเท่านั้น ทรง
ยืนยันว่ารู้และปฏิบัติเพียงแค่นี้ ก็สามารถจะพ้นทุกข์ได้แล้ว
ไม่จำเป็นที่จะต้องรู้อะไรให้พิเศษมากไปกว่านี้ เพราะเวลา
ของพวกเราเหลือน้อยกันทุกคน แต่ยังมีความประมาทกันอยู่
มากในความตาย

ผมขอยกตัวอย่างเรื่องจริงสัก ๓-๔ เรื่อง ซึ่งเกิดขึ้นใน
ระหว่างนั้น (กรรมที่เป็นอกุศล)

๑ มีข่าวลือว่า จะมีบุคคลภายนอกมาแย่งชิงชั้น ๕ ของ

หลวงพ่อ

๑. ไปจากศาลา ๑๒ ไร่ในตอนกลางคืน ฟังดูเหมือน กับเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่หากประมาทอะไร ๆ ก็เกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น เพราะตกดึกพวกเฝ้าหลวงพ่อ ต่างก็หลับกันไปเกือบหมด ตามที่ผมเล่าให้ฟังแล้วในตอนที่ ๑ เหลืออยู่แน่ๆ เพียง ๒-๓ คน คือ ผมคุณสุริพร และอาจมีผู้อื่นอีก ๑-๒ คน เดิมประตูใหญ่ ๑๒ ไร่ เปิดตลอดคืน เมื่อมีข่าวเช่นนี้มา ผมก็สั่งปิดหลัง ๒๔.๐๐ น. แล้ว และให้ถือเป็นระเบียบ หากมีรถทัวร์พาคณะมา ก็ค่อยเปิดเป็นครั้งคราว ความจริงอาจมีเค้า เพราะมีตำรวจนอนเฝ้าแค่ ๑-๒ นาย ทหารอีกไม่กี่คน หากผู้ไม่ประสงค์ดี เพียงแต่ทำเหตุการณ์ลวง ให้เกิดขึ้น ภายนอกสถานที่ศาลา ๑๒ ไร่ ทำให้ตำรวจทหารต้องออกไปจัดการ ในช่วงที่ว่างจากตำรวจ ทหาร ฝ่ายตรงข้ามก็จะขับรถเข้ามาพร้อมคนและอาวุธครบมือ ยกเอาโลงแก้วใส่รถแล้วขับหนีไปได้สบาย ๆ ขออนุญาตไม่เขียนรายละเอียด เพราะมีเหตุการณ์แบบนี้จริง ๆ แต่ผมไม่อนุญาตให้ตำรวจและทหารออกนอกศาลา ๑๒ ไร่ เด็ดขาด ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นภายนอกวัด ขอเขียนไว้เพียงเท่านี้ เพราะเป็นอดีตแล้ว

๐ ลูกศิษย์หลวงพ่อกำลังอยู่ในขณะนั้นส่วนใหญ่เชื่อว่าหลวงพ่อกำลังจะกลับมา

๒. เข้าร่างที่ท่านอาศัยอยู่ชั่วคราวนั้นอีกอย่างแน่

นอน โดยให้เหตุผลว่า ท่านเข้านิโรธสมาบัติ ยกตัวอย่าง เช่น พระมหากัสสปะ ท่านก็เข้านิโรธสมาบัติมา ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว เพื่อรอพระศรีอาริย์ ตามกฎของกรรม และพระอุปัคค ท่านก็เข้านิโรธสมาบัติอยู่ที่สระคือทะเลแถบมหาสมุทรอินเดีย ใกล้ประเทศศรีลังกา (เป็นเกาะ) ประกอบด้วยชั้น ๕ ของหลวงพ่อกำลังคงสภาพเหมือนคนนอนหลับไม่ใช่สภาพศพ นี่คืออุปาทานของแต่ละคน จะเห็นได้ว่าการทำพิธีขอชีวิตหลวงพ่อกลับคืนมา แต่นั่นคืออดีตที่ผ่านมาแล้วมิใช่ปัจจุบัน ซึ่งทุกคนต่างก็ทราบความจริงอยู่กับจิตตนเองแล้ว จึงไม่ขอเขียนรายละเอียด ธรรมะจุดนี้จะเข้าใจและหายสงสัยได้ ต่อเมื่อเข้าใจเรื่องพุทโธอัปมาโณ ชัมโมอัปมาโณ สังโฆ อัปมาโณ ดีแล้วท่านนั้น

๐ ข่าวลือมาว่า หลวงพ่อกำลังเข้านิโรธสมาบัติ

๓. มีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้าม ไม่ปรารถนาที่จะให้จิตของหลวงพ่อกลับมาเข้าร่างกายของท่าน เพราะพวกเขาก็ได้ข่าวลือมาว่า หลวงพ่อกำลังเข้านิโรธสมาบัติ ไม่ช้าท่านก็จะกลับมาเข้าร่างเดิมของท่าน จึง

พยายามเฝ้าดูขั้น ๕ หลวงพ่ออย่างใกล้ชิด และส่งพวก มาคอยเฝ้าดูเหตุการณ์ตลอดเวลาว่า ร่างกายของ ท่านเปื่อยเน่าหรือยัง ยิ่งมาเห็นความจริงว่าขั้น ๕ ของท่าน มีสภาพเหมือนกับคน นอนหลับ เนื้อ-หนังยังนุ่ม-ไม่แข็ง ข้อมือ ข้อมเท้า ยังงอได้ เขี้ยวคได้ เหมือนคนธรรมดา ๆ ผิวหนังยังมีปฏิกิริยาเหมือนคนมีชีวิต คือ มีเหงื่อซึม เมื่อถูกขีด-ข่วน ก็มีปฏิกิริยาเป็นรอยให้เห็น แล้วก็ค่อย ๆ หายไปตัวเอง แวนตา ซึ่งสวมให้ท่านไว้ พอดูดออกก็มีรอยบวมของเนื้อหนังที่ขอบแวน และหูแวนตาคดทับอยู่เป็นเวลานาน ๆ ผู้ทำความสะอาดขั้น ๕ ให้กับท่านจึงถอดออกวางไว้ข้าง ๆ และในเวลาต่อมารอยเหล่านั้นก็หายไปที่สำคัญที่สุด คือ ผู้ทำความสะอาดใช้เครื่องดูดฝุ่นดูดบริเวณใบหน้าของท่าน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาไม่ทราบได้ ผลลัพธ์ก็คือมีเลือดออกจากรูจมูกของท่าน ผู้ทำความสะอาดจึงใช้สำลีอุดจมูกทั้งสองข้างไว้ ศพมีเลือดกำเดาไหลได้หรือความลับไม่มีในโลก จุดนี้เองทำให้อุปาทานกิมจิตใจของทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่อยากให้หลวงพ่อกลับมา กับฝ่ายที่ไม่อยากให้หลวงพ่อกลับมา เมื่อทิจูหรือความเห็นไม่ตรงกัน การกระทบกระทั่งกัน ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผมจึงไม่ขอเขียนต่อ เพราะเป็นอดีตธรรมไปแล้ว

๑ ขำลือหลายสำนักยืนยันว่า หลวงพ่อยังไม่ตาย

๔. เรื่องร่างทรง ที่โน่น ที่นี้ หลายสำนัก รวมทั้งอ้าง

ว่า หลวงพ่อชื่อนั้น หลวงปู่ชื่อนี้ รวมทั้งแม่ชีด้วย ต่างก็ยืนยันว่า หลวงพ่อยังไม่ตาย ไม่ช้าท่านก็จะกลับมา นี่แหละคือต้นเหตุแห่งปัญหาของผู้ที่ยังมากอยู่ด้วย กิเลส-ตัณหา-อุปาทาน เลยช่วยกันสร้างอกุศลกรรม ให้เกิดขึ้นทั้งทางกาย-ทางวาจา และทางใจ ด้วยกันทุกคน ไม่มียกเว้น แม้แต่ผมผู้เขียนด้วย รายละเอียดของคไว้ เพราะไม่เกิด ประโยชน์แก่ผู้ใดเลย (ขออนุญาตวิจารณ์คำพูดที่พูดกันว่า “หลวงพ่อยังไม่ตาย” นั้นถูกต้อง เพราะจิตของหลวงพ่อไม่เคยตาย แม้แต่จิตของทุก ๆ คนก็ไม่ตาย เพราะจิตมีสภาพเป็นอมตะ สิ่งที่ตายคือ ชั้น ๕ หรือร่างกายที่ท่านอาศัยอยู่ต่างหาก ที่จะต้องตายไปตามวาระ ตามสังขารที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “คน-สัตว์ เกิด เทำไหร่ ตายหมดเท่านั้น”)

๕. เรื่องสังโหมอัปมาโณ ข้อนี้เป็นสังขาร หรืออริยสังซึ่งแปลว่าความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงรับรองแล้ว ผมจำเป็นต้องเขียน เพื่อให้ผู้อ่านคลายความสงสัย สังโหม อัปมาโณ แปลว่า คุณของพระอริยสงฆ์เจ้า หาประมาณมิได้ ผมขอยกตัวอย่างเพียงแค่ ๒ เรื่อง ดังนี้

๕.๑ เมื่อครบ ๗ วัน ที่หลวงพ่ของท่านจากไป สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ท่านมาเป็นประธานในพิธีทำบุญครบ ๗

วัน ใ้กับหลวงพ่อ ท่านคุย (เล่า) ให้ผมฟังเป็นส่วนตัว (หนึ่งต่อหนึ่ง) ว่าท่านเป็นเพื่อนสนิทของหลวงพ่อ จิตของท่านกับจิตของหลวงพ่อดูติดต่อกันได้ดี ท่านมานอนค้างที่วัดท่าซุงหนึ่งคืน หลวงพ่อนั้นตั้ฯ (รักษาการณ์เจ้าอาวาสในขณะนั้น) ได้จัดให้ท่านได้พักที่ห้องนอนของหลวงพ่อ เตียงก็เตียงของหลวงพ่อ หลังจากท่านสร้งน้ำ (อาบน้ำ) แล้ว พอท่านจะก้าวขึ้นเตียงนอนเพื่อพักผ่อน ก็เห็นหลวงพ่อมายืนยิ้มอยู่ข้างหน้าท่าน แล้วพูดว่า

๐ “นั่นแน่ สมเด็จ มานอนเตียง ผมทำไม”

แล้วหลวงพ่อก็กั้หัวเราะชอบใจ ผมถามสมเด็จพุฒาจารย์ท่านว่า หลวงพ่อท่านมาในรูปของกายเนื้อแบบตอนมีชีวิตอยู่หรือมาในรูปอื่น สมเด็จพุฒาจารย์ท่านตอบผมว่า “ก็มาในรูปของพระสงฆ์ มีกายเนื้อเหมือนตอนท่านมีชีวิตอยู่นี้แหละคุณหมอ” ผมขอเขียนไว้เพียงเท่านี้

๕.๒ หลายเดือนต่อมา คือ เมื่อครบ ๑๐๐ วัน คณะศิษย์ของหลวงพ่อก็ก่เคลื่อนสรีระชั้นร้งของท่าน จากศาลา ๑๒ ไร่ มาไว้ที่วิหารแก้ว ๑๐๐ เมตร และประมาณ ๑-๒ เดือนต่อมา มีหญิงมีอายุท่านหนึ่ง มาจากจังหวัดไคผมจำไม่ได้ เธอมาวัดท่าซุงเป็นครั้งแรกในชีวิต ก็รีบวิ่งขึ้นบันไดเข้าไปในวิหารแก้ว ตรงเข้าไปโอบกอดต้นเสาวิหารแก้วไว้แน่น ปากก็

รำพันคำพูดออกมาด้วยเสียงดังฟังชัดอย่างผู้มีความปิติ

ยินดีอย่างมาก มีใจความว่า “วิหารนี้มีจริง ๆ ด้วย ฉันเห็นแล้ว ฉันได้พบแล้ว” ผู้คนในวิหารแก้วต่างพากันประหลาดใจในการกระทำของเธอ ศิษย์หลวงพ่от่านหนึ่ง

ถามว่า ป้าไม่เคยมาวัดท่าซุงเลยหรือ

ตอบ นี่เป็นครั้งแรก

ถาม ป้ามากับใคร ใครเป็นคนชวนป้ามา

ตอบ ป้ามาคนเดียว

๑ มีพระองค์หนึ่ง (หลวงพ่อ) ไปชวนป้ามาเที่ยววัดนี้

ท่านบอกว่าวัดนี้สวยงามมากนะ ถ้าได้เห็นแล้วจะติดใจ หมอเองก็อยู่ในเหตุการณ์นั้น มีความรู้สึกขึ้นมาในจิตว่า คงจะเป็นหลวงพ่อกะมัง จึงถามว่า ป้า พระองค์นี้ไซ้ไหม ไซ้ไปที่รูปหลวงพ่อบนขนาดใหญ่ซึ่งอยู่เบื้องหน้าของป้า

ตอบ ไซ้ พระองค์นี้แหละที่ไปชวนฉันให้มาเที่ยววัดนี้ แนะนำรายละเอียดในการเดินทางให้ด้วย

ถาม ท่านไปแบบพระสงฆ์ห่มจีวรสีเหลืองแบบรูปนี้ไซ้ไหม

ตอบ ไซ้ แบบนี้แหละ

ผู้ฟังท่านหนึ่งพูดว่า ป้า หลวงพ่อองค์นี้ท่านสิ้น ไป (ตาย) ตั้งหลายเดือนแล้ว จะไปชวนป้าให้มาเที่ยววัดนี้ได้ อย่างไร

ตอบ อย่าโกหกกัน ท่านไปชวนจนถึงที่บ้าน บอกทาง ให้ฉันเสร็จเรียบร้อย รุ่งขึ้นฉันก็ตรงมาที่วัดนี้ โดยไม่ต้องถามใคร

ถาม ที่ป่ากอดเสาววิหารแก้วไว้แน่น แล้วร้องไห้อย่างมี ปิติหมายความว่าอย่างไร

ตอบ เพราะฉันนั่งกรรมฐานในห้องพระที่บ้าน ฉันเห็น วิหารแก้วหลังนี้แหละ ต้นเสาก็เป็นเพชรอย่างนี้แหละ ฉันไม่กล้าเล่าให้ใครฟัง กลัวคนฟังเขาจะหาว่า ฉันบ้า พอมาเห็น ด้วยตาตนเอง ก็อดมีความปีติยินดีไม่ได้ จึงกอดเสาวไว้แน่น และร้องไห้ด้วยความดีใจ

ขอสรุปว่า ถ้าใครเข้าใจคำว่าสังโฆอัปมาโณแล้ว ก็หมด ความสงสัยในเหตุการณ์แบบนี้ แต่ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็คงต้อง สงสัยต่อไปเป็นธรรมดา ความจริงยังมีเรื่องของหลวงพ่อบน แบบนี้อีกหลายเรื่อง แม้แต่ตอนที่ท่านยังไม่ถึงขั้น ๕ ท่านก็ ไปโปรดคนที่ควรจะ โปรด ในรูปของกายเนื้ออยู่บ่อย ๆ แต่ผมขอคุณไว้ ขอเขียนแค่ตัวอย่าง บุคคลใดก็ตามที่เข้าใจเรื่อง พุชโช รัชมโ สังโฆอัปมาโณ แล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะไปอ่อน

วอนของร้องให้จิตของหลวงพ่อกลับมาเข้าร่างกาย ที่ท่าน ไม่ปรารถนาแล้ว เพื่อมาเป็นทุกข์กับพวกเราอีกต่อไป

๑. ธรรมที่ได้จากเหตุการณ์

๖. ยังมีเรื่องอีกมากมาย ซึ่งมีต้นเหตุมาจากทิฐิ (แปลว่าความเห็น) ไม่ตรงกันเกิดขึ้น ตามสังฆกรรมที่พระองค์ทรงตรัสไว้ ความว่า “บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เมื่ออยู่ร่วมกัน ย่อมต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นของธรรมดา” ผมขอแยกออกเป็นข้อๆ เพื่อความเข้าใจง่าย

๖.๑ ความทุกข์ซึ่งเกิดจากการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ธรรมจุดนี้เห็นได้ชัดเจน แต่เห็นแล้วได้ประโยชน์จากธรรมที่เห็นนั้นแตกต่างกันมาก เพราะจิตคนเจริญแค่ไหน ย่อมรู้ธรรมได้แค่ระดับนั้น จะเห็นธรรมที่สูงกว่าระดับจิตของตนเองย่อมไม่ได้ และมีบางคนซึ่งมีมานะกิเลสสูง ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ยอมฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปัญหากระทบกระทั่งกันจึงเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผลลัพธ์ก็คือ ต่างคนต่างเอากิเลส-ตัณหา-อุปาทานของตน ๆ ออกมาอวดกันว่า “ของฉันหนากว่าของแก” แต่ถ้าหากเข้าใจธรรมจุดนี้และวางลงได้ด้วยปัญญา คือ เห็นธรรมกายนอกก่อน แล้วน้อมเข้ามาเป็นธรรมกายใน หมายความว่า เห็นการกระทำของผู้ นั้น (การกระทำก็คือกรรม) เป็นของธรรมดาของเขา จิตคน

เจริญแก่ไหน ย่อมรู้ธรรมได้แก่นั้นเป็นธรรมดา (เห็นจิต
ในจิต และเห็นธรรมในธรรม)

“จิตเห็นธรรมภายนอกแล้ว ให้น้อมเข้ามาเป็นธรรม
ภายใน จึงจะเป็นของจริงในพุทธศาสนาของตถาคต”
หมายความว่าหากเราเห็นแล้วปล่อยไป ๆ นั้นยังไม่ใช่ของ
จริง ของจริงต้องน้อมเข้า คือ เอहिปัสสิโก แล้วต้อง โอปนยิโก
(คือ เห็นแล้วต้องน้อมเข้ามาในใจตนให้เกิดปัญญา) ตัวผล
ปัจจุตังจึงจะเกิดได้ตามความเป็นจริง ผู้เคารพในพระธรรม
คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ย่อมยึดเอาแต่สิ่งที่เที่ยงแล้วเป็น
หลัก ในการปฏิบัติพระธรรมในพระพุทธศาสนานั้นเที่ยง
แล้วทุกตัวอักษร เพราะเป็นอริยสัจ ซึ่งแปลว่าความจริงที่
พระพุทธเจ้าทรงรับรองแล้ว ดังนั้น พระธรรมในพุทธศาสนา
จึงเหมือนกันหมดทุก ๆ พุทธันดร

ธรรมะอีกจุดหนึ่ง ซึ่งตรัสไว้ความว่า “ธรรมภายนอก
แก้ไขอะไรไม่ได้ เมื่อรู้เมื่อเห็นแล้วให้วางเสีย โดยคิดว่ามัน
เป็นธรรมดาของเขา ธรรมภายในเท่านั้นที่แก้ไขได้ หรือเธอ
จงอย่าคิดไปแก้ไขผู้อื่น ให้คิดแก้ไขตนเองให้ได้เสียก่อน เป็น
อันดับแรก” ผมขออธิบายย่อ ๆ ไว้เพียงแค่นี้

๖.๒ ความทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากจากของรักของ
ชอบใจ อันเป็นสังขารที่ทั้งคนและสัตว์จะต้องประสบพบ
เห็นมาทุกภพทุกชาติ (แต่จำไม่ได้หรือไม่เจ็ด ขยันเกิดต่อไป

ทรงเปรียบเหมือนกับแมลงเม่าที่บินเข้ากองไฟ) ทุกข์จาก
สังขรณ์ข้อนี้ เกิดจากจิตของคนฝืนความจริง ไม่ยอมรับ
ความจริงว่า ธรรมดาของมันก็เป็นอย่างนี้แหละ ไม่มีใคร
สามารถจะขัดขวางได้

ผมขอยกตัวอย่างของจริงที่ตรงจุดที่สุด คือ ตอนที่
หลวงพ่อกำหนดจากพวกเราไป พวกเราอดที่จะหวั่นไหวไปกับ
สภาวะธรรม อันเป็นสังขรณ์นั้นไม่ได้ เพราะจิตไม่ยอมรับ
ความจริง ฝืนความจริง เพราะยังไม่เห็นตัวธรรมดาอย่าง
แท้จริง (ตัวธรรมดามี ๓ ระดับ คือ หยาบ กลาง ละเอียด) ผู้ใด
ฝืนความจริงข้อนี้มากเท่าไร ก็ยิ่งทุกข์มากเท่านั้น เป็น
ธรรมดา กรุณาถอยหลังกลับไปดูอารมณ์จิตของตนเองใน
ขณะนั้น เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นครูสอนใจตนเองใน
ปัจจุบัน (โปรดอ่านบทความที่ผมเขียนไว้ในตอนที่ ๑ เรื่อง
“เหตุการณ์ในวันที่หลวงพ่อกิ่งจันทร์ ๕” (ผู้ที่หมดความ
หวั่นไหวจริง ๆ คือพระอรหันต์เท่านั้น ให้เอาพระอรหันต์ที่
เป็นครูสอนเราในเรื่องนี้) (เราจะละกรรมชั่วได้โดยการเห็น
กรรมชั่วที่จิตของเรา ด้วยตัวเราเองเป็นอันดับแรก แล้วรีบ
แก้ไขต้นเหตุแห่งกรรมนั้นเสีย ด้วยการใช้หลักของอริยสัง
เป็นสำคัญ)

๖.๓ ความทุกข์ที่เกิดจากความปรารถนาไม่สมหวัง ก็
อธิบายได้แบบเดียวกัน เพราะโลกมนุษย์เป็นแดนของความ

ปรารถนาไม่สมหวัง ต้นเหตุเพราะตัวอนิจจัง (ไม่เที่ยง) ผู้
มีปัญหาท่านจึงเอาจิตหนีไปสู่แดนที่เที่ยงแล้ว (พระนิพพาน)
ด้วยอุบายที่สั้นและตรงจุดที่สุด คือ ละอุปาทานขั้น ๕ ที่
กายและจิตของท่านว่า ขั้น ๕ ที่ท่านอาศัยอยู่นี้ มันไม่ใช่เรา
ไม่ใช่ของเรา ให้ได้อย่างเด็ดขาด หรือถาวรเท่านั้น ท่านก็จบ
กิจในพระพุทธศาสนา ขอสรุปว่า หากเข้าใจพระธรรมของ
พระพุทธองค์ได้ ตามความเป็นจริงแล้ว จะมีปัญหาอะไรเข้า
มากระทบจิต จิตก็สามารถหาทางแก้ไขได้ ด้วยปัญญา แล้ว
ลงตัวธรรมคาได้ในที่สุด (จะช้าหรือเร็วอยู่ที่บารมีธรรมของ
แต่ละคน ซึ่งไม่เสมอกัน และธรรมที่รู้-เห็นนั้นยังมีขั้นตอน
ตามระดับจิตในจิต และธรรมในธรรม)

๓. เรื่องกฎของกรรม ซึ่งเที่ยงเสมอ และให้ผลไม่ผิดตัว

ด้วย ตามมาให้ผล บรรดาศิษย์ของหลวงปู่ทุกภาคจากทั่ว
ประเทศต่างก็ทยอยกันมาวัดท่าซุง บางคนก็ค้างหนึ่งคืน บาง
คนก็ค้างหลายคืนหมุนเวียนกันมาไม่ขาดสาย ตลอด
ระยะเวลา ๑๐๐ วัน จุดประสงค์ก็มาทำบุญเพื่ออุทิศกุศล
ให้กับหลวงปู่ เมื่อคนหมู่มากมาพบกัน การกระทบกระทั่ง
กันย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา บางรายกฎของกรรมในอดีต
ตามมาให้ผล ก็ประกาศสงครามกันตามกรรมที่ตนเองเป็น
ผู้กระทำเอาไว้ในอดีตด้วยวิธีการต่าง ๆ อันเป็นมิจฉาทิฐิ
หรือเป็นอกุศลกรรมทั้งสิ้น พระท่านบอกว่านี่เป็นกฎของ

กรรม ห้ามไม่ได้ แต่ท่านก็เมตตาบอกวิธีป้องกันตนเอง ให้
โดยห้ามทำร้ายเขา (ฝ่ายตรงข้าม) เพราะจะเป็นการก่อกรรม
ใหม่ต่อไปอีก ในเมื่อเราต้องการจะไปพระนิพพานในชาตินี้
ก็จงอย่าต่อกรรม ให้พยายามตัดกรรมอย่างเดียว เรื่องไร้สาระ
เหล่านี้มีอยู่มาก พระท่านห้ามเขียน-ห้ามเล่าให้ผู้อื่นฟัง
เพราะมีแต่โทษ หากคุณความดีไม่ได้เลย และทุกสิ่งก็ผ่านไป
เป็นอดีตหมดแล้ว อะไรก็เกิดขึ้นกับเรา ท่านก็ให้แก้ไขที่ตัว
เรา ห้ามให้ไปแก้ไขที่ผู้อื่น นี่คือหลักสำคัญที่พระท่านให้ไว้
สำหรับแก้ไขปัญหา ซึ่งล้วนเป็นกฎของกรรมที่เราได้เคยทำ
เอาไว้ในอดีตทั้งสิ้น จึงขอจบเรื่องนี้ไว้เพียงเท่านี้

ส่วนกรรมที่เป็นกุศลและกรรมที่เป็นกลาง ๆ ไม่ใช่
กุศลและอกุศล (กุสลาธรรมาและอัปายาทาธรรมา) มีอยู่มาก
ที่พระพุทธองค์-หลวงปู่-หลวงปู่ ทั้งหลาย ท่านเมตตา
สอนให้ใน ๕๐ วันหลังนี้ โดยเฉพาะตอนที่ถูกรกรรมที่เป็น
อกุศล หรือกฎของกรรมตามให้ผล แต่จะขอเขียนเฉพาะ
ธรรมที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเท่านั้น

สมเด็จพระสังฆราช

ก) “อุปสรรคใด ๆ ที่จักบังเกิดขึ้นในเวลานี้ คือ ครูของ
พวกเจ้าทดสอบจิตอันจักละเอียดอ่อนได้หรือไม่ มีความ
ประมาทแค่ไหน รักหรือชังแค่ไหน แม้ว่าจะผ่านการสอบ
ได้ในแต่ละวัน เวลา ด้วยการเอาชีวิตเป็นเดิมพันก็ตาม พวก

เจ้าก็สมควรจักภูมิใจ ที่แม่จักตายก็มีได้ตายเปล่า มรรคผล
นิพพานจ่ออยู่ แค่มหาใจเบื่องหน้านี้” “อย่าคิดเป็นอันขาด
ว่า เป็นการต่อสู้ที่เหนื่อยเปล่า ถ้าไม่โง่งจนเกินไป มรรคผล
ตามลำดับย่อมเกิดขึ้นได้แน่”

ข) “ทรงเตือนไม่ให้คอยจับผิดผู้อื่น จงเก็บแต่ความดี
อย่าเก็บความเลวของใครไว้ในจิต”

ค) “จงทำ จิตให้สงบ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ
เช่นเดียวกับพระพุทธรูป เพื่อให้เข้าถึงซึ่งความเป็นพระ
อนาคามี ใครจักคิดร้ายอย่างไรก็ช่าง คนที่ตบมือข้างเดียว
ย่อมไม่ดัง”

หลวงพ่อดุสิต

“ให้อวดตนเอาหน่อย กฎของกรรมไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้
ความเป็นพระอริยเจ้าเบื้องสูงเขาเป็นกันได้ ก็ด้วยต้อง
ยอมรับกฎของกรรม ความอึดอัดขัดข้องใจมันมิได้มีมาแต่
ชาตินี้ชาติเดียว ความปรารถนาไม่สมหวัง มันก็ปรากฏแก่เรา
มาแล้วทุกๆ ชาติ พยายามพิจารณาลงตัวธรรมดาให้ได้ ถ้าลง
ตัวธรรมดาไม่ได้ ความอึดอัดขัดข้องใจก็ไม่มีวันจะหมดไป
อุเบกขารมณ์ก็ไม่เกิด แล้วสังขารุเบกขาญาณจะเกิดได้
อย่างไร ความเป็นอนาคามีก็เกิดไม่ได้ อะไรมันเกิดพอที่จะ
แก้ไขได้ ไม่เกินกฎของกรรมก็แก้มันไป แต่บางสิ่งแก้ไข
ไม่ได้ ก็พึงยอมรับตามสภาพกฎของกรรม ทุกข์นั้นทุกข์แน่

แต่ถ้าจิตของเราไม่ยอมรับทุกขนั้น เอาไว้ในจิตเสียอย่าง
เดียวทุกขนั้นก็เข้าสิงใจเราไม่ได้ จงอย่าลืม ธรรมะของ
พระพุทธเจ้า จะต้องยังจิตให้เบิกบาน จึงจะ
เป็นผล”

๑ มกราคม ๒๕๓๖ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัด
สามพระยา) ให้พรว่า “ขอให้คุณหมอ โชคดี รบอะไรก็ขอให้
ชนะทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รบกับใจของตนเอง”

๐ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สอนอารมณ์สังขารเบกขาญาณ และดู จิตในจิต, วิมุติ

ก) “อารมณ์สังขารเบกขาญาณ มิใช่จักเกิดขึ้นง่าย ๆ ถ้า
หากบุคคลนั้นปราศจากการสำรวม กาย-วาจา-ใจ กรรมทั้ง ๓
ประการ ที่สุดก็จักรวมกันเหลือเพียง หนึ่ง คือ จิตในจิต พระ
ธรรมในพระพุทธศาสนาแห่งตถาคต มุ่งสอนเพื่อให้หลุดพ้น
ก็ที่นี่แหละ”

ข) “อย่าพึงถึง โลดเปีติกับความสุขมากเกินไป แลอย่าพึง
เศร้าสลดกับทุกข์มากเกินไป ต้องควบคุมอารมณ์ จิตในจิต
ให้อยู่ในอารมณ์สังขารเบกขาญาณ ดูจิตในจิต ให้อยู่ในความ
สงบ มีหัวหน้ไหวต่ออาการกระทบ ไม่ว่าจักเป็น อายตนะภายใน
หรือ ภายนอกก็ดี สรรพสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ล้วนเป็นกฎ

ธรรมดาเป็นกฎของกรรม เป็นอริยสัจ ที่ผู้เข้าถึง

พระพุทธศาสนาจักต้องยอมรับโดยความสงบ มิหวั่นไหว”

ค. “การพ้นทุกข์ พ้นสุข พ้นสมมุติ ได้ก็ที่นี่ วิมุตติ
เกิดได้ไม่ยากหรือถ้าหากเข้าใจ”

ง. “วิมุตติล้วน ๆ มิได้อิง ความสุข ความทุกข์ หากแต่
อิงสังขารเบกขาญาณ ขอให้เข้าใจ”

จ) “อย่าลืม ต้องหมั่นรักษาอารมณ์จิตให้ดี ๆ ธรรมะมี
แต่ปัจจุบัน รักษาอารมณ์จิตปัจจุบันให้ดี ๆ ความทุกข์-สุข จัก
พ้นได้ก็ที่นี่”

๐ สมเด็จพระสังฆราช สอนพระธรรมย่ออยู่เหนือสิ่งอื่นใด,
พระธรรมเที่ยง ก็คือ กรรมเที่ยง

ก) “พระธรรมย่ออยู่เหนือสิ่งอื่นใด ตถาคตผู้เป็นต้น
ตำรับก็ยังคงเคารพสักการะในพระธรรม พระธรรมแม้จักตกอยู่ใน
ในมือคนชั่ว ก็ยังเป็นพระธรรม ธรรมที่เที่ยงแท้ทั้ง ๘๔,๐๐๐
พระธรรมชั้นตรี ใครผู้ใดเล่าที่ยังบังอาจบิดเบือนพระธรรมนี้
ได้นั้น ไม่มี ขอพวกเจ้าจงเป็นผู้รู้แจ้งแทงตลอดในธรรมเถิด”

พระธรรมเที่ยง ก็คือ กรรมเที่ยง ธรรม ๓ ประการ จง
หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเถิด จักได้ไม่สงสัยในธรรมอีก (ธรรม ๓
ประการ นั้นพิจารณาได้ ๒ ระดับ หรือ ๒ แบบ)

ระดับแรก หมายถึง หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเรื่องกาย

กรรม วชิกรรม และมโนกรรม เพราะกรรมกับธรรมก็คือตัวเดียวกัน ดังนั้น ธรรมทั้ง ๓ ประการ ก็คือ กรรมบถ ๑๐ นั้นเอง ผมจะไม่อธิบายอะไรมาก เพราะผู้ปฏิบัติธรรมสายวัดท่าซุงทุกท่านทราบอยู่ดีแล้วว่า รักษาศีลอย่างเดียวยังไม่พอ ถ้าจะให้จิตดีขึ้น-บริสุทธิ์ ยิ่งขึ้น จะต้องรักษากรรมบถ ๑๐ ร่วมไปด้วย เมื่อกรรมบถ ๑๐ ดีขึ้น พระโศดาบันอย่างหยาบ (๓ ชาติ) ก็จะเป็นพระโศดาอย่างกลาง (๓ ชาติ) และเมื่อกรรมบถ ๑๐ ละเอียด ขึ้นมโนกรรม ก็จะเป็นพระโศดาบันขึ้นละเอียด (๑ ชาติ) มีความดีเท่ากับพระสกิทาคามี แต่แตกต่างกันในเรื่องของอารมณ์ ๒ เท่านั้น และในที่สุด หากรักษา

กรรมบถ ๑๐ ได้ละเอียดถึงที่สุด ก็สามารถเป็นพระอรหันต์ได้ ขอบบสนัน ๆ แค่นี้ เพราะพระธรรมในพุทธศาสนาเป็นปัจฉัตตัง ซึ่งผมอธิบายมาหลายครั้งแล้ว

ระดับ ๒ ก็ขออธิบายย่อ ๆ ว่า คือพระองค์ให้หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งเรื่องอารมณ์ทั้ง ๓ ของจิต

ก) อารมณ์ที่ทำให้จิตเป็นสุข หรืออารมณ์ที่เป็นกุศลเป็นบุญ (กุสลาธรรมา)

ข) อารมณ์ที่ทำให้จิตเป็นทุกข์ หรืออารมณ์ที่เป็นอกุศลเป็นบาป (อกุสลาธรรมา)

ค) อารมณ์ที่ทำให้จิตไม่สุขและไม่ทุกข์ หรืออารมณ์ที่เป็นกลาง (อัพยาكاتธรรมา)

ขอสรุปว่า อารมณ์สุขและทุกข์ ยังมีอารมณ์ปรุงแต่งอยู่ จึงไม่เที่ยงทั้งคู่ แต่อารมณ์ไม่สุข-ไม่ทุกข์นั้น ปราศจาก หรือไม่มีอารมณ์ปรุงแต่ง อันเป็นอุปาทาน ตัวยึดมั่นถือมั่น เข้าไปอยู่ร่วมด้วย อารมณ์นี้จึงไม่มีอุปาทาน เมื่อไม่มีอุปาทาน จิตก็เป็นอิสระไม่ยึดมั่นถือมั่นทุก ๆ สิ่งในโลก โดยเฉพาะอุปาทานขั้น ๕ ตัวเดียว หากผู้ปฏิบัติเข้าใจ จิตก็เข้าสู่พระนิพพานได้ด้วยอารมณ์นี้ พระองค์จึงให้หมั่นศึกษาให้รู้แจ้งแทงตลอดในธรรมเหล่านี้ หรืออารมณ์ ๓ ของจิต ก็คือ

- อารมณ์โลก (ราคะ) หรือ อารมณ์พอใจ
- อารมณ์โกรธ (ปฏิฆะ) หรือ อารมณ์ไม่พอใจ
- อารมณ์หลง (โมหะ) หรือ อารมณ์โง่-อวิชา (รู้ไม่

จริง) รายละเอียดของคไว้ ไม่เขียน

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องพรหมวิหาร ๔

ทรงตรัสว่า

ก) “ใครจักกรุณาไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ตัวของเจ้าเอง ต้องหมั่นกรุณาตัวของเจ้าเอง จงรู้เอาไว้เถิดว่า คราวใดที่เจ้า

ยังอารมณ์จิตให้เราร้อนไปด้วย ไฟโมหะ โทสะ ราคะนั้น
เจ้าได้สิ้นความกรุณาแก่ตัวเอง”

ข) “พรหมวิหาร ๔ จักต้องเมตตาตัวเองเป็นบาทต้น
ธรรมเนียมปฏิบัติทุกประการ จักต้องทำให้เกิดกับตนเองก่อน
พระธรรม คือ อริยทรัพย์อันล้ำค่า จักต้องปฏิบัติให้เกิดผล
กับตนเองก่อน จึงจักเป็นของแท้ トラบเมื่อมีอริยทรัพย์
เกิดขึ้นในตน ในจิตของตนแล้วย่อมได้ชื่อว่าเป็นพระอริ
ยเจ้าอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อต่อ ๆ ไปจักนำธรรมที่ปฏิบัติได้แล้ว
ไปแจกจ่ายกับใครตามที่ตนเองปฏิบัติได้มา จึงจักเป็นของ
จริงอย่าลืมนะ พวกเจ้าต้องหมั่นสร้างพรหมวิหาร ๔ ให้เต็มที
จิต ที่ตัวของพวกเจ้าเองก่อน ธรรมทั้งหลายทั้งปวงจึงจักเป็น
ของแท้

ค) “เมื่อเมตตา กรุณา ตนเองแล้ว ทำให้ได้ตามประการ
นี้ จิตก็จักเป็นสุข สร้างมุกิตา อุเบกขาให้เกิดแก่จิต-แก่ตนเอง
เมื่อเกิดแล้วก็จักวางทุกข์-วางสุข ที่เกิดขึ้นมากระทบจิตได้
อย่างสมบูรณ์ ธรรมอัพยากฤตเกิดขึ้นได้ก็ที่ตรงนี้”

ง) “ละครนี้ถ้าปิดได้โรงเดียวที่จิตของเรา ละคร โรงอื่น
ที่จักแสดงอยู่ดาษดื่นทั่วโลก ไตรภพจบจักรวาลก็ไม่มี
ความหมาย จงหมั่นตั้งใจรูดม่านปิดให้ดี ๆ อย่าให้อารมณ์
ปรุงแต่งมาสอดแทรก เข้ามาแสดงบทบาทแห่งละคร โรงนี้ได้
หมั่นนำคำสอนไปปฏิบัติกันนะ”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง การยืน เดิน นั่ง

นอน คือ ตัวธรรมล้วน ๆ

(ต้นเหตุเพราะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งมาก่อน ไม่ให้ พวกเราตั้งวงสนทนาธรรมกันได้ตามปกติ) ทรงตรัสว่า

ก) “พวกเจ้าหมั่นเจริญสมณะธรรมเถิด ไม่ตั้งวงสนทนาธรรมก็มีใช้ว่าจักปฏิบัติธรรมมิได้ การยืน เดิน นั่ง นอน นั้นแหละคือตัวธรรมล้วน ๆ เห็นทุกขเห็นโทษของการเกิดมาเป็นคน สงบก็ยุ่ง ไม่สงบก็ยุ่ง ตามปกติวิสัยของคน พวกเจ้ามุ่งหวังมรรคผลนิพพาน พึงมองสิ่งที่เกิดขึ้นอันสัมพัทธ์ได้ด้วยจิตว่า อายุขณะภายนอกจักสงบหรือไม่สงบก็เป็นปกติ ขึ้นชื่อว่าโลกมันก็เกิดดับอยู่เป็นนิจสิน ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่ผิดปกติ แม้การเกิดดับภายในก็พึงจักรู้ ศึกษาได้ว่าเป็นสิ่งปกติเช่นกัน พึงหมั่นรู้จักความสงบหรือไม่สงบอันเป็นปกตินั้น”

ข) “ถ้าหากไม่รู้จักความสงบหรือไม่สงบแห่งอายตนะภายในแล้ว ไซ้ ตัวธรรมล้วน ๆ ก็เกิดขึ้นได้ยากในจิตแห่งพวกเจ้านี้ แต่ถ้าหากรู้จักความสงบและไม่สงบแห่งอายตนะภายในแล้ว เท่ากับรู้เกิด-รู้ดับแห่งกิเลส-ต้นหาอย่างแท้จริง พระธรรมอันเป็นตัวแก่แห่งกิเลส-ต้นหานั้น ก็จักสามารถล้างอุปาทาน อันยึดมั่นถือมั่นในสุขในทุกข์อย่างได้แท้จริง”

๑ สมเด็จพระสังฆราชสอนเรื่องจงมนัหาตัวธรรมล้วน ๆ

ค) “จงมนัหาตัวธรรมล้วน ๆ ที่เกิดขึ้นมากระ ทบ
อายตนะภายใน รู้เกิด-รู้ดับ สงบรู้-ไม่สงบรู้ แต่ไม่ปรุงแต่ง
ทุกข์-สุขให้เกิดขึ้นตามอุปาทาน ในที่สุดจิตก็จัก เตสังวู ปะ
สะโม สุขโง”

ง) “ขอพวกเจ้าจงมนัเป็นผู้มีสติเถิด ในอิริยาบถ ๔
ยืน-เดิน-นั่ง-นอน อะไเกิด อะไดับ สงบหรือไม่สงบ ก็รู้ใน
ระหว่างอิริยาบถนั้น ๆ”

จ) “นิพพะ แปลว่า ดับ ดับจากอารมณ์ทุกข์-สุขทั้งมวล
พยายามเข้าณะเจ้า ยังจิตให้เหลืออยู่ในอารมณ์เดียว คือ ไม่
สุข-ไม่ทุกข์ เอโกธัมโมอยู่ตรงนี้ จัก ยืน เดินนั่ง นอน ก็เอ
โกธัมโม ไม่สุข ไม่ทุกข์ ไม่เกิด-ไม่ดับ นี้แหละตัวธรรมล้วน ๆ
ธรรมอมตะที่ไม่เกิดไม่ตาย”

ฉ) “อย่าไปพะวงกับอาการทุกข์ของธาตุ ๔ หรืออาการ
๓๒ ให้มากนัก แต่จิตของนักปฏิบัติธรรมจักไม่เกาะทุกข์-
เกาะสุข อันเกิดจากธาตุชั้นนั้น เห็นทุกสิ่งเป็นธรรมดาของ
ธาตุชั้นนี้ ซึ่งมีแต่เกิดดับอยู่ทุกวินาที จิตคนเรามากจักไม่
ยอมรับกฎธรรมดานี้ (เกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเป็นทุกข์) จิตดั้น
รนไม่รู้จักปลดจักวาง ยึดธาตุชั้นนี้เป็นเรา แล้วฝืนกฎไตร
ลักษณะญาณ ฝืนความเป็นจริง จนกระทั่งธาตุชั้นนี้แตกดับไป

แล้ว จิตก็ยังไม่วายมีอุปาทานเกาะติดธาตุชั้นนั้นต่อ ๆ

ไป จนตายแล้วก็ไม่วายที่จักทุกข์

๐ **จิตแสวงหาความเกิดดับอยู่ ไม่รู้จักหยุดจักหย่อน ไม่เห็น
สันตติ แต่ตกอยู่ภายใต้สันตติ**

เกิด-ดับ ต่อเนื่องกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด”

ข) “มาเถิดเจ้า มาศึกษาให้มันรู้เกิด-ดับแห่งอายตนะ
ภายใน สงบหรือไม่สงบรู้ ทุกข์สุขรู้ ถ้าไม่รู้ก็ไม่พ้น รู้แล้วให้
วางให้ละ ละด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา อันเป็นอาวุธที่จักฟาดฟัน
กิเลส-ตัณหา-อุปาทาน อกุศลธรรมได้ แห่งพระพุทธรศาสนา
ของตถาคตนี้ศีลสมบุรณ์ สมาธิสมบุรณ์ ปัญญาสมบุรณ์ได้ก็
ที่จิตดวงเดียว รู้ที่กายคนเดียนี่ รู้เองที่จิตที่กาย สงบได้ที่จิต
ที่กายของตนเอง สติ-สัมปชัญญะต่อเนื่องกัน รู้ด้วยความ
ตั้งใจ บารมี ๑๐ ก็จักสมบุรณ์ รู้จิต-รู้กาย เป็นน้ำหนึ่งอัน
เดียวกัน ก็เท่ากับรู้หมดทุกอย่าง เอ โภชน์โม ชนะที่ (จิต)
ตนเอง ก็ชนะหมดทุกอย่าง ธาตุ-ชั้นหยาบสาระไม่ได้ มันเป็น
สมบัติของโลก ก็คงอยู่คู่กับโลก”

ฌ) “พวกเจ้าต้องการละ โลก ก็จงอย่ายึดธาตุชั้นนี้ว่า
เป็นเราเป็นของเรา เหตุทุกข์-สุขที่มากกระทบเราได้ ก็กระทบ
ด้วยธาตุชั้นนี้ พวกเจ้าผู้มุ่งหวัง อริยมรรค อริยผล สมควร
หรือที่จะยึดมั่นทุกข์-สุขนั้นว่าเป็นเรา เป็นของเรา สิ่งใดที่

เกิดขึ้นกับ ชาตุนันท์ ก่อทุกข์-ก่อสุข จงรับรู้เถิดว่าเป็น เรื่อง
ธรรมดา เป็นปกติวิสัยของโลกียชน เมื่อพวกเข้ามุ่งหวังจัก
เป็นโลกุตระชน ก็จงวางทุกข์ สุขอันเกิดแก่ชาตุนันท์นี้เสียให้
ได้ ขอพวกเขาจงอยู่แต่ในธรรมปัจจุบันเถิด ตัวัธรรมล้วน ๆ
ไม่มีปรุงแต่ง โลกุตระธรรมชั้นสูงไม่มีปรุงแต่ง หรือจิตปรุง
แต่งจักเข้าถึงได้ หมั่นสอบจิตกันเอาไว้ให้ดี ๆ”

๑ สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน ทรงเมตตาสอนเรื่อง ความไม่

เบียดเบียน

ทรงตรัสว่า

ก) “จักทำจิตให้สิ้นความเบียดเบียนได้ ก็ต้องหมั่นทำ
ความไม่เบียดเบียนนั้นให้เกิดขึ้นแก่จิตตนเองก่อน トラบเมื่อ
จิตตนเองสิ้นความเบียดเบียนซึ่งตนเองแล้วบุคคลอื่นมา
เบียดเบียน ก็หาผลใด ๆ เกิดขึ้นกับจิตของเราได้ไม่”

ข) “อารมณ์สิ้นทุกข์-สิ้นสุข นั่นคือ ความไม่เบียดเบียน
ตนเองและผู้อื่นนั่นเองแหละเจ้า”

ค) “ขอให้พวกเขาจงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนเถิด มรรคผล
นิพพานย่อมอยู่ไม่ไกล”

๑ สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกตินั้นเป็นไหน

(๘ มกราคม ๒๕๓๖) ทรงตรัสว่า

ก) “คืนนี้ก็ปกติ พวกเจ้าจงรู้ว่าปกตินั้นเป็นไหน

ความวุ่นวายยังมีอยู่ในโลกียชน ก็จัดว่าเป็นปกติของโลกียชน ความสงบยังคงมีอยู่เป็นปกติในโลกุตรชนตามขั้นตอน ลำดับของบารมีธรรมที่ต่างพากันสั่งสมกันมา กรรมเป็นปัจจัยจัดตั้งไม่ว่าในหมู่โลกียะ หรือในหมู่โลกุตระ ต่างฝ่ายต่างทำกันมาเองทั้งสิ้น เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดล้วนเป็นปกติของกรรม อย่าเพิ่งไปโทษใคร กรรมเพียงเสมอ ไม่ว่าโลกียะ หรือโลกุตระ มันเป็นปกติอยู่อย่างไร จิตของพวกเจ้า ถ้าไม่ไหว เสียอย่างเดียว ก็จักเป็นกรรมทั้งหลายมาแต่เหตุอย่างชัดเจน”

ข) “วางใจเถิด ทำจิตให้สบาย มองเห็นทุกข์ เห็นโทษ มองเห็นวาระกฎของกรรมให้แจ่มแจ้ง จักไม่เก็บทุกข์ เก็บสุขของใคร นำเอามาไว้ในจิตอีก โลกนี้ทั้งโลกล้วนตกอยู่ภายใต้กฎของกรรมทั้งสิ้น โลกุตรชนก็ไม่เว้น ถ้าหากยังมีชั้น ๕ ให้มันเล่นงานได้ ยกเว้นตัดชั้น ๕ ทิ้งชั้น ๕ ยังดวงจิตให้อยู่ยังดินแดนอมตะนิพพานอย่างแท้จริงแล้วนั้นแหละ จึงจักหลบเลี่ยงหนีพ้นกฎของกรรมที่มันตามทวง”

หลวงพ่อกุญชร ท่านเมตตาสอนเรื่อง อยากตายเป็น ตัณหา (ต้นเหตุเพราะมีพวกเราท่านหนึ่ง คิดอยากตายเพื่อจะได้พ้นกฎของกรรมเสียที) หลวงพ่อท่านจึงมาสอนว่า “ถ้าอยากตายล่ะก็ รับรองไม่ได้ตายหรอก คนยังมีความอยาก ไม่ว่าจะอยากอะไร รวมทั้งอยากเป็นอยากตาย รับรองว่ายังไป

พระนิพพานไม่ถึง เพราะอารมณ์นั้นมันเป็นอารมณ์ของ
ตัณหา ไม่ใช่อารมณ์สังขารเบกขาญาณ อันเป็นอารมณ์ว่าง
เฉยของพระอรหันต์ที่เตรียมตัวเข้าพระนิพพาน รู้ไว้ด้วยจะ
ได้ไม่คิดเชื่อซ่าโง่ ๆ อีก”

สมเด็จพระองค์ปัจจุบัน ทรงตรัสว่า “เวลานี้ขอให้พวกเจ้า
อย่าห่วงใคร ขอให้ห่วงตนเอง ห่วงอารมณ์จิตของตนเองให้
มาก ๆ”

สมเด็จพระพุทธกัสสป ทรงตรัสว่า “การให้อภัยทาน
ย่อมชนะการให้ทั้งปวงสิ้นทุกข์-สิ้นสุข คลายร้อน คลาย
หนาวก็ได้ที่ตรงนี้ หมั่นทำสติให้มั่นคงนะ การกำหนดลม
หายใจอย่าทิ้ง”

๑ สมเด็จพระองค์ปฐม ทรงเมตตาสอนเรื่อง อย่าละความเพียร

ทรงตรัสว่า

ก) “พวกเจ้าอย่าละความเพียร จักกอบปรกกรรมดีหรือชั่ว
ความเพียรเป็นใหญ่ พวกเจ้าเคยทำกันมาแล้วนับกัลป์ไม่ถ้วน
แต่เวลานี้จักกอบปรกกรรมไม่ดี-ไม่ชั่ว ก็จงหมั่นใช้ความเพียร
เป็นใหญ่เถิด”

ข) “พวกเจ้าใช้ความเพียรในการเกิดมาแล้ว นับกัลป์ไม่
ถ้วน เพลานี้ในชาติเดียว เวลาอันเหลืออยู่น้อยนิด จงหมั่นใช้

ความเพียรในการดับเถิด นิพพานัง ปรมัง สุขัง รอพวกเจ้า
อยู่ในความเพียรนั้นแล้ว

หลวงพ่อกุญชร เมตตาสอนเรื่อง อย่าเอาไฟไปจ่อพระ
อริยะเจ้า (ท่านปราหมลูกศิษย์ท่านหนึ่ง ซึ่งมีโทสะจริตเป็น
ใหญ่ด้วยความเมตตา) ท่านสอนว่า “จำไว้ ที่หลังอย่าทำ
อารมณ์คิดปรุงแต่งให้จิตมันรุ่มร้อน เผากายเผาจิตตนเอง ยัง
ไม่พอ ดันเอาไฟในจิตของตนออกไปจ่อคนอื่นเขาเล่นเสียอีก
พระท่าน-หลวงปู่-หลวงพ่อกิ่งหลาย แม้ท่านพื้นร้อนพื้น
หนาวก็จริงอยู่ แต่ปกติของไฟ ไกลที่ไหนก็ร้อนที่นั่น อย่าเอา
ไฟไปสูมใกล้ท่านอีก จะลงนรกเพราะไปรบกวนกระแสนจิต
พระอริยะเจ้าท่านให้”

๐ สมเด็จพระสังฆราช เมตตาสอนเรื่อง อย่าพกเอากิเลสขึ้นมา บนนิพพาน

ทรงตรัสว่า

“ก่อนขึ้นมา ถ้าหากมีเรื่องราวใด ๆ มากกระทบจิต ก็ให้
กำหนดจิตวางเรื่องราวทั้งหลายเหล่านั้นลงก่อน แล้วกำหนด
จิตจับอานาปาแล้วกำหนดจิตจับภาพพระ จักเป็นพระองค์
ไหนก็ได้ จักเป็นตถาคตหรือสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง
องค์ใดก็ได้ เมื่อเห็นภาพและกราบแล้ว จักต้องการพบท่าน
ผู้ใด อันเป็นเหตุที่จักต้องสนทนาปัญหาให้คลี่คลาย ก็ทำได้

โดยนับพลัน ขออย่างเดี๋ยวอย่าพักเอาอารมณ์ของกิเลสขึ้น

มาบนพระนิพพาน”

๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณเมตตาสนธิ์ เรื่องการตัดอารมณ์ฟุ้งด้วย

ปัญญา

(๑๖ มกราคม ๒๕๓๖) ทรงตรัสว่า

ก) “ฟุ้งซ่านนักก็ให้นึกถึงมรณานุสติว่า เรากำลังจักตาย อยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว หากปล่อยจิตให้เสรีหามอง ว้างจาก ความคิดแล้ว ไชริ้ มรรคผลนิพพานจักไม่ได้อะไรเลย ตกตาย ตอนนี้มีแต่จักตกเป็นเหยื่อของอบายภูมิ”

ข) “อัตตนา โจทยัต ตานัง ตถาคตหรือท่านผู้อื่น ตักเตือนสักพันครั้ง ก็ไม่เหมือนตัวเจ้าจักกำหนดจิตตักเตือน ตนเองด้วยความตั้งใจหนึ่งครั้ง อย่ากระทำจิตให้ว่างจากความดี ขอให้ตั้งใจตักเตือนตนเองไว้เสมอ ๆ อย่าให้อารมณ์ ความเลวมันสิงจิต มรรคผลนิพพานมิใช่ได้อยู่บนความเสรี หามองของจิต ความผ่องใสปราศจากกิเลสครอบงำจิตใจ เท่านั้น ที่เป็นมรรคผลนิพพาน”

ค) “อย่าลืมเตือนใจไว้เสมอ ๆ ว่า คิดอย่างนี้เป็นความชั่วอีกแล้ว เจ้าคิดอย่างนี้ จะไปนิพพานได้หรือ หมั่นถามจิต ตนเองให้บ่อยๆ ว่า เวลานี้กำลังเดินอารมณ์จิตผิดหรือไม่ พยายามใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ เมื่อรู้ผิดก็กำหนดจิตตั้ง

ต้นอารมณ์เสียใหม่ อย่าทำอถอยหมดกำลังใจ จะทำให้พ่ายแพ้แก่กิเลสได้โดยง่ายพิจารณาตามนี้ให้มาก ๆ โจทย์จิตของเจ้าเอาไว้อะไรให้ดี ๆ

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องเข็ดทุกข์หรือยัง

ทรงตรัสว่า

ก) “ขอให้เข็ดจริง ๆ นะ ทุกข์มันมีอีกมากมายที่พวกเจ้าจักต้องได้พบประสบกับมัน เวลานี้จงกำหนดจิตตัวรู้ ให้รับทุกข์ สัมผัสทุกข์ที่เกิดกับจิตและชั้น ๕ โดยตลอดเถิด ทนได้บ้าง ทนไม่ได้บ้างก็ต้องรับทุกข์นั้น ๆ และตั้งจิตกำหนดรู้ทุกข์นั้น ๆ อย่างมีสติ หนักบ้างเบาบ้างตามแต่วาระของกฎแห่งกรรม เมื่อรับการกระทบแล้ว จงพิจารณาหาสาเหตุแห่งทุกข์นั้น ให้เห็นว่าเกิดขึ้นด้วยเหตุและผลประการใด จิตเมื่อรับทุกข์ รู้ทุกข์แล้ว จงพิจารณาให้ลงกฎธรรมดาแห่งสังฆกรรม ๕ ประการ ชาติปีทุกขา ชราปีทุกขา มรณัมปีทุกขัง โสกะปริเทวะ โทมนัส สุปายาสาปีทุกขา เป็นต้น”

ข) “จงตระหนักไว้อยู่ตลอดเวลาว่า การทรงชั้น ๕ อยู่ ไม่มีทางหนีพ้นทุกข์เหล่านี้ไปได้ การไปเสียจากชั้น ๕ มีสถานที่เดียว คือพระนิพพาน มองทุกข์ให้เห็น รู้ทุกข์ว่ามีอยู่ทุก ๆ ขณะจิตที่ทรงชั้น ๕ อยู่ เกิด-ดับของลมหายใจก็เป็นทุกข์ ทุกข์เพราะกายแสวงหาอาหารเกิดดับเป็นปกติ เมื่อเห็น

ทุกข์เป็นปกติของขั้น ๕ จิตมันจึกรับรู้ไว้ว่า ทุกข์นี้เป็น ของหนัก เมื่อเห็นสภาวะหนักของทุกข์ ต่อกันไปตัวธรรมดาก็ จักเกิดขึ้นได้ด้วยการพิจารณาด้วยปัญญา จิตจักสำรอกทุกข์ ทิ้งไปในที่สุด ด้วยจิตที่มีสติ-สัมปชัญญะสมบูรณ์ได้ในที่สุด”

ค) “เมื่อเห็นทุกข์อันมีอยู่เป็นปกติของขั้น ๕ ต่อกันไป จิตก็จักกำหนดรู้อยู่แต่ว่าทุกข์ แต่จิตมันจึกรับทุกข์นั้น มาแบกให้หนักอีก สภาวะจิตนั้นมีความคืนรนเป็นธรรมดา เมื่อรู้แล้วว่าทุกข์หนัก ก็จักคืนรนหาทางออกแห่งทุกข์นั้น ๆ”

๐ หลวงพ่อฤๅษี เมตตาสอนเรื่อง ธรรมะเป็นของเบา

ท่านสอนว่า

ก) “อย่าเครียดให้มันมากนัก ธรรมะเป็นของเบา เป็น ธรรมชาติ เป็นธรรมดา สมาธิจิตต้องเบา ๆ ไม่ใช่ตั้งท่าไปมัด กิเลสไม่ให้มันเกิดได้ท่าเดียว จิตเราเคยชินกับกิเลสมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า ๑๖ อสงไขยกว่าไรแสนกัป อยู่ ๆ จะไปมัดมือเท้า ไม่ให้กิเลสมันตะเถิบได้ในคราวเดียว มันจะไม่แก่งไปหรือ ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป อย่าเพิ่งเป็นขุนกระบี่พิชิตมารในดาบ เดียว ต้องหมั่นหัด หมั่นซ้อม เผอิ้งขณะบ้างเป็นธรรมดา ทำอารมณ์ให้เบา ๆ เข้าไว้ อย่าเคร่งเครียดให้มากนัก มอง

ทุกข์-เห็น ทุกข์ที่เข้ามากระทบ วางได้บ้าง วางไม่ได้บ้าง

มันก็ยังดี ดีกว่าที่เรามองไม่เห็นมันเลย”

ข) ถ้าระงับทุกข์ ระงับสุขไม่อยู่ ก็ให้นึกถึงความตายที่จะเข้ามาถึงเดี๋ยวนี้ รับรองว่าเป็นยาวนานชะงักความทุกข์-ความสุข ได้เด็ดขาด คนมันจะตายอยู่ทุกขณะจิตเวลานี้ จะไปมัวนั่งทุกข์นั่งสุขอยู่กระไรได้ ตามจิตมันว่า แกจะตายอยู่แล้ว ในขณะที่มัวแต่เกาะทุกข์-เกาะสุข แกจะไปนิพพานได้ไหม ถ้าจิตไม่โง่เกินไป มันก็ต้องวาง อารมณ์ทุกข์-สุขได้บ้าง แม้ชั่วขณะก็ยังดี ถ้ามันคือ ก็ให้ตามมันบ่อย ๆ รุกถามถึงความตายอยู่อย่างนั้น จิตมันก็จะหายคือไปเอง ห่วงตัวเอง ห่วงอารมณ์จิตของตัวเองให้มาก ๆ เรื่องของคนอื่นไม่ต้องห่วง”

๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ราชสีห์ วิทกจริต

ทรงตรัสว่า

ก) “จักเป็นไปได้หรือไม่ อย่าเพิ่งคำนึงถึง เพราะนั่นคืออนาคตธรรมที่ยังมาไม่ถึง ธรรมปัจจุบันสำคัญกว่า จงหมั่นตรวจดูอารมณ์ของตน ในทุก ๆ ขณะจิตว่า เพลานี้เป็นไฉน สุขหรือทุกข์ หรือเฉย ๆ เป็นปกติธรรมดา” (ทรงโปรดบุคคลท่านหนึ่งซึ่งวิตกถึงเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึง จะพยายามแก้เท่าใดก็ไม่ยอมหาย) ทรงตรัสว่า

ข) “ตายตอนนี้ก็ลงนรกอีกนั่นแหละ เพราะสงสัย

ในธรรมแล้วการทำจิตอย่างนี้ เจ้าก็รู้ว่าไม่ดี เป็นความเศร้าหมองของจิต แล้วยังจักยึดเกาะอารมณ์วิตกจริตนี้ไว้กับจิตเพื่อประโยชน์อันใด”

ค) การตัดอารมณ์นี้ให้เด็ดขาดย่อมเป็นไปได้ เพราะเจ้าไม่ใช่พระอรหันต์เอาเป็นเพียงแต่ว่า ระวังชั่วคราว ในเมื่อรู้อยู่แล้วว่าการยึดเกาะอารมณ์วิตกจริตในจิตนั้นหาประโยชน์อันใดมิได้ ก็จงหมั่นโจทย์จิตถามตนเองว่า สิ่งที่ยึดเกาะอยู่นี้เป็นความสุขหรือความทุกข์ เป็นคุณหรือเป็นโทษ ถ้าจิตไม่โง่งจนเกินไป มันก็ต้องยอมรับว่าเป็นโทษเป็นทุกข์ จิตมันมีนิสัยเคยชินกับกิเลสแห่งอารมณ์วิตกจริตมานาน แม้รู้ว่าทุกข์ว่าโทษก็ยังไม่คลายจิต สรรอกอารมณ์ทุกข์นั้นออกมา จิตมันติดเกาะทุกข์ราวกับพอใจในความทุกข์ที่เศร้าหมองนั้นอย่างเหลือประมาณ เราจะต้องเข้มแข็งอดทนต่อสู้กับอารมณ์นั้น ๆ ประการแรกต้องจับอานาปานุสติให้ตั้งมั่น กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อย่าทิ้ง จักหลับ จักตื่น ให้รู้ลมควบลำภาวนาเข้าไว้ จักต้องทำให้ได้ด้วยมีฉะนั้นจักระงับอารมณ์เหล่านี้ไม่ได้ ต้องใช้ความเพียรเป็นใหญ่”

ง) “เพราะฉะนั้น เมื่อจิตชานตกไปในอารมณ์วิตกจริต สงสัยอยู่รำไปเมื่อใดนั้นต้องหมั่นกำหนดจิตรู้ว่า จิตเลวแล้วชั่วแล้ว อย่าปล่อยไว้ให้นาน ต้องหมั่นชำระล้างจิตโดยไวเมื่อ

นั่น โดยการกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกสักสิบคู่ วาระ แรก ๆ มันไม่ยอมรับรู้ลมหายใจ ก็ให้ระบายลมหายใจแรง ๆ เหมือนคนถอนลมหายใจแรง ๆ ยาว ๆ สักสิบครั้ง หรือทุกครั้งที่จิตพุ่งชานไปในอารมณ์วิตกจริตนี้ เป็นการระบายลมหายใจ เป็นการผ่อนคลายความเครียด อันเกิดจากความติดอันหาที่สิ้นสุดไม่ได้

การระบายลมเป็นการตัดความคิดพุ่งชานให้ชะงักงัน ขอพวกเจ้าจงลองทำดู ระหว่างนั้นเมื่อระบายเอาลมเข้าออกให้ยาว ๆ แรง ๆ สมองก็จักได้ปลดปล่อยขึ้น สภาวะที่จิตหมกมุ่นอยู่ในความคิดเครียด ๆ ก็จักคลายตัว ขอให้หมั่นกระทำดูตามนี้ และคอยสังเกตผลของการกระทำอย่างนี้ดูด้วย”

หลวงพ่อกฤษีท่านเมตตา มาสอนต่อ (เพราะบุคคลท่านนี้เคยเป็นลูกท่านมาหลายชาติ) ว่า

ก) “กรรมฐานแก้บ้าโง่ละลูก จำได้ไหม ที่พระท่านมาสอนในเวลานี้ พ่อเคยสอนเอาไว้แล้ว ทำไมไม่นำเอาออกมาใช้ (ก็รับว่าลืมซะสนิท)

ข) “ลืมไม่ได้ นะลูก การปฏิบัติกรรมฐานจักต้องครบวงจร มิฉะนั้นมรรคผลเกิดได้ยาก ถ้าทำเหยาะ ๆ แหยะ ๆ ไม่ต่อหน้าต่อหลัง ก็มีหวังบรรลุได้ยาก อย่าลืมแต่ละคนสะสมกิเลสมานาน ทำเป็นเล่น ๆ ไม่เอาจริงเอาจัง มีหวังถูกกิเลส

กินทะเลทุกทราย อย่าอวดเก่งเบ่งว่าบารมีสูงจัด ลงคิดว่าตัวเองดีก็มีหวังเสร็จทุกทราย หมั่นมองหาความเลวของจิตให้พบ เสร้าหมองด้วยอารมณ์พอใจหรือไม่พอใจ เสร้าหมองด้วยอารมณ์สุขหรือทุกข์ อดีตอนาคตไม่ต้องไปหา สำคัญแต่อารมณ์วันนี้ เดียวนี้ ขณะจิตนี้ อย่าเข้าข้างกิเลสเหมาเอาว่าอารมณ์มันดีแล้ว คนเราถ้ายังไม่ถึงอรหัตผล คำว่าอารมณ์มันดีแล้วไม่มี หากความทรงตัวไม่ได้”

ค) “การรู้อารมณ์ การละอารมณ์ จะต้องทำกันด้วยฉับพลันทันใด ใหม่ ๆ ก็แก้มันบ้าง ขณะมันบ้างเป็นธรรมดา แต่จำไว้ว่าอย่าท้อถอย แพ้มันได้ แต่ต้องแพ้มันไม่นาน เพราะถ้าปล่อยให้มันเข้ามากินใจได้นานเท่าใด มันก็จะเกาะติดใจนานมากขึ้นเท่านั้น”

ง) “ในบุคคลที่คิดมาก การกำหนดรู้ลมเข้า-ออกก็น้อย ปอดได้รับลมน้อย เป็นผลให้หัวใจอ่อน เลือดไปเลี้ยงสมองน้อยลง จึงมีหงงศีรษะ เพลีย บางรายปวดศีรษะทำให้เครียด ก็มีสิทธิ์เป็นโรคประสาท ใจสั่น ความดันขึ้น นอนไม่หลับ กินข้าวไม่ลงผลที่สุดไม่เป็นบ้าก็เป็นลมตายอยู่ดี พยายามเอากรรมฐานหักล้างอารมณ์คิดเลวนี้เสียกำหนดรู้ลมเข้า-ออก จัดเอากรรมฐานแก้บ้ำมาใช้ให้มาก ๆ”

จ) “พกคาถาประจำจิตไว้ว่า กุจะไม่ผลอ กุจะไม่

ประมาทต่อข้าศึก อันได้แก่กิเลสของจิต ของกูเอง คาถานี้ถ้า
ไม่ลืมพอรับรองว่า พวกเอ็งรบที่ไรชนะทุกที”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อุเบกขาอย่างมีสติ และมีปัญญา

ทรงตรัสว่า

ก) “หมั่นเรียนรู้ หมั่นแยกแยะทุกข์-สุขให้ออกจากจิต
อย่าให้มีอารมณ์ ๒ ครอบครองจิตอยู่นานนัก จักไปไม่ถึง
จุดหมายปลายทาง มองธรรมดาให้เห็น หาความปกติให้พบ
และอารมณ์อุเบกขาก็จักเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก พวกเจ้าต้อง
รู้จักอุเบกขาอย่างมีสติและมีปัญญานะ อุเบกขาอยู่ใน
ความถูกต้อง และเหมาะสมแห่งพระธรรมคำสอนของ
ตถาคต อันยึดมั่นอยู่ในหลักมัชฌิมาปฏิปทา ถ้าหาทางสาย
กลางไม่พบ อุเบกขาที่เกิดก็จักไม่ใช่อุเบกขาที่แท้จริง จักเป็น
อุเบกขาที่ไร้ปัญญา เพราะมุ่งไปเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
เข้าโดยไร้สติพิจารณา”

ข) “ดังตัวอย่างพระอานนท์ ถ้ามสมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน
เห็นหญิงตกน้ำ ตัวท่านเองสามารถช่วยได้ แต่ถ้าใช้อุเบกขา
โดยขาดปัญญากลัวอาบัติ ก็หลีกไปเสีย ไม่ช่วยหญิงนั้น
ขึ้นมา หญิงนั้นก็ตาย อุปมาอุปมัยให้เห็นว่า หากกระทำ

เช่นนั้นก็ขาดปัญญาคือ เบียดเบียนผู้อื่นให้ตกตาย และ
เมื่อคำนึงถึงการตายของหญิงที่ตกน้ำที่ไร จิตของพระ
โศดาบันที่ยังตัดอารมณ์ ๒ ยังไม่ได้ ก็ต้องเศร้าหมองอยู่ดี
กล่าวคือเป็นการเบียดเบียนตนเองด้วยอย่างแท้จริง” (การ
อาบัติจะเกิดขึ้น ได้อยู่ที่เจตนาของจิต การช่วยผู้อื่นแม้จะเป็น
เพศตรงข้าม หากจิตไม่มีกำหนดแล้ว ก็ไม่มีโทษอาบัติแต่
อย่างไร)

ธรรมะและเหตุการณ์บางตอน ที่เกี่ยวเนื่องกับหลวงปู่ ตอน ที่ ๓ ตอนจบ

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง “เมื่อกามและกาม สัญญาเกิด”

“ให้พิจารณาว่า ขณะนี้เรากำลังไปเอาทุกข์ของผู้อื่นมา
ไว้กับใจตน หรือกำลังแบกทุกข์ของผู้อื่น เพราะว่ากายนี้มัน
หาใช่เรา หาใช่ของเราไม่ ตัวเราจริง ๆ คือ จิตหรือ อทิสमान
กาย อารมณ์นี้จึงเป็นอารมณ์ที่เบียดเบียนตนเองโดยตรง หรือ
ขาดเมตตาที่จุดไฟเผาใจตนเอง หากยังมีกามตัณหาและกาม
สัญญาอยู่ จึงเป็นอารมณ์ยังปรารถนาการเกิดอยู่ต่อไป”

อุบายกำจัดกามวิตกและกามสัญญา ที่พระพุทธองค์
ทรงตรัสไว้ว่า อารมณ์วิหิงสาวิตก หรืออารมณ์ที่เบียดเบียน

ตนเอง และพยายามวิตก หรือ อารมณ์ที่เบียดเบียนผู้อื่น

ก็ให้ใช้หลักพิจารณาตามนี้

๑. กามวิตกให้เกิดขึ้นกับเราแล้ว

๒. กามวิตกเป็นไปเพื่อความเบียดเบียนตนเอง

๓. กามวิตกเป็นไปเพื่อความเบียดเบียนผู้อื่น

๔. กามวิตกเป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๕. กามวิตกทำปัญญาให้ถอยหลังเพราะเป็นนิวรณ

๖. กามวิตกทำให้เกิดความคับแค้น (เป็นทุกข์อย่างยิ่ง)

๗. กามวิตกไม่เป็นไปเพื่อพระนิพพาน

คาถามีความลับอยู่ในนั้น เขาไม่บอกกันให้รู้พรั้าเพื่อ
เพราะเคล็ดของคาถามีอยู่ คือ การแก้คาถานั้น ๆ อยู่ที่ว่า
ถอยหลัง คาถาก็จะคลายตัวได้ ความลับอยู่ตรงนี้

คาถาความเป็นใหญ่ของโลก คือ

๑. อิติ-ติติ คือ ปิดหน้าและปิดหลัง ไม่สามารถว่าถอย
หลังแก้ได้ เป็นของสมเด็จพระองค์ปัจจุบัน

๒. อิติปิโสเดินหน้า และอิติปิโสถอยหลัง (ยันต์เกราะ
เพชร) เป็นของหลวงปู่โลกอุดร หรือสมเด็จพระองค์ปัจจุบัน

๓. คาถาเปิดถ้ำก็เป็นของสมเด็จพระองค์ปัจจุบันเช่นกัน

๑ หลวงพ่อมาสอนเรื่องให้สนใจสงครามในกายและจิตเรา ดีกว่าสงครามภายนอก

มีความสำคัญว่า “เรื่องชะตากรรมของโลก มันก็รบ กันอยู่อย่างนี้ตลอดกาล สันติภาพของโลกมีที่ไหน สงครามมันมีอยู่คู่โลกตลอดเวลา เพราะความอยากเป็นใหญ่ อยากครองโลก ตัณhamันพร่องอยู่อย่างนั้น จะรบมาก รบน้อย มันก็ต้องรบกันอยู่เป็นประจำ มาดูสงครามในกายและจิตดีกว่า มันเป็นเรื่องจริง เพราะต้องรบกับความทุกข์อยู่ทุกวัน จะเรียกว่าทุกละก็ได้ ถ้าหากยกจิตหนีไม่เป็น... พ่อพูดว่า หนีทุกข์นะ ไม่ใช่ต่อสู้ทุกข์...คนหนีทุกข์เป็น ต้องอาศัยพระธรรมเป็นเครื่องหนี หนีด้วยจิต ไม่ใช่หนีด้วยกาย เพราะกายจะหนีอย่างไรก็ไม่พ้น ทุกข์มันจรเข้ามาหากายหรือกายมันจะเข้าไปหาทุกข์ทุกวัน-ตลอดเวลา ถ้าจิตหนีไม่เป็นก็เกาะทุกข์ไปเรื่อย ๆ ...แค่ตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย-ใจ ทุกข์ภายนอกมันจรเข้ามาหา เห็น โน่น-รู้นี่-จรเข้ามาทางประตูทั้ง ๖ (ทวารทั้ง ๖, อายตนะทั้ง ๖) กระทบเข้ามาเรื่อย ๆ เพราะเราเปิดประตูรับมันเข้ามา

การหนีทุกข์ หากเข้าใจใช้ประตูใจประตูเดียว จะปิดจะเปิดก็อยู่ที่เราฝึกมันได้แค่นั้น ถ้าใจมันวางเฉยเป็น ทุกข์นอก-ทุกข์ใน ก็ทำอะไรเราไม่ได้ สงครามอย่างนี้สิ่งที่เราควร จะสนใจให้มาก ๆ รบอย่างนี้ตีฟันทุกข์ได้ ชนะแล้วพวกแพ้

ตามไม่ทัน เพราะเราไปพระนิพพานได้ ความทุกข์ก็ตาม

เราไปไม่ได้ (เพราะเราไม่มีกาย-ไม่มีฉันซ์แล้ว)

จำไว้สงครามภายนอก ถ้าหากจำเป็นต้องทำ ก็จงตั้งจิต
ทำเพื่อชาติ-ศาสนา-พระมหากษัตริย์ เท่านั้น เราจะไม่มี
โกรธแค้นอาฆาต-พยาบาท เป็นการส่วนตัวกายเราตั้งใจอุทิศ
ให้พระพุทธเจ้า เราก็ต้องทำเพื่อท่าน จิตเราอุทิศให้พระธรรม
คำสั่งสอนของท่าน ก็ต้องทำสงครามภายใน รบกับความ
ทุกข์ให้เป็น

๐ สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (หมื่นเอาจิตกุมภ
กันไว้ให้ดี ๆ พยายามอย่าให้กายคุมจิต)

มีจุดสำคัญโดยย่อ ดังนี้

ก) “กฎของกรรม หลีกเลี้ยงกันไม่พ้นหรอก แต่
พุทธคุณ-ธรรมคุณ-สังฆคุณ ทำ ให้ผ่อนหนักเป็นเบาได้ แต่ก็
ไม่ควรจักประมาณเป็นที่รู้อยู่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น
ตถาคตรูปลงไว้แค่ จงอย่าประมาณเท่านั้น”

ข) “การต่อสู้เพื่อจรรโลงงานประกาศพระศาสนา เป็น
การเอากายเข้าเสี่ยง การต่อสู้เพื่อมรรคผลนิพพาน เป็นการ
เอาจิตเข้าแลก เพราะฉะนั้น เผลอเมื่อไร ประการแรกกายจัก
ตาย ประการหลัง ถ้าผลอจิตก็พลาดจากมรรคผลนิพพาน”

ค) “พวกเจ้าจงหมั่นเอาจิตคุมกายกันไว้ให้ดี ๆ

พยายามอย่าให้กายคุมจิตให้มากนัก ทุกข์กายเกิดจงหมั่น
กำหนดรู้ แก้มันไปให้เร็วที่สุด จิตอย่าไปเกาะทุกข์ของกาย
จิตหมั่นพิจารณาหาความจริงของกายให้พบ และยอมรับ
สภาพของกายตามความเป็นจริง โดยอาศัยปัญญาอันเกิดจาก
สมณะวิปัสสนาเป็นกำลังใหญ่ เห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัย
ของการมีร่างกาย จิตไม่คั่นรน ยอมรับสภาพของกายว่ามัน
เป็นอย่างนั้นอยู่เป็นปกติ เราคือจิตจักไม่สนใจในมัน ช่วยแค่
ระงับทุกข์ชั่วคราว คิดไว้เสมอว่า ตายเมื่อไหร่เรจักเลิกคบ
มัน จิตตั้งมั่นอยู่แต่พระนิพพานจุดเดียว นาน ๆ ไปจิตจักคุม
กายอยู่ คือ ชินในทุกข์ของกาย และวางเฉยได้ ไม่ทุกข์กับกาย
อีก จิตก็ทำหน้าที่เจริญสมณะธรรมไปได้ตลอดเวลา ไม่ว่า
ตอนนั้นกายจะทุกข์หรือสุขก็ตามอารมณ์จิตที่แยกออกมาได้
กายส่วนกาย จิตส่วนจิตนี้แหละทำให้จิตคุมกายได้ เป็น
อารมณ์สังขารเบกขาญาณอย่างแท้จริง แม้ในวาระแรก ๆ นี้
จักเป็นของใหม่อยู่ รบทั้งสงครามประกาศพระพุทธศาสนา
รบทั้งสมครามภายในจิต ก็ต้องระมัดระวังตัวทั้งกายทั้งจิต
ขอให้ทำกันไปเถิด อย่าละความเพียร ผลสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้
แน่

ง) “มีอะไรเกิดขึ้น ก็จงอย่าตกใจกันเกินควร ให้ยอมรับนับถือกฎของกรรมว่ามันเป็นธรรมดา ตั้งสติกำหนดรู้ให้ดี ๆ ก็แล้วกัน”

๐ หลวงพ่อมาสอน วิธีแก้ปากเสีย (วชิกรรม ๔)

โดยให้หลักไว้ดังนี้ โรคปากเสีย คือ โรคชอบต่อกรรม เมื่อถูกระทบทางทวารทั้ง ๖ (ประตูทั้ง ๖, อายตนะ ๖) เพราะอุเบกขาหรือวางเฉยไม่เป็น เบรคจึงแตกอยู่เป็นปกติ มีผลทำให้กรรมบถ ๑๐ หมวควาจา ๔ ไม่เต็มสักที

ก) พยายามคิดเสียก่อนจึงค่อยพูด

ข) หรือพยายามคิดอยู่ตลอดเวลาที่ฟังคนอื่นเขาพูด

ค) พยายามตั้งใจ อย่าให้ไหวไปตามคำพูดของผู้อื่น

(โดยฟังอย่างเดียว ห้ามปรุงแต่งกรรมนั้น ๆ)

ง) พยายามฟังแล้วกรองเอาสาระจากคำพูดนั้น ๆ ของเขาว่ามีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ (ด้วยปัญญา)

จ) เวลาคนอื่นเขาพูด จะยาวหรือสั้น ปล่อยให้เขาพูดให้จบก่อน เราใช้ความคิดฟังไปแล้ว จะรู้ว่า คำพูดนั้น ๆ มีสาระหรือไม่มีสาระ ควรพูดหรือไม่ควรพูดต่อ หรือควรวาง ควรตัด ก็รู้ได้ด้วยความคิด ไม่ใช่ประโยชน์ไหนมากระทบหูแล้ว อนุญาตจะพูดก็ว่าไปเรื่อย ๆ โดยไร้ความคิดพิจารณา

ฉ) หากทำตาม ๕ ข้อแรกแล้ว ก็อยากจะพูดบ้าง ก็ให้พิจารณาว่า พูดแล้วเป็นคุณหรือเป็นโทษ, มีสาระหรือไม่ มีสาระ, ยิ่งเป็นสาระธรรมในพระพุทธศาสนายิ่งสำคัญ จะต้องมั่นใจเสียก่อนว่าเป็นความจริง ไม่ผิดศีล-ไม่ผิดพระวินัย-ไม่ผิดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่ผิดก็พูดได้ สรุปว่าต้องนิสสัมมะ กรรมัง เสยโยหรือใคร่ครวญด้วยปัญญาเสียก่อนจึงค่อยพูด เพราะแม้จะเป็นความจริง แต่พูดแล้วคนฟังไม่เชื่อ-ไม่ศรัทธา ก็ไร้ประโยชน์ที่จะพูด

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาแนะนำต่อ และสั่งสอนต่อ มีความสำคัญโดยย่อดังนี้

ก) “สังฆารุเบกขาญาณเป็นธรรมเบื้องสูง ของผู้ถึงจุดสุดยอดแห่งมรรคผลนิพพาน ขอให้พวกเจ้าหมั่นซ้อมหมั่นปฏิบัติเข้าไป วางอุเบกขาให้ถูกลักษณะของมัชฌิมาปฏิปทา โดยอาศัยศีลเป็นพื้นฐานที่ตั้งของสมาธิและปัญญา ตัวสังฆารุเบกขาญาณก็จักเกิดขึ้นได้ไม่ยาก หมั่น อตตนา โจทยัตตานัง สอบจิต-สอบกาย-สอบวาจาเข้าไปว่า คิดเช่นนี้ ทำเช่นนี้ พูดเช่นนี้ มันผิดหรือถูกในหลักธรรมที่ตถาคตได้สั่งสอนมา พิจารณาให้มาก ๆ ถ้าผิดก็จงอย่าทำเป็นอันขาด ถ้าถูกก็จงรีบทำด้วยความมั่นใจ ขยัน-พากเพียรเข้าไป มรรคผล

ที่ได้จากการกระทำของตนเองนั้นเป็นของแท้ ดีกว่าฟัง

คนอื่นพูดหรือเล่าว่า เขาทำเช่นนั้น ได้ผลเช่นนี้

ข) “มาเถิดเจ้าเข้ามาสู่หลักปฏิบัติธรรม อันเข้าสู่
โลกุตระธรรมเบื้องสูงอย่างแท้จริง ตั้งใจไปเลย ทิ้งทวนของ
ชีวิตเลี้ยวที่เหลือนี้ให้แก่พระธรรม ตั้งแต่วินาทีนี้เป็นต้นไป
จงหมั่นกุมนสติ กำหนดรู้กิริยาของกาย-วาจา-ใจ ให้แน่วแน่
มั่นคง อานาปานุสสติกับคำภาวนา อย่าทิ้งเป็นอันขาด ใคร
จักพูดอะไร ขอให้มึสติฟังให้ดี ๆ พิจารณาเข้าถึงพระธรรม
คำสั่งสอน กลับกรองหาสาระให้ได้ แล้วเวลาที่จักพูด ก็จงคิด
พิจารณาให้ดีว่ามีสาระหรือไม่ ถ้าไม่มีจงอย่าพูด อย่าทำ
เช่นนั้นเป็นอันขาด”

ค) สำหรับคุณหมอเองก็อย่าปล่อย ความดีใดที่ได้แล้ว ก็
จงหมั่นรักษาความดีนั้น ความชั่วใดที่ยังไม่ค้นพบในจิต ก็จง
หมั่นค้นหา พยายามเอาความดีแห่งพระธรรมคำสั่งสอนเข้า
ลบล้างความชั่วแห่งจิตให้ลดน้อยถอยลงไป อย่าติ-อย่าเตือน
คนอื่น เสียจนเพลินไป จนลืมเตือนตนเองเสียละ

๐ หลวงพ่อมาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง การเดิน นั่ง นอน
ยืน อย่างไรในพระพุทธศาสนา จึงจะมีผลดี

ในการปฏิบัติพระกรรมฐาน ขอสรุปย่อ ๆ ว่า

ก) การเดิน ให้ทอดสายตาไปข้างหน้าหนึ่งแอก

หรือประมาณ ๓ เมตร, กำหนดรู้ลมหายใจเข้าและออก (อานาปา) พร้อมภาวนาไปด้วย (พุท-โธ นิพพาน ตามที่ใจตนเองต้องการหรือเคยชิน) หากใจจับภาพพระไปได้ด้วยก็ยิ่งดี

ข) การนั่ง ในพระพุทธศาสนา คือ นั่งพับเพียบ หรือ ขัดสมาธิ (จิตก็จับอานาปาและภาวนาและภาพพระ หรือจะพิจารณาก็สุดแต่ใจต้องการในขณะนั้น)

ค) นอน ให้นอนตะแคงขวา (สีหไสยาสน์) จิตก็ทำงานแบบข้อ ก และ ข

ง) ยืน ยืนลำรวมมือทั้งสองไขว้อยู่ข้างหน้าอย่างสุภาพ จิตก็ทำงานข้อ ก และ ข

ท่านให้หมั่นศึกษา-ทำความเข้าใจในพระธรรมคำสั่งสอน แล้วนำไปปฏิบัติให้เกิดมรรค-ผล จึงจะได้ดี

สรุปว่า หลวงพ่อท่านสอนอิริยาบถบรรพ ว่าล้วนเป็นทุกข์เป็นตัวอริยสัจอย่างแท้จริง หากผู้ใดเข้าใจแล้ว การยืน-เดิน-นั่ง-นอน ล้วนเป็นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เอาทุกอย่างที่เข้ามากระทบทางทวารทั้ง ๖ (อายตนะ ๖) มาพิจารณาด้วยปัญญาให้เป็นกรรมฐานได้ทุกขณะจิต เช่น การมีขันธ ๕ หรือร่างกายเป็นภาระที่หนักยิ่ง, ขันธ ๕ เป็นทุกข์-เป็นโทษ-เป็นภัยใหญ่ในโลก, โลกไม่เที่ยง-โลกเป็นทุกข์ และที่สุดแห่งโลกล้วนเป็น

อนัตตาทั้งสิ้น คือไม่มีอะไรเหลือ เป็นต้น ไม่ปล่อยให้จิตว่างจากกรรมฐานเป็นอันขาด

๐ หลวงพ่อมาเน้นเรื่องการปฏิบัติ

มีความสำคัญโดยย่อว่า

ก) “พยายามให้จิตอยู่กับพระกรรมฐานให้มากที่สุด จะภาวนาหรือวิปัสสนาก็ได้ อย่าฝืนความต้องการของจิต ต้องรู้ว่ามันจะพัก (สมณะ) หรือ เพียร (วิปัสสนา) แต่ให้ระวังอันหนึ่งคือจิตเฉย ขณะนั้นจิตจะไม่จับอะไรเลย ต้องรู้ว่าจิตต้องการสงบลูกเดียว อาการนี้จะอยู่ได้ไม่นาน มันหยุดเครื่องประเดี๋ยวมันก็วิ่งใหม่ตามปกติจิตของมัน”

ข) “จำไว้อย่าทำ (ปฏิบัติ) แบบเครียด ๆ ผลได้จะน้อย ผลเสียจะมาก ให้ทำแบบสบาย ๆ กำหนดจิตรู้ตลอดเวลาว่าอยู่ในกรรมฐานบทไหน อยู่ในอารมณ์ใด”

ค) “จำไว้พระกรรมฐาน อย่าให้หลุดออกไปจากจิต ตั้งใจไว้ว่า ตายเป็นตาย ขอทำพระกรรมฐานให้เกิดผลให้ได้ ละความตั้งใจเมื่อไหร่ ถือว่าเสียสัจจะที่ให้ไว้กับพระพุทธองค์ (อิมาหัง ภควา ฯ)”

ง) “การนอนหลับมาก ก็เท่ากับว่าประมาทมาก ปฏิบัติธรรมได้น้อย อย่าคิดนอน อย่าติดกิน (รสอาหาร) อย่าติดการท่องเที่ยว สรุปรว่าอย่าคิดในกามคุณ ๕ นั้นเอง”

จ) “ขอให้ปฏิบัติกันจริง ๆ อย่างกลัวตายในขณะที่ปฏิบัติธรรมนั้น ๆ และจงอย่าสงสัยในธรรมทั้งปวง ให้ใช้ความเพียรในการปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ธรรมนั้น ๆ อย่าทิ้งอิทธิบาท ๔ ก็แล้วกัน

๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เรื่องกฎของกรรม

มีความสำคัญโดยย่อว่า

ก) “จงหมั่นพยายามสำรวจอารมณ์จิตให้พบ ค้นหา กิเลสแห่งความโกรธ-โลภ-หลง ให้พบ กฎของกรรม ขอให้ยอมรับนับถืออย่างจริงใจ

ในอดีตชาติ พวกเจ้าล้วนทำกรรมนี้กันมาก่อนทั้งสิ้น วาระนี้พวกเจ้าล้วนทำเพื่อกิจในพุทธศาสนา เศษกรรมอันเป็นผลบาปเล่นงานพวกเจ้าได้แค่ผิวเผินของร่างกายเท่านั้น ถ้าจักดูผลของกรรมจริง ๆ พวกเจ้าก็จักล้วนแต่ต้องตกตายตามกันทั้งสิ้น”

ข) “อะไรจักเกิดแก่ร่างกาย ขอให้อย่าพึงได้ตระหนก หรือวิตกกังวลให้มากอันตรายร้ายแรงใหญ่หลวงนั้นไม่มี ขอให้หมั่นตัดอารมณ์วิตกจริตเหล่านี้ทิ้งไป เพราะนั้นไม่ใช่ อารมณ์แห่งพระกรรมฐาน มิใช่อารมณ์ที่จักนำพวกเจ้าเข้าสู่ มรรคผลนิพพานได้”

ค) “นิพพะ แปลว่า ดับ อารมณ์จิตจักต้องดับจาก

กิเลสทั้งปวง โกรธ-โลภ-หลง ไม่คงค้างอยู่ในจิต อารมณ์
วิตกจริต ก็คือ อารมณ์หลง หลงอยู่ในความทุกข์ อันขุ่นข้อง
หมองใจ เพราะฉะนั้น พวกเจ้าจักต้องหมั่นระงับอารมณ์
เหล่านี้ทิ้งไปพยายามสร้างอารมณ์สังขารเบกขาญาณให้เกิด
จักวางเฉยในร่างกายได้ในที่สุด”

ง) “กฎของกรรมใด ๆ เกิดกับร่างกายก็จงยอมรับ ไม่มี
ใครทำเราหรือเราทำของเราเองทั้งสิ้น กำหนดจิตให้รู้
กำหนดจิตให้เห็นด้วยตาปัญญาทั้งปวง ความสงบจักเกิดแก่
จิตของพวกเจ้าได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ขอให้ใช้วิปัสสนา
พิจารณาให้มาก ๆ แล้วผลแห่งมรรคธรรมจักเกิดขึ้นใน
ปฏิบัติที่พวกเจ้าหมั่นเพียรอยู่นี้ อย่าทอดอຍ หรือขุ่นข้อง
ขัดเคือง อารมณ์จิตจักไม่เป็นสมาธิ ความขาดทุนจักมาเยือน
ทั้งขึ้น ทั้งล่อง ต้องพยายามเข้านะ ชำระจิตให้ได้ทุก ๆ วินาที
หมั่นทำบ่อย ๆ แล้วความสำเร็จจักปรากฏแก่พวกเจ้าเอง”

จ) “กายสังขารทุกข์-อย่าฝืน ให้พยายามระงับให้เร็ว
ที่สุด อย่าแบกทุกข์ของกายสังขาร จิตสังขารทุกข์-จักต้อง
หมั่นฝืน รู้และกำหนดเห็นทุกข์นั้น ๆ หมั่นเอากรรมฐานแก่
จริต ๖ มาใช้ ก็จักแก้ทุกข์แห่งจิตสังขารได้”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกิณกะธรรม

๑. ตัวธรรมปัจจุบันอยู่ที่ลมหายใจ หายใจเข้าก็รู้อยู่

ในธรรมปัจจุบัน หายใจออกก็รู้อยู่ในธรรมปัจจุบัน หากจิต
รู้อยู่ในอารมณ์ธรรมปัจจุบันตลอด ธรรมในอดีตธรรมใน
อนาคตก็เข้ามาแทรกอารมณ์ปัจจุบันไม่ได้ หรืออารมณ์ ๒ ก็
เกิดขึ้นไม่ได้ดังนั้น อุเบกขาหรือตัวสังขารุเบกขาญาณจึง
เกิดขึ้นได้ที่ตรงนี้เอง

๒. นินทาสโมสรร หรือโลกธรรม ๘ เกิดขึ้นเป็นธรรม
ตามกฎของกรรม ซึ่งต่างคนต่างก็ทำเอาไว้เองในอดีต มีอยู่
มาก (ไม่เขียนเพราะไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่าน)

สรุปว่าโลกธรรม ๘ เป็นกฎของกรรม ซึ่งเป็นอริยสัง
ละเอียดยหรืออริยสังขันธ์สูงและเป็นไตรลักษณ์ ใครไปสนใจ-
ไปยึด-ไปเกาะ ก็ล้วนเป็นทุกข์ จึงต้องใช้ปัญญาพิจารณาให้
เห็นว่าเป็นของธรรมดาของชาวโลก จุดนี้สมเด็จพระสังฆราชปัจจุบัน
ทรงตรัสรับรองว่า “ถูกต้องแล้วจงหมั่นศึกษากรรมให้ครบ
วงจรเถิด กายกรรม ๓, วจีกรรม ๔, มโนกรรม ๓ ทุก
กรรมบถมีผลส่งให้เกิดทุกข์ได้ ๓ ประการ เมื่อตนเองทำเหตุ
ให้เกิดแล้ว ทรงให้หลักแยกว่าเป็นกรรมในอดีต หรือเป็น
กรรมปัจจุบันให้ผลดังนี้

ก) “ให้ตรวจสอบดูว่า ในปัจจุบันชาติเราทำกรรมนี้

มาก่อนหรือเปล่า แยกเป็น กายกรรม วาจกรรม และมโนกรรม หากไม่มีก็แสดงว่า เราเคยก่อกรรมนี้ไว้ในอดีตชาติแน่นอน”

ข) สำหรับกรรมปัจจุบัน ให้ผลทันตาเห็นอย่างหนึ่ง

ให้ผลในอดีตอีกอย่างหนึ่ง เช่น คนกินยาพิษและตายลงในขณะนั้น เป็นกรรมให้ผลทันตาเห็น หากเราไปด่าเขาไว้เมื่อวานนี้ บุคคลนั้นเขารู้เข้า ก็มาด่าเราตอบในวันนี้ ก็เป็นกรรมที่เราเคยทำไว้ในชาติปัจจุบัน หากเราคิดชั่ว จิตในขณะนั้นก็มีไฟกิเลสสุ่มเผาจิตเรา เป็นผลในปัจจุบันหากเราคิดดีจิตในขณะนั้น ก็มีอารมณ์สุขเป็นผลในปัจจุบัน”

ค) “ส่วนกรรมที่ทำในชาตินี้ แต่ให้ผลของกรรมในชาติ

ต่อไป กล่าวคือผู้ละเมิด ศีล ๕ กรรมที่ทำในชาติปัจจุบัน บางคนยังมีบุญกุศลกำหนดเนื่องอยู่ (กุศลกรรมกำลังให้ผลเขาอยู่) ก็ยังไม่ปรากฏผลของกรรม ให้เห็นในชาติปัจจุบัน พอหมดอายุขัย จิตวิญญูณก็ไปสู่อบายภูมิ

๔ ตามกรรมนั้น ๆ คือ ไปรับผลของกรรมในอนาคตนั่นเอง จุดนี้คนมืด คนบาป ย่อมมองไม่เห็น และไม่เชื่อในกฎของกรรมข้อนี้ ไม่เชื่อว่านรก-สวรรค์-พรหม-นิพพานมีจริง ต่อเมื่อร่างกายตาย จิตวิญญูณไปสู่อบายภูมิ ๔ แล้ว ก็สาบเกินไปที่จักกลับมาเรียนรู้กฎของกรรมได้

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ปกติธรรมนั้นเป็น

ไฉน

มีความสำคัญว่า

ก) “ขอให้พวกเจ้าหาความเป็นปกติให้พบ พบแล้วให้วางในปกตินั้น ๆ จิตจักได้เบาบาง สบายจากอารมณ์กระทบทั้งปวง จงหมั่นเพียรขยันปฏิบัติสมณธรรมให้มาก ๆ คำนิินทาและสรรเสริญ ใด ๆ เกิดกับพวกเจ้า ขอจงมองเห็นไตรลักษณ์ที่เกิด-ดับแห่งโลกธรรมนั้นว่า เป็นปกติของโลกเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป หาสาระธรรมอันใดมิได้ จงหมั่นตระหนักถึงกฎของกรรมเข้าไว้ ไม่ต่อกรรมไปในกาย-วาจา-ใจ ของตนอีก กฎของกรรมเที่ยงเสมอ ใครทำใครได้ กรรมใครกรรมมัน อย่าเอาแต่ท่องจำ รู้แล้วต้องหมั่นนำมาปฏิบัติให้เกิดผลด้วย ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง ความจริงของชีวิตมันเป็นอย่างนี้ จงอย่าประมาทก็แล้วกัน”

ข) “ถ้าจิตไหวเมื่อไหร่ ก็จงรู้ว่าจิตเราไม่เป็นปกติสุขในพระกรรมฐาน หมายความว่าเราไม่ยอมรับในความเป็นปกติที่ไหวอยู่ในโลกนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมันคือปกติ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เคลื่อนอยู่อย่างนั้นเป็นปกติ จักเป็น พรหมโลก เทวโลก มนุษย์โลก อบายภูมิ ๔ เคลื่อนอยู่อย่างนั้นเป็นปกติ”

ค) “พวกเจ้าปรารถนาความไม่เคลื่อนก็มีจุดเดียว

คือ พระนิพพาน บุคคลที่จักศึกษาเพื่อเป็น อเสขะบุคคล (พระอรหันต์) ในพระพุทธศาสนา จักต้องฝึกจิตไม่ให้เคลื่อน ไม่ให้ไหวไปในความปกติของโลกทั้งปวง โดยอาศัยศีล-สมาธิ-ปัญญาแห่งพระพุทธศาสนาของตถาคต เป็นเสาหลัก ปักเข็มตอกตรึง จิตเอาไว้ ถ้ามั่นคงศึกษาในธรรมปฏิบัติมาก เพียงใด มรรคผลนิพพานก็จักเกิดมากเพียงนั้น ขอให้ตั้งใจ กันเอาไว้ให้ดี ๆ”

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่องมรณานุสติ

ทรงตรัสถามว่า “พวกเจ้ากลัวตายหรือไม่” ตอบ “ยอม ยังมีความกลัวอยู่บ้างพระพุทธเจ้าข้า” ทรงตรัสว่า “มันเป็น ธรรมดาที่จิตยังมีกำลังใจ ไม่กล้าแข็ง ผู้ยังเป็นเสขบุคคลอยู่ (บุคคลที่ยังมีหน้าที่ต้องตัดกิเลสอยู่) ย่อมมีความกลัวตายเป็น ธรรมดา เพราะฉะนั้น มีสติระลึกนึกถึงมรณานุสติให้มาก ๆ กำหนดรู้ลมหายใจภาวนาวิปัสสนาให้รู้สภาวะของการตาย ด้วยลมหายใจให้มาก ๆ นึกเข้า ๆ จิตจักยอมรับและวาง อารมณ์กลัวตายได้ในที่สุด จงอย่าคิดว่าจะตายเมื่อแก่ จักตาย เาเมื่อวันข้างหน้ามาถึง พวกเจ้าจงหมั่นคิดเอาไว้เสมอ ๆ ว่า ความตายจักมีอยู่ในวันนี้เพลาวันนี้ เดียวนี้ ทุก ๆ ลมหายใจเข้า ออก ความตายมาจ่อประตูลับอยู่ทุก ๆ ขณะจิต ที่ลมหายใจ

เข้าออกอยู่ตลอดเวลา ถ้าคิดได้อย่างนี้ จิตก็จักวางร่างกาย
ได้ในที่สุด”

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง “ธรรมเป็นปัจจัย ตั้ง”

(อังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๖) มีความสำคัญว่า

ก) “ขอให้สนใจในธรรมปฏิบัติให้มาก ๆ รู้อารมณ์จิต
ให้จงหนัก รู้ได้ละได้ที่ตนเอง อย่าไปเที่ยวละอารมณ์จิตของ
ผู้อื่น ไม่มีประโยชน์ ให้ละอารมณ์จิตที่มีกิเลสของตน ๆ ให้
ได้เสียก่อน ใช้พระกรรมฐานบังคับกาย-วาจา-ใจ ให้อยู่ใน
โอวาทธรรมให้ได้เสียก่อน อย่าเพิ่งไปสอนผู้อื่น สอนตัวเอง
เข้าไว้แล้วยังไม่รู้จักจำ จักเที่ยวไปสอนผู้อื่นให้รู้จักจำได้
อย่างไร”

ข) “จงกำหนดจิตรู้ไว้ อารมณ์ของเราเองยังดีไม่พอ ยัง
คบกับความชั่วอันเป็นอกุศลไว้มากมาย จักแบ่งความดีไปให้
คนอื่นได้อย่างไร แบ่งไปแบ่งมาไม่สักแต่จักแบ่งให้แต่ความ
ดี พุดไปว่าไป เขามีอารมณ์ไม่พอใจรับ เราเองนั้นแหละจัก
เกิดอารมณ์แบ่งความเลวไปให้เขาด้วย อย่างนี้ไม่ดีแน่ ธรรม
เป็นปัจจัยตั้ง รู้ได้เห็นได้ด้วยตนเอง แต่ต้องให้รู้จริง เห็นจริง
จึงจักแบ่งให้คนอื่นได้ แต่ต้องเลือกคนรับเขารับไม่ได้
ภาชนะกันรั่ว ใสให้อย่างไรก็รั่วไม่เป็นผล เสียของเสียเวลา

เอาเวลานั้น ๆ มาเติมความดีแห่งอารมณ์พระกรรมฐาน

ของตน ให้เต็มดีกว่า จิตจักได้มีความสุข ไม่ขัดเคืองใด ๆ กับผู้อื่น อย่าคิดว่าเรารู้จักต้องให้ผู้อื่นรู้เช่นเราทำนั้น ก็เท่ากับว่าพวกเจ้านั้นหลงตัวเอง”

ค) “อย่าลืม ตถาคตตรัส ผู้ใดเป็นบัณฑิต ผู้นั้นย่อมถ่อมตนว่าโง่เขลาอยู่เสมอ แต่ผู้ใดที่โง่เขลา ก็มักจกอดอ้างตนเองเป็นบัณฑิตอยู่เสมอ บัณฑิตที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา ก็คือ พระที่เพียบพร้อมไปด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา เต็มครบถ้วนบริบูรณ์นั้นคือพระอรหันต์ สาวกบุคคลผู้เต็มไปด้วยความดี ความถ่อมตน ไม่มีการอวดรู้ อวดฉลาด มีแต่ถ่อมตน ถนอมจิตตนอย่างผู้สิ้นความเร่าร้อนในกิเลสทั้งปวงนั่นเอง ขอให้พวกเจ้าจงจำเอาไว้และนำไปปฏิบัติให้ดี ๆ”

ง) “คอยดู คอยแลแต่จิตของตนเอง อย่าไปคอยดูคอยแลจิตของคนอื่นกรรมเป็นปัจจัยตั้ง การก่อเหตุแห่งกรรมไม่เหมือนกัน ผลของกรรมจึงต่างกันอย่าไปยุ่งกับกรรมของใคร ขอให้ทำหน้าที่ตามภาระที่รับมอบหมายกันไว้ให้ดี ๆ”

๐ หลวงปู่บุดดา เมตตามาสอนเรื่อง “การวางเฉย”

(๒๕ มกราคม ๒๕๓๖)

ลูกในอดีตของท่าน ถามท่านว่า หากมีคนเขามุ่ง

ประทุษร้าย ควรจะปล่อยวางเฉยๆ ได้ไหม ท่านเมตตาสอน
ให้มีความสำคัญดังนี้

ก. “เฉยอย่างนั้นคนโง่งนะสิ บางอย่างต้องต่อสู้ แก้ได้
ต้องแก้ไป ไม่ใช่เขาให้ไปตาย ก็ยอมไปตาย สิ่งที่ทำให้วางเฉย ก็
คือกิเลสที่มากกระทบอายตนะ ๖ คือ ตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย-ใจ
ตัวธรรมล้วน ๆ คือ ไม่ปรุงแต่งในธรรมที่เข้ามากระทบ
สัมผัสนั้น ๆ อย่างใครเขาจะคิดร้ายก็ช่างเขา แต่ถ้าถึงขั้นเอา
ไม่หวาดตีเราเข้าแล้ว ถ้าเรารู้จักเมตตาตัวเองก็ต้องหลบสิ
เพราะถ้าให้เขาตีกายเรา จิตเราอาศัยมันอยู่ก็ต้องเจ็บไปด้วย
แต่ถ้าเขาคิด ยังไม่ได้ทำก็กรรมของเขา ถ้าเขาทำเราแล้วเรา
หลบ เราแก้ไขไม่ได้ต่อกร ก็กรรมของเขาอีกนั่นแหละ คน
ละกรรมกันอย่าไปยุ่งให้จิตวุ่นวาย กรรมใครกรรมมันนะอย่า
ลืม ใครเขาอยากจะตี ให้เขาตีไปก็แล้วกัน เราหลบได้ เรา
หลบ หลบอยู่ในธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้าไม่มีตัวไม่มี
ตน หลบพ้นนะลูก ถ้าหลบไม่พ้นก็ให้รับอย่างพระโมคคัลลา
นะ รับอย่างคนฉลาดอย่ารับอย่างโง่ง ๆ รับแล้วไปนิพพาน คือ
รับด้วยจิตผ่องใสบริสุทธิ์ ไม่ใช่รับด้วยความขัดข้องหมองใจ
จิตไม่บริสุทธิ์การไปของจิตก็บริสุทธิ์ไม่ได้ อย่ารับอย่างคน
โง่ง เพราะมือบายภูมิ ๔ เป็นที่ไป”

ข) “เรามั่นประกาศตัวเป็นลูกพระพุทธเจ้าแล้ว ต้องเชื่อท่านซี เชื่อพระพุทธ-พระธรรม-พระอริยสงฆ์ ท่านว่าอย่างไร เราก็ว่าอย่างนั้นจึงจะได้ดี จึงจะไปนิพพานได้ตามท่าน”

๑ หลวงปู่บุดดา เมตตาสอนเรื่อง อริยาบถ ๔

(มีผู้สงสัยว่า ใจปฏิบัติธรรมได้อย่างต่อเนื่อง-เป็นสุข-เพติดเพตินอยู่ในธรรมแต่กายที่นั่งอยู่ต้องขยับหลายครั้ง)
ท่านสอนว่า

ก) “กายสังขารมันมีอยู่จะไม่ขยับได้อย่างไร จิตสังขาร ลือย่าเคลื่อนเพติดเพตินในธรรมเข้าไว้ กายสังขารปวด-เมื่อย-ขบ ก็ต้องเคลื่อนเป็นธรรมดา อย่าฝืนทุกข์ของกายสังขาร นั่งนาน ๆ ง่อมันจะกินเอา ยืนนาน ๆ ตะคริวมันจะกินขาแข็งเอา เดินนาน ๆ ก็เมื่อยหมดกำลังเอา นอนนาน ๆ อัมพาตจะกินเอา อย่าทำกรรมฐานแบบโง่ ๆ อย่างนั้นนะ พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอน การฝืนกายสังขารนั้นเป็นการเบียดเบียนตนเอง บรรลุมรรคผลได้ยาก สู้ครบอริยาบถ ๔ ไม่ได้ แล้วมิใช่ครบอริยาบถ ๔ แบบโง่ ๆ นะ มรรคผลนิพพาน ก็ไม่ได้เหมือนกัน มัชฌิมา ทางสายกลางเท่านั้นที่จะบรรลุได้ บรรลุพอดี ในทางสายกลาง บรรลุธรรมที่ปัจจุบัน จะบรรลุระดับไหน ก็ต้องทางสาย

กลางในธรรมปัจจุบันพอดี ๆ เหมือนคนหุงข้าว ถ้าไม่ พอดีมันจะสุกไหม แล้วเวลามันสุก มันก็สุกอยู่ในธรรม ปัจจุบัน คือ พอดีสุกนั้นแหละ ธรรมะก็เช่นกัน บรรลุได้ใน ปัจจุบัน เอาความพอดีเป็นที่ตั้ง”

ข) “ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด ขอให้จิตอยู่ในความสงบ อยู่ในอารมณ์พระกรรมฐาน แยกกายสังขารให้เป็น แยกจิตสังขารให้เป็น วางเฉยให้อยู่ในอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ คือ ทุกข์กายต้องระงับ แต่จิตไม่เกาะติดอยู่กับมัน ยอมรับสภาวะทุกข์ของกายโดยคุณุฎฐิ บอกมันไว้เสมอ ๆ ว่า มึงตายเมื่อไหร่ กูสบายเมื่อนั้นสำหรับจิตสังขาร เรามีเอาไว้ปฏิบัติธรรม คนฉลาดที่เจริญพระกรรมฐานเป็น เขาเจริญตามแบบ พระพุทธเจ้า แบบพระธรรม แบบพระอริยสงฆ์ จิตสังขารจะกระทบเข้ากับอะไรตลอด ๒๔ ชม. หรือทุก ๆ ขณะจิตที่กระทบ จะเป็นสัตว์-คน-วัตถุธาตุ หรือพรหม-เทวดา-นิพพาน-อาบายภูมิ ๔ เขาจะพิจารณาหรือสัมผัสเป็นพระกรรมฐานหมด แล้วใช้ปัญญาแยกออกได้ว่า สาระที่กระทบนี้เป็นธรรมใด ๆ เช่น มนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม โลภียธรรม หรือ โลกุตระธรรม คนฉลาดเจริญกรรมฐานเป็น เขาเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทบจิตหมดนั้นเป็นธรรม นี่แหละจงจำไว้ นักเจริญกรรมฐาน จะต้องอยู่ในธรรมอย่างนี้ ตลอดเวลา ทำให้ชินจนแยกแยะออกได้ว่าสาระธรรมใดควร

เก็บ สารธรรมไตรปิฎก อันนี้ทำแล้วจิตติดสมมุติ อันนี้
ทำแล้วจิตพ้นสมมุติ พระพุทธเจ้าสอนให้เจริญพระกรรมฐาน
เพื่อวิมุตติ คือ หลุดพ้นจากกิเลสเพื่อเข้าถึงแดนอมตะ
นฤพานจุดเดียวกันนะ จำเอาไว้”

ค) “อยู่กับธรรมปัจจุบันให้มาก ๆ จึงจะอยู่ในทางสาย
กลางหรือทางพอดี ๆ ของพระพุทธเจ้า เมตตาตัวเองให้มาก
ๆ นะ”

๐ สมเด็จพระสังฆราชเมตตามาให้กำลังใจ และสอนเรื่อง ธรรมพรตปรามาส

๓๐ มกราคม ๒๕๓๖ มีผู้ไม่ประสงค์ดีมาก่อวนการ
ปฏิบัติธรรมของพวกเราอยู่อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เฝ้าหลวง
พ่อในตอนกลางคืน

ก) “กำหนดจิตให้บริสุทธิ์ อย่าให้มีความขุ่นเคือง
อาฆาตพยาบาท ขอให้มั่นใจปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของ
ตถาคต กำหนดจิตตั้งมั่นให้รักษานกแก้วบุคคลทุก ๆ คน ที่ไม่
ประสงค์ดี หรือกล่าวคำตำหนิให้ร้ายพวกเจ้า พวกเจ้าจักต้อง
หมั่นทรงพรหมวิหาร ๔ ให้ชัดเจนขึ้นในจิต อย่าตำหนิกรรม
อย่าต่อกรรม ให้หมั่นตัดกรรมด้วยสติปัญญาอยู่เนื่อง ๆ การ
ยึดขัดข้องจิตย่อมมีอยู่บ้างในบางขณะเป็นธรรมดา เพราะ
ระดับจิตของพวกเจ้ายังไม่มั่นคงในพรหมวิหารทั้ง ๔

ประการ แต่ขอให้ใช้ขันติ อดทน อดกลั้น ช่มใจ ระวัง

โทสะจริต และวิตกจริตเข้าไป พยายามจับอานาปานุสสติเข้าไว้มาก ๆ ควบคุมสติภาพพระเข้าไป และพยายามระลึกนึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก พินิจพิจารณาไปว่า เราก็ต้องตาย เขาก็ต้องตาย เขาตายด้วยจิตมุ้งร้ายทำลายคน จักไปสู่แดนใดก็เรื่องของเขา แต่จิตของเรามุ่งมั่น มรรค ผลนิพพาน การตายถ้าหากตายด้วยความอึดอัดขัดข้องแห่งจิต ก็จักไปไม่ถึงพระนิพพาน”

ข) “เพราะฉะนั้น จงหมั่นโงทย์จิต ตามจิตอยู่เสมอ ๆ ว่าตายแล้วจะไปไหน อย่าลืมตัว การอาฆาตเคียดแค้น พยาบาทไม่ใช่หนทางที่จะไปพระนิพพานได้ ขอให้พวกเจ้าหมั่นชำระจิตเพื่อกิจพระพุทธานุสสติที่รอพวกเจ้าอยู่ในวันข้างหน้า ภาระใด ๆ อันเป็นหน้าที่ ก็จงรับทำไว้ อย่าให้บกพร่อง”

ค) “การก่อกองปรกิจในพระพุทธานุสสติ มุ่งหวังการหลุดพ้นจากห้วงวัฏฏสงสารเป็นสำคัญ ละได้ซึ่งกิเลส โมหะ โทสะ โลภะ เท่านั้นจึงจะไปได้ ตั้งใจเข้าไป อย่าสะสมความเลวของตนเอง และอย่าสะสมความเลวของผู้อื่น หมั่นตามจิตเข้าไว้ว่า พอใจความเลวของตนเอง และพอใจความเลวของผู้อื่น แล้วจิตเจ้าจักไปไหน มิเท่ากับพอใจลงอบายภูมิ ๔ หรือ”

ง) อนึ่ง ธรรมพรตปราสาท ของงอย่าให้เกิดแก่จิต

ของเจ้า ธรรมใดที่รู้แล้วแต่ธรรมนั้นยังไม่เกิดแก่เจ้า ก็จงอย่า
สงสัย อารมณ์สงสัยนั้นเป็นนิวรณ์ ซึ่งเป็นกิเลสหยาบ อันทำ
ปัญญาให้ถอยหลัง ขอให้รอกอผลของธรรมที่จะเกิดขึ้นใน
กายภาคน้ำด้วยจิตสงบเถิด ธรรมะของตถาคตต้องหยุด จึง
จักเห็นความเคลื่อนไหวทั้งปวง กิเลสอาสวะจักสิ้นได้ก็ต้อง
หยุดดู แล้วมันเพียรละด้วยความสงบ จึงจักสำเร็จได้อย่าง
แท้จริง”

๐ หลวงปูุ่ดคามาสอนลูกสาวของท่าน เรื่อง “อายตนะ ๖”

(๒๕ มกราคม ๒๕๓๖)

๑. ตา มันทำหน้าที่ดู ก็ให้มันทำหน้าที่ไป จิตไม่ปรุง
แต่งธรรม มันก็รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตสงบไม่รู้เรื่อง

หู ได้ยิน ก็ได้ยินไปตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันก็
รู้ได้ยินอยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบไม่มีเรื่อง

จมูก ได้กลิ่น ก็ได้กลิ่นไปตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่ง
ธรรม มันได้กลิ่นได้รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

ลิ้น ได้ลิ้มรสตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่งธรรม มันได้ลิ้ม
รสแต่ปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

กาย ได้สัมผัส ก็ได้สัมผัสตามหน้าที่ จิตไม่ปรุงแต่ง
ธรรม มัน ได้สัมผัสทุกข์-สุข รู้อยู่แต่ปัจจุบัน จิตก็สงบไม่มี
เรื่อง

ใจ หรือจิตสังขาร ได้สัมผัสธรรมารมณ์ตามหน้าที่ จิต
ไม่ปรุงแต่งธรรมกระทบสัมผัสทุกข์-สุข-ไม่ทุกข์ไม่สุข จิตมัน
รู้อยู่แต่ในธรรมปัจจุบัน จิตก็สงบ ไม่มีเรื่อง

๒. “อายตนะ ๖ ต่างทำหน้าที่ของมันไปในธรรม
ปัจจุบัน ถ้าหากคุณอายตนะ จิตได้ตัวเดียว การปรุงแต่งธรรม
ไปในอดีตกับอนาคตก็ไม่มี ตัวธรรมแท้ ๆ เกิดขึ้น สัมผัสอยู่
ภายนอกและภายใน มีแต่ปัจจุบันธรรม สุข-ทุกข์ ดี-เลว ไม่
สุข-ไม่ทุกข์ ไม่ดี-ไม่เลว มันก็เกิดอยู่แต่ในอารมณ์ธรรม
ปัจจุบันนี้ ถ้าใครรู้จักสงบระงับอารมณ์ให้อยู่แต่ในธรรม
ปัจจุบันนี้ ไซ้รู้แล้ว จิตจักเป็นสุขได้อย่างแท้จริง”

๓. “อายตนะจิตตัวเดียว มันชอบปรุงแต่งธรรมดี-เลว
ออกมาอยู่เรื่อย ๆ ตามนิสัยเคยชินของโลกียชน มันร้อน
เหมือนไฟไหม้ป่า ป่าอะไร? ก็ป่ากายป่าใจนี้แหละเอ็งจงอย่า
เอาไฟไปสูมจิตนะ ไม่ว่าจิตตนเองหรือจิตผู้อื่น หมั่นศึกษา
ไฟ ๓ กองเข้าไว้ จะ โมหะ โทสะ ราคะก็ดี ล้วนเป็นไฟไหม้
ป่าที่ร้อนแรงทั้งสิ้น ลักษณะของไฟจะอย่างไรก็มีความร้อน
เผาไหม้ทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นจุนไปได้”

๔. “ไอ้คนเรานี่ มันก็แปลกชอบเอาลมปากเผากัน

เอาไฟกิเลส โมหะโทสะ รากะ เผากัน เผาตนเอง เผากายเผา
ใจตนเองยังไม่พอ ชอบเพื่อแผ่ไปเผาชาวบ้านชาวช่องเขาด้วย
เผาจิตเผากายของเขา มันสนุกหรืออย่างไร วิสัยโลก ชอบ
นินทา-สรรเสริญ ไฟร้อน-ไฟเย็น ก็เผาได้เผาดี”

๕. “ใครจะมาเป็นลูกพระพุทธเจ้าแล้วต้องหัดดับไฟ

มิใช่เที่ยวไปจุดไฟลงกันใครต่อใคร หรือจุดไฟเผาตนเอง ใช้
ไม่ได้ เราต้องการเป็นคนพ้นวิสัยโลก คนในโลกชอบจุดไฟ
วิสัยลูกพระพุทธเจ้าไฟโลภุตรธรรม ต้องหมั่นดับไฟ ๓ กอง
นี้เข้าไว้ จะทำอะไรก็ต้องคิดถอยหน้า ถอยหลัง ว่าทำอย่างนี้
พูดอย่างนี้ คิดอย่างนี้ มันเบียดเบียนตนเองหรือเบียดเบียน
ผู้อื่นหรือเปล่า คิดถอยหน้า ถอยหลังไป ถ้าไม่เบียดเบียน ไม่
เป็นการเอาไฟไปสูมกันใคร ก็นุกก็ไมเอา ก็ทำไปได้เลย ถ้า
ไม่ใช่เป็นการหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตนเองและคนอื่น”

๖. “อย่างเอ็งนี่ต้องระวังให้มาก ๆ โก๊สพระอริยเจ้า

หลาย ๆ องค์ จิตของท่านไม่ร้อนแล้ว เอ็งมันชอบจุดไฟเผา
ตนเอง แล้วพาลไปจ่อคบเพลิงคบไฟโกล้อนทั้งหลายเข้าไป
อีก คุณภาพของไฟมันเผาไหม้อยู่ดี มีความร้อนอยู่ดี โกล้อน
ใครก็ร้อน โกล้อนจิตใครก็ร้อน พระอริยเจ้าท่านไม่ร้อนกับเอ็ง
ไปด้วย ระวังเข้าไว้ ประเดี๋ยวเอ็งนั่นแหละจะแยะ”

๓. “จำไว้นะ หมั่นดับไฟในอายตนะจิตต์ัวเดียว ไฟ

อื่น ๆ ที่เข้ามาทางตา-หู-จมูก-ลิ้น-กาย ก็ไม่มีความหมาย เชื้อไฟแท้ ๆ มันอยู่ที่อายตนะจิตต์ัวเดียว มันจะไฟเย็น-ไฟร้อน เพาเราไปสวรรค์-นรก ก็ตรงอายตนะจิตต์ัวนี้แหละ หมั่นศึกษา จริต ๖ และเอาพระกรรมฐานควบคุมอายตนะจิตต์ัวเอาไว้ให้ดี ๆ นะ”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอน เสริมต่อไปนี้

ก) “เอาเวลาเรียนรู้จิตสังขารกับกายสังขารให้เป็นธรรม ให้มาก จักปฏิบัติธรรม ได้มีผลก็ ที่ตรงนี้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ตถาคตสอนแก่กายกับจิตเท่านั้น มรรคผลเกิดได้ที่กายกับจิตของตนเอง เห็นธรรมภายนอก ก็จงน้อมเข้าสู่ภายใน ใช้อายตนะ ๖ ทำหน้าที่ให้เป็น โดยมีศีล-สมาธิ-ปัญญา เป็นพื้นฐานกลั่นกรองธรรม อันเพื่อ โลกุตระนั้น ๆ”

ข) “หมั่นขอมาพระรัตนตรัยเข้าไว้มาก ๆ นะ การที่มีจิตสงสัยในธรรม ก็เป็นการปรามาสพระรัตนตรัย การปรามาสของพวกเจ้านี้ มิใช่แต่เพียงชาตินี้ ชาติก่อน ๆ มากี่ปรามาสเช่นกัน จิตจึงมีความคือ แสวงหาโลกุตระธรรมได้ ยากกว่าคนอื่นมีมานะกิเลสสูง มีความปรารถนาจะตรัสรู้ด้วยตนเองมาก่อน แนวทางกรรมที่ก่อเอาไว้ด้วยตนเอง จึงมาขวางมรรค ขวางผล ที่จักมาต้องการในชาติปัจจุบัน

เพราะฉะนั้น จงหมั่นขยันมากราบขอขมาพระรัตนตรัยให้
เป็นประจำ”

๐ หลวงปู่budดามาสอนลูกสาวของท่านต่อ เรื่อง อกาลิโก

(๓๑ มกราคม ๒๕๓๖) มีความว่า

๑) “เวลาภายนอกนั้นต้องรู้ อกาลิโกนั้นเป็นเวลาภายใน
การไม่มีกาลเวลาก็คือ การใช้จิตปฏิบัติพระกรรมฐานอยู่
ตลอดเวลา ลูกพระพุทธรเจ้าต้องมีสติกำหนดรู้ทั้งภายนอก-
ภายใน มิฉะนั้นจะชนะตัวหลงไม่ได้ ตัดอวิชชาไม่ได้”

๒) “อกาลิโกให้ถูกทาง เพราะกายสังขารมันเป็นสมบัติ
ของโลก มันก็ต้องอิงโลกอยู่ จะมาฝืนไม่ให้มันไม่หลับไม่
ตื่นได้อย่างไร มันต้องพักผ่อนทำงานตามประสาโลก จิต
สังขารต่างหากที่เราจะเอาธรรมปฏิบัติเป็นอกาลิโก ตื่นได้
ตลอดเวลาจะพักในสมณะภาวนาจะเพียรในวิปัสสนาภาวนา
ก็เรียกว่าตื่น ตื่นอยู่ในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธรเจ้า
ต้องแยกกันให้ถูก”

๓) “กายกับจิตอย่าเอาไปตีกัน กายให้มันพอดีกับโลก
จิตให้มันพอดีกับธรรม จึงจะไปกันได้ตลอดรอดฝั่ง ถ้า ๒
อย่างนี้พอดีเมื่อไหร่ ก็บรรลุธรรมอรหัตผลได้ไม่ยาก ข้าไม่
พูด พระโสดา-พระสกิทาคา-พระอนาคา หรือก ข้าพูดพระ
อรหันต์เลยเพราะถ้าทำได้ก็เป็นได้, ลักกายะนิโรธกับจิต

นิโรธใจละ หาตัวพอดีของกายให้เจอ หาตัวพอดีของจิต

ให้เจอ เจอแล้วทำให้ได้จะมีความสุข สุขอยู่ในปัจจุบันธรรม
ของกายและจิตนั่นเอง”

๔) “การหาความพอดีของกาย ก็ต้องดูว่าปัจจุบันกายนี้
สัมผัสอะไรอยู่หมายถึงอายตนะสัมผัส คำว่า พอดี หมายถึง
เห็นสิ่งที่สัมผัสนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย
พลัดพรากจากของรักของชอบใจ-มีความปรารถนาไม่
สมหวัง เป็นต้น เกิดก็พอดี แก่ก็พอดี เจ็บก็พอดี ตายก็พอดี
พลัดพรากก็พอดี เห็นพอดีหมด อยู่ในขณะกายประสบธรรม
ปัจจุบัน จิตก็เช่นกัน สัมผัสธรรมารมณ์ใด ๆ ก็ให้รู้อยู่ใน
ธรรมปัจจุบัน พอดีเขาค่า เขานินทาที่พอดี เขาสรรเสริญที่
พอดี เรายอมรับในธรรมปัจจุบัน ถ้าไม่พอดีก็ไม่เจอ เพราะ
พอดีมันถึงได้เจอ เมื่อเจอแล้วเราก็วางเฉยว่ามันเป็นธรรมดา
หลีกเลี่ยงกันไม่พ้น”

๕) “เราอยากจะไปพระนิพพาน ก็ต้องทำให้มันมี
เรื่อง เราต้องทำให้เป็นคนหมดเรื่อง เมื่อหมดเรื่องก็หมดพอดี
การมีเรื่องเป็นสมุทัย ไม่พอดี เพราะมีทุกข์ แต่หมดเรื่องเป็น
นิโรธ เพราะพอดีไม่มีทุกข์ เอ็งเข้าใจไหม เข้าใจแล้วก็ต้อง
พยายามปฏิบัติเข้าจะต้องเป็นคนพอดีให้ได้ จำไว้กายสังขาร
มันยอมเหนื่อยเป็นธรรมดา แต่ธรรมะไม่เหนื่อย จิตสังขาร
ไม่เหนื่อย”

เมื่อลูกสาวในอดีตของหลวงปู่บุดดา นึกถึงเรื่องการ

เอากายสังขารปฏิบัติงานทางโลก เอาจิตสังขารปฏิบัติงานทางธรรมไปด้วย พิจารณาไปถึงท่านผู้มีอิริยา ๖ ท่านสามารถใช้จิตบังคับกายให้ไปไหนมาไหนได้ตามชอบใจ ในช่วงเวลานี้มือเดียว ก็ชักจะสงสัย หลวงปู่ท่านก็เมตตามาสอนว่า “ก็จิตเหนือโลกแล้ว มีกำลังสมาธิเหนือกายแล้ว จึงจะสามารถบังคับกายได้ แต่ในบุคคลที่จิตยังไม่พ้นโลก แม้รู้ว่าจิตมีกำลังบังคับกายได้ แต่เมื่อสมาธิจิตยังไม่กล้าแข็งเพียงพอที่จะทำให้กายพ้นโลกก็ยาก เพราะฉะนั้น ต้องรู้จักแยกแยะกายเรื่องของโลก จิตเรื่องของธรรม จิตยังไม่พ้นโลก กายจะพ้นโลกได้อย่างไร อตตกิลมถานุโยค พระพุทธเจ้าท่านบัญญัติไว้แบบนี้แหละ ให้รู้จักความพอดีของกายและจิต และ พระอริยเจ้าก็ต้องอยู่ในความพอดีนี้ไปตลอด เพราะกายสังขารมันยังไม่พัง แต่พระอรหันต์ท่านสบาย เพราะมีอารมณ์สังขารุเบกขาญาณเสียแล้วอะไร ๆ มันก็พอดีหมด”

๑) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง การปรัมปราสมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒนวรราชเจ้าบรมเทพราชวรมหาเจ้า กรมหมื่นนครสวรรค์วรพินิต

รัตนตรัย, กรรมบถ ๑๐ และพรหมวิหาร ๔

๑) “การปรัมปราสมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒนวรราชเจ้าบรมเทพราชวรมหาเจ้า กรมหมื่นนครสวรรค์วรพินิตนั้น ใช้ว่าจักมีแต่่วจกรรมที่กล่าวออกมาเป็นวาจาไม่ หรือแม้แต่การคิดสงสัยพระธรรม

คำสั่งสอนอยู่ในจิต ก็จัดเป็นมโนกรรม เป็นการปรามาส
เช่นกัน และถ้าหากมีการแสดงออกทางกาย อาทิเช่น เหยียบ
ย่ำทำลายพระพุทธรูป-พระธรรม-พระสงฆ์ เช่น ตัดเศียรพระ
แปลงพระธรรมไปเป็นอื่นผิดแผกไปจากคำสั่งสอนตถาคต
ตลอดจนประทุษร้ายร่างกายพระอริยสงฆ์ นับเป็นการ
ปรามาสพระรัตนตรัยทั้งสิ้น”

๒) “ขอพวกเจ้าจงอย่าประมาทเยี่ยงนี้ ประราธนาจักเข้า
สู่พระนิพพาน จักต้องหมั่นขอมาพระรัตนตรัยไว้ให้มาก ๆ
กรรมบถ ๑๐ นี้ ครอบคลุมไปทั่วทั้ง อดีตชาติ-ปัจจุบันชาติ
และอนาคตชาติ ต้องหมั่นกำหนดชำระอกุศลกรรมบถให้
หมดไปจากกาย-วาจา-ใจ คิดพิจารณาถอยหน้าถอยหลังใน
การพูด การคิดเอาไว้ให้ดี ๆ เพราะจักผูกมิตรหรือสร้างศัตรู
ได้ก็ตรงนี้ จิตจักมีสุขหรือทุกข์ก็ที่ตรงนี้ หากพวกเจ้า
สามารถควบคุมกรรมบถ ๑๐ ได้อย่างสมบูรณ์ ความไม่ทุกข์
ไม่สุขก็จักพึงมีได้ไม่ยากการปรามาสพระรัตนตรัยก็จักไม่มี”

๓) “เวลานี้ขอให้พวกเจ้าจงหมั่นรักษากาย และรักษา
จิตให้อยู่ในอารมณ์พระกรรมฐาน คือ อยู่ในความดีของพระ
ธรรมคำสั่งสอนของตถาคต อย่าพึงเบียดเบียนกายและจิตของ
ตนเอง อย่าพึงเบียดเบียนกายและจิตของผู้อื่น จงอย่า
เบียดเบียนกายและจิตของตนเองและผู้อื่น การเจริญสมณ
ธรรมให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้น พรหมวิหาร ๔ จักต้องเต็ม

เต็มทั้งกายและจิตของตนเอง ใช้ให้เป็น ใช้ไม่เป็นก็เต็ม

ไม่ได้ ของไม่ยากนักหรอก ถ้าหากจักใช้ปัญญาพิจารณา
พรหมวิหาร ๔ อย่างถ่องแท้”

๔) “ขอให้พวกเจ้าจงหมั่นระวังกาย-วาจา-ใจของ
ตนเองเอาไว้ให้ดี ๆ การทำร้ายตนเองก็เกิดจากกรรมบถทั้ง
๑๐ นั้นแหละ จักทำ-จักคิด-จักพูดอะไรก็ไม่พ้นตัว เพราะขึ้น
ชื่อว่ากรรมนั้นเที่ยงเสมอ ถ้าเป็นอกุศลกรรมบถก็ก่อทุกข์แก่
กายแก่จิตตลอดเวลา ถ้าเป็นกุศลกรรมบถก็ก่อสุขแก่กายแก่
จิต บางขณะบุคคลผู้ปรารถนาจักไปนิพพาน การควบคุม
กาย-วาจา-ใจเพื่อความสงบ เพื่อวิมุตติจุดเดียวเท่านั้น
อกุศลกรรมบถจักต้องไม่เกิดแก่บุคคลผู้นั้น กุศลกรรมบถ
ย่อมมีอยู่ในขอบเขตแห่งพระกรรมฐาน แต่จิตมิได้ยึดติดใน
กรรมบถนั้น ๆ พร้อมทั้งจักทำความดีเพื่อสั่งสมบารมี และก็
พร้อมที่จักละวางไปในคราวเดียวกัน” (ทำดี แต่จงอย่าติดดี)

๕) “การประกอบกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นการเมตตา-
กรุณาตนเองและผู้อื่น การพร้อมที่จะกระทำความดีเพื่อสั่ง
สมบารมี จักด้วยสงเคราะห์ตนเอง หรือผู้อื่นทางด้านกาย-
วาจา-ก็ดี ก็จัดได้ว่าเป็นมุกุตา ยินดีในความดีที่ทำเพื่อตนเอง
และผู้อื่น (มีจิตอ่อนโยน) และการพร้อมที่จะละ-วางไปใน
คราวเดียวกัน คือ อุเบกขาบารมี”

๖) “การละวางจักเกิดขึ้นได้แก่จิตไม่ยากเย็นนัก ถ้าหากพวกเขาถือเอาอารมณ์ในธรรมปัจจุบันเป็นหลัก และไม่หลงลืมความตายเป็นสำคัญ ทุกอย่างก็จักลงตัวได้ไม่ยากนัก ธรรมเป็นปัจจัยตัดังใครทำใครได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก ทำได้หรือไม่ได้ก็อยู่ที่พวกเขาจะปฏิบัติกันเอาเอง ด้วยความเพียรทั้งสิ้น

๗) “ขออย่าอีกครั้ง ถ้าหากขาดเมตตากรุณาตนเอง และจงอย่าปรามาสพระรัตนตรัยแม้แต่มโนกรรม เพราะการทำเช่นนั้นคือ การปิดกั้นมรรคผลนิพพานไม่ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง”

๘) “นิวรรณ์ทั้ง ๕ ข้อ ข้อสงสัยในธรรมนี้มีโทษหนักที่สุด และมีผลกั้นความดีมากที่สุด ขอให้พวกเขาจงอย่าคิดอย่าพูด อย่าทำเป็นอันขาด หมั่นชำระความเลวของจิตทิ้งไปให้ได้นะ”

๑๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง อย่าฝืนเวทนาของจิต และโลกธรรม ๘

๑) “เหตุการณ์คตินี้ก็เป็นปกติ จงบำเพ็ญจิตให้อยู่ในธรรมตามวิสัยที่พึงจักต้องการเถิด จิตอยากคิดก็ให้คิด จิตอยากพักก็ให้พัก อย่าฝืนเวทนาของจิตหากฝืนเวทนามรรคผลเกิดได้ยาก เพราะจิตมีสภาพคตินรน เมื่อสภาพจิตอยู่ใน

อารมณ์ใด ๆ มันก็อยากจักอยู่ในอารมณ์นั้น ๆ ตามความต้องการ เพราะฉะนั้น จงอย่าฝืนเวทนาให้กำหนดสติสัมปชัญญะ ตามรู้เวทนานั้น ๆ แล้วใช้เวทนานั้นให้เป็นประโยชน์ ให้เป็นสภาวะธรรม อย่างนี้จึงพึงเรียกได้ว่า เรียนรู้จิตเวทนาได้จริง”

๒) “การรู้เท่าทันสภาวะของจิตนั้น เป็นการศึกษาธรรมะที่เข้ามากระทบอารมณ์อย่างแท้จริง สภาพจิตไม่เคยอยู่นิ่ง พระอรหันต์ท่านก็มีอารมณ์ มิใช่ห้วงตอจักได้รู้ความรู้สึกในธรรมารมณ์ที่เข้ามากระทบสัมผัส หากแต่จิตของท่านวางธรรมารมณ์ที่เข้ามากระทบนั้น ๆ ให้ลงตัว ธรรมดา เป็นอารมณ์สังขารุเบกขาญาณท่านมองเห็นว่าคำสรรเสริญหรือนินทา โลกธรรม ๘ กระทบ ท่านได้ก็เพราะท่านยังมีร่างกายให้เขาตำ นินทา และสรรเสริญ ถ้าหากไม่มีร่างกายเสียอย่างเดียว การถูกตำถูกว่าก็จักไม่มี สุดท้ายก็เลยวางเฉยในร่างกาย เพราะเขาตำร่างกาย ท่านเป็นผู้มีอารมณ์สงบจากกิเลสระงับแล้ว เขาตำท่านได้แค่ร่างกาย จิตของท่านหาได้ถูกเขาตำไม่ ช่างมันเสียแล้ว คือ ช่างเรื่องของร่างกายมัน เป็นอารมณ์สังขารุเบกขาญาณ”

๓) “ท่านคิดอยู่เสมอ ๆ ว่า ไม่ช้าไม่นานร่างกายของคนค่าก็ตาย คนถูกค่าก็ตาย แต่คนที่ค่านั้นมีความ โกรธท่วมอยู่ในจิตเต็มกำลัง พอร่างกายตายไปแล้ว เชื่อความโกรธจักนำ

เขาเหล่านั้นตกลงไปสู่อบายภูมิ ๔ อย่างมีต้องสงสัย แต่ คนถูกค่าทำใจได้เยี่ยงพระ พระอรหันต์ท่านก็จบกิจไปพระนิพพานได้ทุกราย เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเจ้าจงคิดพิจารณาถึงคำนิทานและสรรเสริญว่าเป็นเพราะเราโง่ที่หลงคิดในร่างกาย คิดว่าเป็นเราเป็นของเรา อวิชชามันบังหน้าบังตา จึงทำให้หลงผิดคิดว่า การมีร่างกายนั้นเป็นของดี เมื่อเกิดมาแล้วอย่างโง่ ๆ ก็ต้องตกเป็นเหยื่อของโลกธรรม ๘ อันมีสรรเสริญและนิทาน เป็นต้น กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุเกิดเพราะความปรารถนาในภพชาติมีมีที่สิ้นสุด เหตุเกิดเพราะชาติใดที่เกิดแล้ว การจักไม่ทำกรรมดี-เลว ทำเหตุให้เกิดกรรมแห่งโลกธรรม ๘ นั้นไม่มีเลย จากการเกิดนับครั้งอสงไขยกัปนับไม่ถ้วน ผลมันจึงตามตอบสนองตามกรรม เพราะมีร่างกายดังกล่าวมาแล้ว”

๔) “การมุ่งหวังจักไปพระนิพพานมีจุดหนึ่ง คือ รู้จิตว่านั่นแหละคือตัวตนของเราแท้ ๆ รู้เวทนาของจิต คือ รู้จิริต หรือรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีธรรมารมณ์มากระทบทุก ๆ ครั้ง การตัดจิตก็คือ รู้ระงับอารมณ์ที่เป็นจิริตทั้ง ๖ อย่าง ด้วยพระกรรมฐานแก่จิริตอันศึกษากันมาแล้ว”

๕) “อีกจุดหนึ่ง คือ รู้กายว่านั่นแหละ คือ เปลือกแห่งกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน และอกุศลกรรม ที่เราสร้างขึ้นมาอย่างผิด ๆ แล้วยังยึดคิดว่า ร่างกายอันประกอบด้วยธาตุ ๔

เป็นอาการ ๓๒ นี้ว่าเป็นเรา เป็นของเรา การศึกษาร่างกาย
ก็เพื่อให้รู้เท่าทันสภาพของร่างกายว่า จักยืคอะไรในร่างกาย
นี้มาเป็นเรานั้นไม่ได้เลย”

๑ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอน เรื่อง หากเกิดอารมณ์

อยากตำหนิกรรมหรือสงสัยในกรรม ควรจะอย่างไร

๑) “ผิดแล้วมาขอขมานั้นยังใช้ไม่ได้ เหมือนคนเป็น
โรคร้าย ปล่อยให้ลูกหลานจนย่าแม่แล้วมาหาหมอให้ช่วยรักษา
หมอย่อมรักษาให้หายได้ยาก ต้องใช้เวลา ต้องเสียเงินทอง
ทรัพย์สิน และสุขภาพ ทางที่ถูกต้องหาทางป้องกัน เช่น โรค
อหิวาต์ระบาด จักต้องฉีดวัคซีนป้องกัน โรคอหิวาต์ เป็นต้น”

๒) “ในทางกรรมก็เช่นกัน เมื่อมีอารมณ์สงสัยในกรรม
หรืออยากจักตำหนิกรรม ก็ต้องหมั่นรีบระงับเสียก่อน โดย
ใช้ยาวนานใหญ่ คือ อานาปานุสสติเข้าระงับแล้วใช้มรณา
นุสสติเข้าตัด บอกแก่จิตตนเองว่า เจ้ากำลังจักล้มตายในไม่กี่
วินาทีนี้แล้วจักมัวแต่สงสัยในกรรมหรือตำหนิกรรมจักมี
ประโยชน์อันใด คนที่ปรามาสพระรัตนตรัยนั้น ตายแล้วลง
นรกทุกรายนะ ห้ามปรามมันไว้ก่อนที่อารมณ์นั้นจักลุกลาม
ออกไป ทางกายและวาจา ต้องอาศัยสติ-สัมปชัญญะให้รู้ทัน
อารมณ์ที่ฟุ้งซ่าน คิดไปตำหนิกรรมหรือปรามาสคุณพระ
รัตนตรัย อย่าปราณีปราศรัยอารมณ์นี้เป็นอันขาด เพราะเป็น

อารมณ์อันตรายอย่างยิ่ง ทำกันให้ได้นะ ถ้าทำไม่ได้พวก
เจ้าก็เอาดีกันไม่ได้”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอน เรื่องคุณเรื่องโทษของ อาหาร

๑) “เรื่องคุณ เรื่องโทษของอาหาร ก็ต้องพิจารณา
สุสานคนตายหรือป่าช้ามนุษย์ คนยังพากันรังเกียจ แต่สุสาน
ฝั่งศพสรรพสัตว์ซึ่งอยู่ในกายตน คนกลับยินดีมีความ
ชมชอบ ไม่นึกถึงบุญถึงคุณของสัตว์ที่อุทิศกายสังขารให้เป็น
ทาน แล้วมีหน้าใจจิตของปุถุชนคนหนา ยังปรารถนาให้ชีวิต
สัตว์ย่อยยับลงมาเป็นอาหารของตนเสียอีก อนาถหนอ โลก
ทั้งโลกจึงได้ชื่อว่ามี การเบียดเบียนกันอยู่เป็นนิจ เบียดเบียน
ทั้งกาย-วาจา-ใจไม่หยุดหย่อน”

๒) “พวกเจ้าปรารถนาจักไปนิพพาน จงอย่ายินดีในรูป-
รส-กลิ่น-เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ เห็นทุกอย่างอยู่ในธรรม
เห็นเป็นสภาวะเกิด-ดับ เสื่อมสลายไปในที่สุด หมั่นสร้าง
ความเบียดเบียนมิให้เกิดแก่กาย วาจา ใจ ของตน ๆ เป็น
สำคัญเบื้องต้นก่อน” “ศีล-สมาธิ-ปัญญาของตถาคตมีไว้เพื่อ
ป้องกันความเบียดเบียนซึ่งตนเอง ไม่ให้มีเกิดขึ้นในกาย-
วาจา-ใจของตนเองก่อน ธรรมปฏิบัติเมื่อประสบผลสำเร็จ
ของมรรคผล ธรรมอันเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้วจึงจักเป็นของแท้

จิตจกฐ์ได้ด้วยตนเองก็ตนั้นหมคสิ้นควมเบียดเบียนตนเองแล้ว ตั้งแต่พระโศดาบั้นก็มีศีลบริสุทธิ์ตามกำลังของตน สกิทาคามีก็เช่นกัน หมคควมเบียดเบียนกายของตนเอง และ กายของบุคคลผู้อื่น ไปได้ส่วนหนึ่งตามกำลังของศีลรักษา เมื่อถึงอนาคามีควมเบียดเบียนในระดับจิตก็จกน้อยลงตาม กำลังของสมาธิที่ตนเพียรรักษาไว้ จุดนี้ตถาคตขอเน้นให้เห็น ถึงการปล่อยวางสมาธิของพวกเจ้า ควมเปลอเรอที่ปล่อย พระกรรมฐานให้หลุดออกไปจากจิต แม้เพียงแต่ชั่วขณะจิต หนึ่ง ซึ่งทำให้นิวรณ์เข้ามาแทรกได้ คือ ควมสงสัยในธรรม คือ การตำหนิกรรมเข้ามาแทรกในจิตแทน นี่แหละคือการ เบียดเบียนจิตของตนเองอย่างแท้จริง มิหนำซ้ำยังมีการกล่าว ออกไปเป็นวจา ส่งผลให้ไปเบียดเบียนจิตของผู้อื่นให้เกิด นิวรณ์แทรกได้เช่นกัน”

๓) “เพราะฉะนั้น การทำสมาธิจิตของพระอนาคามี จก ต้องมุ่งหมั่นตัดอารมณ์สงสัยในธรรมและตำหนิธรรม ปรามาสพระรัตนตรัย ให้หมคสิ้นไปจากจิตอย่างสิ้นเชิง และ ถ้าหากวันใดสมาธิจิตรักษาเต็มกำลังแล้ว วันนั้นพระ อนาคามีผลก็จกเกิดแก่พวกเจ้าได้อย่างไม่ยากเย็น แล้วจกฐ์ ได้ทันทีว่า จิตนั้นเลิกเบียดเบียนตนเองแล้ว หมคทั้งอารมณ์ พอใจและไม่พอใจในสาระธรรมของโลก ยังเหลืออยู่แต่ ควมพอใจในทางธรรม คือ รูปฌาน-อรุฌาน-มานะ-อุทธัจ

จะ-อวิชา สังโยชน์ ๕ ประการสุดท้าย ซึ่งเป็นอารมณ์ ของพระอรหันต์ ตถาคตจักยังไม่กล่าวมาในขณะนี้เพราะระดับจิตของพวกเขายังจักเจริญไปไม่ถึง พวกท่านก็สงสัยไปเท่านั้น มิมีประโยชน์อันใดที่จักกล่าวแล้วชวนให้สงสัยในธรรมเกิด”

๐ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเมตตาสอนเรื่อง ไตรลักษณ์และอวิชา

(๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖)

๑) “ไตรลักษณ์ แปลว่า ลักษณะไม่เที่ยงทั้ง ๓ ประการ และกฎของไตรลักษณ์นี้มีอยู่ในไตรภพจกัรวาลอีกด้วย พรหมโลก, เทวโลก, มนุษย์โลก, อบายภูมิ ๔ ต่างก็ตกอยู่ในกฎไตรลักษณ์-เกิด-เสื่อม-ดับทั้งสิ้น เป็นกรรมของจิตที่ยังมีอวิชาเข้าครอบงำ ที่ต้องเที่ยวหลงไปตามภพตามภูมิต่าง ๆ หมุนวนกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด”

๒) “อวิชา แปลว่าความโง่ ความไม่รู้ มีคบอด มองไม่เห็นกฎไตรลักษณ์ ที่หมุนวนสืบเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ จุดเริ่มจากปภัสราพรหม จุดลงมาเป็นมนุษย์โลก จิตดวงเดียวนี้ปรุงแต่งดีแล้ว ก่อให้เกิดมโนกรรม-วจีกรรม-กายกรรม ให้มนุษย์ก่อปรกรรมอกุศลและกุศลอย่างลุ่มหลงมัวเมาในกิเลส-ตัณหา-อุปาทาน-อกุศลกรรม ถ้าสรรพสัตว์ใดมีคบอด

หนัก ก็จักกอปรกรรมอันเป็นอกุศลนำจิตตน หลังธาตุ

ชั้นแตกดับแล้ว โจรลงสู่มหานรกขุมต่าง ๆ ตามกรรมที่ได้

ทำเอาไว้เอง สภาพนรกที่ระอุไปด้วยเปลวไฟ หอกทิ่ม เหลน

ตำตลอดทั่ว **ทั้งชั้นจิต** ให้ทุกข์ทรมานหมกไหม้เนิ่นนาน

นับกัปกลับไม่ถ้วน แต่สภาวะนรกก็ไม่เที่ยง เมื่อหมดกรรม

จากขุมหนึ่ง ก็เสื่อมดับจากขุมนั้นไปเกิดต่ออีกขุมต่อ ๆ ไป

ดวงจิตนั้นเคลื่อนไปเรื่อย ๆ ตามกฎไตรลักษณ์ในสภาวะ

นรก เกิดเสื่อมดับจนกระทั่งหมดสภาวะกรรมของนรก

ขึ้นมาเกิดเป็น **เปรต** ก็เสื่อมดับต่อไป จากแต่ละชั้นของเปรต

เกิดเสื่อมดับต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมาเป็น **อสุรกาย** เป็น

อสุรกายก็เกิดเสื่อมดับไปตามกรรมเหมือนกัน จนกระทั่งมา

เกิดเป็น **สัตว์เดียรัจฉาน** ในแต่ละชนิดตามกฎของกรรมเกิด

แล้วก็เสื่อม ก็ดับไปในแต่ละชนิดของสัตว์เดียรัจฉานนั้น

จนกระทั่งมาเกิดเป็นคน ก็ตกอยู่ในห้วงกฎไตรลักษณ์เช่นกัน

คือ เกิด เสื่อม ดับ ในวาระที่เกิดเป็นคนนี้ก็จักมีโอกาส

ประกอบกรรมดี-กรรมชั่ว ได้มากกว่าภพชาติอื่นใด แต่ก็มี

โอกาสหลงมากกว่าภพอื่นใด ความถือตัวถือตนมีอยู่ในคนนี่

แหละ มากที่สุดยิ่งกว่าภพชาติอื่น การลงนรก-ขึ้นสวรรค์ ก็

มาจากคนนี่แหละที่เป็นจุดสำคัญ เพราะมีโอกาสพบพระ

ธรรมคำสั่งสอนของตถาคต มีคุณสมบัติปฏิบัติธรรมได้ตาม

คำสั่งสอนของตถาคต การเกิดในมนุษยชาติเท่านั้นที่มีโอกาส

ตั้งสมบารมี ๑๐ ทัก หรือ บารมี ๓๐ ทัก จนเต็มกำลังของ

จิตดวงเดียวนี้ได้ มนุษยชาติเป็นจุดศูนย์กลางแห่งการปฏิบัติกรรม จักไปสายไหนใน ๓ ทางที่กฎแห่งกรรมนั้นได้วางเอาไว้

สายที่ ๑ ไปพรหมโลก-เทวโลก-มนุษย์โลก เป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นกุศล

สายที่ ๒ ไปอบายภูมิ ๔ มีสัตว์นรก-เปรต-อสุรกาย-สัตว์เดียรัจฉานเป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นอกุศล

สายที่ ๓ อีกสายหนึ่งมุ่งไปพระนิพพานจุดเดียว เป็นสายแห่งการทำจิตให้เป็นอภัยกฤตคือ ปฏิบัติธรรมจนจิตละจากความชั่ว-ดีได้แล้ว มีอารมณ์เป็นอุเบกขารมณ์ หรือ อุเบกขาญาณหรือสังขารุเบกขาญาณ

๓) “ดังนั้น ความเป็นมนุษยชาตินั้นมีค่า ต้องรู้จักใช้ค่าของความเป็นมนุษยชาติให้เป็น อย่าใช้อวิชชา ความโง่มีคบอดมาบดบังจิต สิ่งใดอันเป็นธรรมวินัยอันตถาคตตรัสให้กระทำ ก็จงหมั่นเพียรทำ จักสามารถลบล้างอวิชชาให้ลดน้อยถดถอยลงไป และถ้าไม่ละความเพียร มีความตั้งใจแน่วแน่ อวิชชาที่จักถูกลบล้างหมดสิ้นไปจากจิตได้ในที่สุด สิ่งใดที่ตถาคตบัญญัติไว้ห้ามทำเป็นกรรมอกุศลที่มาบดบังจิตไว้ ก็จงหมั่นละ ตัดระงับอารมณ์ความคิด อย่าให้ฟุ้งซ่านไปใน

กรรมอันเป็นอกุศลนั้น ๆ ไม่มีประโยชน์ที่จะนำมาคิดให้
จิตเศร้าหมอง”

๔) “การพิจารณาให้เห็นโทษอันแจ่มแจ้งของ
อกุศลกรรมนั้น ควรทำ แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็สมควรสลัด
กรรมอันเป็นอกุศลนั้นให้หลุดออกไปจากจิต ฟอกล้าง
มโนกรรม-กายกรรม-วจีกรรมให้สะอาดออกจากกรรมอัน
เป็นอกุศลนั้น ๆ อย่างเข้มแข็ง อย่าท้อแท้หรือพ่ายแพ้แก่
ความชั่ว เรามีโอกาสมาเป็นคนแล้ว จักกลับมาสู่อบายภูมิ ๔
ด้วยกรรมอันเป็นอกุศลอีกหรือ ขอให้พวกเจ้าใช้ปัญญา
พิจารณาตามนี้ให้เป็น”

๕) “เมื่อมีกรรมดีด้วยอานิสงส์ของท่านหรือของศีล
หากดับจากความเป็นมนุษย์ ไม่กลับมาเป็นมนุษย์ใหม่ตาม
จิตต้องการ ก็จักไปเกิดเสวยสุขอยู่บนเทวโลกบนเทวโลกนั้น
เกิดเป็นเทวดา-นางฟ้าก็ยังมีเสื่อมดับ หมดบุญหากมีบาปก็จัก
พุ่งหลาวลงนรกไป ถ้ามีบุญเหลืออยู่บ้างด้วยอำนาจของท่าน
และศีล ก็ยังมีโอกาสลงมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ การเกิดมาเป็น
มนุษย์แล้ว ถ้ามีโอกาสพบพระพุทธศาสนา ก็จัดมีการบำเพ็ญ
บารมีกันมาเรื่อย ๆ จักว่าไปถึงขั้นตอนของบารมีธรรมพระ
โสดาบัน ๓ ระดับเมื่อธาตุขันธ์แตกดับไปเกิดเป็นพรหม-
เทวดา-นางฟ้า ๗ ชาติ ๓ ชาติ ๑ ชาติ สลับกลับลงมาเป็น
มนุษย์ ๗ ชาติ ๓ ชาติ ๑ ชาติ เช่นกัน เกิดเสื่อมดับอยู่อย่างนั้น

จนกว่าจักเข้าถึงพระนิพพาน การไปเป็นพรหมก็เช่นกัน 🙏

มีเกิด มีเสื่อม มีดับอยู่ตลอดเช่นกันพรหมสุทธาวาส ก็เช่นกัน
เมื่อเกิดแล้วบำเพ็ญบุญต่อที่นั่นบารมีเต็มเมื่อไหร่ ก็เสื่อมจาก
พรหมเคลื่อนสู่พระนิพพานอันเป็นแดนอมตะ ไม่เกิดไม่ตาย
อีกต่อไป”

๖) “ที่ตรัสมาทั้งหมดนี้ เพื่อให้เจ้าเห็นกฎไตรลักษณ์ ที่
ครอบคลุมอยู่ทั่วไตรภพจบจักรวาล เห็นการไหลวนของดวง
จิตที่มีอวิชชาความโง่มาบดบังจิต พวกเจ้าปรารถนาจะไป
พระนิพพาน จงหมั่นพิจารณากฎไตรลักษณ์นี้เถิด”

๗) “รูป-รส-กลิ่น-เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ ก็ล้วนตก
ในห้วงกฎไตรลักษณ์ทั้งสิ้น อริยาบถ ๔ คือ กายสัมผัสก็
เช่นกัน ยืน บนพื้นราบ-บนเนิน-ที่ร้อน-ที่เย็น ยืนนานได้ไหม
มันเมื่อย มันก็เสื่อมจากการยืน การเดิน ก็เช่นกัน เมื่อเกิดการ
เดินแล้วก็เสื่อมจากการเดิน ต้องดับจากการเดิน การนั่งบน
เก้าอี้ กายสัมผัสอ่อนนุ่มบ้าง แข็งบ้าง เย็นร้อน นั่งนานก็
ไม่ได้ เมื่อย เสื่อมแล้วก็ดับจากการนั่ง นอน ก็เช่นกัน กาย
สัมผัสที่นอนอันอ่อนนุ่มบ้าง-แข็งบ้าง เย็น-ร้อน นอนนานก็
ไม่ได้เมื่อย เสื่อมแล้วก็ต้องดับจากการนอน อริยาบถ ๔ คือ
กายสัมผัส คือไตรลักษณ์ เกิด-เสื่อม-ดับอยู่ในทุก ๆ ขณะ การ
บริหารร่างกายให้อยู่ในอริยาบถต่าง ๆ จึงได้ชื่อว่าบริหาร
ทุกข์เพราะหาความเที่ยงในอริยาบถนั้น ๆ ไม่ได้ หาไตร

ลักษณะ ไม่ต้องไปหาอกกายนอกจิต หมายความว่าไตรลักษณ์

ในกาย และจิตของตนให้พบ ธาตุ ๔ อากาโร ๓๒ ก็อยู่ในกฎ
ไตรลักษณ์ทั้งสิ้น หาในกายในจิตของตน แล้วจักเข้าใจกฎ
ไตรลักษณ์ภายในนี้อย่างแท้จริง”

๘) “การจบกิจในพระพุทธศาสนาก็คือ การหาไตร

ลักษณ์ในกายและจิตให้พบ ยอมรับนับถือในความไม่เที่ยง
ของมันว่าเป็นของเที่ยง เป็นธรรมดาอยู่อย่างนั้น แล้วหมั่น
ชำระจิตให้เลิกลุ่มหลงธาตุขันธ์ อันเป็นอากาโร ๓๒ นี้ ชำระ
จิตจนหลุดพ้นจากสภาวะอยากเกิด-เสื่อม-ดับ อันมีอยู่ตลอด
ไตรภพจบจักรวาลนี้อย่างแน่วแน่ มุ่งมรรคผลธรรมปฏิบัติ
อันเพียบพร้อมไปด้วยศีล-สมาธิ-ปัญญา ไปยังพระนิพพาน
จุดเดียว นิพพานเกิดได้ก็ที่ขณะจิตแห่งความแน่วแน่ตั้งมั่นว่า
เรจักไม่ประมาทในธรรม เอาเวลาในขณะที่ปัจจุบันนี้ กอปร
แต่กรรมอันมุ่งไปพระนิพพานจุดเดียว ให้เป็นเอกัตถคารมณ
จุดอื่นเราไม่ต้องการ ตรวจศีล-สมาธิ-ปัญญาให้พร้อมอยู่ใน
ธรรมอันเพื่อนิพพานนั้น อย่าผลัดวันประกันพรุ่ง เพราะชีวิต
เป็นของไม่เที่ยง กายหรือธาตุขันธ์ของเราอยู่กับการเกิดดับ
ทุก ๆ ขณะจิต อย่ามัวเมาว่าเรจักไม่ตาย ในเมื่อธาตุขันธ์เกิด-
ดับอยู่ทุกขณะจิตเยี่ยงนี้”

๙) “การปล่อยให้จิตฟุ้งซ่านไปในอารมณ์อื่น อันมิใช่
แนวทางปฏิบัติมรรคผลเพื่อนิพพานนั้น หากใช้เวลาเกินกว่า

หนึ่งวินาที ก็เท่ากับประมาณในความเกิดดับมากขึ้นเท่า

นั้น ตถาคตตรัสแจ้งมานี้ เพื่อเตือนพวกเจ้าจงอย่าได้

ประมาณในการเกิดดับทุกขณะจิตนี้จุดเดียว ถ้าหากพวกเจ้า

ทำได้ลดความประมาณและเรียนรู้ศึกษาเกิดดับ จนยอมรับ

นับถือในความเที่ยงของมันแล้ว ความมัวเมาฟุ้งซ่านออกไป

นอกเหนือจากอารมณ์รักพระนิพพานก็จักไม่มี ประมาณ

ไม่ได้เพราะจิตของพวกเจ้าจักต้องแข่งกับความเกิดดับของ

ธาตุชั้นธอยู่ตลอดเวลา”

๑๐) “พระอรหันต์ท่านยอมรับความเกิดดับของธาตุ

ชั้นธ จิตท่านไม่เคยลืมเกิดดับของธาตุชั้นธ อารมณ์รักพระ

นิพพานเกาะจิตอยู่ตลอดทุก ๆ ขณะจิต ควบคู่ไปกับการวาง

เฉยในการเกิดดับของธาตุชั้นธ ผู้ยอมรับและวางเฉยเป็นสัง

ขารุเบกขาญาณ ความประมาณจึงไม่มีในดวงจิตอันมั่นคงไป

ด้วยบารมี ๑๐ หรือ ๓๐ ทศทุก ๆ ประการ จิตท่านจึงหยั่งลง

ดินแดนอมตะ พระนิพพานไม่เกิดไม่ตายตั้งแต่นั้นมา

สังโยชน์ ๑๐ ที่ยึดติดในกายหรือธาตุชั้นธก็ขาดสะบั้นลง เห็น

สภาวะธรรมเกิดดับหรือกฎไตรลักษณ์นั้นเป็นธรรมดา อันหา

สิ่งใดจักมายึดถือเป็นสาระแก่นสาร ไม่ได้ ขอให้พวกเจ้า

เข้าใจ และหมั่นศึกษาธรรมเกิดดับนี้ให้แจ้งกันเถิด”

๑๑) “การปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะกระทบ รูป-รส-กลิ่น-

เสียง-สัมผัส-ธรรมารมณ์ล้วนเป็นธรรมทั้งสิ้น ธรรมใดที่มา

กระทบธาตุชั้น ให้พวกเจ้าได้รับสัมผัสทางด้าน กาย-
วาจา-ใจ ก็ล้วนเป็นธรรม มรรคผล นิพพาน มุ่งตัดกรรม มิใช่
ต่อกรรม ขอให้พิจารณากันให้ดี ๆ”

๑๒) “ท่านฤๅษีหัวหน้าทีมของพวกเจ้า ลาพุทธภูมิเพื่อ
เข้าสู่พระนิพพานในชาตินี้ เหล่าลูกศิษย์ทั้งหลายก็เร่งบารมี
ตาม ตถาคตและพระทั้งหลายที่เคยผูกพัน โดยกรรมก็จักตาม
สงเคราะห์ ในส่วนที่สงเคราะห์ได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอก ทำ
ได้พวกเจ้าก็เข้าสู่พระนิพพานได้ แต่ถ้าหากทำไม่ได้เพราะตัว
สงสัยในธรรมมาขวางกั้น ก็ต้องเกิดดับเป็นพรหม เป็นเทวดา
เป็นมนุษย์ สลับกันไปอีกอย่างละ ๗ ชาติ, ๓ ชาติ, ๑ ชาติเอา
หรือไม่เอา ก็หมั่นศึกษาเกิด-ดับเข้านะ ให้รู้ว่าเกิดดับนั้นเป็น
ทุกข์นิพพานเท่านั้นที่ไม่เกิด-ไม่ดับ เป็นสุข ตัดความสงสัย
ในธรรมทั้งไป จักได้พบมรรคผลนิพพานรวดเร็วเข้า”

๐ หลวงพ่อเมตตามาสอน เรื่อง กฎของกรรมของนักบวช เหล่านั้น

ลูกหลวงพ่อกันหนึ่งนิมิตเห็นนักบวชหลายรูป ถูกมัด
มือไขว่หลัง ถูกพันธนาการอย่างแน่นหนา ถูกหอกแหลม ๆ
ต้อนให้ไปรวมกลุ่มอยู่ที่จุดเบื้องหน้าอย่างน่ากลัว แล้วก็ตื่น
(๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖)

๑) “อันนี้เป็นพุทธรูป-เป็นธรรมนิมิต ที่พระท่าน

บอกให้พวกเอ็งรู้ อันนี้แหละคือกฎของกรรม นักบวชเหล่านี้
มีกรรมอันเป็นอกุศลเข้าสู่กัมมัชฌิตไว้ เมื่อใดกายแตกดับ จิตก็
ถูกรวมผูกมัดให้ตกลงไปเป็นเหยื่อของอบายภูมิ กรรมมัน
เที่ยง ยิ่งอยู่ในคราบผ้ากาสาवพัสดุ์ ก็ยังมีกรรมหนักยิ่งกว่า
ฆราวาสเป็นธรรมดา เป็นร้อยเท่าคุณทวี ผ้ากาสาवพัสดุ์เขา
มีไว้ให้บวชเพื่อบรรลुซึ่งมรรคผลนิพพาน เป็นเครื่องแบบ
นักเรียน ศิษยาภิธานะของพระพุทธเจ้าท่าน เมื่อบวชเข้า
มาแล้วแต่งเครื่องแบบ ไม่ว่าฌรก็ดี พระก็ดี ไม่ศึกษาธรรมะ
ของพุทธองค์ท่านก็บาปหนักโขอยู่แล้ว บวชเปลื้องผ้าเหลือง
ใช้ของสงฆ์อยู่แต่เข้ายันค้ำคั้นยันรุ่ง เป็นหนี้สงฆ์เพราะไม่
ยอมเป็นสงฆ์อย่างสมบูรณ์ แล้วยิ่งมากอุปกรรมหนัก ล้ม
ล้างพระพุทธศาสนาเข้าให้อีก จะว่าลาภสักการะเข้ามาบังตา-
บังใจก็ได้ คูอย่างกบิลภิกขุ ยังหมกไหม้อยู่ในอเวจีมหานรก
อยู่เท่าทุกวันนี้ หรือท่านเทวทัตเป็นตัวอย่าง”

๒) “กรรมของพระบวก ๑๐๐ คุณ ๑๐๐ เสมอต้นเสมอ
ปลาย ถ้าทำดีได้ ก็ได้ดีอย่างหนัก ได้ดีในที่นี้หมายถึงตั้งใจ
ศึกษาธรรมของพระพุทธเจ้า มรรคผลที่ได้ก็เป็นของดีอย่าง
หนัก ดีที่สุดในพระพุทธศาสนา คือ ได้ธรรมพ้นโลก มรรค
ผลนิพพานคือโลกุตระธรรม มโนมยิทินี้แหละลูก เป็นวิชา
พ้นโลกได้ทั้งทางลัดและทางตรงอย่างบางคนบารมีธรรมยัง

อ่อน พ่อก็สอนให้แค่เกาะพระ-เกาะนิพพานโดยตัด

สังโยชน์ ๓ ข้อต้นให้ได้เสียก่อน บางคนผลไม่ได้ เอาแค่

มรรคก็ยังมี แต่พอจะตายคือรู้ว่าไม่รอดแน่ ก็จับภาพมโนมยิ

ทธิวิ่งทางลัด พุ่งปราดเข้าถึงพระนิพพานได้เลย แต่ถ้า

ทางตรงก็เดินช้าหน่อย อย่างเิ่งที่พระท่าน-หลวงปู่-หลวงพ่อ

หลายองค์ท่านมาสังเคราะห์ ก็ค่อย ๆ ศึกษาธรรม แกะ ๆ คำ

ๆ กันไปตามทางที่ท่านให้มา อันนี้เป็นธรรมของแท้ ถ้าพวก

เิ่งไม่ถอยเสียก่อนก็ได้ดีได้”

๓) “จำไว้นะ อย่าประมาทลมหายใจ อย่าประมาทเกิด-
ดับในกายและจิตตามที่พระท่านสอนไว้เป็นอันขาด ยังไงทำ
อะไรก็ตั้งใจไว้ว่า ถ้าตายก็จะไปพระนิพพานจุดเดียวเท่านั้น
ที่อื่นเราไม่ไป”

ขอสรุปว่า พระพุทธเจ้าส่วนใหญ่เป็นสมเด็จพระองค์ปฐม
และองค์ปัจจุบัน ทรงเมตตา มาสอนให้เกือบทุกวัน และมี
หลวงพ่อกฤษี, หลวงปู่ต่าง ๆ หลาย ๆ องค์ ก็เมตตา มาสอน
ให้กับกลุ่มของพวกเราให้เกือบทุกวันเช่นกัน ที่เขียนมานี้ก็
เลือกเอาแต่บางตอนที่เห็นว่าควรเขียน เพราะมีสาระ-มี
แก่นสาร เป็นธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ทั้งสิ้น จึงต้องขอ
จบไว้เพียงแค่นี้

๐ วันเสาร์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

เป็นวันสุดท้าย คือ ครบ ๑๐๐ วัน สมเด็จพระพุฒาจารย์

วัดสระเกศ ท่านมาเป็นประธานพิธี ซึ่งมีรายละเอียดอยู่มาก
ผมขออนุญาตไม่เขียน เพราะมีผู้เขียนลงในฉั่มวิโมกข์
ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๓๖ อยู่แล้ว และเวลาที่ผ่านมาไปถึง
๑๑ ปีกว่าแล้ว หากท่านใดยังสนใจ ก็สามารถจะหาอ่านดูได้
ผมขอเน้นแต่เฉพาะพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์,
ของหลวงพ่อกุญชร และหลวงปู่ต่าง ๆ โดยเฉพาะของหลวงปู่
บุดดา ซึ่งท่านไม่สามารถจะหาอ่านได้ที่ไหน ผมและคณะไม่
เสียแรงและเสียเวลาเปล่า ในการอยู่เฝ้าหลวงพ่อบ้านมาครบ
๑๐๐ คืน เพราะได้รับพระธรรมคำสั่งสอนอย่างมากมาย
สุดจะประมาณได้

คุณค่าของพระธรรมอันไม่เกิด-ไม่ดับ เป็นอมตะธรรม
ตลอดกาล จะหาสิ่งใด ๆ ในโลกมาเปรียบเทียบได้นั้น ไม่มี
พระพุทธองค์และหลวงพ่อบ้านเร่งรัดให้ผมและคณะปฏิบัติ
ธรรมกันอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดมรรคผลตามเวลาที่ท่าน
กำหนดไว้ ๑๐๐ วัน แต่พื้นฐานธรรมของพวกเรายังอ่อนอยู่
จึงไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายนั้น ๆ ได้ พระองค์ก็ทรง
เมตตามาให้กำลังใจ ไม่ให้ท้อแท้ ไม่ให้เสียกำลังใจ ให้
พยายามปฏิบัติต่อไป โดยให้เดินสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา)
ทรงเน้นเรื่องจงอย่าละความเพียรเสียอย่างเดียว พระองค์ทรง

รับรองว่าทุกคนสามารถจะพ้นทุกข์ได้ในชาตินี้ ขอความโชค
ดีทั้งทางโลกและทางธรรม จงเกิดแก่ผู้อ่านทุกท่านเทอญ 🙏

๐ หลวงปู่บุดดา ถาวโร (พระสังโฆ อัมมาโณ)

เรียบเรียงโดย : พล.ต.ท. นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

ผมพบหลวงปู่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดย คุณปาน (ชาลินี
เนียมสกุล) เป็นผู้พาผมไปพบที่บ้านเจ้ากรมเสริม (พล.อ.ท.
ม.ร.ว.เสริม สุขสวัสดิ์) ที่ซอยสายลม เมื่อเข้าไปกราบท่าน
ท่านกำลังสอนลูกศิษย์ของหลวงปู่ “พระราชพรหมยาน
เถระ” อยู่ จำได้ว่าเรื่องพุทธจักรกับอาณาจักร ผมเองขอรับ
ตามตรงว่าฟังท่านไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะพื้นฐานทางธรรมยัง
ไม่มี จากนั้น อีกหลายเดือน ผม คุณปาน และคุณหมู (สุจิตรา)
ขับรถมาที่วัดท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อมากราบหลวง
ปู่ “พระมหาวิระ ถาวโร” ตอนปี ๒๕๑๘ ขณะนี้มีพระราช
ทินนามเป็น “พระราชพรหมยานเถระ” คณะของเราขับรถ
มาทางเก่า ผ่านเขื่อน จังหวัดชัยนาท จึงได้แวะไปกราบหลวง
ปู่บุดดาที่วัดสองพี่น้อง จังหวัดชัยนาทก่อน ปรากฏว่าหลวง
ปู่ท่านก็สอนธรรมะเหมือนกับที่ท่านสอนครั้งแรก ที่บ้าน
เจ้ากรมเสริมฯ แต่คราวนี้ผมกลับเข้าใจคำสอนของท่านได้ดี
พอสมควรตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผมก็ติดตามฟังธรรมของท่าน
บ่อย ๆ ในโอกาสที่อำนวย

ในปี พ.ศ.๒๕๑๕ หลวงพ่อวัดท่าซุง (พระราชพรหมยาน) ท่านจะทำพิธีบวงสรวงพระธาตุจอมกิติ ที่เชียงแสน 🙏 (จ. เชียงราย) และสั่งให้ด็อกเตอร์ปริญญา นุตาลัย พี่ชายของคุณปานขับรถไปรับหลวงปู่บุคคลา ขึ้นไปพบกับท่านที่เชียงแสน ด็อกเตอร์เป็นคนขับนั่งคู่กับคุณปาน ส่วนผมนั่งตอนหลังคู่กับหลวงปู่ (อยู่ตรงกลาง) และมหาทอง ระหว่างที่เดินทางผมมีคำถามเกี่ยวกับพระธรรมที่ผม คุณปานและด็อกเตอร์สงสัยอยู่ ซึ่งผมจกรวบรวมไว้ในกระดาษแผ่นหนึ่ง ผมก็เอากระดาษแผ่นนั้นออกมาอ่านคำถามธรรมะที่สงสัยทีละข้อ หลวงปู่ก็เมตตาอธิบายธรรมนั้น ๆ ให้พวกเราทั้งสามคนฟังไปตลอดทาง จนรู้สึกว่าจะทำไมถึงเชียงแสนเร็วอย่างนี้ ควรจะถึงช้ากว่านี้สัก๑-๒ ชั่วโมงก็จะดีหรอก เพราะสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดในโลกนี้ คือ พระธรรม

เมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว ขากลับผมก็ใช้วิธีเดิม คือ ๓ คนผลัดกันถามธรรมะหลวงปู่มาตลอดทาง ขากลับเรากลับทางเก่า ไม่กลับเส้นทางสายเอเชีย จึงพาหลวงปู่และมหาทองไปพักที่วัดพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ๑ คืน ส่วนเราสามคนไปพักโรงแรมในเมือง ตอนเช้าก็ไปรับท่านเพื่อเดินทางต่อ เมื่อกลับไปในวัด ท่านกำลังฉันอาหารเช้าอยู่กับพระเจ้าถิ่นอีก ๓ องค์ พวกเราทั้ง ๓ ก็ก้มลงกราบ แล้วนั่งรอท่านอยู่ตรงนั้น สิ่งที่ผมไม่เชื่อสายตาของผมก็ปรากฏขึ้น คือ

ผมเห็นหลวงปู่ท่านลอยอยู่เหนือพื้นที่นั่งนั้นประมาณ ๑
คืบ ส่วนอีกสามองค์นั่งอยู่กับพื้นธรรมดา ผมก็ถอดแว่นตา
ออกขยี้ตาตนเองแล้วใส่ใหม่ ก็ยังเห็นหลวงปู่ลอยอยู่แบบนั้น
ความสงสัยยังไม่สิ้น จึงค่อย ๆ คลานเข้าไปอยู่อีกมุมหนึ่ง
เพื่อดูว่าภาพนั้นจะเปลี่ยนแปลงไหม ก็ปรากฏว่าคง
เหมือนเดิม จึงได้คลานกลับมาที่นั่งที่เก่า แต่ไม่ได้สะกิดให้คุณ
ปานและต็อกเตอร์คูหรือพวกกันอย่างไร รอจนกระทั่งท่านฉัน
เสร็จแล้ว ลุกจากที่เพื่อกลับไปที่พัก เรา ๓ คนก็ลุกออกมา
ข้างนอก ที่นี่แหละแย่งกันพูด แย่งกันถามอย่างไม่ได้มันด
หมายกันมาก่อน เรื่องที่เห็นท่านลอยอยู่เหนือพื้นนั้น ทุกคน
ต่างนึกว่าตนเห็นแต่ผู้เดียวกระมัง แต่ปรากฏว่าเห็น
เหมือนกันหมดทั้ง ๓ คน ก็เป็นอันสิ้นสงสัยที่ว่าท่านเมตตา
ทำให้เราเห็น คนอื่นแม้จะเข้ามาก็คงไม่ได้เห็นแบบเรา แม้
พระอีก ๓ องค์ก็ยังไม่มิตสิทธิ์ที่จะเห็นได้ เรื่องนี้ผมเข้าใจว่า
ท่านทำเช่นนั้น เพื่อโปรดพระ ๓ องค์ ไม่ให้มีบาป เพราะทั้ง
๓ องค์นั้นไม่มีสิทธิ์สมควรที่จะนั่งเสมอกับท่านได้ (ไม่เสมอ
ท่านด้วยศีล สมาธิ ปัญญา)

เมื่อรถวิ่งมาในเขตของจังหวัดกำแพงเพชร ด้วย
ความเร็วค่อนข้างสูง ผมเห็นชายกลางคนอายุไม่เกิน ๖๐ ปี
วิ่งข้ามถนนมาโดยไม่ได้ดูรถก่อนว่ามีหรือไม่มี ต็อกเตอร์และ
ทุกท่านในรถก็เห็นแกวิ่งออกมาโดยไม่ได้ดูรถ ต็อกเตอร์

พยายามที่จะหลบแกโดยหักหัวรถออกนอกทาง จนหัวรถกำลังจะทิ่มลงไปใ้ในคูอยู่แล้ว ผมเห็นดวงตาของแกโตมาก เพราะความตกใจคงจะร้องด้วย มือแยกขึ้นไปคิดว่าอากาศ แล้วก็หมุนตัวกลับวิ่งข้ามถนน ไปยืนตัวสั้นอยู่ที่เดิมหัวรถด้านขวา ผมว่าขนาดอีกเส้นยาแดงเดียวคงชนแกกระเด็นไปแล้ว ต้อกเตอร์คงอ่อนใจที่รถไม่ชน เหยียบเบรกรถหยุดสนิทพอดี และพูดว่าถ้าแกไม่หมุนตัวกลับ ผมจะตัดสินใจพารถลงไปใ้ในคูทั้งคัน

เมื่อเหตุการณ์สู่ปกติ ต้อกเตอร์พูดขึ้นว่า ผมไม่ได้เห็นแกเป็นคนวิ่งข้ามถนนมาหรอก แต่เห็นเป็นหมาวิ่งตัดหน้ารถหมาตัวนี้รูปร่างแปลกกว่าหมาธรรมดา เพราะหัวมันอยู่ปากถนนนี้ แต่ตัวมันยาวยืดไปถึงถนนฟากโน้น พวกเราพากันยกมือไหว้หลวงปู่พร้อม ๆ กัน เพราะรู้ว่าที่รถไม่ชนคนครั้งนี้ก็เพราะว่าหลวงปู่สงเคราะห์ คุณปาน หรือต้อกเตอร์ถามว่าหลวงปู่ทำอะไร เขาจึงวิ่งกลับไปยืนอยู่ที่เก่า หลวงปู่ตอบว่า “ใช้จิตบังคับจิต” พวกเราก็ถามต่อไปว่า จิตบังคับจิตทำอย่างไรครับหลวงปู่ตอบว่า เวลาที่เขาวิ่งข้ามถนนมา เขาวิ่งมาอย่างคนที่ขาดสติ เมื่อเราทำให้เขามีสติ เขาก็วิ่งกลับไปทีเก่า พวกเราก็ยกมือไหว้ท่านอีกที ส่วนเรื่องที่ต้อกเตอร์เห็นเป็นหมาตัวยาว ๆ นั้น หลวงปู่ว่าหากเขาถูกรถชนตาย เขาก็จะไปเกิดเป็นหมา (แต่เป็นหมาของสัตว์นรก ไม่ใช่หมาใน

โลกมนุษย์ รูปร่างของมันจึงยาวมาก ไม่เหมือนหมาใน

โลกเรา ข้อความในวงเล็บนี้เป็นความเข้าใจของผมเอง หากผิดพลาดผมต้องขออภัยไว้ก่อนด้วย)

รถวิ่งมาเข้าเขตนครสวรรค์ คงประมาณอีก ๓๐

กิโลเมตรจะเข้าตัวเมือง ผมได้ยินเสียงเครื่องยนต์รถผิดปกติ

จึงบอกให้ตัดออคเตอร์จ่อครดข้างทาง เปิดฝากระโปรงรถดู

เครื่องก่อน พอรถหยุดผมก็ลงไปเปิดฝากระโปรงรถขึ้นดู

เครื่อง ก็พบว่าใบพัดลมที่ใช้เป่าหม้อน้ำรถหักเป็นชิ้น ๆ ผมก็

เก็บชิ้นส่วนที่หักเหล่านั้นมาให้ตัดออคเตอร์ดู แสดงว่ารถวิ่ง

ต่อไปไม่ได้แน่ แต่พอมองไปข้างหน้าประมาณไม่เกินครึ่ง

กิโลเมตรเห็นปั้มน้ำมันจึงบอกตัดออคเตอร์ว่าขับไปที่ปั้มน้ำมันแล้ว

กัน น้ำเดือดก็คงไม่เป็นไรแค่นี้เอง เมื่อรถถึงปั้มน้ำมันไม่มี

เครื่องอะไหล่ขาย จึงขอซื้อถังน้ำเขาหนึ่งใบ เพื่อไว้เติกน้ำข้าง

ทาง ซึ่งหน้าฝนนี้มีน้ำตลอดทางไว้เติมหม้อน้ำที่เดือด เพราะ

ความร้อนสูง เมื่อเครื่องหายร้อนก็ตัดใจ วิ่งไปพักไปตามทาง

ก็คงถึงนครสวรรค์ได้ แต่สิ่งอัศจรรย์ก็เกิดขึ้นเพราะพอรถวิ่ง

ไปได้ไม่เกิน ๒๐๐ เมตร เข็มวัดความร้อนก็ตีขึ้นสุดเกของมัน

พอเข็มตีสุดเก ผมก็เห็นมันตีกลับมาอยู่ตรงกลางและไม่

เคลื่อนไหนอีก ตรงอยู่กับที่เช่นนั้นเสียงเครื่องยนต์เรียบไม่

กระตุกหรือสั่น คงวิ่งไปได้ตามปกติ แต่จิตของคน ๓ คนเกิด

คิดตรงกัน (มาคุยกันภายหลังจึงรู้ว่าคิดเหมือนกัน) ว่าหากมี

ฝนตกลงมาก็จะดี เครื่องยนต์จะได้ไม่ร้อนเร็ว อึดใจเดียว

กระมังฝนก็ตกใหญ่ ชนิดไม่มีปีมีขลุ่ย เราก็พร้อมใจกันยกมือ

ไหว้หลวงปู่ท่าน โดยไม่ได้พูดสักคำ ท่านก็พูดขึ้นมาเองว่า

“เวลานี้เราต้องการความเย็น ฝนเลยตก” รถวิ่งมาด้วยดี โดย

แถวความร่อนคงชื้ออยู่ตรงกลางหน้าปัดจนถึงนครสวรรค์

ฝนก็ยังคงตกลงมาแบบเดิมไม่ยอมหยุด ทำให้เรามองหาร้าน

ที่จะชื้ออะไหล่รถไม่ได้ จิตของคน ๓ คน เกิดคิดตรงกันอีก

ว่า ถ้าฝนไม่หยุดตก เราคงจะหาร้าน หรืออยู่ซ่อมรถไม่พบ คิด

เท่านั้นฝนหยุดลง ชนิดหายไปอย่างสนิทเกือบทันที พวกเรา

ก็พร้อมใจกันยกมือไหว้ท่านอีก ท่านก็พูดขึ้นมาเองว่า

“ตอนนี้เราไม่ต้องการความเย็น ฝนเลยหยุด” พอฝนหยุด เรา

ก็พบอยู่ซ่อมรถ เราทิ้งรถไว้ให้เขา โดยพาหลวงปู่ไปพักที่ร้าน

ใกล้ ๆ อุ่นั้นสักครู่ทุกอย่างก็เรียบร้อย พวกเราก็พาท่านกลับ

วัดสองพี่น้องโดยสวัสดิ์

หลวงปู่มานอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจหลาย

เดือน ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ วันหนึ่งคุณปานมาหาผมที่

โรงพยาบาล บอกว่าหลวงปู่ไม่สบายมาก ข้ำว-ปลาไม่ฉันมา

๒-๓ วันแล้ว นอนคลุมโปงเหมือนเป็นไข้อยู่ที่บ้านคุณอะไร

ผมก็จำชื่อไม่ได้ ให้ผมช่วยส่งรถพยาบาลไปรับท่านมาอยู่

โรงพยาบาลที่ ผมก็ส่งรถพยาบาลพร้อมคนหามเปลไปด้วย

กับผมและคุณปาน ก่อนออกรถได้สั่งให้พยาบาลจัดห้อง

พิเศษชั้น ๔ ตึกรุจิรวงศ์ ให้เป็นที่อยู่ของท่าน ตึกรุจิรวงศ์ เป็นตึกคนไข้พิเศษทางอายุรกรรมมี ๖ ชั้น แต่ในขณะนั้น พยาบาลขาดมาก จึงเปิดรับคนไข้ได้แค่ ๓ ชั้น ชั้น ๔ ทั้งชั้น จึงว่างอยู่ ชั้น ๕-๖ ใช้เป็นที่อยู่แพทย์และแพทย์ประจำบ้าน เมื่อไปถึงบ้านที่หลวงปู่พักอยู่ ก็ขึ้นไปจะตรวจท่าน พอเปิดห้องพักของท่าน เห็นท่านนอนคลุมโปงอยู่บนเตียง จึงนั่งลงกราบท่านยังไม่ทันครบ ๓ ครั้ง ท่านก็ลุกขึ้นนั่งเปิดโปงออก เอนิ้วมือชี้มาที่คูด่าน แล้วท่านก็สอนธรรมะทันที ธรรมะที่สอนนั้นมุ่งตรงแต่เฉพาะคูด่านผู้เดียว คูด่านยังไม่อนุญาตให้เปิดเผย ผมก็ของคไว้

เมื่อนำท่านมาโรงพยาบาล ท่านอ่อนเพลียมาก จึงต้องให้ท่านพักนาน ๆ โดยอนุญาตให้ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ที่มีความศรัทธาในองค์ท่าน มาทำบุญ-ทำสังฆทาน-มาเยี่ยม แต่ให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงพยาบาล คือ ห้ามนิมนต์ท่านออกไปนอกโรงพยาบาลเด็ดขาด และเมื่อถึงเวลาพัก ขอให้ท่านได้พักตามเวลา บางวันมีคนมาทำบุญกับท่านหลายสิบราย แต่ก็โชคดี เพราะชั้น ๔ ว่างทั้งชั้น จึงให้ญาติโยมได้อาศัยกันสะดวก ตึกมีชานกว้างประมาณ ๖-๗ เมตร ยาวตลอดความยาวของตึกประมาณ ๔๐ เมตร มีม้าหินยาวตลอดและห้องพยาบาลเวรที่อยู่ด้านหน้าห้องหลวงปู่อีกหนึ่งห้องใหญ่ ๆ จึงใช้เป็นที่รับแขกได้อย่างดี

ตอนเช้า-เย็นหลวงปู่ได้นั่งรถเข็นออกมาที่ระเบียง

ตึก ท่านอยู่นานจนเดินได้เอง ก็ออกมาเดินเล่นได้ และขอ
กลับไปอยู่วัด ส่วนทางโรงพยาบาลไม่ได้ให้ท่านกลับเพราะ
ตอนนั้น ผมเป็นผู้อำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจอยู่ จึงสั่งการ
ได้สะดวกทุกอย่างโดยมิได้เก็บค่าห้อง ค่ายา ค่าบริการทุก
ชนิด ตลอดเวลาหลายเดือนที่หลวงปู่พักอยู่ระหว่างนั้น หลวง
ปู่ได้ตั้งทุนให้กับโรงพยาบาลตำรวจ โดยฝากประจำเอาดอก
ผลมาใช้เป็นค่ายาแก่คนไข้อนาถา โดยให้นักสังคม
สงเคราะห์ของโรงพยาบาล เป็นผู้รับผิดชอบ จำได้ว่าได้
เงินทุนประมาณ ๒๐,๐๐๐ กว่าบาท ซึ่งนับว่ามากในสมัยนั้น
(ปัจจุบันก็คง ๒๐๐,๐๐๐ กว่าบาท)

ท่านกลับไปได้พักหนึ่ง พักอยู่วัดอาวุธ ฝั่งธนบุรี ก็
อ่อนเพลียอีก จึงพาท่านมาอยู่โรงพยาบาลอีกเป็นหนที่สอง
และได้อยู่ห้องเดิม ชั้นเดิม เพราะปกติผมไม่ได้เปิดรับผู้ป่วย
ที่เปิดนี้ก็ต้องขอบคุณพวกพยาบาลที่เขาต้องทำงานเพิ่มขึ้น
อีกหนึ่งห้องแต่เขาเคารพหลวงปู่กันมากจึงไม่มีใครบ่นสัก
คน ก่อนจะกลับครั้งที่สองนี้ มีคนมาทำสังฆทานกับหลวงปู่
มากมาย จึงมีพระพุทธรูปมาถวายท่านขนาดต่าง ๆ กว่า ๒๐
องค์หลวงปู่ก็เมตตาแจกพระพุทธรูปให้กับโรงพยาบาล เพื่อ
ไว้ให้หมอ-พยาบาล-ข้าราชการและคนไข้ได้กราบไหว้บูชา

กัน ทำให้พวกแพทย์ พยาบาล พากันปลื้มใจมาก ขณะนี้ ก็
ยังอยู่ครบทุกองค์ตามตึกต่าง ๆ ทั่วโรงพยาบาลตำรวจ

ผมจำวันเวลาที่แน่นอนไม่ได้ แต่เข้าใจว่าคงระหว่าง
เวลาที่หลวงปู่กลับไปวัดอาวุธครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ คืนหนึ่ง
ผมไหว้พระสวดมนต์ตามปกติ แล้วก็นั่งทำสมาธิอยู่ จิตก็จับ
ภาพหลวงปู่บุคดาจนชัด แล้วก็นึกขออนุญาตท่านทางจิตเพื่อ
กิจการอย่างหนึ่งเกี่ยวกับวัตถุมงคลของท่าน ท่านก็อนุญาต
ผมมาทางจิตซึ่งผมก็เข้าใจและไม่สงสัย ตอนเช้าผมไป
ทำงานแต่เช้าก่อน ๐๘.๐๐ น. ปกติเต็ทจะเปิดห้องทำความสะอาด
สะอาดแล้วเปิดเครื่องแอร์ แล้วจึงปิดห้องไว้ แต่บางวันก็เปิด
ไว้ (ไม่ได้ล๊อคกุญแจห้อง) เพราะใกล้เวลาที่ผมจะมาทำงาน
วันนั้นผมก็จำไม่ได้ว่าผมเปิดห้องเข้าไปโดยใช้กุญแจไขหรือ
เปล่า แต่เมื่อโผล่หน้าเข้าไปในห้อง ก็เห็นหลวงปู่ท่านนั่งอยู่ที่
เก้าอี้รับแขกประจำห้องแล้ว ผมทั้งดีใจและแปลกใจที่เห็น
ท่านมานั่งอยู่องค์เดียว จึงนั่งลงกับพื้นแล้วกราบท่าน พอ
ครบ ๓ ครั้ง ผมเงยหน้าขึ้นท่านก็ยกนิ้วชี้มาที่หน้าผม แล้ว
บอกว่า “ที่ขอมานั่งอนุญาต” ผมก็ขนลุกซู่เลยเพราะยังไม่ได้
พูดกับท่านสักคำ เมื่อตั้งสติได้ดีแล้ว จึงเรียนถามท่านว่า
หลวงปู่มีธุระอะไรกับผมหรือเปล่าครับ ท่านก็ตอบว่าเปล่า
มาบอกเท่านั้นเองจากนั้นก็ถามท่านว่าท่านมาองค์เดียวหรือ
ท่านก็ว่ามาองค์เดียว ผมรับว่าตอนนั้นมันเชื่อบ๊อจริง ๆ จึง

ไม่ได้ถามรายละเอียดอื่นจากท่านอีก และลืมถามท่านว่า ท่านฉันอาหารเช้าหรือยัง มันซื้อบื้อตรงนี้อีก จึงถามท่านว่า ท่านกลับวัดหรือไปไหนต่อ ท่านว่าจะกลับวัด จึงกราบท่านอีกครั้ง แล้วช่วยพยุงท่านพาลงลิฟท์ไป เรียกรถแท็กซี่หนึ่งคันมา จ่ายค่ารถเสร็จก็กราบท่านอีกครั้ง ท่านก็กลับวัดอาวูช ๆ ไปรู้สึกงง ๆ ไปหมด ที่ท่านเมตตาเราถึงขนาดนี้ พอกลับขึ้นไปที่ไปไล่เรียงเอากับเด็กทำห้อง เปิดห้องเด็กเสมียน ดำรวจหน้าห้องและเลขાของผู้āนวนयर (สมัยนั้นยังไม่เรียกว่านายเวร) ทุกคนต่างพูดเหมือนกันหมด คือ ไม่รู้-ไม่เห็น ไม่ทราบว่าท่านมาตั้งแต่เมื่อใด เข้าห้องไปได้อย่างไร ตอนนั้นท่านอายุ ๘๔ ปี ไปไหนต้องมีผู้ช่วยไปด้วยหนึ่งคน หรือหนึ่งองค์เสมอเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ผมเอาไปคุยไม้ได้อีกเป็นเดือน จนมีคนไปถามท่านตรง ๆ ว่าท่านรู้ได้อย่างไรที่หมอสมศักดิ์คิดอยู่ที่บ้าน ท่านก็ตอบตรง ๆ ว่าไม่มีอะไรมาก เราใช้คลื่นวิทยุคลื่นเดียวกัน คลื่นมันตรงกัน มันก็รับกันได้แค่นั้นเอง

คุณปานท่านคุยให้ผมฟังเป็นส่วนตัวว่า ในอดีตตอนที่ท่านยังอายุน้อยอยู่ ใครที่นึกถึงท่านแบบพี่หมอ ท่านจะไปปรากฏตัวเดินอยู่แถวหน้าบ้านของผู้นั้นเสมอในตอนเช้า แต่ปัจจุบันท่านเลิกทำแล้วเพราะอายุมาก (๑๐๐ ปี) จึงไม่สมควรไปรบกวนชั้น ๕ ของท่านอีก เพราะชั้น ๕ คือเปลือกของ

ท่าน ไม่ใช่ตัวจริงมันจึงแก่ เทียว ย่นอ่อนเปลี้ย หมดแรง
ไปตามสภาพของมัน แต่จิตคือตัวจริงของท่านนั้นไม่เหนื่อย
ไม่แก่ มีแรงอยู่ตลอดกาล ท่านใช้กายของท่านแสดงธรรมอยู่
ตลอดเวลา ใครจะเห็นหรือไม่เท่านั้น คือ สัทธรรม ๕ ไตร
ลักษณ์ กฎของกรรมหรืออริยสัจ ท่านพูดเสมอว่าสังขารมันมี
เกิดมีดับ หรือร่างกายนี้มันตายได้ แต่พระธรรมไม่ตาย คน
ตายใครร้องให้คนนั้นโง่ เพราะสังขารมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของ
เรา คนฉลาดเขาจึงไม่ร้องให้ ตัวเรคือธรรมะเป็นอมตะไม่
เคยตาย (จิตไม่ตาย ผู้ตาย คือ ร่างกาย หรือธาตุ ๔)

เรื่องแป้งมกค ความเห็นส่วนตัวของผม คิดว่าน่าจะ
เกิดขึ้นเมื่อ ๑๕ ปีที่แล้วตอนที่ท่านไปนอนป่วยอยู่ที่
โรงพยาบาลตำรวจครั้งแรก ในปี ๒๕๒๐ ผมขอเล่าความโดย
ย่อว่า วันหนึ่งท่านปวดเมื่อยขา หมอตรวจแล้วก็เห็นว่าเป็น
อาการปกติของผู้สูงอายุ จึงให้ใช้น้ำมันที่ทาแล้วรู้สึกร้อน
เช่น น้ำมันหม่อง น้ำมันสโลน น้ำมันสะโต๊กทาได้ แต่พวก
พยาบาลส่วนใหญ่เป็นหญิง จึงให้พยาบาลชายมาช่วยทาและ
นวดขาให้ท่าน เมื่อพวกลูกศิษย์หรือญาติโยมที่มาเยี่ยมท่าน
เห็นก็ช่วยเพราะคิดว่าได้บุญ ซึ่งก็เป็นความจริง

เมื่อท่านให้คนหนึ่งทายาแล้วนวด บางคนก็ทิ้งทาทิ้งถู
เมื่ออีกคนหนึ่งเห็นก็เอาบ้าง หลวงปู่ท่านเมตตาสูง ใคร ๆ ก็รู้
ใครจะทำ จะถู จะนวด ท่านก็ไม่ว่าอะไร ยื่นขา ให้เขาทำไป

มึงบ้างกูบ้างว่ากันนั้ว จนที่สุดโยมที่เป็นสีกาก็ขอได้บุญ

กับเขาบ้างหลวงปู่ท่านไม่มีอบัติจะให้ปรับได้ เพราะหมด
อคติทั้ง ๔ แล้ว ซึ่งใคร ๆ ก็รู้ (ความจริงรู้ไม่ได้ เพราะพวกที่
ไปรุมทั้งทา-ณูวดขาให้ท่าน รวมทั้งตัวผมด้วย ยังมีอคติครบ
ทั้ง ๔ ตัว จึงควรใช้คำว่าสงสัยว่า ท่านคงหมดอคติ ๔ แล้วจึง
จะสมควร)

มรรคที่พวกเหล่านี้ปฏิบัติ แต่ผลมาเกิดกับหลวงปู่ คือ
ขาท่านบวม พองแดงจัด แล้วก็แตกออก มีน้ำเหลืองไหลเยิ้ม
พยาบาลมาพบเข้า ก็โทรไปรายงานให้ผมทราบ ผมมาดูแลแล้ว
ก็ต้องปลงครับ เพราะไม่รู้จะโทษใครนอกจากกรรม กฎของ
กรรม เรื่องกฎของกรรมนี้ หลวงปู่ท่านทราบดี ท่านจึงไม่หนี
ผมจึงให้พยาบาลตามแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคผิวหนังมา
รักษาท่าน และสั่งห้ามทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย เอาน้ำมัน
ทุกชนิดมาทาขาของหลวงปู่อีก เมื่อขาท่านทุเลามากแล้ว
น้ำเหลืองหยุดไหล หนังหายบวมและพอง ก็ให้ใช้แป้งผงที่
ไม่มีสารอื่นเจือปน โรยบริเวณผิวหนังนั้น และทาเบา ๆ ได้
เมื่อหมอสั่งใช้แป้งโรยและทาขาหลวงปู่ได้บรรดาพวกที่หิว
บุญยังไม่อิ่มในบุญ อยากได้บุญมาก ๆ ก็ซื้อแป้งมาถวายท่าน
จนเกินพอ ผมจึงเข้าใจเอาเองว่า หลวงปู่ท่านก็เลยเสกแป้ง
เหล่านั้น ให้เป็นแป้งมงคลเสีย ด้วยพุทธ-ธัมม-สังฆ-โม-แป้ง
นั้นก็แป้งมงคล ใช้ได้สารพัดประโยชน์ สุดแต่ปัญญาของ

แต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน และยังป้องกันไม่ให้พวกที่ไม่รู้

จริงทั้งหลายมาทำบุญกับท่านแล้ว ได้บุญกลับไปก็จริง แต่ก็
ได้ของแถมคือบาปไปด้วย เพราะกฎแห่งกรรมนั้นไม่เคย
ยกเว้นให้ใคร กรรมนั้นเที่ยงเสมอ ใครทำดียอมได้ดี ใครทำ
ชั่วยอมได้ชั่ว ต่างกันแต่เวลาให้ผลเท่านั้น ที่จะเร็วหรือช้า
เมื่อท่านหายดีแล้ว คนก็ยังเอาเบี่ยงมาถวายเป็นอย่างต่อเนื่อง
ท่านเลยอาราธนา พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ มาอยู่ในเบี่ยง
เพื่อสงเคราะห์ญาติโยมทั้งหลาย โดยท่านแจกเบี่ยงเหล่านั้น
กลับไปให้ญาติโยมใช้อีก สุดแต่ปัญญาและความปรารถนา
ของแต่ละคนที่จะนำไปใช้ ซึ่งเป็นเรื่องกฎของกรรม ที่ทุกคน
จะต้องศึกษาปฏิบัติเอาเอง รู้ด้วยตนเองเฉพาะตน กรรมใคร
กรรมมัน ทำแทนกันไม่ได้

หลวงปู่ท่านพูดขึ้นลอย ๆ ให้ผมฟัง ขณะที่ผมกำลัง
ตรวจร่างกายท่านว่า “เอออ้ายพวกนี้มันมาติดเปลือก ติด
หนามขนุน ทูเรียนอยู่อย่างนี้ แล้วเมื่อไรมันจะได้กินเนื้อสักที
เล่า” ผมได้ยินอย่างน้อยก็สองหนด้วยหูของผมเอง ธรรมะ
ประโยคนี้ลึกซึ้งมาก ถ้าเอาไปใคร่ครวญพิจารณาด้วยปัญญา
ผมขออนุญาตอธิบายสั้น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่าง ดังนี้

๑. ร่างกายที่เห็นอยู่ คือ เปลือกของท่าน มันไม่ใช่ตัว
จริง มันเป็นเพียงแค่ม้วนที่หุ้มจี้้อยู่เท่านั้น (ท่านพูดเสมอ

ประโยชน์) จะมาติดมันทำไมกันนักหนา ท่านสอนตรง

ตามพระพุทธเจ้าสอน เพราะจุดมุ่งหมายของพระองค์มุ่งสอนคนให้พ้นทุกข์เพื่อไปพระนิพพาน จึงสอนเพื่อละ ไม่สอนเพื่อยึด สอนให้เหมาะกับจริตในหมู่ชนที่พระองค์ทราบดีว่าสอนแล้วมีผล เขาจับฟัง แล้วสามารถไปถึงนิพพานได้ แต่ในหมู่ชนที่พระองค์เห็นว่าเขาไปไม่ได้ ยังมีกำลังบารมีไม่พอ พระองค์ก็สอนให้เขาละความชั่วทำแต่ความดี แล้วพยายามทำจิตให้ผ่องใสไว้เสมอเพื่อกันนรก สำหรับผู้ที่ไปได้ก็สอนด้วยหลักเดียวกัน คือ ให้ละชั่ว-ทำดี-ทำจิตให้ผ่องใส แต่สอนให้ละเอียดขึ้นว่า แม้แต่ความดีก็จงอย่ายึดถือ (จงทำดีแต่อย่าติดในความดี) เพราะผู้ที่ทำบุญ (ทำดี) แล้วติดบุญ ก็ไปได้แค่สวรรค์ ผู้ทำจิตให้สงบแล้วติดในความสงบ ก็ไปได้แค่พรหม หากจะไปนิพพานนั้นต้องละทุกอย่าง จึงจะไปได้ถึง เป็นต้น

๒. จิตของท่านหรือกายในของท่านนั้นคือตัวจริง เป็นกายธรรมหรือธรรมกายสำหรับกายธรรมของท่านนั้นไม่เกิดไม่ดับอีก เพราะเป็นกายโลกุตรธรรม ท่านบอกไว้ชัดเจน ตอนที่มิผู้มาถามปัญหาธรรมท่านว่า ทำไมคนจึงเกิด ท่านตอบว่า ที่เกิดก็เพราะยังโง่อยู่ ผู้ถามถามต่อว่า รู้ว่าโง่แล้ว หลวงปู่เกิดมาทำไม ท่านตอบว่า ก็เพราะยังโง่นะซิ ถึงต้องเกิด ผู้ถามถามต่อว่า แล้วหลวงปู่จะเกิดอีกไหม ท่านตอบว่า

เกิดมาให้มันโง่ซะซิ นี่คือการตอบที่ชัดเจนว่า ท่านหมดโง่

แล้ว ท่านจึงไม่ต้องเกิดอีก

๓. หลวงปู่บุดดา ถาวโร ท่านมีแต่ปัจจุบัน ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต ท่านจะไปไหนท่านก็ไปของท่าน ไม่มีใครห้ามท่านได้ ท่านพร้อมที่จะไปได้ในทุก ๆ โอกาสแม้กระทั่งการทิ้งขันธ์ ๕ ดังนั้นท่านผู้อ่านเรื่องที่ผมเขียนนี้แล้ว คงเห็นด้วยกับผมว่าการเอาจิตถึงจิตนั้นดีกว่าเอากายถึงกายมาก (จากหนังสือ ๑ ศตวรรษ หลวงปู่บุดดา ถาวโร)

๐ เก็บพระธรรม จาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร (บางส่วนจากหนังสือ **ที่ระลึกหลวงปู่บุดดา อายุ ๘๘ ปี**)

๑. หลวงปู่สงฆ์ เคยเป็นบิดาท่านในอดีตชาติ

๒. หมา-แมวทุกตัว สัตว์ทุกตัวมีจิตเหมือนเรา บางตัวอาจดีกว่าเรา แต่กรรมก่อนตายบังคับให้เขามาเกิดอย่างนี้อาจจะเป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในอดีตก็ได้หากเราไปเตะเขา เบียดเบียนเขา ก็เท่ากับเตะญาติของตนเอง เมื่อเขาตายไปก็ไปเสวยกรรมดีต่อ อาจเป็นเทวดา พรหม แล้วบำเพ็ญบารมีต่อไปนิพพานก็ได้ ฉะนั้นเตะสัตว์ อาจมีบาปไม่มีประมาณก็ได้

๓. แป้งมงคล ขอนี้ส่วนตัวเราเห็นว่า น่าจะเกิดขึ้นสมัยอยู่โรงพยาบาลตำรวจแล้วมีลูกศิษย์ที่ขาดปัญญา อยากได้บุญ

แย่งกันเอายาหม่องถู ทาขาท่าน ทำให้ตัวท่านแสบ-พอง
ไปเกือบทั้งตัว เราต้องห้ามเด็ดขาด แล้วให้แพทย์โรคผิวหนัง
มารักษาและให้ใช้แป้งโรยตัวทาบริเวณที่แสบ-พองได้ คนก็
เอาแป้งมาถวายกันมาก ท่านหายแล้วก็แจกแป้งแจกพวกนั้น
เสียเลย เลยเป็นประเพณี ต่างคนต่างซื้อแป้งมาให้ท่านแจก
แล้วก็แจกกันมาจนทุกวันนี้ เพราะท่านพูดกับข้าพเจ้าว่า
“อ้ายพวกนี้มันติดเปลือกขนุน เปลือกทุเรียนกันอยู่แล้ว
เมื่อใดมันจะได้กินเนื้อกันสักที” ข้อนี้ไม่เขียนต่อให้คิดเอา
เอง

๔. ศิล ท่านพูดว่าสมัยก่อนณเฑาะอายุแค่ ๗ ขวบ ก็เป็น
อรหันต์ได้ แค่วัย ๑๐ ก็เป็นได้ แม้มราวาสแค่วัย ๘ ก็เป็นได้
แต่นั้นเขาก็ตายไปนิพพาน, ศิล ๒๒๗ เป็นศิลปครองหมู่
คณะของสงฆ์ (หมายเหตุ) เรื่องนี้ลึกซึ้งเกินกว่าบุคคล
ธรรมดา ๆ จะเข้าใจได้ หลวงปู่ท่านพ้นแล้วจากสมมุติทั้งปวง
ในโลกและในธรรม (ท่านวิมุตติ หรือหลุดพ้นแล้ว) ท่านจึงพูด
ได้ แต่คนที่ยังหนาอยู่ด้วยกิเลส ตัณหา อุปาทานและ
อกุศลกรรม (อวิชชา) ยังพูดไม่ได้ ไม่มีสิทธิ์จะพูดแบบท่าน
เพราะจิตท่านหมดเจตนาที่เป็นอกุศลใด ๆ แล้ว ได้รับยกเว้น
อาบัติทั้งมวลปรับท่านไม่ได้แล้ว แต่พวกที่ยังเป็นสมมุติสงฆ์
อย่างบังอาจ แม้พรากของเขียว (ตะไคร่น้ำ) เล่น ๆ เช่น ดึง
ใบไม้เล่น ๆ ยังเป็นสัตว์เดียรัจฉานได้ อาบัติปาราชิก ๔,

สังฆาทิเสส ๑๓, รออยู่แล้วที่เวจีมหานรกขุม ๘ อาบัติ
ทุกข้อมีโทษทั้งสิ้น ข้าพเจ้าเคยถามหลวงพ่อบุญธรรม
ยานว่า ทำไม(เพราะเหตุใด) เณร ๗ ขวบ มีศีลแค่ ๑๐ ข้อ ก็
เป็นพระอรหันต์ได้ ท่านตอบว่าพอจิตหลุดพ้น จิตก็มีศีล
๒๒๗ ทันที คือ พ้นจากสภาวะ หรือสภาพของเณร มาเป็น
พระเถระหรือพระผู้ใหญ่ ไม่ใช่เณรอีกต่อไป

คำตอบนี้ แก้ปัญหาของม่นอยู่ในตัวแล้วว่า เหตุใดเณร
ที่มีศีล ๑๐ ข้อ พอจบกิจเป็นพระอรหันต์แล้ว จึงไม่ต้อง
นิพพานแบบ พวกศีล ๘ ของฆราวาส เรื่องนี้ ส่วนตัวเราได้
เขียนออกความเห็นไว้หลายครั้ง ความว่าเพราะศีลข้อ ๑๐ ซึ่ง
แปลเอาความว่า ไม่ยินดีด้วยในเงิน-ในทอง หรือไม่ยินดี-ยิน
ร้ายในเงินทอง หรือมีจิตไม่ติดในเงินทอง เท่ากับเป็นศีลที่ตัด
ชีวิตตนเอง เท่ากับตัดสักกายทิฏฐิ เท่ากับตัดขั้น ๕ ได้
เด็ดขาด เท่ากับหมดความกลัว หรือหมดความหวั่นไหวเมื่อ
ถูกระทบ เพราะสิ่งที่คนกลัวกันที่สุดในโลกก็คือกลัวตาย
กลัวความลำบาก, กลัวร่างกายจะถูกทรมาณเป็นต้น

๕. พระสุปฏิปันโน หลวงพ่อ (พระราชพรหมยาน ตอน
เป็นพระมหาวิระ) กล่าวไว้ความว่า พระดีไม่ต้องดูจริยาอื่น
หากเรามีศีล เคารพในพระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์
และปรารถนานิพพาน เข้าไปกราบท่าน ให้นึกว่าหรือ
อธิษฐานจิตว่า “ธรรมใดที่ท่านบรรลุแล้ว ขอให้ข้าพเจ้าได้

บรรลุนั้นด้วยในอนาคตกาลหรือขอให้ข้าพเจ้าเข้าใจด้วย” เพียงเท่านี้ท่านก็จะทราบด้วยกระแสจิต หรือ กระแสจิตนั้นจะไหลมากระทบใจเรา โดยที่ท่านไม่ต้องแสดงธรรม เช่น แสดงด้วยแวตาทหนึ่งกริยาหนึ่ง กระแสจิตแห่งเมตตาหนึ่ง หรือด้วยวาจาโดยตรงหนึ่ง สุดแต่กาลและสมัยสิ่งเหล่านี้รู้ได้เฉพาะตน

๖. ไม่เกิด-ไม่ดับ คือ ธรรมะ (เป็นหัวข้อที่ลูกศิษย์หลงปุ่ดั่งขึ้นมา ซึ่งข้าพเจ้ามีความเห็นส่วนตัวว่า คำว่า ธรรมะ เป็นคำรวมกว้างขวางมาก สุดแต่จิตของใครจะสัมผัสได้ รู้ได้เข้าใจได้ จึงขอออกความเป็นไว้แค่นี้) ๘๔,๐๐๐ ล้วนเป็นธรรมะ

๗. อย่างหลงว่าสังขาร ๓ คือ กายสังขาร (ร่างกาย), วิจิสังขาร (วิตก-วิจารณ์-คำภาวนา), จิตสังขาร (สัญญา กับ เวทนา) เป็นตัวเป็นตน มันเกิดดับให้เราเห็นตลอดเวลา เช่น ธาตุ ๔, อากาโร ๓๒ หรือ รูปนาม (เท่ากับทุกสิ่งในโลกล้วนเกิดดับ แม้แต่อารมณ์ของจิตเท่ากับโลกไม่เที่ยง)

๘. ตัวที่ทำให้ต้องเกิด-ดับ คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน อภิสลภกรรม (อวิชชา) มันเกิด-ดับโดยผ่านทางอายตนะ ๖ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) หากจิตว่างหรือพ้นจากอาสวะทั้ง ๔ นี้ได้ พ้นโดยกระทบทวารทั้ง ๖ แล้วหมดความหวั่นไหว ใจก็พ้น

จากรูปนาม, หมคโศก-เสร่าและกลัว เท่ากับพันทุกข์

เท่ากับพันวิญญะ

๕. คำว่า ทุกข์ คือ สิ่งที่ต้องทน เพราะทุกข์เป็นสิ่งไม่มีตัวตน เป็นนามธรรม เป็นสิ่งสมมุติขึ้น ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่คน เป็นสถานะอันหนึ่งที่เราไม่รู้ และไม่มีใครต้องการทุกข์ แต่ก็ไม่มีใครหนีพ้น เพราะทุกข์เป็นของธรรมดา ที่มีอยู่คู่กับการเกิด หรือมีอยู่แล้วเป็นปกติธรรมดาของโลก สังขารข้อนี้ (ทุกข์) พระองค์พบก่อน เห็นก่อน รู้ก่อน ผู้อื่นในโลก และพบวิธีปฏิบัติให้พ้นทุกข์ได้ (อริยมรรค) และพบอริยผลถึงนิพพานแล้ว จึงค่อยมาแนะนำให้ผู้รู้ตามเห็นตามท่าน ให้เห็นว่าทุกข์นั้นเป็นของธรรมดาคู่กับโลก คู่กับการเกิด ตัวทุกข์จริง ๆ ที่กายหรือที่รูป-นามนั้น ไม่มี มีแต่ปฏิภิกิริยาของธรรม ที่เกิด-ดับ ๆ อยู่อย่างนั้นตามหน้าที่ของมันตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้รู้ว่าทุกข์คือจิตหรือใจ ที่มาอาศัยรูปนามอยู่ชั่วคราวแล้วหลงยึดว่ารูปนามเป็นตัวตน บุคคล เราเขา ดังนั้นทุกข์ก็คือผลของความหลงหรือความยึด หรือความเข้าใจผิด (ความโง่, อวิชชา ต้นเหตุอยู่ที่ใจ หรืออารมณ์ของใจ หรือตัณหา (สมุทัย) เพราะฉะนั้นจะพ้นทุกข์ได้ จึงต้องดับที่ต้นเหตุคือ ดับตัณหาหรืออารมณ์ใจ (ดับอาสวะ ๔ ตามข้อ ๘) เกิดที่ใจให้ดับที่ใจอย่าไปหลงยุ่งกับกาย ตามข้อ ๙ (สังขาร ๓) (การปฏิบัติท่านจึงให้รู้ สังขาร ๓ (ตามข้อ ๙) อยู่

เสมอ ด้วยความมีสติสัมปชัญญะเท่ากับไม่ให้หลง เมื่อ
หมดหลงก็พ้นทุกข์)

๑๐. โลกนี้ไม่มีคน มีแต่การเกิดดับ หรือสังขตะ ข้อนี้ขอ
อธิบายว่า ทุกสิ่งใน โลกที่เราเห็นเป็นภาพ เป็นรูปนั้น
ข้อเท็จจริงโดยธรรมชาติแล้ว มันไม่มี มันเป็นเพียงแค่
สภาวะธรรม หรือสภาพอันหนึ่งที่เกิดขึ้นคล้ายทรงอยู่ แล้วก็
ดับไป แต่สภาวะนี้มันเร็วมากและต่อเนื่อง (เกิดดับ ๆ ๆ) เห็น
ได้โดยปัญญา ภาพที่เห็นจึงไม่ใช่ของจริง แต่เป็นสันตติ (เคย
เขียนไว้หลายหนแล้ว ขอผ่านไป ขอสรุปว่าสิ่งที่เราเห็นนั้น
เราเห็นจริง แต่สิ่งที่ถูกเราเห็นนั้น มันไม่จริง)

๑๑. ให้รู้ว่า พระสูตร พระวินัย พระอภิธรรม อยู่ที่จิต
เกิดที่จิต เท่ากับพระธรรม เท่ากับพระไตรปิฎก หรือจะว่า
ธรรมทั้งมวลอยู่ที่กายกับใจของเรานี้แหละ จิต-เจตสิก
(อารมณ์ของจิต) รูป ก็อยู่ในชีวิตนี้แหละ (รูป+นาม+จิต)

๑๒. นิพพานไม่เกิด ไม่ดับ เพราะหมดอาสวะทั้ง ๔ ข้อ
แล้ว (ข้อ ๘)

๑๓. คุณของพระพุทธ ๕๖ คุณพระธรรม ๑๘ คุณ
พระสงฆ์ ๑๔ รวม ๑๐๘ ใครรู้ตามท่าน เจริญตลอดทั้งวัน-คืน
ก็พ้นทุกข์ได้ตามพระองค์

๑๔. กรรมบถ ๑๐ ต้องทำอยู่ตลอดเวลา ขาดไม่ได้เลย
ทั้งที่ลับและที่แจ้งเท่ากับมีหิริ โอตตัปปะ

๑๕. ถ้ารู้ว่า ก) รูปนามเป็นของสมมุติ ข) กาย

ประกอบด้วยธาตุ ๔ ค) กายคือชั้น ๕ มีอายตนะ ๖ เป็น
เครื่องสัมผัส (ง) ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีอยู่ที่เราแล้ว จ)
สัตว์ บุคคลเสมอกัน หากรู้แจ้งอย่างนี้ เรียกว่า วิปัสสนาญาณ

๑๖. ถ้าใจยังมีทุกข์อยู่ไม่ใช่ธรรม ใจไม่ทุกข์เป็นธรรม
หมายถึงธรรมที่ไม่แปรผันแล้ว

หมายเหตุ ธรรมะทั้ง ๑๖ ข้อนี้ เป็นธรรมย่อ ๆ ผู้อ่าน
จะต้องจำให้ได้เป็นประการแรก แล้วจึงนำไปคิด พิจารณาจน
เข้าใจด้วยตนเองให้รู้ ให้เข้าใจเอง แล้วจึงนำไปปฏิบัติให้
เกิดผล หมายความว่าสิ่งที่เราอ่านเห็นด้วยตานี้ เป็นแค่มรรค
เท่านั้นเมื่อเอาคำสอน (มรรค) นี้มาใคร่ครวญ พิจารณา (ธัมม
วิจย) ด้วยปัญญาขั้นต้นของเราจนเข้าใจดีแล้ว ความสงสัยใน
ธรรมข้อนี้ก็หมดไป การปฏิบัติธรรมในจุดนี้ หรือปฏิบัติ
ของมรรคก็จะไม่มีความผิด-พลาด หรือเพี้ยนไปจากจุดนี้ได้
อีก เท่ากับมงคลตื่นข่าวตามชาวบ้านก็จะหมดไปจากจิต
เท่ากับเราพบเพชรแท้แล้ว ไม่มีใครมาหลอกให้เราไปหา
เพชรเทียม หาพลอย หาก้อนกรวด ก้อนหิน อีก

สรุปว่า เราเดินมรรคเพื่อไปหาผล อันมีพระนิพพาน
เป็นเป้าหมาย ที่พระท่านเทศน์ว่ามรรคผลนิพพานก็คือจุดนี้
ดังนั้น อริยสัจ ๔ ข้อที่ ๔ วิธีปฏิบัติเพื่อให้ถึงซึ่งความพ้น
ทุกข์ หรืออริยมรรค ๘ ตัวแรก พระองค์จึงเริ่มต้นด้วย

สัมมาทิฏฐิหรือตัวปัญญา เพราะหากเรามีความเห็นผิด

เริ่มต้นผิดก็จะผิดตลอด ผลที่ได้ก็คืออเวจีมหานรก (ขุม ๘)

แต่หากเริ่มต้นถูกก็จะถูกตลอด ผลที่ได้ก็คือนิพพาน ดังนั้น

ธรรมใด ข้อปฏิบัติใด ๆ ที่ขัดต่อ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้ว จง

อย่าทำต่อ เพราะเป็นมิจฉาทิฏฐิ

(จากหนังสือ ที่ระลึกหลวงปู่บุดดา อายุ ๕๕ ปี)

๕ มกราคม ๒๕๓๕

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน ผู้รวบรวม

๐ เก็บธรรมะจาก : หลวงปู่บุดดา ถาวโร

๑. พระธรรมไม่เกิด ไม่ตาย (ไม่มีเก่า ไม่มีใหม่ เพราะเป็นสัจธรรม) ส่วนสังขารหรือร่างกาย มันมีเกิดมีดับ หรือสังขารตาย (ดับ) ได้ แต่พระธรรมไม่ตายหรือธรรมะไม่ตาย ในเมื่อ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นธรรมะ ดังนั้นพระรัตนตรัยทั้ง ๓ จึงไม่ตาย พระพุทธเจ้าจึงพ้นจากความเป็นผี เพราะท่านไม่เกิดไม่ตายอีก พระธรรมและพระอรหันต์ทั้งหลาย จึงพ้นจากความเป็นผีเช่นกัน

๒. คนตาย ใครร้องให้ คนนั้นโง่ เพราะสังขารมันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา คนโง่ ร้องให้ แต่คนฉลาดไม่ร้องให้ ตัวเราคือธรรมะ (เป็นอมตะไม่ตาย หรือจิตเราไม่เคยตาย ผู้ตายคือสังขาร หรือร่างกาย ซึ่งมีเกิดมีตายเป็นปกติธรรมดา)

๓. จิตมีสภาวะรูป ๒ คือ ปุริโสวา เท่ากับปุริสภาวะ

เท่ากับ ผู้ชาย และอิทธิโยวา เท่ากับ อิทธิภาวะ เท่ากับผู้หญิง
นางงามจึงไม่มี มีแต่นางจี จีทั้งตัว พระเอก นางเอกจึงไม่มี
ใครเห็นจี เห็นเยี้ยว คนนั้นก็โง่ เพราะกายคตาคจิต เขาไม่งาม
อยู่แล้ว

๔. เข้าป่าให้เอาปัญญาไปด้วยเป็นธุดงค์ หากเข้าป่าไม่มี
ปัญญาไปด้วย ไปแบบโง่ ๆ ก็เป็นธุดงค์ เข้าป่าต้องไม่กลัวตาย
กลัวเจ็บป่วย กลัวผี กลัวทุกข์ต้องไปแบบพระพุทธรเจ้า ใคร
ให้กินก็กิน ไม่ให้กินก็ไม่กิน ให้เอาใจและกายอยู่กับธรรม
ซึ่งไม่เกิดไม่ตาย แล้วใจก็สบายมนุษยธรรมเป็นธรรม เทว
ธรรมพรหมธรรม โลกุตระธรรมล้วนเป็นธรรม จึงต้องอยู่กับ
ธรรมะตลอดเวลา จึงจะไม่เกิดไม่ตาย ธรรมะนี้คนเรียนเป็น
วันเดียวจบ คนเรียนไม่เป็น ๘๐,๐๐๐ ปี ก็เรียนไม่จบ

๕. พวกพุทธภูมิท่านเหนื่อยมาก เพราะท่านแบกรอด
แทนที่จะขี่รถ หรือให้รถมันแบกเรา (แบกรถไฟ รถยนต์ไป
แทนที่จะขี่ไป) ดังนั้น ใครหวังเป็นพระพุทธรเจ้า ห้ามบ่นว่า
เหนื่อยเพราะตัวเป็นคนตั้งใจ ตั้งปรารถนาไว้เองว่าต้องการ
แบกรอดไป

๖. ฆ่าเปรต อสุรกาย สัตว์นรกนี้เป็นอาบัติทุกกฏ ฆ่า
สัตว์เดรัจฉานยุงตัวเดียว เป็นอาบัติปาจิตตีย์ คนจะบวชจึง
ต้องตัดขาดในศีล ๕ ให้ได้ก่อน จึงจะเข้ามนุษยธรรม เทว

ธรรม พรหมธรรม โลกุตตรธรรมได้ มีสุขก็เพราะศีล มี

ทรัพย์ก็เพราะศีล ถึงนิพพานสมบัติก็เพราะศีล หากไม่เชื่อ
ศีลแล้วจะเชื่อใคร (เพราะศีลเป็นแม่แบบของพระธรรม) พอ
เข้าถึงธรรมะ เกาะธรรม (พระธรรม) มันก็ไม่เกิด ไม่ตาย
เพราะทั้งหมดสำเร็จเพราะศีล เป็นสุข มีโภคทรัพย์ ถึง
นิพพานสมบัติ ล้วนจากเพราะศีลทั้งสิ้น มีศีลเป็นหลัก พระ
ปาติโมกข์ทั้ง ๓ (พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม) ล้วนเอา
ศีลเป็นหลักทั้งสิ้น เอาศีลขึ้นต้นทั้งสิ้น ธรรมะไม่เกิด ไม่ดับ
(ถ้าศีลไม่ตาย สมาธิและปัญญาก็ไม่ตาย) สำเร็จเพราะศีล

๓. วัธีปฏิบัติให้เห็นตัวไม่ตาย คือ ให้มีสติรู้ปัจจุบันที่
กายกับจิตหรือรู้ปัจจุบันที่รูปกับนาม ใช้โทรศัพท์เบอร์
เดียวกัน ระหว่างกายกับจิต หากอันหนึ่งตายก็พูดกันไม่รู้
เรื่อง

๔. ธรรมะทินนา ระหว่างสักกายนิโรธ กับจิตตนิโรธ
อนาคามี ฟังอริยมรรคขั้น ๔ อริยผล ๔ ไม่รู้เรื่อง เพราะมีสัก
กายสมุทัยกับจิตตสมุทัยวางอยู่ เพราะตัดสังโยชน์เบื้องบน
๕ ไม่ได้ถือเป็นสมุทัยเบื้องบน ๕ อนุสัย ๕

๕. บวชพระต้องตอนก่อน (ตอนจิตให้ไม่เป็นหญิงเป็น
ชาย) เสมือนช่างม้าตัวผู้เขาตอนกาย มิฉะนั้นมันหนีไปหาตัว

เมียบหมด ส่วนพระใช้ตอนจิต มิจะนั้นมันก็วิ่งไปหาสาว ๆ

หมด

๑๐. กายเดียว จิตเดียว หนึ่งแผ่นเดียว ใช้โทรศัพท์เบอร์
เดียวไปนิพพานง่าย

๑๑. สอบภายนอก-สอบภายใน การสอบธรรมะต้อง
สอบทุกวัน นิโรธ ๑๒ สมุทัย

๑๒. ภายนอก ๖ ภายใน ๖ (อายตนะ) สอบภายนอกมัน
กะกะ ส่วนสอบภายในมันดี (ประเสริฐ) เพราะมีเครื่องมือ
พร้อมอยู่แล้ว

๑๒. สีล ทำให้เกิดมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ โดยมี
ปัญญา นำ คือ สัมมาทิฏฐิ

๑๓. สังขาร ๓ กายสังขาร ก็ลมหายใจนี้เอง วจิตสังขาร
ก็ปลงบท หรือภาวนา หรืออนิจจังนั่นเอง จิตสังขาร ก็คือ
เวทนากับสัญญา นั่นเอง ทำงานอยู่เดี๋ยวนี้

๑๔. เวลาสำเร็จ ใจมันสว่างหมด ทั้งภายนอก-ภายใน
นอก ๖ ใน ๖ เป็นนิโรธทั้งนั้น ตัณหา (สมุทัย) มันหนีไป
ปัญญามันก็เกิด กิเลส มีอนุสัย ๙ ตัว สังโยชน์ ๑๐ ตัว มันไป
ก่อนทั้งอริสีล อริจิต อริปัญญา ส่วนอยู่ที่จิต สังขตะ เกิดดับ
เป็นธรรม อสังขตะ ไม่เกิด ไม่ดับก็เป็นธรรม วิราคธรรม ก็
เป็นธรรมทั้งสอง

๑๕. ทุกอย่างอยู่ที่ปัจจุบัน เวลาปัจจุบัน อดีต

อนาคต มันไม่ใช่ปัจจุบัน เท่ากับยังไม่ถึงเวลา ทุกอย่างจึงสู่วันนี้ไม่ได้ การเทศน์ก็เทศน์ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จิตนิโรธ คู่กับสักกายะนิโรธ จิตสมุทัยคู่กับสักกายะสมุทัย หรือกายสมุทัย จิตก็สมุทัย

๑๖. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ อุทาน (๔ ครั้งตามลำดับหลังจากออกจากสุขวิหาร) ว่า “สุขเพราะความสงบ, สุขเพราะไม่เบียดเบียน, สุขเพราะปราศจากราคะ (ก้าวล่วงกามเสียได้) สุขอย่างยอด คือ การหมดความถือตัว เท่ากับหมดมานะแล้วเท่ากับกายวิเวก จิตวิเวก อุปัตติวิเวก

๑๗. คุณกันไม่รู้เรื่อง เพราะผู้พูดนิโรธ ผู้ฟังสมุทัย ผู้รับฟังไม่มีภาชนะจะรับได้ฉะนั้น บางทีคนมามาก แต่ท่านกลับไม่พูดไม่สอน พวกนี้เขาจะเรียนแต่หาเงินทองกัน ไม่เรียนหานิพพาน

๑๘. พระขอเงินท่านไม่ให้ เพราะเงินเป็นอสรพิษ คือขอเป็นโลภะไม่ให้ แต่ขอเป็นธรรม ท่านให้ ให้แต่ธรรมะ ให้นิพพานสมบัติดีกว่า

๑๙. หายตัวได้ไหม? ตอบว่าได้ ท่านหายไปจากอดีต จากอนาคตมาอยู่ที่ปัจจุบันและ ปัจจุบันก็ไม่มีตัวตน มีแต่ธรรมะ

๒๐. เหาะได้ไหม? ตอบว่าได้ ทางตา หู จมูก ลิ้น

กาย และใจ เหาะไปในมนุษยโลก เทวโลก พรหมโลก
โลกุตรโลก ไปได้ทุกโลก

๒๑. เดียวนี้พระมาลัย พระอุปคุตยังอยู่ อยู่ด้วยฉัน
ธรรมะผัสสะหาร

๒๒. ท่านไม่เหนื่อย เพราะธรรมะเหนื่อยไม่เป็น
(เพราะธรรมะเป็นนามธรรม เป็นคุณธรรม ไม่ต้องจี เยี้ยว
และหิวเหมือนกาย แสดงว่าตัวท่านคือธรรมะ ไม่ใช่กายเนื้อ
ซึ่งต้องเหนื่อยเป็นธรรมดา) ท่านใช้ธรรมะเป็นอาหาร จึงไม่
เหนื่อย

๒๓. พวกหน้าเศร้า ๆ เพราะใจไม่อยู่กับที่ ไม่อยู่กับ
หนังกับจิตไปอยู่กับอารมณ์ ประเดี๋ยวร้องไห้ เดี่ยวหัวเราะ
(อยู่กับอารมณ์ ๒ คือพอใจกับไม่พอใจ) หมายเหตุ หนังคือ
ร่างกาย กายของท่านก็คือหนังหุ้มจี

๒๔. มีคนนิมนต์ให้หลวงปู่เผาตนเอง ด้วยเตโชกสิณ
บนอากาศแบบพระอานนท์ (เวลาตาย) ตอบว่า ขณะนี้ท่าน
เผาแล้วใช้วิปัสสนาเผา (ไม่ใช่กสิณไฟ) เผากิเลส ตัณหา
อุปาทาน อกุศลกรรม เผาไปหมดแล้ว รากะ โทสะ โมหะ

๒๕. การตีลูก ตีหลาน ท่านให้ลองตีตัวเองดูก่อน ถ้า
มันไม่เจ็บก็ตีได้ ถ้ามันเจ็บก็อย่าตี

๒๖. พระพม่าถืออภิธรรมอย่างเดียว อย่างอื่นไม่ถือ

๒๗. สมัยก่อนภิกษุสงฆ์กับภิกษุณีไม่ปนกัน จะปนกัน
ได้ จะต้องมีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธาน แต่หากเป็น พระ
โศดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี เขาปนได้เพราะเป็น
อุปัฏฐาก

๒๘. กรรมฐาน ๔๐ เป็นกสิณของจิตทั้งสิ้น อภิญญา ๖
เกิดกับจิตทั้งนั้น

๒๙. การพูด-สนทนากันนี้ เป็นกิเลสก็ได้ เป็นธรรมะก็
ได้ อยู่ที่เจตนา เจตนาเป็นเหตุ เป็นผล สุดแต่จะใช้ ใช้ให้โง่ก็
ได้ ให้ฉลาดก็ได้ เป็นบุญได้ บาปได้ (ทุกอย่างอยู่ที่เจตนา
หรือจะว่าบุญ บาป สุข ทุกข์อยู่ที่ความคิด หรือเจตนาของใจ)

๓๐. ปรีชา-ปฏิบัติ ต้องคู่กัน เพราะถึงปฐิวะแล้ว ไม่มี
ภาษาจะพูด เป็นธรรมล้วน ๆ พอเกิดนิโรธ ภาษาพูดก็ไม่มี

๓๑. เหล้าเกิดจากโพรงไม้ เพราะมีพริกไทย ข้าวจ้าว
ข้าวเหนียวตกลงไป แล้วฝนตกเลยหมักเป็นเหล้าแดง ดังนั้น
หากเอาเปลือกมะเกลือ, เปลือกตะเคียน, รากมะเกลือ, ราก
ตะเคียนมา่างไฟ แล้วเอาใส่กระบอกน้ำตาล ก็กลายเป็น
เมรัย

๓๒. การสอบต้องสอบทุกวัน โดยสอบทางตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ (อายตนะ) และสอบตลอดเวลาเป็นอกาลิโก สอบ
ตลอดชีวิต

๓๓. คนโง่ไปถูตอง คนฉลาดไปถูตองค์ ซึ่งมีทั้งภายใน

นอก ภายใน อยู่วัด อยู่บ้าน อยู่ป่าก็ทำได้ ในกายก็ทำได้
ภายนอกก็ทำได้ คนฉลาดเขาทำได้ ฐตองค์ในกายเวทนา จิต
ธรรมก็ทำได้

๓๔. เพราะไม่ได้กำหนดกลิ่น จึงไม่รู้กลิ่น เท่ากับ

(เพราะไม่กำหนดทุกข์ จึงไม่รู้ทุกข์) พระองค์จึงสอนทุกขสัง
ว่าเป็นของที่ต้องกำหนดรู้ (กำหนดให้ใจมันรู้ว่าสิ่งนี้เป็น
ทุกข์ และทุกข์เหล่านี้เป็นของธรรมดา) หมายเหตุ อุบายข้อนี้
หากนำไปพิจารณาให้ดี ๆ จะเกิดปัญญาได้มากมาย

๓๕. พระสารีบุตรกับพระปุลณม้นตานี พุดกันเท่ากับ

ผู้พุดนิโรธผู้ฟังนิโรธ เท่ากับปัญญาวิมุติ พุดกับพระธรรมธีก
(วิสุทฺธิ ๗) หาก ๒ องค์ไม่พุดกันไว้ ก็ไม่มีตัวอย่าง ไม่มี
บทเรียน ไม่มีคัมภีร์จะเรียน

๓๖. พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน ตอบ อยู่ที่ไมเกิด ไม่ตาย

(นิพพาน) พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “แม้ความดีของเธอเอง เธอ
อย่าบอกแก่ใคร แม้ใครถาม ก็พึงบอกแต่เล็กน้อย แต่สิ่งที่มี
ในตนนี้พระพุทธเจ้าไม่ห้าม (หมายถึงความถึง อุตริมนุชธรรม)

๓๗. ลูกพระพุทธเจ้า ดึกว่าลูกชาวบ้าน ที่ต้องอุ้มท้อง

๑๐ เดือน ท่านใช้อุปสัมปັນโนออกจากโบสถ์ก็อุ้มบาตรได้
เป็นโอปปาติกะ เพราะเกิดด้วย ศีล สมาธิปัญญา

๓๘. กิเลสมันเหนื่อย ธรรมะไม่เหนื่อย มีกิเลสที่ไร

มันเหนื่อยทุกที

๓๙. พระพุทธเจ้ามีกึ่งองค์, ปู่ย่าของท่านชื่ออะไร? ตอบว่าไม่รู้ ท่านรู้แต่ปัจจุบันอดีต อนาคตไม่รู้ ธรรมะนี้เขารู้ปัจจุบัน อยากรู้ให้ผู้ถามจำเอาเองซิ

๔๐. หลวงปู่นี้ไม่เคยยอมแพ้ใคร? ตอบว่า ท่านตอบว่าไม่เคยชนะใคร แล้วจะไปแพ้ใครละ ก็พาของธรรมะนี้ดีเสมอ ไม่มีแพ้-ชนะใคร ไม่มีเบียดเบียนกัน ให้อภัยกันเสมอ (การเอาแพ้เอาชนะกัน คือ กิเลส ตัณหา อุปาทานและอกุศลกรรมกรรมยังเป็นสมมุติธรรม ใครยึดติดกับมันล้วนเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ไม่มีทางจะบรรลु หรือหลุดพ้นจากบ่วงของมารไปได้เลย เพราะเป็นมิจฉาทิฎฐิ ยิ่งทำ ยิ่งเจริญ ก็ยิ่งห่างจากความดี)

๔๑. พระราहुลอายุ ๑๖๐ ปี

๔๒. ชนะข้าศึก ๑๐๐, ๑,๐๐๐, ๑๐,๐๐๐ ครั้ง ไม่พิเศษเท่ากับชนะตนเองแม้เพียงครั้งเดียว (เป็นพุทธพจน์)

๔๓. ผู้ถามอยากตามหลวงปู่ไว ๆ ตอบว่า “อยากตามไว ๆ ก็ตามปัจจุบันซิ คนโง่ชอบตามอดีต อนาคต ก็ไค้งไปไค้งมา”

๔๔. มีป้ายอันหนึ่งที่ก้อนหินเขียนว่า ธรรมชาติ คือ นักแสดงธรรมที่สูงสุด เราพิจารณาตามก็พบว่าจริง เพราะ

ธรรมะก็คือธรรมดา คือ ธรรมชาติซึ่งมีอยู่ตามปกติใน โลก แต่คนโง่ ๆ มาเกิดเป็นล้าน ๆ ปี ก็ไม่มีใครมองเห็นธรรมชาตินี้ว่า คือ ธรรมะแม้ในปัจจุบันนี้ก็ตาม จะมีผู้เห็นจริง ๆ สักกี่คน หากไม่มีพระพุทธเจ้าลงมาเกิด และเห็นธรรมชาตินี้ก่อน แล้วรวบรวมธรรมะเหล่านี้ขึ้นมาสอนพวกเรา ขนาดท่านสอนมา ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้ว ยังมีคนเห็นจริง ๆ ไม่เท่าใดเลย ผมจึงยอมรับว่า ธรรมชาติคือนักแสดงธรรมที่สูงส่ง อีกตอนหนึ่งมีภาพหมู่บ้านที่พัทลุงบาสิกาเขียนไว้ว่า

๔๕. ที่เก็บอารมณ์ (ห้ามพูด) เฉพาะอุบาสิกา เรื่องนี้ดู

เหมือนจะมีคนไปถามหลวงปู่บุดดา ท่านตอบว่า “อ้ายคนไหนที่ไปห้ามมันพูด คนนั้นแหละมันพูดมากที่สุด” ให้คิดเอาเอง เหมือนพระนภดล ไปถามว่า ผู้หญิงจับหลวงปู่ได้ไหมเวลาป่วย ท่านตอบว่า ได้ เขาทำตามหน้าที่

๔๖. ถาม หลวงปู่จับผู้หญิงได้ไหม? ตอบ เขาจับเรา

ไม่ใช่เราจับเขา ถาม ผมเห็นผู้หญิงบางคนมาราบหลวงปู่ หลวงปู่ใส่แป้งที่หัวเอามือลูบผมชนหัวเขาด้วย (ท่านจับหนังหุ้มจี) มันอยู่ที่เจตนาของใจ หากมีเจตนาจับผู้หญิงก็ผิด ตอบ นั้นมันไม่ใช่ผู้หญิงเขียนไว้ให้คิดเล่นแก่งวง ผู้รวบรวม :

พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน

๐ ปกิณกะธรรม หลวงปู่บุดดา ถาวโร

ผู้บันทึกไว้ คือ คุณ ไชแสง กิตติวัชรชัย อ่านแล้วก็

เลือกเอาแต่เฉพาะส่วนที่เหมาะสมกับจริตและนิสัยของเรา
เท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้อ่านและจำง่าย ๆ จึงเขียนเป็นข้อ ๆ
โดยย่อดังนี้

๑. กิน อยู่ หลับนอน ทุกอิริยาบถให้อยู่กับธรรม เท่ากับ
ธรรมะปฏิบัติได้ตลอดเวลา ถ้าเข้าใจตลอดเวลา ถ้าเข้าใจหรือ
ถ้ามีปัญหา เท่ากับ (“ผู้ใดที่ใคร่ครวญธรรมะอยู่เสมอ ผู้นั้นจะ
ไม่เสื่อมจากสัทธรรม”)

๒. ทำไมจึงหลงชี้หลงเขียนนางงาม ทำไมจึงชอบชี้
เหม็น เท่ากับเพราะยังหลงคิดว่า หรือเห็นว่า คน สัตว์ เป็นตัว
ผู้ เป็นตัวเมีย จิตจึงไม่มีทางพ้นจากราคะ

๓. สัตว์โลกหลงอยู่ใน ๓ ภูมิ หลงอยู่ในบุญกุศล หลง
เสวยทุกข์ เท่ากับคนทำดี (ทำบุญกุศล) แล้วยังติดคืออยู่ จึงเป็น
ทุกข์เพราะทำดีแล้วติดดี ย่อมยังต้องเสวยกรรมดี เช่น ติดดี
ติดบุญ ไปเป็นเทวดา นางฟ้า, ติดความสงบ ติดสุขจากฌาน
ไปเป็นพรหม เป็นต้น จึงยังไม่พ้นวัฏฏะ

๔. ตัณหา อวิชชา ดับได้ที่ต้นเหตุ คือ แก่หลงตัวเดียว
เช่น ชี้ออกไปแล้วยังว่าชีของกูอีก กายไม่ได้กินชี กินเหยี่ยว แต่
ผู้ยังกินอยู่ คือ จิตที่มันหลง (โดยเฉพาะชีที่หวงมาก คือ ชี ๓
กอง ชี โกรธ ชี โลก (รัก) ชี หลง)

๕. มิจฉาทิฏฐิ (เป็นตัวปัญหา) ทำให้เห็นสัตว์ คน

เป็นหญิงเป็นชาย แค่นี้ก็เต็มทีแล้ว พระอริยสาวก ท่านไม่มีชายหญิง ก็อยู่ได้ (ดูข้อ ๒)

๖. เชื่อธรรมะ อย่าเชื่อคน เพราะคนแปลว่ายุ่ง ส่วนพระธรรมนั้น แม้พระพุทธเจ้ายังเคารพในพระธรรม พระธรรมไม่เกิดไม่ตาย คนยังเกิด-ตายอยู่, พระธรรมเป็นสุดยอดของความดีในโลก

๗. เข้าหากาย หาจิตแล้วไม่ยุ่ง เท่ากับอย่าส่งจิตออกนอกกายและรู้อารมณ์จิตของตนเองตลอด อย่าให้มันคิดชั่วเท่ากับจงอยู่แต่ในห้องที่มีแต่วันนี้เท่ากับอยู่กับมหาสติปัญญา เท่ากับอยู่ในสังขาร ๓ เท่ากับเอาสติคุมจิตไว้อย่าให้มันคิดชั่ว

๘. วัตตัวเองไม่อยู่ ไปหาวัตอื่นอยู่ เท่ากับตัวเองยังไม่รู้จัก แล้วจะไปรู้จักคนอื่นได้อย่างไร เท่ากับพวกมงคลตื่นข่าว ใครว่าที่ไหนดีไปหมด เท่ากับไม่รู้ว่าจะพระธรรมอยู่ที่กายกับจิตของตัวเองเท่ากับไม่รู้ว่าจะบุญคืออะไร บุญอยู่ที่ไหนบุญเกิดขึ้นได้อย่างไรเท่ากับยังหากิเลสของตนไม่พบ ทั้ง ๆ ที่มันก็อยู่ที่ใจของตนเอง กินอยู่ หลับนอน เกี่ยวกับมันตลอดเวลา

๙. ทุกอย่างเกิดขึ้นข้างใน ไม่ใช่เกิดภายนอก เท่ากับบุญบาป ชั่ว-ดี, กุศล-อกุศล ล้วนเกิดจากใจเราเป็นผู้เกิดขึ้นทั้งสิ้น เท่ากับกรรม หรือ ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจ

ประเสริฐสุด สำเร็จที่ใจคล้าย ๆ ข้อ ๘ เกิดที่ใจต้องดับที่

ใจ, เหตุเกิดที่ใจต้องดับต้นเหตุ เท่ากับอริยสัจ

๑๐. พระพุทธเจ้าท่านรู้ทันกิเลส จึงไม่วิ่งออกไปนอกใจ

เท่ากับพระองค์ให้อยู่ในปัจจุบันธรรม จึงจะรู้ทันกิเลส

เท่ากับพระองค์มีจิตเป็นหนึ่งอยู่เสมอ (ศีล สมาธิ ปัญญา รวม

เป็นหนึ่ง) จึงรู้ธรรมเห็นธรรมตลอดเวลา รู้เห็นทุกอย่างล้วน

เป็นธรรมหมด จึงไม่มี คน สัตว์ วัตถุธาตุใดหมด เห็นเป็น

รูปธรรม นามธรรม คน สัตว์ วัตถุ สมมุติ หายไปหมด จึงไม่

โกรธใคร ชอบใคร เพราะคำว่าเรา ของเรา อัตตา ตัวตน

บุคคล เรา เขา หมดไป เป็นธรรมหมด (รูปธรรม นามธรรม)

จิตเป็นสัมมาทิฏฐิตลอดเวลา

๑๑. ภาวนากันหลง ผู้ฉลาดจึงภาวนากันหลง เท่ากับไม่

หลงตามกิเลส ไม่หลงตามอายตนะ ๖ ที่มันกระทบกันสัมผัส

กัน ไม่ยอมให้จิตเป็นมิจฉาทิฏฐิ จิตจึงมีญาณ (รู้หรือปัญญา),

มีวิชาประจำใจ คุมอายตนะ ๖ ไว้ ไม่หลงตามทวาร ๖

๑๒. จี้อแล้วก็ลืม เยี้ยวแล้วก็ลืม เลยรู้ไม่จบ เท่ากับคนจี้อ

เยี้ยวอยู่ทุกวัน แต่ไม่เห็นทุกข์ เลยไม่พ้นทุกข์สักที นอกจาก

ลืมแล้ว ยังหลงจี้อเยี้ยวคนอื่น ๆ ต่อไปอีก (ข้อ ๒) ผู้ใดเชื่อ

พระองค์ ตัดหลงตามวิธีของพระองค์ โดยใช้สังโยชน์เป็น

เครื่องวัดก็จบได้ ใช้ปัญญารู้เท่าทันความจริงของกองสังขาร

(ขั้น ๕, หรือร่างกาย, หรือรูป-นาม) ใช้ปัญญาเท่าทัน

ความจริงเรื่องทุกข์ (อริยสัจ) ตามความเป็นจริง ก็จับกิจได้

๑๓. ไม่เห็นทุกข์ ก็ไม่เห็นธรรม, ก็ไม่เห็นอริยสัจ

เพราะอาสวะ ๔ ขวางทางไว้ คือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน
อกุศลกรรม (อวิชชา) จิตใดที่ ๔ ตัวนี้ครองอยู่ ก็ยุ่งตลอด,
ทุกข์ตลอด, วนอยู่ในวัฏฏะ

๑๔. อริยาบถ ๔ ทิ้งไม่ได้ ในการปฏิบัติต้องมี

สติสัมปชัญญะในทุกอริยาบถ

๑๕. ทิฐิ-มานะ ทำให้คนพุดยาก เพราะไม่รู้จักบุญ บาป

เสียเวลาเท่ากับพระพุทธเจ้าท่านแบ่งคนเป็น ๔ พวก พวกที่
๔ ท่านไม่สอน หรือพระองค์ไม่สอนใครที่ไม่มีศรัทธาใน
พระองค์ (แม้พระพุทธบิดาในระยะแรก)

๑๖. กายกรรม ไม่มีเวทนา ธรรมไม่มีจีมีเยี่ยว ไม่มีรูป

นาม ส่วนผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นสนามกีฬา ตีนก็เป็น
กรรม หลับก็เป็นกรรม อยู่กับกรรมตลอด

๑๗. กรรมบถ ๑๐ คือ เนื่อนาบุญ กายกรรม ๓, วจีกรรม

๔ มโนกรรม ๓ ตัว กายมันไม่มีโลก โกรธ หลง มันทำงาน
ตลอดเวลา ทั้งหลับและตื่น จิตต่างหากที่เป็นตัวยุ่ง ตัวหลง
ตัวยึด กิเลสทั้งหลายอาศัยอยู่กับจิต จึงต้องดับมันที่จิต

๑๘. ธรรมมีอันเดียวคือหนังแผ่นเดียวนี้แหละ ที่ปกปิด

ความจริงไว้ คนขาดปัญญาจึงหลงหนังหุ้มจีเยี่ยวอยู่ เพราะ

ไม่เห็นธรรม เท่ากับไม่เห็นอริยสังเพราะฉะนั้น การเรียน
ต้องเข้าหาอริยสัง

๑๘. พระโสดาบันแขนงพระไว้ในใจ (เพราะใจท่านเป็น
พระแล้ว หรือพระแท้คือพระอริยเบื้องต้น) ส่วนพวกโลกีย์
แขนงพระไว้ภายนอก (นอกใจ) เพราะยังตัดสังโยชน์ ๓ ข้อ
แรกไม่ได้ ยังมีความยินดียินดีร้ายอยู่ เท่ากับมี รากะกับปฏิมะ
เท่ากับอยากกับไม่อยาก เท่ากับค้นหา

๒๐. ผู้ฉลาดปฏิบัติ ต้องหัดที่ กาย วาจา ใจ (หัดที่
กรรมบถ ๑๐ ระวังอย่าให้บกพร่อง)

๒๑. เรียนศาสนาพุทธ ต้องเรียนที่อริยมรรค ๔ อริยผล
๔ เรียนรู้ที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้เรียนรู้อยู่ในปัจจุบัน คน
หลงชั้น ๕ หลงหนังแผ่นเดียว

๒๒. กิเลสเกิดก็เกิดในปัจจุบัน ถ้าไม่มีสัมมาทิฐิ
รักษากรรมบถ ๑๐

๒๓. ญาณ วิชชา เกิดขึ้นแล้วไม่มีสูญหาย มันเกิดตอน
จบอริยมรรค ๔ อริยผล ๔ เกิดแล้วตาเห็นทุกอย่างเป็นธรรม
หมด आयตนะ ๖ ถูกกระทบแล้วออกมาเป็นธรรมหมด

๒๔. กิเลสทั้ง ๖ ท่านหมายเอาจริต ๖ นั่นเอง

๒๕. ผู้ออกบวชแล้วให้เจริญกรรมฐาน (หลังจากทำจิต
ให้สงบแล้ว) มีหลักดังนี้

ก) มีศีล และไม่ดูหมิ่นสัตว์ บุคคลทั่วไป โดยการ ไม่ประพฤติชั่ว

ข) เคารพในคารวะ ๖ คือ เคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในการศึกษา ในความไม่ประมาท และมีปฏิสัมพันธ์ประจําสันดานอยู่เสมอ

ค) ต้องไม่เป็นผู้เลี้ยงยาก (เลี้ยงง่าย), มีความมักน้อย สันโดษ, ทำกิจช่วยเหลือ, สงเคราะห์เพื่อนสงฆ์ยามเจ็บไข้, ปฏิบัติตามพระวินัยและคำสอน, แบ่งปันลาภสักการะที่ได้มา โดยชอบธรรมตามวินัย ไม่ตระหนี่, ไม่เห็นผิดไปจากหมู่คณะ, ไม่วิวาทกัน. ไม่ถือบุคคลเป็นใหญ่

ง) ไม่ถือโลกาธิปไตย ให้ใช้ธรรมาธิปไตย

๒๖. ตั้งอยู่ในหิริ โอตตัปปะ มีพรหมวิหาร ๔ ทั้งภายใน ภายนอก ทั้งคนและสัตว์ไม่เพลिनอยู่ตามอารมณ์ทางอายตนะ ๖ ให้ตั้งอยู่ในอุเบกขา

๒๗. ให้เชื่อกรรม เชื่อผลแห่งกรรมว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ให้ปฏิบัติจนรู้เท่าทันอารมณ์ จึงจะไม่หลงตามไปทั้งฝ่ายดีและชั่ว

๒๘. ปัจจัย ๔ ต้องพิจารณาเนื่อง ๆ เป็นปัจเจกขณะ ญาณ

๒๙. บาบ บุคคลรู้หรือไม่รู้ ทำเข้าเป็นบาปทั้งนั้น เหมือนกับไฟใครจับเข้าก็ต้องร้อน จะรู้ ไม่รู้, เจตนาไม่เจตนา

ก็ตาม ธรรมชาติของคำว่าเจตนาหรือไม่เจตนา อยู่ที่ผู้ไม่มี

เจตนาทำบาปแล้ว จิตไม่เศร้าหมองจึงไม่เกิดทุกข์จิตรู้จิต, รู้
อารมณ์ของตนได้คือว่า ความลับไม่มีในโลก เพราะ โภก
ตนเองไม่ได้ อะไรดีชั่ว, เป็นสุขหรือทุกข์ หรืออุเบกขา ย่อมรู้
ตนเอง เจตนาดีเจตนาร้ายก็รู้ เพราะฉะนั้น พระองค์จึงตรัสว่า
“ขึ้นชื่อว่าชั่วแล้ว อย่าทำเสียเลยดีกว่า” จิตให้ตั้งเจตนาละเว้น
ความชั่ว ไว้ทุกกลมหายใจเข้า-ออก

๑๐. ธรรมชาติจาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร

เกี่ยวกับเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา และปัญญา (หรือปฏิบัติ
บูชา)

หมายเหตุ ภาวนา หมายถึง สมถภาวนา กับ วิปัสสนา
ภาวนา ซึ่งทำให้เกิดปัญญา และในการปฏิบัติจะต้องปฏิบัติ
ไปด้วยกัน เพราะเป็นธรรมที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน คือ พัก
(สมณะ) กับ เพียร (พิจารณาหรือวิปัสสนา)

๑. ศีลเป็นที่ตั้งแห่งธรรมทั้งปวง ธรรมใดตั้งอยู่ในศีล
แล้วไม่เสื่อม (ศีล คือแม่ของพระธรรม เท่ากับศีลเป็นมารดา
ของพระพุทธศาสนา)

๒. ศีล ระวังความคะนองทาง กาย วาจา สมาธิ ระวัง
ความคะนองทางใจปัญญา ทำอัสวะให้สิ้นได้

๓. ศิลมียู่แล้วในตน ไม่ต้องไปขอ คนที่ไปขอศิล

คือ คนจนเพราะศิลอยู่ที่เจตนาวงเวียนจากการทำชั่ว มีศิลตัวเดียว จิตยกเว้นทั้ง ๕-๘-๑๐-๒๒๗

๔. อาทิตตปริยายสูตร พระองค์ตรัสไว้ความว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นของร้อน ร้อนเพราะความกำหนัด ความโกรธ ความหลง ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย พลัดพรากจากของรักของชอบ ความโศกรำพัน เสียใจ คับแค้นใจ คิดไม่สมหวัง ขอสรุปว่า ร้อนที่ใจคิด (ชั่ว) ร้อนเพราะไฟภายใน ๓ กอง (ราคะ โทสะ โมหะ) หากใช้ธรรมซึ่งเป็นของเย็นดับไฟภายใน ๓ กองได้ ใจก็พ้นทุกข์

๕. อย่าจับปลานอกกลุ่ม ข้าพเจ้าให้ข้อคิดว่าหมายถึง

ก) อย่าหาบุญนอกพุทธศาสนา (ไม่ยึดสิ่งอื่นนอกพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง)

ข) อย่าทำตนเป็นคนที่ยึดมงคลต้นข้าว ใครว่าที่ไหนดีก็เฮไปที่นั่น โดยขาดปัญญา

ค) อย่าส่งจิตออกนอกกายกับใจตน เพราะพระองค์สอน ๘๔,๐๐๐ อุบาย ก็ใช้แค่กายกับจิต ไม่พ้นไปจากนี้ ทุกคนต่างก็มีกายและจิต จึงมีพระธรรมหรือผู้พระไตรปิฎกอยู่แล้ว ไม่ต้องไปหาที่ไหนมาเพิ่มอีก อย่าไปยุ่งกับผู้พระธรรมของคนอื่น (อย่ายุ่งเรื่องของชาวบ้านหรือผู้อื่น) ทั้ง ๓ พวกนี้

ต้นเหตุเพราะจิตเป็นมิจฉาทิฏฐิ จึงเหมือนคนที่ได้ตะครุบ

เงาตัวเอง

๖. การทำสมาธิ คือ การหยุดใจ หรือระงับใจจาก รัก โกรธ หลง เหมือนคนที่กำลังวิ่ง ย่อมเห็นอะไรไม่ถนัด ต้องหยุดวิ่ง และเพ่งสิ่งที่ต้องการจะเห็น จึงจะเห็นถนัดชัดเจน

๗. สมณะ รักษาอารมณ์ใจให้หยุดวิ่งและรวมเป็นหนึ่งเดียว กลายเป็นใจอันเดียวแล้ว ใจจะมีกำลังสูงมาก ทำสิ่งใดก็จะสำเร็จ วิปัสสนา คือ ตัวปัญญา ถอนกิเลส คั่นหากิเลสได้แล้วทำลายด้วยไตรลักษณ์ สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นไม่ควรยึดถือ

๘. ไตรลักษณ์ เป็นตัวกรรมฐานใหญ่ แก้กิเลสได้ทั้งปวง ขณะกิเลสทุกชนิดในสงครามภายในใจ สามารถฟอกจิตใจ, บำรุงสติให้แก่กล้า พระโยคาวจรต้องไม่ทิ้งไตรลักษณ์

๙. จิตคือ ให้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พอเริ่มปฏิบัติก็ให้พิจารณาเลย พวกจิตสะควก ใช้สมาธิ อบรมปัญญา (จิตคือเพราะฟังชาน)

๑๐. คนที่เป็นบ้านั้น เพราะถือนิมิตเป็นของจริงจัง ไม่เห็นว่านิมิตนั้นเป็น ไตรลักษณ์ สมาธิใดที่ไม่มีปัญญากำกับ ทำให้เป็นบ้า และติดสุขในฌาน

๑๑. นิรามิสสุข เป็นสุขที่ละเอียดอ่อน เกิดจาก ความ
สังัดกาย วาจา และ ใจ โดยปราศจากเครื่องล่อเพื่อให้หลง จึง
เป็นธรรมชาติอันบริสุทธิ์ ปุณฺณพบแต่อามิสสุข ซึ่งเป็นสุข
ในโลก ไม่เที่ยงต้องใช้เครื่องล่อเช่น โลกธรรม ๘, กามสุข
(กามฉันทะ) และมีผลเป็นทุกข์ในที่สุด คนธรรมดาไม่มี บาง
คนอาจพบนิรามิสสุขก็รู้แต่เหตุและผลนั้น คือ รู้แค่สัญญา

๑๒. ยังติดนิमितติ-ช่วยอยู่ เพราะเดินมรรคยังไม่พอ,
วิปัสสนาอ่อนกิเลสจึงไม่หมด

๑๓. ถ้ายังยินดี ยินร้ายในร่างกายอยู่ เห็นกายยังเป็น
กายอยู่ แสดงว่าเดินมรรคผิดทาง ทางที่ถูกต้องเห็นร่างกาย
เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นสันตติเป็น ไตรลักษณ์ เข้าหา
อริยสัจ อันเป็นของจริง (คือ เห็นกายเป็นกองทุกข์)

๑๔. ให้พิจารณาในปัจจุบัน ทบต้น ทบปลาย ละอดีต
ละอนาคต พิจารณาปัจจุบันธรรมจึงจะแจ่มแจ้ง

๑๕. ให้พิจารณากาย อย่าติดหนัง ให้ลงถึงฐาน จึงจะ
ถอนมิจนาคาทิฏฐิของจิตได้ ถ้าจิตยังยินดีในรูป หนัง สัมภูฐาน
แล้ว ผิดอริยสัจ ๔ ผิดมรรค

๑๖. อย่าติตรสอาหาร ให้มันน้อยจริง ๆ ในอาหาร จิต
จึงจะเป็นไปได้ดี ถ้ายังยินดีในโลกธรรม ในวาระจิตใด วาระ
จิตนั้นต้องเสียเพราะติดอามิส

๑๗. จิตต้องให้พักในสมาธิ พอออกจากสมาธิ ต้อง

ให้คิดพิจารณาจึงจะรู้ คือเกิดปัญญา โดยเพ่งอยู่แค่กายกับจิต
ของตน อย่าส่งออก

๑๘. พระอนาคามีถึงพระอรหันต์ เข้าสัญญาเวทียิต

นิโรธได้ แต่อนาคามียังมีปัญญาน้อย จึงตัดสังโยชน์เบื้องบน
ไม่ขาด ต้องไปบำเพ็ญต่อข้างบนชั้นสุทธาวาส

๑๙. สัทธรรม ๕ มีมรรคอยู่ในตนแล้วทุกคน เมื่อเรารู้ว่า

เกิด แก่ เจ็บ ตาย มีอยู่ในตัวของเขาแล้ว ได้ชื่อว่าเป็นมรรค
หากเราเดินมรรคจนเกิดผล ก็เป็นนิโรธ เมื่อตัดขาดดับจึงเกิด
ความรู้จริง เป็นปัญญาเรียกไตรลักษณ์ สิ่งนี้ข้อนี้นี้เป็นของ
ลึกลับในคัมภีร์ ต้องพิจารณาให้บ่อย ๆ จะมีผลดี ให้ดูตั้งแต่
ในครรภ์จนกระทั่งถึงตาย

๒๐. ไตรลักษณ์ห้ามสังขารได้ ทำให้แจ้งแทงตลอดใน

ธรรมทั้งปวงทำให้สิ้นกิเลสได้ จึงต้องภาวนาไตรลักษณ์ให้
มาก แก่ได้ทั้งรูปธรรม นามธรรม แต่ให้เข้าหาอภัยากฤต
ธรรมจึงจะเป็นมรรคที่ถูก

๒๑. ภาวนาต้องไม่หนีจากกาย ใช้กายเป็นหลัก เพราะ

กายคตานุสติ คือมหาสมุทรแห่งธรรม โดยใช้ไตรลักษณ์ให้
จิตบังคับกิเลสถอยจากใจ และทรงอยู่ในไตรลักษณ์จนถึง
นิพพาน

๒๒. **บ้านิมิต** พอภาวนาจนถึงอัปนาสมาธิแล้วเกิด

นิมิตละเอียดกับญาณทัสนะซึ่งเป็นธรรมขั้นละเอียด หากจะ
ให้นิมิตหายไป ก็ทำได้โดย

ก) ไม่สนใจในนิมิตนั้นเสีย (ไม่ต้อนรับ)

ข) พุ่งไตรลักษณ์ ล้างนิมิตก็หาย

ค) วางเจตนาที่หายวิตก วิจารณ์ิมิตทั้งหลายหายไป

เหลือแต่อำนาจของสมาธิอย่างเดียว

ง) อาจารย์มั่น ใช้วิธีทวนกลับเข้าจิตเดิม (ข้าพเจ้าเข้าใจ
ว่า คือ เลิกสนใจนิมิต ให้กลับมาสนใจผู้รู้อย่างเดียว คือ ผู้ที่
ไปรู้ว่าเกิดนิมิต หรือสนใจแต่ใจ อย่าสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกใจ
หรืออารมณ์ต่าง ๆ ที่ออกจากใจ)

จ) อย่าไปอธิษฐานนิมิตนั้น ๆ ว่าเป็นของดี ให้เห็นว่า
มันไม่เที่ยง มันก็หายไปเอง ให้เห็นว่าเป็นธาตุ ๔ มันก็
หายไปเอง ไม่เช่นนั้นอาจเป็นบ้าไม่หาย เช่น (พวกบ้าหอย
เห็นนิมิตทุกคืน)

๒๓. **ภาวนาไตรลักษณ์ทุกขณะจิต ทุกอิริยาบถ** ด้วย
ความไม่ประมาท อะไรเกิดขึ้นก็ดับมันเสียตรงนั้น ความไม่
เที่ยงจึงเป็นธรรมเทศนาสำคัญมากเพราะเป็นสังฆธรรมที่
แสดงอยู่ตลอดเวลาในโลก ในชั้นธโลก ไม่หยุดยั้ง แสดง
ธรรมอยู่เช่นนั้น ทุกสิ่งในโลกจึงต้องเอาไตรลักษณ์เข้าไป
ฟอกให้รู้แจ้งเห็นจริง

๒๔. พุทโธอยู่เสมอจนชำนาญ ผล

ก) ไม่มีนิรวณ้ออกไปจากจิต

ข) มีรังสีหรือฉัพพรรณรังสีของพระองค์อยู่รอบ ๆ จิต

ค) ป้องกันความกลัว, ฝึ, คนร้าย, สัตว์ร้าย, คุณไสยได้ดี

ง) ช่วยชำระฟอกใจให้สะอาด (จิตผ่องใสอยู่เสมอ จึง

ไม่ตกนรก)

จ) ใครควบภาวนาพุทโธ+มรณานุสติ และอุปสมานุสติ

ก็ถึงนิพพาน

๒๕. หวงสังขาร (ร่างกาย) เท่ากับหวงทุกข์ เท่ากับหวง

จี ถ้าปล่อยมันเสียก็เป็นสุข

๒๖. ดอกบัวสวยงามย่อมเกิดจากตม ธรรมชาติ

สวยงามล้วนเกิดจากของไม่ดีไม่สวยก่อนทั้งสิ้น หรือ สุภะ

เกิดจากอสุภะ ดังนั้น ธรรมวิเศษทั้งหลายเราก็ต้องพิจารณา

ออกจากกายอันสกปรก-เน่าเปื่อยนี้เช่นกัน (หรืออุบาย

วิปัสสนาทั้งหลาย ก็ต้องอาศัยกิเลสเป็นครูผู้ทดสอบทั้งสิ้น

ไม่มีกิเลสเราก็ไม่มีทางรู้ว่า เราหมดกิเลส เหมือนพระเทวทัต

เป็นผู้ทดสอบอารมณ์ให้พระพุทธรเจ้าทุก ๆ ชาติ เท่ากับเอา

ประโยชน์จากสิ่งที่คนอื่นเขาว่าไม่มีประโยชน์ เท่ากับสิ่งที่

ไม่มีประโยชน์ในโลกนั้นไม่มี เพราะเรายังหาประโยชน์ของ

มันไม่พบ เราก็เลยคิดว่ามันไม่มีประโยชน์) ข้อความใน

วงเล็บเป็นความเห็นส่วนตัวของผู้บันทึกซึ่งเป็นธรรมเนียม ของ
พระพุทธรองค์ทั้งสิ้น

๒๗. ใจไม่ห่วงกาย ทำให้รวมง่าย เบื้องต้นต้องพิจารณา
ก่อนทุกคน แม้พระพุทธเจ้า ธรรมทั้งหลายเกิดเพราะเหตุ จึง
ต้องเห็นและรู้เหตุก่อน, โลกธรรม ๘ แก่ด้วยมรรค ๘ มรรค
๘ พระองค์จึงสอนให้ทำให้มาก ๆ , เจริญให้มาก ๆ พิจารณา
ให้มาก ๆ

๒๘. คนพาลมีลักษณะดังนี้ ถือตัว, ทะนง (ถือ) ตน, ถือ
ดี, ถือชั่ว, ถือค้นหา, ถือสิ่งไม่จริง, ถือความไม่เที่ยง, เสรี
โศกอยู่เป็นนิจให้ใหม่หัวใจอยู่เป็นนิจ, จุดไฟเผาตัวเองอยู่
เป็นนิจ, ร้อนอยู่เป็นนิจ, แแบกหามขันธุ์ ๕ อยู่เป็นนิจ สรุปสั้น
ๆ ว่า คิดชั่ว พุดชั่ว และทำชั่ว

๒๙. จิตรวมใหญ่ การคิดพิจารณาด้วยไตรลักษณ์
จนชำนาญถึงที่สุด จิตจะทำงานเองและรวมใหญ่ เห็นทุก
อย่างใน โลกรวมกันเป็นหนึ่ง (แบบจิตมันรวมเป็นหนึ่ง) โลก
จึงเป็นแต่ธาตุทั้งสิ้นและเกิดนิมิตว่า โลกมันราบเป็นหน้า
กลอง เพราะมันกลายเป็นสภาพอันเดียว

๓๐. เจริญกายคตานุสติจนชำนาญ ด้วยไตรลักษณ์ จน
เกิดนิพพิทาญาณ เบื่อทุก ๆ อวัยวะของกาย จนเกิดวิราโค
เท่ากับสำรอกออก ไม่ยินดีในกามและกามสัญญาอีก จิตจึงจะ
ถึงความเกษม

๓๑. อรหันต์ แปลว่า ไม่เป็นของลึกลับ ท่านเป็นผู้เปิดเผย

เผยเพราะความลับในโลกไม่มี มนุษย์ไม่เห็น แต่เทวดาเห็น ปิดความชั่วไม่ได้ ธรรมไม่ปิดบังเหมือน กิเลส แสดงธรรม แสดงตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ใครตบแต่งสังขารหรือกาย จึงเป็นทุกข์อย่างยิ่ง สมหวังก็ทุกข์ ไม่สมหวังก็ทุกข์ เพราะสังขารไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา (หากพิจารณาแบบอสุภะ ก็คือ ผู้ใดแต่งตัวมาก คนนั้นสกปรกมาก จึงพยายามปกปิดความสกปรกของตน เพราะท่านเปรียบกายเหมือนกับส้วมเคลื่อนที่ จะแต่งกันขนาดไหน มันก็ยังเป็นส้วมอยู่ดี)

๓๒. สุข-ทุกข์ บุญ-บาปอยู่ที่คิด พระอริยะท่านจึงไม่ยินดีในการอยู่และไม่ยินดีในการตาย ไม่เจ็บท่านก็ว่าดี เจ็บท่านก็ว่าดี ทำให้เห็นทุกข์ จะได้ไม่ประมาทในความตาย เพราะท่านคิดแต่แง่ดี อันเป็นบุญเป็นกุศลฝ่ายเดียวส่วนพวกปุถุชนมักคิดตรงข้ามกับท่าน จึงวิ่งเข้าหาทุกข์, เข้าหาบาป-อกุศลจิตเศร้าหมอง (เป็นกิเลส) จุดไฟเผาตนเอง ทำร้ายตนเองอยู่เป็นปกติเพราะความโง่ไม่เห็นอริยสังขตามความ เป็นจริง เท่ากับยังเป็นคนพาลตามข้อ ๒๘

๓๓. ฝ่ายโลกถือสุขกายเป็นใหญ่ ฝ่ายธรรมสุขใจเป็นใหญ่ เพราะรู้อริยสังข ตามความจริงว่า ร่างกายนี้มันเป็นเพียงแค่ว่าธาตุ ๔ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราจริง ๆ คือจิต หรือ

อธิสมานกายที่อาศัยชั้น ๕ อยู่เพียงชั่วคราวเท่านั้น ฝ่าย โลกเข้าใจผิดจึงยึดเอาตัวปลอม (เงา) ว่าเป็นตัวจริง บำรุง บำเรอมัน แล้วทรمانตัวจริง ขาดเมตตาตัวเอง ทำร้ายตนเอง เผาตนเองตลอด พอกายแตกดับไป ตัวจริงต้องไปรับผล กรรมที่ทำไว้ ตัวปลอมไม่ต้องไปรับคงเป็นแค่ธาตุ ๔ อยู่กับ โลกต่อไป

๓๔. จิตวิปัสสนาก็เพื่อให้รู้เท่าทันสังขาร ไม่ติด ไม่ หลงในสังขารจนเกิดเบื่อหน่าย ไม่ติดในธาตุ ในชั้น ingsหลาย บริสุทธิด้วยไตรลักษณ์

๓๕. จะแก้จิต ฝึกจิต ต้องเห็นจิตก่อน อริยสังขจึงเป็น อากาของจิตที่ไปเห็นอสุภะของตนอยู่ตลอดเวลาั่นเอง จิต จะไม่หลง ไม่พลิก เพราะเห็นจริงด้วยปัญญาอันยิ่ง (เห็น ธรรมเท่ากับเห็นอริยสัง) ปัญญาของพระองค์จึงมุ่งให้เราเห็น จริงเฉพาะเรื่องของกาย (ชั้น ๕) กับจิต ไม่ไปยุ่งเรื่องนอก กาย ให้รู้แค่นี้พอ รู้แค่นี้ก็พันทุกข์ได้ (พันวิภวณะ) ให้รู้เรื่อง ของสมาธิว่า ลักษณะของสมาธิ เป็นที่พักของจิตชั่วคราว พัก ให้จิตมีกำลัง แล้วออกไปทำปัญญา วิปัสสนา ตัดกิเลสซึ่งสิง อยู่ในใจต่อ จนกว่าจะสิ้นกิเลส ให้รู้ธาตุของเก่าอย่าหลงของ เก่า ให้รู้จักสมมุติ รู้จักอาการ ๓๒ ว่าเป็นของเก่า

๓๖. เรื่องความเพียร พระองค์ตรัสว่า “ธรรมทั้งหลาย สำเร็จได้ด้วยความเพียร (ถ้าจะเพียรให้ตรง ควรเพียรตาม

มหาสติปัญญา ๔, อิทธิบาท ๔, สัมมัปปทาน ๔, อินทริย์ ๕, พละ ๕, โพชฌงค์ ๗ และอริยมรรค ๘) เมื่อเพียรตามนี้ จิตจะเปลี่ยนสภาพไปเรื่อย ๆ ค้ำยสมถะ และวิปัสสนา จนเกิดผล ผลเกิดเมื่อใดจิตจะรู้เองและรู้ได้เฉพาะตน (ปัจเจกัตถ์) แต่จงอย่าลืมไตรลักษณ์ เพียรตามโพธิปักขิยธรรม ๗ หมวดนี้ จัดเป็นสัมมามรรค ถึงแม้จะรู้เอง

๓๓. สัมปยุตด้วยญาณ รู้กลาง ๆ คือ รู้อยู่ระหว่างสมมุติกับวิมุติ สมมุติก็รู้เท่า วิมุติก็รู้ทัน (ไม่หลงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในระหว่างที่ยังทรงขั้น ๕ อยู่) สมมุติเป็นฝ่ายโลก วิมุติเป็นฝ่ายธรรม พระองค์ตรัสว่า “เมื่อเรายังอยู่ในโลก ยังต้องอาศัยโลก (โลกทั้งโลกมีแต่สมมุติทั้งสิ้น) ก็จงอย่าขวางโลก” ต้องไม่ลืมพุทธพจน์ข้อนี้ เรื่องของตัวไม่ยึดมั่นถือมั่นหรืออุปาทานขั้น ๕ นั้น ถึงแม้จะรู้เอง เพราะ “พระธรรมเปรียบประคองหนึ่งแพ พยุงบาเรไว้ไม่ให้จมน้ำตาย พาเราไปให้ถึงฝั่ง เมื่อถึงฝั่งแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องแบกแพไปด้วย” ถึงแม้จะรู้ได้ช่วยตนเองทุกคน

๓๔. วิธีตัดขั้น ๕ (ข้อนี้ได้จากการสนทนาธรรมในวันนี้) เพื่อนสนทนาธรรม ท่านหนึ่งเล่าว่า ท่านไม่เข้าใจวิธีตัดขั้น ๕ แต่พอเหลือบไปเห็นชายคนหนึ่งโยนขยะทิ้งลงไปในถัง ท่านก็เข้าใจทันที คือ ต้องมีกำลังใจพอ บวกด้วยปัญญา มองให้เห็นโทษ เป็นทุกข์ เห็นความสกปรก เห็น

ความไม่เที่ยงของร่างกาย ซึ่งเราอาศัยมันอยู่ชั่วคราวนี้

แล้วก็ตัดสติใจเด็ดขาดว่านับแต่ขึ้นไปเราจะไม่ขอคบกับมัน

อีกแล้ว ก็ตัดขาดจากมัน ด้วยกำลังใจในขณะนั้นเหมือนกับ

โยนขยะนี้ที่ไม่ต้องการทิ้งถังขยะ โดยไม่อาลัยไยดีกับ

ขณะนั้นอีกต่อไป พอตัดใจได้ก็ตัดขั้น ๕ ได้ทันที ผลก็คือมี

สภาพคล้ายหมดความรู้ทุกอย่าง ไม่ได้ยินเสียงเทปที่สอน

อีก ทำให้สงสัยว่าตนเองกลับไปในช่วงนั้น แต่พอเทปหมด

ม้วนก็รู้สึกตัวทันที จบพอดี เป็นเช่นนี้ทุกครั้ง เราจึงเข้าใจว่า

ไม่ได้หลับ แต่จิตเข้าสู่ฌาน ๔ ลึก โดยจับปล้น จึงไม่ได้ยิน

เสียงเทป จิตแยกจากกาย ๑๐๐% ในช่วงขณะนั้น จึงมีสภาพ

เหมือนไม่มีกาย คล้าย ๆ คนหลับแต่ไม่หลับเพียงแต่ไม่รับรู้

เรื่องของกายเท่านั้น จิตทรงอยู่ในฌาน ๔ ละเอียดตลอดเวลา

ที่เทปทำงาน พอเทปหมด จิตก็รู้เองโดยอัตโนมัติ

เช่นเดียวกับ ร.๕ ที่ท่านทรงใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงแนะนำให้เขา

ทรงความดีนี้เอาไว้ เพราะหาบุคคลที่จะทำได้ยาก หากฝึก

ต่อไปจะฝึกจิตให้ก้าวหน้าไปได้อีกอย่างอัศจรรย์

๓๕. ผู้ภาวนาโดยมุ่งเอาแต่สมาธิอย่างเดียว ย่อมเกิดมี

นิमितต่าง ๆ หลอกอยู่เรื่อย ๆ จากอุปจารสมาธิ มีอุคหนิมิต ทำ

ให้เป็นบ้าได้ แต่หากเอาวิปัสสนาควบไว้เสมอ ย่อมไม่เกิด

นิमित เพราะมีไตรลักษณ์ล้างอยู่เสมอ เลขรู้เท่าทันนิमित

๔๐. ทรมานกายด้วยปฏิภาคนิมิต และอุคหนิมิต

นั้นต้องทำให้ชำนาญและแจ่มแจ้ง จึงจะถอนอุปาทานขั้นที่ ๕ (เกิดนิพพิทาญาณในขั้นที่ ๕)

๔๑. ทรมานธรรม (เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ให้ละด้วยไตรลักษณ์อย่างเดียว เพราะเป็นขั้นละเอียด

๔๒. วิปัสสนุ สัญญาวิปลาส เกิดนิมิตจากสมาธิ เป็นอาการของจิตทั้งนั้น จึงทิ้งไตรลักษณ์ไม่ได้ เพราะนิमितมันไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มันก็หายไปเอง จงอย่าถือว่านิमितเป็นของดี นิมิตมันเกิดแล้วก็ดับ มันไม่จริงเหมือนอริยสัจ ซึ่งไม่เกิดไม่ดับ เพราะเป็นสัจธรรม ใครที่เป็นบ้า เพราะนิमितแล้วแก้ได้ ผู้นั้นฉลาดและกล้าหาญมาก และมีปาฏิหาริย์ได้หลายอย่าง แปลกกว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นบ้า (ผู้ไม่เคยบ้า เพราะนิमित จึงสู้พวกเคยบ้ามาก่อนไม่ได้)

๔๓. ต้องรู้เท่าทันกิเลส (เห็นกิเลสได้ชัด) จึงจะละกิเลสได้ ข้อนี้ก็หมายถึงเราจะละความชั่ว (กิเลส) ได้ เราจะต้องรู้ต้องเห็นความชั่ว (กิเลส) ที่ใจของเราก่อน ตามที่เขียนไว้ในเรื่องนางมาติกมาตา ในศิษย์บันทึกล่มที่หนึ่ง

๔๔. ทิศาตตต้องแก้ธตต เป็นธรรมที่ไม่ตาย เท่ากับหนามปักต้องเอาหนามบ่ง เท่ากับเอาตัณหามาดับตัณหา เท่ากับเอากิเลสมาแก้กิเลส เท่ากับไฟเกิดที่ไหนต้องดับที่นั่น เท่ากับคันที่ตรงไหน ต้องเกาที่ตรงนั้น (ปักแปลว่าตำ)

๔๕. ไตรลักษณ์แก้ไขได้ครอบจักรวาล เจริญ ไตร

ลักษณ์ไว้ลบล้างมานะได้ทุกอย่าง (มานะทิฐิ) ทั้งภายนอก
ภายใน ทั้งภพน้อยใหญ่ ทั้งไตรภพและวิภูฏสงสาร (จิตพื้น
นั้น ไม่มีไตรลักษณ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับจิต)

๔๖. นอนไม่หลับ เท่ากับเป็นบ้าในสังขาร แต่งสังขาร
หรือจิตมันปรุงแต่ง ซึ่งความจริงก็คือ ไตรลักษณ์ (ขอวิจารณ์
ว่าให้ใช้ข้อ ๔๔ แก้ ให้มันปรุงดีหรือฟังดีเสียทั้งหมดเรื่อง)
บุญ-บาป, สุข-ทุกข์ อยู่ที่ความคิดตามข้อ ๓๒ ให้กลับมาคิดดี
เสียตามมหาสติปัญญา ๔ หรือ กรรมฐาน ๔๐ ก็จบเรื่อง

๔๗. จิตวิบัติก่อน จึงรู้ธรรมเห็นธรรมต่าง ๆ ได้ เท่ากับ
ต้องพบทุกข์ เห็นทุกข์ด้วยใจตนเองก่อน จึงจะเห็นธรรมได้
ดังนั้นมารหรือกิเลสจึงเหมือนเป็นครูของเรา หากไม่มีกิเลสก็
ไม่มีครูผู้ทดสอบอารมณ์ของเรา เหมือนพระพุทธเจ้า หากไม่
มีท่านเทวทัตทดสอบอารมณ์ ก็คงเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้

๔๘. พิจารณามรณานุสติบ่อย ๆ เป็นของดี เท่ากับเป็น
ผู้ที่ไม่ประมาทในความตาย เท่ากับผู้ไม่มีความประมาท มี
ชีวิตแค่ราตรีเดียว ยังดีกว่าผู้ที่ประมาทที่มีอายุอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี
(ข้อ ๓๘) การฝึกจิตให้เข้าสู่อารมณ์แห่งความตายนี้สำคัญ
มาก ทำอยู่บ่อย ๆ ทุกวัน จิตจะชินเป็นฉานในมรณานุสติผู้
ฉลาดให้บวกอุปสมานุสติไปด้วย คือ หากตายไม่ขอเกิดอีก
ขอไปนิพพานจุดเดียว (เป็นการฝึกจิตให้สู่อารมณ์พระ

นิพพานโดยตรง) หากตัดอวิชชาไปด้วย คือ ฉันทะกับ
ราคะในเทวโลกและพรหมโลกด้วย ก็สามารถจบกิจได้ใน
เวลานั้น (ในช่วงขณะจิตนั้น) (ข้อนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของ
ข้าพเจ้า)

๔๘. อำนาจของไตรลักษณ์ที่เต็มกำลัง ทำให้เห็นธรรม
แสดงโรยู่ทั้งกลางวันและกลางคืน อย่างไม่ขาดระยะ จิตไม่
เที่ยง ไม่หวั่นไหว ไม่กำเริบตามกิริยาของกิเลสอีก จิตอยาก
เข้าสู่อมตะธรรม โดยวางโลกโลภีย์ ด้วยกำลังของไตรลักษณ์

๕๐. อย่าสับสน โรคทั้งหลายเกิดในกาย กิเลสทั้งหลาย
เกิดในจิต จงอย่าสับสน จนให้โรคเข้าไปกินใจได้ และให้
กิเลสล้นจากใจออกมาวุ่นวาย สั่งให้กายทำตามกิเลส จึงต้อง
อาศัยปัญญา พิจารณาธาตุ ให้รู้แจ้งธาตุ อย่าหลงธาตุ จนจิต
หลุดพ้นจากธาตุ คือ อวิชชาตัณหา

๕๑. แสงธรรม-แสงแห่งปัญญา เดิมกายเปรียบเหมือน
ภูเขาที่บั้งลูก เมื่อภavanaไตรลักษณ์ไปเรื่อย ๆ ก็จะเกิดแสง
สว่างแทงทะลุปรุ โปร่งไปหมดกายเหมือนไม่มี มีก็เป็นเงา ๆ
เท่านั้น อำนาจของแสงธรรมหรือแสงแห่งปัญญา เป็นความ
สว่างอยู่กับใจตลอด มองอะไรก็สว่างไปหมด สว่างอยู่ที่จิต
ดวงเดียว เป็นอัสจรรย์เด่นอยู่ในร่างกาย

๕๒. มรรคผลนิพพานมีจริง หากเดินตามมรรค ๘ ซึ่ง
เป็นทางเดินของพระอรียเจ้า แต่ต้องมีตบะ-ความเพียรอย่าง

ยิ่ง เกียจคร้าน ไม่ได้ หากปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องกับมรรคแล้ว
จะเกิดผลอัศจรรย์ปรากฏกับจิต ๑๐๘ โดยจิตไม่เคยรู้เคยเห็น
มาก่อน

๕๓. **ติดดีก็เป็นทุกข์** เมื่อภาวนาถึงหลักอริยสัจ นิमित
แสดงออกมาเป็นร่างมนุษย์ที่บริสุทธิ์ ต้องน้อมนิมิตนั้นเข้าสู่
ไตรลักษณ์ เพราะนิมิตนั้นจะเปลี่ยนแปลง หลอกให้จิตพอใจ
หลง และติดดี ต้องน้อมตัวติดดีเข้าสู่อริยสัจ คือ ติดดีก็เป็น
ทุกข์ เพราะความดีคือบุญก็ไม่เที่ยง ข้อนี้ก็สำคัญไม่น้อย, ตัว
ยินดีติดดีเท่ากับราคะ เป็นกามฉันทะ (ฉันทะกับราคะใน
อวิชา คือ ยังโง่กว่ากิเลสอยู่นั่นเอง)

๕๔. กิเลสสิ้นไปเพราะ

ก) กุศลธรรมทั้งหลาย ตั้งอยู่ในศีลแล้วไม่มีเสื่อม

ข) กุศลธรรมทั้งหลาย มีสมาธิเป็นหัวหน้า

ค) กุศลธรรมทั้งหลาย มีสติมีลักษณะเลือกเฟ้นธรรม

ง) กุศลธรรมทั้งหลาย มีศรัทธาหยั่งลงสู่ไตรลักษณ์แล้ว
ไม่มีเสื่อม

จ) กุศลธรรมทั้งหลาย มีปัญญาพิจารณาตามไตรลักษณ์
ตัดกระแสของกิเลสอาสวะทั้งหลายให้สิ้นไปได้

๕๕. (พุทธพจน์) **ธรรมทาน** จัดเป็นเลิศในทาน เพราะ
ชนะอามิสทั้งปวง

- รสแห่งธรรม ย่อมชนะรสทั้งปวง

- ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง

- ความสิ้นไปแห่งตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง

๕๖. ม้ากาย (ผ่าหรือแยกออกเป็นส่วนๆ ซึ่่นๆ) ให้

ฉลาดด้วยการพิจารณากายด้วยไตรลักษณ์ ม้าอนุสัย ให้
ฉลาดทางจิตทางเจตสิก แก่การเกิดกายด้วยไตรลักษณ์ (คือ
การพิจารณา

ร่างกายและจิตใจด้วยอุปายอันฉลาด ด้วยไตรลักษณ์)

๐ ธรรมะจันทสาโรบูชา จาก : หลวงปู่หลุย จันทสาโร

๑. ปุถุชนมีอารมณ์วนเวียนอยู่กับอารมณ์เท่านั้น ยังวาง
ความรักและความชังไม่ได้เหมือนกับพระอริยเจ้าทั้งหลาย
เพราะเหตุไม่รู้เท่าสังขาร (แห่งกายและจิต)

วิจารณ์

ก) สังขารท่านคงหมายถึงร่างกายหรือขั้น ๕ อัน
ประกอบด้วยกายกับจิต หรือรูปกับนาม (เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ) หรือ

ข) อารมณ์ปรุงแต่งของจิต (นาม) ซึ่งยังหวั่นไหวต่อสิ่ง
ที่มากระทบ เพราะยังมองไม่เห็นทุกข์ตามความเป็นจริง หรือ
ยังไม่เห็นอริยสัจ เท่ากับยังไม่เห็นธรรม

๒. ม้ากาย คือ การพิจารณาร่างกาย (กายคตานุสติ)

โดยให้แยกกายออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นความเกิด ความเสื่อม

ความดับไปของกาย เพ่งพิจารณากายจนเกิดอุคหนิมิต

และปฏิภาคนิมิต แล้วจึงดำเนินจิตเข้าสู่ไตรลักษณ์ ให้ใช้จิต

หรือใช้ปัญญาผ่าออกตัวเอง เหมือนกับผ่าอกไก่ แยกเป็น ๒

ซีก นึกออกเป็นชิ้น ๆ สับมันเป็นท่อน ๆ เหมือนสับไก่ แล้ว

น้อมสิ่งที่เห็นเข้ามาที่ตัวเรา ต้องถีบ ต้องตบมันอยู่เป็นประจำ

บ่อย ๆ จนที่สุดก็จะเห็นมันเป็นกระดูก แผลกเป็นฝุ่นปลิวไป

ทั่ว เหลือแต่ผู้รู้อยู่อย่างเดียว

๓. จิตติดที่ไหญ่ยอมเกิดที่นั่น หากจิตติดบ้านเรือน อาจ

เป็นจิ้งจก ตุกแกได้ แม้ภิกษุติดจีวร ยังไปเกิดเป็นเส้น กิเลส

มันมี ๑๐๘ ประตุ แต่พุทโธมีประตุเดียวหากสามารถรักษา

ประตุเดียวนี้ได้จนชำนาญ ก็สามารถเปลี่ยนภพ-ชาติได้

(ผู้ตายในอาภรณ์หลงจะเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน)

๔. ความผ่องใสเกิดจากธรรมะ (หมายความว่า เราดูคน

คู่กันที่หน้าและตา ใครมีธรรมะมีสุข-ทุกข์ มันจะแสดง

ออกมาที่หน้าตาชัดเจน)

๕. ความโศกเศร้า-เศร้าหมอง เกิดมาจากกิเลสของตน

(มันก็แสดงออกมาได้ทางหน้าตาเช่นกัน และกิริยาของกิเลส

มันทนอยู่ในใจไม่ได้นาน มันจะต้องแสดงออกมาให้เราเห็น

ให้เรารู้จนได้ ทางวาจาหรือทางกาย ดังนั้นคนมีบุญ ไม่มีบุญ

มีสุขมีทุกข์ มีวาสนาหรือไม่มี ผู้รู้ธรรมย่อมสังเกตได้ด้วยตา

ปัญญา) ข้อความในวงเล็บเป็นความเห็นของข้าพเจ้าผู้บันทึก

๖. พระเถระไปเยี่ยมกัน ท่านใช้ญาณของจิต ไม่ต้อง

พูดกันอย่างคนธรรมดา ก็รู้สุข-ทุกข์ คนธรรมดาต้องถามสุข-ทุกข์ จึงจะรู้ได้

๗. ใช้อานาปานุสสติ (ชาตุลม) อันเดียว ขลังดี อย่าเอาธาตุอื่นเห็นอันเดียวก็เห็นหมด จิตมันขลังดี

๘. ให้นั่งคนเดียว ตัดสินใจว่า เราจะตายคนเดียว เกิดคนเดียว แก่คนเดียว ป่วยคนเดียว ไม่มีใครช่วยเราได้ ต้องช่วยตนเองตัดสินใจแบบนี้จึงจะเป็นกายวิเวก ให้อาศัยธรรมะของพระองค์อย่างเดียว วิจิวิเวก คือ ตอนพระเทศน์ห้ามคุยกัน มโนวิเวก คือ หัวใจเปลี่ยว ว้าเหว่ (แต่ไม่ทุกข์) สงบอยู่ในปัจจุบัน ละอดีตและละอนาคต ซึ่งเป็นอารมณ์อันตราย จะชนะกิเลสต้องอยู่ในธรรมะปัจจุบัน

๙. พระอริยเจ้าทุกองค์ชนะกิเลสด้วยวิธี ๒ วิธี คือ สมณะ และวิปัสสนา

๑๐. ใครเห็นธรรม คนนั้นเห็นตถาคต ดังนั้น ถ้าเราเห็นกระดูกเท่ากับเราเห็นธรรม เท่ากับเราเห็นพระพุทธเจ้า

๑๑. วิปัสสนา ก็พิจารณาเข้าหาไตรลักษณ์ ว่าทุกอย่างในโลกนี้มันไม่เที่ยง แต่คำสอนของพระองค์ หรือพระธรรมนั้นเที่ยง เช่น รักษาศีล ถ้าทำได้แล้วก็เที่ยงเป็นอริยทรัพย์

๑๒. พุทฺโธ ๆ เป็นสมณะก็เที่ยง วิปัสสนาก็เที่ยง ทำให้ฉลาดเห็นธรรมเห็นอวัยวะของกายมันเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างเอาไปไม่ได้ ต้องทิ้งอยู่ในโลก (พระธรรมนั้นไม่เกิดไม่ตาย)

๑๓. อวัยวะหรือกายนี้ เราเข้ามาใช้ชั่วคราว ไม่ทราบว่าเขาจะมาทวงคืนไปวันไหน ดังนั้น ต้องเอาธรรมของพระองค์สอนใจตนให้มาก อย่าไปสนใจหรือยึดทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งเอาไปไม่ได้มันสอนใจไม่ได้ ต้องเอาพระธรรมสอนใจ เดินมรรคให้ถูกด้วยปัญญาเห็นชอบ ดำริชอบ หรือศีล สมาธิ ปัญญา นั้นเอง ย่อจากมรรค ๘

๑๔. วัฏฏะ วัฏวนหาต้นปลายไม่ได้ เรื่องฝั่ว ๆ เมีย ๆ พบกันหลายชาติ ใครตายก่อนก็ร้องให้ ร้องกันจนน้ำตา มากกว่ามหาสมุทรทั้ง ๔ มีความทุกข์ร้อยแปด แต่มองไม่เห็น (น้ำตาของบรรดาพวกมนุษย์ทั้งหลาย หากเอมารวมกันจะมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔)

๑๕. การเกิดของคนและสัตว์ ต้องประกอบด้วย ๓ อย่าง คือ มีพ่อ-แม่ มีการผสมกันระหว่างน้ำอสุจิกับไข่ และมีวิญญาณธาตุเข้ามาสู่ด้วยอีกหนึ่ง ต้องทรมาณอยู่ในมดลูก ๑๐ เดือน แบบนี้เป็นแสน ๆ ชาติ แต่ก็จำไม่ได้ ตอนเป็นเด็กแรกเกิด-เด็กเล็ก-เด็กโต-จนตายล้วนเป็นทุกข์ แต่ก็จำไม่เคยได้ จนกระทั่งพบพระธรรม (โมกขธรรม) ของพระองค์

๑๖. ชีวิตคนสันนิษฐานเดียว จงอย่าประมาทในธรรม ให้

รีบทำเสียระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะชีวิตมันไม่เที่ยง แต่
ความตายมันเที่ยง ใช้ปัญญาพิจารณาภายในให้เห็นอสุภะมัน
ไหลออกมาเห็นกายแล้วเมื่อหน่าย เกิดนิพพิทาญาณ ราคะก็
ไม่มี กำหนัดก็ไม่มี เอ โภจันโม ทำใจให้เป็นหนึ่ง จนเห็นกาย
เป็นอสุภะวิราโคแปลว่า ราคะมันสำรอก (ออกหมดเอง) ไม่
ยินดีในเพศปुरुชน เท่ากับหินเพศ เท่ากับเพศต่ำ ซึ่งยังบริ โภค
กามอยู่ มีจิตตัวยังชอบกาม เห็นกามเป็นของดี จึงต้องอยู่ใน
วิภวฐานะตามข้อ ๑๔ มาอย่างหาที่สุดไม่ได้ ส่วนพระอริยท่าน
เห็นโทษ-เห็นทุกข์ชัดเจนแล้วจากกาม เห็นละเอียดจนถึง
โทษของกามฉันทะในรูป รสกลิ่น เสียง สัมผัส และอารมณ์
ที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจ(ธรรมารมณ์) เห็นความ
ไม่เที่ยง-ความทุกข์ของกามได้ชัดเจน จึงรังเกียจกามและ
หาทางออกจากกามได้ด้วยปัญญาอันชอบ

๑๗. พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความสันโดษ ความมักน้อย
เป็นทรัพย์ของบรรพชิต พวกคฤหัสถ์ก็เหมือนกัน ยินดีแต่
เฉพาะในทรัพย์ของตน, สามีตน, เมียตน, ลูกตน, ครอบครัว
ตน ก็เป็นพลเมืองดี

๑๘. ขอนี้ข้าพเจ้าเข้าใจเอาเองว่าควรจะเป็นเช่นนี้ คือ
คำสอนหรือพระธรรม หรืออริยมรรค เป็นเพียงแค่แผนที่,
เป็นปริยัติ เป็นตำรา หรือเป็นอาหารของใจ ใช้ธรรมข่มจิต-

ใจ เวลาโลก โกรธ หลง ไม่ให้กระทำไปในทางที่ผิด แต่
หากใครไม่อบรมจิตด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ข่มจิตใจไม่ลง
จิตไม่อ่อนก็ไม่มีหิริ-โอตตปปะ พวกจิตไม่อ่อนตัวก็ยังฝืน
ธรรม ฝืนศีล ๕ ก็ยังทำผิดศีลได้ทั้ง ๕ ข้อต้องตกนรก หากมี
อาฆาตจองเวร ก็ต้องมาทำร้ายกันและกันอีก ๕๐๐ ชาติ ก่อน
จะเป็นอโหสิกรรม พระองค์จึงสอนให้ระงับเวรด้วยการไม่
จองเวรโดยการให้อภัยซึ่งกันและกันเสีย ในปัจจุบันชาตินี้
เพราะหากไม่ให้อภัยทานกันไว้ก่อนตาย แล้วมันยุ่ง มันใช้
เวลานานแสนนาน หากยังคือร้อน ไม่เชื่อพระองค์

๑๘. การปฏิบัติในหนึ่งวัน (๒๔ ชม.) เราเพียงน้อมใจ

ให้อยู่ในหัวใจพระศาสนาเพียงแค่วันละหนึ่ง-สองชั่วโมงก็
พอ คือละชั่ว-ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใสอยู่เสมอทำจิตให้อยู่เป็น
สุขในปัจจุบัน ละอดีตอนาคตเสีย ในช่วงนั้นทุกข์ก็เกิดกับใจ
เราไม่ได้ (ฟังธรรมแล้วก็ต้องจำให้ได้โดย โอปนยิโก น้อม
ธรรมภายนอกที่เรารู้-เราเห็นแล้วนั้น เข้ามาในใจตน
ใคร่ครวญ-พิจารณาให้เกิดปัญญา คือ เกิดความรู้ขึ้นใจ รู้
อะไร ก็รู้ธรรม-เห็นธรรมที่น้อมเข้ามานั้นด้วยใจตนเอง
เพราะการรู้ธรรม โดยผู้อื่นมาแนะนำ ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ก็
สู้เรารู้เองเพียงครั้งเดียวไม่ได้

๒๐. การภาวนาหรือทำจิต อย่าไปตามดูอาการของ

เวทนา ให้ดูจิตอย่างเดียว ขอให้เร่งทำความเพียร ทุก ๆ คนที่
ร่วมกันสามัคคีกัน กลมเกลียวกัน

๒๑. จิตมันพยศ มันชอบทุกข์ มันถือสังขาร มันเอาไฟ
จุดตัวมันเองอยู่เช่นนั้น(หมายความว่า พอมีอะไรมากระทบ
จิตชอบคิดชั่ว คิดเบียดเบียนตนเอง-ทำร้ายใจตนเองอยู่เสมอ)

๒๒. พระธรรมอยู่กับคนบางคน กลายเป็นของปลอม
เช่น อยู่กับบอัสซี คนที่ไม่รู้จักธรรม ก็ตัดสติใจไม่ได้เป็น
ธรรมดา

๒๓. ธรรมที่เกิดจากการภาวนา (บุญที่เกิดจากการ
ภาวนา) ไม่เอาอดีต-อนาคตมายุ่งด้วย แต่เป็นธรรมที่เกิดจาก
ปัจจุบันมีรากฐานสูงเป็นของแท้ และอัศจรรย์ยิ่ง

๒๔. ธรรมชาติเทศนา ทั้งกลางวัน กลางคืน ทั้ง
ภายนอกและภายใน ประภาศอยู่ตลอดเวลา แต่ทำไมจิตจึงไม่
เห็น เหตุเพราะอวิชชา นักฟังเทศน์ที่ดี มองเห็นความ
แปรปรวนของสังขาร (เห็นกาย-เวทนา-จิต-ธรรม) เพราะจิต
เขาไม่มัวเมามีสติ ไม่ประมาท

๒๕. จะชนะกิเลสได้ด้วยปัจจุบันธรรม อย่ายุ่งกับผู้ตาย
ไปแล้ว (อดีต) อย่ายุ่งกับผู้ยังไม่เกิด (อนาคต) ให้อยู่กับ
ปัจจุบันเท่านั้น

๒๖. ธรรมเป็นอาหารของจิต โรคจิตมีหลายอย่าง

ธรรมโอสถก็มีหลายขนาน ต้องเลือกเอาให้ถูกกับโรค ตาม
จริตและนิสัย โรคจิต คือ กิเลสทุกประเภทที่เกิดจากจิต จิต
เกิดการปรุงคือธาตุ ให้เอาจิตแก้ธาตุ ให้เอาธาตุแก้จิต
ประสานกัน (พระอริยเจ้าใช้เช่นนั้น)

๒๗. ธรรมภายใน ภายนอก สว่างอยู่ทั้งกลางวันและ
กลางคืน ไม่ปิดบังเหมือนกิเลส อริยสังขจึงแสดงธรรมอยู่
ตลอดเวลา ไม่ขาดสาย (แต่คนจะเห็นหรือไม่เท่านั้น)

๒๘. ธรรมะมีอยู่ในจิตผู้ใด ผู้นั้นจะร่าเริงอยู่เสมอ ไม่
โศกเศร้าเหมือนผู้ไม่มีธรรมะ ซึ่งจะร่าเริงอยู่เป็นนิจ นำมา
ซึ่งความทุกข์อันใหญ่ (เพราะการเผาของไฟภายใน ๓ กอง
คือ รากะ โทสะ โมหะ)

๒๙. พระองค์สอนปัญจวัคคีย์ให้ละอุปาทานขั้น ๕
ความว่า “รูปร่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีตก็ดี อนาคตก็ดี
ปัจจุบันก็ดี ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดีละเอียดก็ดี เลวก็
ดี ประณีตก็ดี อยู่ไกลก็ดี อยู่ใกล้ก็ดี รูปทั้งหมดนี้มันไม่ใช่เรา
ไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นมัน เป็นนี้ ทุกอย่างล้วนเป็นไตร
ลักษณ์ทั้งสิ้น ขอนี้ของท่านทั้งหลายพึงพิจารณาตามความเป็น
จริงด้วยปัญญาอันชอบแล้ว จิตก็จะไม่หวั่นไหว แม้เวทนา
สัญญา สังขาร และวิญญาณ ก็ย่อมเป็นเช่นนั้น ปัญจวัคคีย์ จิต
ก็เกิดความเบื่อหน่าย-คลายกำหนดในขั้น ๕ เป็นอรหัตต์”

(คนฉลาดมีพุทธจริต มีบารมีเต็มแล้ว พระองค์สอนให้ตัด

ขั้น ๕ อย่างเดียว ก็จบกิจในพระพุทธศาสนา)

๓๐. ศาสนาให้เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ธรรมของพุทธศาสนาประกาศไว้ชัดเจน เป็นสัจจะเป็นอริยสัจ สว่างไสวไม่เคยปกปิด หรือมีอะไรปิดบังแม้แต่น้อย ซึ่งตรงข้ามกับกิเลส มันชอบแอบ ชอบปิดบังตนเอง และยังใจไว้เหมือนเส้นผมบังภูเขา ทำให้ไม่เกิดปัญญา จิตจึงไม่เห็นธรรมเพราะมีกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรมครอบคลุมใจไว้ ให้ประพฤติดตาม กิเลสตัณหา อุปาทานของตน สร้างอกุศลกรรมให้ตนไปสู่ทุกข์

๓๑. ความสันโดษเป็นทรัพย์ของบรรพชิต (และฆราวาส) มีสันโดษแล้วเบากาย-เบาใจ เพราะไม่สะสมปัจจัย ๔ ก็ไม่ทุกข์ เพราะมันทำให้มีเวลาว่างสำหรับภาวนามากขึ้น

๓๒. ความเป็นพระนั้นยิ่งจนยิ่งมีความสุข เท่ากับ (พันธะ และภาระ นอกตัวยิ่งน้อยยิ่งสบาย)

๓๓. ผู้มีสันโดษย่อมเลี้ยงง่าย (ความจริงแล้วธรรมข้อนี้เข้ากับหลักตัดสินว่า สิ่งใดเป็นธรรม เป็นวินัย ๘ ข้อ ที่พระพุทธองค์ให้ไว้กับพระนางปชาบดีโคตมี คือธรรมเหล่านั้นต้องเป็นไปเพื่อ (คลายกำหนด, พันทุกข์, กำจัดกิเลส, ไม่โลภ (มักมาก), สันโดษ สงัดจากหมู่ ความเพียรและเลี้ยงง่าย) มีสันโดษข้อเดียวก็โยงไปหาธรรมอีก ๗ ข้อ ได้ หรือธรรมอีก

๗) ข้อ ก็จะเกิดขึ้นตามมาเอง เพราะเริ่มต้นด้วยปัญญาอัน (👍
เป็นสัมมาทิฏฐิ สัมมาอีก ๗ ตัว ก็จะเกิดขึ้นตามมาเอง)

๓๔. ปิติ เป็นธรรมที่ควรทำให้เกิดขึ้นกับอารมณ์

เพราะเป็นอาหารของจิต พระโยคาวจรท่านเดินวิปัสสนา
ชำระจิตของท่านให้สะอาดอยู่เสมอ แก้วโรคบ้า โรคฟุ้งปีติจะ
นำส่งไปสู่การเกิดธรรมได้อย่างอัศจรรย์ (เกิดนิमित แต่นิमित
นั้นคล้ายเด็กเล่นเงาตัวเอง จงอย่าไปยินดียินร้ายในนิमितนั้น)
ข้าพเจ้าขอวิจารณ์ต่อว่า นิमितเป็นของดีถ้าใช้ถูก ใช้เป็น คือ
ต้องมีปัญญา รู้เห็นได้ตามนิमितนั้น ๆ ถ้าขาดปัญญาก็อาจฆ่า
ตัวเองได้

๓๕. ผู้มีธรรมะแล้วจิตละเอียดสะท้อนถึงกัน รู้วาระ
จิตของผู้อื่น พระเถระฝ่ายวิปัสสนาไปเยี่ยมกัน ทำความสงบ
ตามกัน โดยมากไม่ถามด้วยปากเหมือนกับปุถุชนซึ่งยังมีจิต
หยาบ

๓๖. พระโสดาบัน ท่านเชื่อในเรื่องกรรม เชื่อผลของ
กรรม มีพระไตรลักษณ์สามและมีศีล ๕ อยู่กับจิตของท่าน มี
ผลทำให้ล้างกรรมที่จะไปตกนรกได้

๓๗. มนุษย์ แปลว่า ใจสูง เป็นภูมิใหญ่ชั้นพิเศษ มนุษย์
มีใจกล้า ฉลาด สามารถประดิษฐ์การทำงานได้ทุกอย่าง ยิ่งกว่า
สัตว์ทุกประเภทในไตรภพ จึงปฏิบัติสำเร็จมรรคผลได้ ใจไม่
ว่างจากความเพียร จึงเป็นพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า

พระอรหันต์ได้ สัตว์อื่นทำไม่ได้ ต้องอาศัยพระพุทธเจ้า
สั่งสอน (รวมทั้งเทวดาและพรหม) เพราะมนุษย์เห็นอริยสัจ
ได้จริง จนสำเร็จมรรคผล แต่มนุษย์ทำได้ทั้งบุญ-บาป ผู้ใด
เกิดเป็นมนุษย์ หากได้พบพระพุทธเจ้าหรือพระธรรมของ
ท่านจึงจัดเป็นลาภที่ใหญ่ยิ่ง เพราะสามารถปฏิบัติมรรคผล
นิพพานได้ ส่วนพวกไม่ยอมทำดี ทำแต่บาป ก็ย่อมรับผลของ
กรรมที่ตนทำไปเป็น มนุสสนิรียโก (สัตว์นรก) มนุสสเปโต
(เปรต) มนุสสติรัจนาโน (สัตว์เดียรัจฉาน) พวกเขาทำความดีก็
เป็น มนุสสเทโว (มนุษย์จึงเป็นภูมิที่มีฐานะอันเลิศในหมู่สัตว์
สามารถทำได้ทั้งดีและชั่ว, มีอายุสั้นมาก เมื่อเทียบกับอายุ
ของสัตว์ในภูมิอื่น (ยกเว้นสัตว์เดียรัจฉาน) และสั้นมากเทียบ
กับเทวดาและพรหม จึงเป็นภูมิที่เทวดาและพรหม ที่เป็น
สัมมาทิฎฐิ ลงมาบำเพ็ญตนเพื่อต่อบารมีให้สูงขึ้น หรือให้ถึง
ที่สุดของความดีได้ในเวลาอันสั้น) ในวงเล็บเป็นความ
คิดเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า

๓๘. ผู้เพ่งอยู่กับความแปรปรวนของจิต (ผู้มีสติ เพ่งดู
จิตของตนเองอยู่เสมอ) ย่อมรู้ธรรม เห็นธรรม จิตอยู่ที่ไหน
ย่อมรู้แจ้ง ณ ที่นั้น ผู้ใดปฏิบัติตามนี้ ย่อมเห็นธรรมแสดงอยู่
อย่างนั้น ย่อมแก้ความสงสัยในธรรม รู้ธรรม เห็นธรรมอย่าง
สุขุมลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้น โดยระวังไม่ยอมให้จิตออกจากกาย และ

เห็นความแปรปรวนอยู่เรื่อย ๆ (อยู่ในปัจจุบันธรรม ตลอด ด้วยอัตตนาโจทยัตตานัง)

๓๙. ผู้มีธรรมอยู่กับใจ ใจก็สบายเป็นสุข (ใจไม่เป็นโรค เพราะมีธรรมโอสถอยู่) ส่วนผู้ไม่มีธรรมอยู่ในใจ ย่อมเป็นทุกข์ เพราะแบก-หามชั้น ๕ อยู่เป็นนิจ เลยไม่มีเวลาปลงชั้น ไม่เห็นอริยสัจ ไม่เห็นความเกิด-ดับ เลยไม่รู้ชั้นเป็นของหนัก เพราะติดสังโยชน์ คือ กิเลสเครื่องร้อยรัดใจอยู่ ให้เวียนว่ายตายเกิด อยู่ในภพทั้งสาม

๔๐. กรรมชั่วเหมือนสุนัขไล่เนื้อไล่ตามอยู่เสมอ ทันทึไหนย่อมกัดที่นั่น (พระองค์จึงสอนหัวใจพุทธศาสนาไว้ ความว่า ให้หยุดทำกรรมชั่วตั้งแต่บัดนี้แล้วให้ทำแต่กรรมดี เพื่อหนีกรรมชั่วไม่ให้ตามทัน ขณะเดียวกันก็ให้ทำจิตให้โปร่งใสไว้เสมอ เพื่อให้พ้นนรก หรือพ้นอำนาจของกิเลส เพราะความตายไม่มีนิमितเครื่องหมาย อาจเกิดกับเราได้ทุก ๆ เวลา จึงไม่ให้เราประมาทในความตาย ให้เราคิดเสมอว่า เราอาจตายในวันนี้ไว้เสมอ จะได้ไม่ประมาทในการประกอบความดี โดยละความชั่วที่ใจเราตลอดเวลา) ข้อความในวงเล็บเป็นความเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า

๔๑. ผู้ไม่ประมาท แม้มีชีวิตเพียงราตรีเดียว ดีกว่าผู้ประมาทที่มีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี เพราะความไม่ประมาท ส่งผล

ไปสู่สุคติผู้ประมาทยอมไปสู่ทุกคติ กว่าจะพ้นนรกก็นาน

แสนนาน

๔๒. มนุษย์ไม่รู้จักทุกข์ตามความเป็นจริง จึงติดทุกข์

ไม่ละทุกข์ เอาทุกข์มาเป็นสุข ยิ่งฝืนธรรมยิ่งทุกข์ใหญ่ ความทุกข์ยิ่งเพิ่มขึ้น จากวิตก-วิจารณ์ บำรุงทุกข์ให้เกิดขึ้นกับใจตนเองเสมอ ๆ เพราะความไม่เข้าใจจริงในทุกข์ (ความโง่, อวิชาชา, เชื้อ, ขาดปัญญา ขาดการพิจารณา) พระองค์สอนไว้ชัดแจ้งว่า จันท์ ๕ เป็นทุกข์ไม่ใช่เป็นสุข ใครที่รู้จักทุกข์ตามความจริง จะไม่ยอมสร้างทุกข์ให้เกิดขึ้นอีก ไม่ติดทุกข์ ละวางทุกข์ไว้ที่เดิม เพราะรู้ชัดว่าทุกข์ทางกายนั้นเป็นเพียงแค่กำหนดรู้เท่านั้น ละมันไม่ได้ เพราะเป็นทุกข์ตามปกติของกาย ใครมีกายก็มีทุกข์มากเป็นคู่บารมีจนกว่าจะตาย แต่ทุกข์ใจนั้น (สมุทัยหรือตัณหา) เราเป็นผู้สร้างขึ้นเองที่ใจเรา ก็สามารถละมันได้ที่ใจเราเช่นกัน

๔๓. การงานทางโลก บำรุงตัณหาทั้งสิ้น มีทุกข์มาก

ได้มากก็เป็นทุกข์ในการรักษาไม่ได้มากก็ทุกข์เพราะไม่สมตามความปรารถนา ตัวจันท์ ๕ ก็เป็นทุกข์ เป็นก้อนทุกข์ ต้องเลี้ยง ต้องบำรุงรักษากันทุก ๆ วันจนกว่าจะตาย (แก่ ป่วย เจ็บ ตาย)

๔๔. เห็นความไม่เที่ยงของกายแล้ว ให้เห็นความเที่ยง

ของกายบ้าง เช่น ทุกกายที่มีเกิดขึ้นต้องตายหมด, ต้องมีทุกข์

มาน้อยตามกรรมของตน ส่วนอสังขารเป็นสุข ไม่รับ
ทุกข์ด้วย ไม่ยินดี ยินร้าย อย่าให้ความรู้โลภีย่มาปนกับ
โลกุตระ ให้แยกไว้เป็นส่วน ๆ รู้เท่าแล้ววางไว้ตามเรื่องของ
เขา เกิด-ตายเป็นเรื่องโลกีย่อย่าไปสนใจ ส่วนโลกุตระมันเย็น
เพราะไฟตัดหาหมดแล้ว (สรุป ความเที่ยงของกายคือความ
ตาย และวิบากอันเกิดจากกฎของกรรม)

๔๕. กามทั้งหลายเป็นจ้าวโลก (เจ้าโลก) เกลียด-โกรธ-
ซัง-ฆ่ากัน และทำบาปนานาประการ ก็เพราะกามเป็นใหญ่

๔๖. งานของศาสนาดีกว่างานทางโลก งานทางโลก ทำ
ไร้ ทำนา หลายร้อยปีทำแล้ว ก็ตกเป็นของคนอื่นหมด ส่วน
งานทางศาสนา เช่น ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เพียงแม่
เล็กน้อย ชั่วครู่ยามต่อวัน ก็บิให้กุศลเป็นผลบุญ อยู่นานตั้ง
กัปทีเดียว จึงต้องยกให้งานศาสนาเป็นของเลิศ

๔๗. อยากเป็นพระอินทร์ ต้องบำเพ็ญความดี ๗ อย่าง
คือเลี้ยงบิดา-มารดา, อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่, มีวาจาอัน
อ่อนหวาน ไม่พูดส่อเสียด, ไม่ตระหนี่, กล่าวคำที่เป็นจริง
และระงับความโกรธได้ (ใน ๗ อย่างเกี่ยวกับวาจาเสีย ๓ ข้อ)

๔๘. ทุกคนหนีโลกธรรมไม่พ้น จึงอย่าหนีมัน เพราะ
มันเป็นของธรรมดา คนส่วนใหญ่คิดว่าตนฉลาด (พระองค์
ตรัสว่าเป็นคนโง่ตั้งแต่ที่เริ่มคิด เพราะเป็นอารมณ์หลง)
ดังนั้น เมื่อถูกด่า-ว่า-หรือตี หรือนินทา จะมีอารมณ์ไม่พอใจ

โกรธเก็บเอาความคิดปรุงแต่ง เกิดอาฆาต-พยาบาท-จองเวร

เพราะอารมณ์โง่ โมหะหรือหลง หรือมิจฉาทิฎฐิ จึงทำร้าย
ตนเอง เฆตตนเอง เบียดเบียนตนเอง ขาดเมตตาต่อตนเอง
เหมือนกนิยาพิช เพราะ โมหะ (โง่) แต่ใครเชื่อพระองค์ก็เป็น
สุข เพราะถือเป็นของธรรมดา ให้ตั้งไว้ในอารมณ์ช่างมัน
หรือวางเฉย หรือสักแต่ว่าหรืออุเบกขา จนถึงสังขารุเบกขา
ญาณในที่สุด

๔๘. ภัย ๔-๕ อย่างในโลก เช่น คนมีทรัพย์ (โลกีย

ทรัพย์) มีภัย คือ ราชภัย, โจรภัย, อัคคีภัย, อุทกภัย และ
วาตะภัย ทั้ง ๕ ข้อ ล้วนแต่เป็นกฎของกรรมที่ตนทำไว้ทั้งสิ้น
หรือคนเกิดมาในโลกมีภัย คือ ชาติภัย, ชราภัย, พยาธิภัย,
มรณภัย แต่ภัยใหญ่ยิ่งก็คือภัยจากอารมณ์จิตของเรา ทำร้าย
ตัวเราเอง (ขอเพิ่มเติมอีก ๑ ภัย คือ ทุกขภัย หรือ ภัยจากกฎ
แห่งกรรม (วิบากกรรม) ต้องเปลี่ยนเป็นภัย ๕ อย่างแทน ให้
ตรงตามสังขธรรมหรือสัทธรรม ๕ แต่จริง ๆ แล้ว ภัยทุกชนิด
ล้วนมีต้นเหตุมาจากกฎของกรรม ซึ่งเราเป็นผู้ทำไว้เองทั้งสิ้น

๕๐. สุขในโลกกับสุขในธรรม ต่างกันฟ้ากับดิน สุขใน
โลกจริง ๆ ไม่มี (มีแต่ทุกข์มากกับทุกข์น้อย) เช่น สุขในกาม-
กีน-นอน ล้วนไม่ถาวร สุขจากโลกธรรมเป็นมายาหลอกคน
โง่ สุขทางโลกจึงมีสภาพ ยิ่งสุขก็ยิ่งทุกข์ (เพราะถูกกิเลสมัน
หลอกต้มเอาจนสุข) ตายแล้วสูญ เอาอะไรไปไม่ได้เลย ล้วน

สุขในธรรมนั้นประเสริฐนัก เพราะเป็นของจริง คิดใจเรา
ไปได้ (กรรมดี) ทั้งขณะยังไม่ตายและเมื่อตายแล้ว (ดูข้อ ๔๖
ประกอบ)

๕๑. โลกียมีเกิด-ดับ และสังขารแปรปรวนอยู่เป็นนิจ
(จิตไม่เสมอเหมือนโลกุตระ) โลกียจึงมีขึ้น ๆ ลง ๆ มีทั้งกุศล
และอกุศลอยู่เสมอ

๕๒. ผู้เห็นทุกข์จริง ย่อมอยู่เหนือทุกข์ เพราะชำนาญ
ในการใช้สมณะและวิปัสสนาภาวนา ในสังขาร ๕ (เกิด แก่
เจ็บ ตาย พลัดพรากจากของรักของชอบใจ มีความปรารถนา
ไม่สมหวัง) จึงยกจิตออกจากกายและเวทนาได้ ว่ากายคือกาย
เวทนาคือเวทนา จิตคือจิต ไม่เกี่ยวกันด้วยปัญญา จึงมองเห็น
ทุกข์ได้ชัดเจนว่า ทุกข์เป็นของปกติของกาย เวทนา (สุข-
ทุกข์) ต่างก็ทำหน้าที่ของตนไปตามปกติของกาย จิตมองเห็น
ทุกข์ของกายด้วยปัญญา จิตไม่ยอมหลงยึดว่ากายนี้เป็นเรา
เป็นของเรา จิตในขณะนั้นจึงพ้นทุกข์ได้ เลยมีความสุข
เพราะอยู่เหนือทุกข์ มองเห็นทุกข์กายดูมองเห็นบ้านที่กำลัง
ไฟไหม้ แต่เจ้าของบ้านไม่ร้อน ไม่ทุกข์ เพราะยืนอยู่นอก
บ้านที่กำลังไฟไหม้ นี่คือพุทธพจน์

๕๓. จะชนะมารต้องอาศัยภาวนา เพื่อระงับนิวรณ์
เพราะมารอาศัยอยู่กับใจเป็นมารภายใน มันสิงใจอยู่จึงแก้

ยาก ส่วนมารภายนอกแก้้ง่ายมากกว่าเพราะเพียงเราไม่

สนใจในมันเสียก็พ้นแล้ว (สำรวจอินทรีย์หรืออายตนะ)

พระองค์แนะให้ใช้อริยมรรค ๘ เริ่มด้วยปัญญา คือ

สัมมาทิฏฐิ มรรค ๘ ย่อเหลือ ๓ คือ คีต สมာธิ ปัญญา เดิน

ตามพระองค์ ไม่มีทางพลาดจากความเป็นพระอริยะ

๕๔. วัฏฏโก โลโก เท่ากับโลกหมุนวน หาที่สุดมิได้ (ไม่

เที่ยง) เดี่ยวรัก เดี่ยวชัง (ยามรักน้ำดื่มผักว่าหวาน ยามชังคำ

ทั้งวัน) เดี่ยวสุข-เดี่ยวทุกข์ ไม่แน่นอน เดี่ยวยิ้มหัวเราะ เดี่ยว

ร้องไห้ โลกจึงเป็นละคร เมาอยู่เป็นนิจ เพราะคนในโลก

ประมาท ไม่ชอบสร้างความดี ชอบทำชั่ว พุดชั่ว คิดชั่ว ใจจึง

ชินต่อความชั่ว ซึ่งร้อนด้วยไฟเผาใจ (ราคะ โทสะ โมหะ)

ตรงข้ามกับธรรมะ ซึ่งเป็นของเย็น ใช้ดับไฟที่เผาใจได้อย่างดี

แต่คนส่วนใหญ่ประมาทไม่ค่อยเชื่อพระองค์ โลกจึงร้อน

เป็นทุกข์ วนเวียนอยู่อย่างที่เราเห็นทุกวันนี้ เพราะโลกมีอวิชชา

เป็นใหญ่

๕๕. โลกขธรรม หรือธรรมที่ทำให้พ้นโลก พ้นทุกข์

พ้นวิภวณะ พ้นจากความตายคือ เต ลัง วู ปะสะโม สุโข (การ

ระงับความเกิดเสียได้อย่างแท้จริง เป็นสुकขยอดของความสุข

เท่ากับนิพพาน) พระองค์ให้หัวใจพระพุทธศาสนาไว้ ๓ ข้อ

(โอวาทปาติโมกข์) คือ ให้ละชั่ว ให้ทำแต่ดี ให้ทำจิตให้ผ่อง

ใสอยู่เสมอ และแนวปฏิบัติไว้ชัดเจน คือ อริยมรรค ๘

(ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ ทาน ศีล ภาวนา)

๕๖. เมื่อไร้ความจริงแล้ว ความศักดิ์สิทธิ์มี ณ ที่ไหน

ท่านหมายถึงพูดไม่จริงหรือ โกหก ข้อนี้ตรงกับพุทธพจน์ที่ว่า “ผู้ใดก็ตามที่มีเจตนาโกหกผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง ผู้ นั้นไม่มีความชั่วใด ๆ ที่เขาจะทำไม่ได้”

ขอวิจารณ์ว่า

ดี-ชั่ว- สุข-ทุกข์ บุญ-บาป นรก-สวรรค์-นิพพาน ล้วน มาจากความคิดทั้งสิ้น หรืออยู่ที่มโนกรรม เพราะ “ธรรม ทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ (ประเสริฐสุด) ทุกสิ่ง สำเร็จได้ที่ใจ” ทุกอย่างเริ่มต้นที่ใจ มาจากใจ ใจเป็นนาย วาจาและกายเป็นบ่าว โลกมนุษย์จึงเป็นที่ชุมนุม หรือที่ ประชุมใหญ่เป็นแดนกลางระหว่างทางไปแห่งความดีและความชั่ว (ดูข้อ ๓๗)

๕๗. ใจที่ไม่มีธรรมอยู่ย่อมเป็นทุกข์ เพราะจะตกอยู่ใน

อำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม สร้างแต่ ความทุกข์ให้ตนเอง (เป็นภัย, เป็นยาพิษ, เป็นของเหม็น, เป็น จี๊, เป็นความชั่ว, เป็นบาป-อกุศล, เป็นไฟนรกเผาใจตนเอง ส่วนธรรมเป็นมรรค เป็นเครื่องประพาศติ-ปฏิบัติ ช่มมานะทิฐิ ที่กั้นขวางความดีไว้ให้หมดไป (ข่มมิจฉาทิฎฐิให้เห็น

สัมมาทิฏฐิ) หักวงล้อของวัฏแห่งความชั่วด้วยอริยมรรค

(คล้าย ๆ ข้อ ๒๘)

๕๘. ผลไม้ย่อมออกผลตามฤดูกาล เมื่อยังไม่ถึงเวลา

(ฤดูกาล) ก็ยังไม่ให้ผล สิ่งนี้เป็นธรรมที่ลึก ต้องคิดพิจารณา

จึงจะเกิดปัญญา เหมือนผลไม้ไปเร่งมันนอกเวลาที่มันจะ

ให้ผล ย่อมเป็นทุกข์หรือสูญเปล่า หรือได้ไม่คุ้มเสีย เพราะ

ฝืนธรรมชาติ ฝืนกฎธรรมชาติของมัน ธรรมะก็เช่นกัน บางคน

หลงมากที่ไปแบกอารมณ์พระอรหันต์ พระอนาคามีไว้ แล้ว

ทำไม่ได้ ทำไม่ไหว ก็เกิดท้อแท้ใจหมดกำลังใจ เป็นต้น หรือ

จะคิดว่า การเกิดมาเป็นคน เป็นมนุษย์ เหมือนเขาให้มา

ค้าขาย หากประมาทอวดดี ไม่เชื่อผู้รู้ คือ (พระพุทฺธ พระ

ธรรม พระสงฆ์) ก็ขาดทุน หากโชคร้ายเพราะประมาทเป็น

เหตุ ก็ต้องล้มละลายกลับไปอยู่นรกใหม่ ต้องใช้เวลาอีกนาน

แสนนาน กว่าจะได้กลับมาทำการค้าใหม่ ข้อนี้มีธรรมย่อ ๆ

ในข้อ ๔๑

๕๙. ดับภพทั้ง ๓ ได้ที่ใจแห่งเดียว เพราะธรรมทั้งหลาย

มีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด (เป็นใหญ่) ทุกสิ่งสำเร็จได้

ที่ใจ กิเลสทุกตัวอยู่ที่ใจ เกิดที่ใจ จึงต้องดับที่ใจ มารก็คือ

กิเลส มันตัวเดียวกัน ใช้อริยสังหาเหตุให้พบ แล้วก็ดับเหตุ

นั้นเสีย

๐ อาจารย์ธรรม ของ : พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต (บางส่วน)

โหวहारของท่านอาจารย์มั่น เลือกลงเอาเฉพาะที่เหมาะสม
สมแก่จริตและนิสัยของผู้บ้นทิกเท่านั้น

๑. ปัญญา กับสติ ให้รู้เท่าทันกัน

๒. ในโลกนี้เป็นธาตุทั้งนั้น ให้รู้เท่าทันกับธาตุ แต่อย่า

หลงตามธาตุ

๓. ให้เห็นอยู่ในปัจจุบันธรรม อย่าส่งจิตออกไปอนาคต

และอดีต

๔. ธาตุ ๘๔,๐๐๐ ออกมาจากจิตทั้งหมด

๕. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เป็นสิ่งลึกลับที่สุด

๖. ถ้าส่งจิตออกนอกรกายเป็นมิจฉาปฏิญญู ถ้ารู้เห็นอยู่ใน
กายกับจิต จัดเป็นสัมมาปฏิญญู

๗. นักปฏิบัติต้องกล้าหาญ ไม่กลัวตาย จึงจะรู้ธรรม
เห็นธรรม

๘. ให้รู้ธาตุ เห็นธาตุ จิตจึงจะไม่ติดราคะ (มองทุกอย่าง
ในโลกเป็นธาตุ) เท่ากับข้อ ๒

๙. อย่าเพ่งจิตออกนอกตัว ให้รู้เห็นอยู่ในตัว หากรู้จัก
ตัวเองดีแล้ว จึงจะรู้สิ่งอื่นได้ดี (คล้ายข้อ ๖)

๑๐. ให้แก่ปัจจุบัน (ให้เป็นสุขอยู่เสมอ) เมื่อแก่ได้ (อยู่
แต่ปัจจุบัน ภาพที่ ๓ จะหลุดหมด (มนุษย์, เทวดา, พรหม) ให้
ลบบารมณณ์ภายนอกให้หมด จึงจะเข้าบารมณณ์ภายในได้ เพ่ง

ออกนอกตัวเป็นสมุทัย เป็นทุกข์ เป็นมิจฉาทิฏฐิ เห่งใน

ตัว คือ กาย เวทนา จิตของตนเองเป็นสัมมาทิฏฐิ

๑๑. ธรรมะชี้กายกับจิต เป็นคัมภีร์เดิม

๑๒. นะโม นะเท่ากับน้ำ โมเท่ากับดิน (ท่านว่าย่อจาก ๒ คำ คือ อิกับอะ) อิเท่ากับอิติปิโสฯ อะเท่ากับอรหัง ใครศึกษาและเข้าใจคุณทั้ง ๘ ของพระพุทธเจ้าแจ้งดีแล้ว ก็ได้ความรู้อย่างหาประมาณมิได้จากอิกับอะ

๑๓. ต้องทำจิตให้เป็นเอก (เป็นหนึ่ง) เพื่อสงเคราะห์ธรรมให้เป็นเอก (ตรงกับพระพุทธเจ้าตรัสไว้ ความว่า มีสมาธิได้แค่ไหน ก็เกิดปัญญาได้แค่นั้น เป็นปฏิภาคกันระหว่างสมาธิกับปัญญาครั้งใดที่มีสมาธิน้อย ก็เกิดปัญญาน้อย)

๑๔. ปฏิภาคนิมิต ต้องมีวาสนา จึงจะเกิดได้ ส่วนอุคหนิมิตเป็นของไม่ถาวร แต่ใครที่เข้าใจพิจารณาให้ชำนาญแล้ว ก็เป็นปฏิภาคนิมิต ปฏิภาคจึงเป็นส่วนของปัญญา

๑๕. ผิดมาก่อนถูก เท่ากับโง่มาก่อนฉลาด เท่ากับความคิดเป็นครุ เท่ากับความคิดจึงเป็นเหตุ ส่วนความถูกเป็นผล เท่ากับต้องเห็นความชั่วที่ตนก่อน (ความคิด) จึงจะละความชั่วได้ แต่เคล็ดสำคัญของการปฏิบัติ คือ ต้องเริ่มด้วยสัมมาทิฏฐิ เพราะเริ่มด้วยมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาอีก ๗ ตัว ก็จะเกิดตามมา ยิ่งเข้าป่าลึกเข้าไปทุกที

๑๖. เหตุ ปัจจะโย โหติ ธรรมทั้งหลายเกิดเพราะเหตุ

ดับเพราะเหตุฯ

๑๗. ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นแล้วอย่าเพิ่งย้าย มันเต็มแล้ว

มันย้ายเอง พระโยคาวจรเมื่อท่านละกิเลสส่วนใดได้แล้ว

ท่านไม่เวียนกลับมาละอีก เพราะมรรคประหารกิเลสส่วนนั้น
สิ้นไปแล้ว มีแต่ไปข้างหน้า ฆ่ากิเลสที่เหลืออยู่ให้หมดไป

๑๘. เปรตขัดขวางการปฏิบัติ ที่ใดทำจิตไม่ได้ดี ก็

เพราะพวกนี้จะต้องทำบุญให้ทาน อุทิศให้เขาโมทนา เมื่อเขา
รับได้ก็ไปเกิด ณ ที่อื่น

๑๙. แก่ความโกรธ เขาโกรธเรา แต่เราอย่าโกรธตอบ

ให้พิจารณาที่ใจเราจนบริสุทธิ์สะอาดถึงที่สุดก่อนแล้ว จึง

ค่อยยกธงชัยขึ้น (คงหมายถึงชนะใจตัวเองแล้ว ให้

อภัยทานแก่ใจตนเองแล้วดับไฟภายในของตนเองได้ดีแล้ว)

มีอะไรก็สงเคราะห์แก่เขาผู้ยังประมาทอยู่ ไม่นานเขาก็กลับดี

เองกลับคืนดี ถ้าไม่กลับคืนดี มีหวังวิบัติถึงตายทีเดียว

๒๐. บังคับจิตไม่ได้ แต่สอนจิต, อบรมจิตได้ ด้วยอุบาย

ต่าง ๆ ปกติจิตไม่อยู่นิ่ง ต้องให้เกาะสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ พระองค์

จึงมีอุบายมากมายให้สอนจิต อบรมจิต เพราะรู้ว่าบังคับ

ได้ไม่นาน

๒๑. ทำกรรมฐาน ๕ จนเห็นกายเป็นอสุภะ เป็นยา

ปรมัตถ์ แก่โรคจิต (โรคราคะ โทสะ และโมหะ) วันบรรพชา
อุปสมบท อุปัชฌายะ ต่างก็ให้กรรมฐาน ๕ แก่ศิษย์ทุกคน แต่
มักลืมนำไปปฏิบัติให้เกิดผล

๒๒. ข้อนี้ได้จากสนทนาธรรม อารมณ ๓ หรือ
อารมณ ๔ ราคะ โทสะและโมหะ แต่พระธรรมแยกออกเป็น ๓
หมวดใหญ่ ๆ คือ กุสลาธรรม, อกุสลาธรรม และอัพยา
กตาธรรม ท่านแนะนำให้ทรงอยู่ในอัพยาตา แต่มันก็ยังแยก
ออกเป็น ๓ ระดับ คือ หยาบ กลาง ละเอียด ซึ่งโดยธรรมชาติ
ก็มีอยู่แล้ว เช่น ขณะเดินผ่านคนที่เราไม่รู้จัก พอตาเห็นรูป
แต่ก็ไม่เกิดอารมณ์พอใจหรือไม่พอใจ แต่ทรงอยู่ในอารมณ์
เฉย ๆ (เพราะไม่รู้จัก) แต่หากคนนั้นเป็นคนรู้จัก และเป็น
ศัตรูกับเรามาก่อน (อกุสลา) ขึ้นมาแทน จิตก็ปรุงแต่งไปตาม
สัญญาที่อกุศลแทน ดังนั้น แม้จะเป็นอารมณ์อัพยาตาก็ตาม
ยังแบ่งเป็นอัพยาตาของโลกีย์กับโลกุตระอีก ซึ่งจะนำไปสู่
อุเบกขารมณและเกิดสังขารุเบกขาญาณในที่สุด

๒๓. ปัญญา กับสติให้รู้เท่าทันกัน พิจารณา กาย จิต
ความไม่เที่ยงของสังขาร ให้เห็นเป็นธรรมะไปเรื่อย ๆ ทำ
ความรู้ผู้นั้น ให้เห็นในนั้นถ้า (ปัญญามากกว่าสติเท่ากับ
ฟุ้งซ่าน)

๒๔. ธรรมที่ลึกลับ ไม่ควรพูดให้คนอื่นรู้ เพราะ

หากเขาไม่เห็น ตามเรา ธรรมนั้นจะเสีย ต้องพูดต่อผู้ปฏิบัติ
เหมือนกัน เช่น มองเห็นทุกอย่างในโลกเต็มไปด้วยความ
ทุกข์ แต่อารมณ์ใจมันไม่ทุกข์ ซึ่งเป็นสุดยอดของพระธรรม
ที่พระองค์ต้องการให้เราดูเราเห็นก็ตรงนี้แหละ เท่ากับผู้ใด
มองเห็นทุกข์ได้ทั้งหมดตามความเป็นจริง แต่จิตอยู่ในสังข
ารเบกขาญาณทั้งหมดตามความเป็นจริง ผู้นั้นเป็นพระ
อรหันต์ (๔ บรรทัดล่างนั้น เป็นของพระราชพรหมยาน)

๒๕. โลกุตระอยู่เหนือไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์บังคับ
โลกีย์ได้ทุกอย่าง เว้นแต่โลกุตระเท่านั้น

๒๖. มุตโตทัย หลวงปู่หลุยกล่าวว่า เป็นของวิเศษ ครุบา
อาจารย์สมัยก่อนที่ได้ธรรมะกัน อย่าง ท่านขาว ท่านแหวน
ท่านอ่อน ท่านฝัน ท่านวัน ท่านจวน ท่านก็ได้มาจากมุต
โตทัยนี้แหละ

(หลวงปู่หลุย ท่านเป็นผู้บันทึกเอาไว้)

๐ อาจารย์ธรรม ของ : พระอาจารย์บุญ ปัญญาวุธ

(บางส่วน)

เลือกเอาเฉพาะที่เหมาะสมกับจริตและนิสัยของผู้บันทึก

๑. ปฏิภาคนิมิต เกิดจากผลของสมาธิ เมื่อเห็นจริงตาม
ปฏิภาคนิมิตแล้วเป็นตัวปัญญา

๒. สิ่งที่นักปฏิบัติต้องไม่ลืม ๔ อย่าง (เมื่ออยู่กับ

อาจารย์)

ก) นอนที่หลังอาจารย์ โดยต้องเก็บกวาดของและ
เสนาสนะก่อนจะนอน

ข) ตื่นก่อนอาจารย์ โดยจัดของอาจารย์ที่ใช้ล้างหน้า ไป
จนถึงออกบิณฑบาต

ค) ฉันทที่หลังอาจารย์ โดยจัดอาหารแบ่งอาหารให้ และ
ให้ท่านลงมือฉันทก่อน

ง) อิมก่อนอาจารย์ โดยจัดน้ำล้างมือ แล้วคอยเก็บบาตร
ล้างเก็บของให้อาจารย์

๓. แก้วบ้า ให้ละวิตก วิจารณ์ โดยทำอุเบกขาก็หาย บ้าเกิด
จากสมาธิमित จงอย่าอธิฐานจิตในนิมิตนั้นว่าเป็นของดี อย่า
เชื่อนิมิตนั้นว่าเป็นของจริง รวมทั้งวิปัสสนาคด้วย ล้วนเกิดจาก
สมาธิภาวนาทั้งนั้น อย่าเชื่ออารมณ์และเชื่อจิตของตน เพราะ
ของเหล่านี้เป็นตัวกิเลส ทำให้จิตไม่ปกติมีขึ้น ๆ ลง ๆ (ขอ
อนุญาตเพิ่มเติมว่า คำว่าอย่าเชื่อนิมิตนั้น ให้เพิ่มเติมว่า อย่า
ปฏิเสธด้วย ทำจิตเป็นอุเบกขา เท่ากับอัพยาทุกต เวลาและ
การปฏิบัติจะเป็นเครื่องตัดสิน ปัญญาจะบอกเองว่าควรเชื่อ
หรือไม่ควร ใช้ไตรลักษณ์ประจำจิตอยู่เสมอ

๐ ท่านพระสุรจิตเทศน์เรื่อง ศิล นีพพิทาญาณ และโคตรภู ญาณ

ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๘

๐ ไอ้คำว่าเบื่อ ๆ อยาก ๆ เพราะว่ามันยังไม่ทรง เข้าใจมัย

๐ นีพพิทาญาณจริง ๆ นี้ ท่านเบื่อท่านทรง มันเบื่อจริง ๆ เบื่อจนมันไม่เอาอะไร ไอ้ตัวนี้มันเบื่อจริง ๆ มันเห็นร่างกายนี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ๆ มันเห็นความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย มันเห็นความไม่เป็นสาระ ในเมื่อโลกทั้งโลกนี้ ดูแล้วไม่เป็นสาระ มันมีแต่ความเบื่อหน่ายในโลก เบื่อหน่ายในขั้น ๕ คราวนี้ถ้ามันเบื่ออยู่อย่างนั้น แล้วจิตไม่สามารถจะถอนความเบื่อได้ มันก็อาจจะฆ่าตัวตายได้ เพราะมันเป็น มันเป็นมาก เข้าใจมัย

๐ จิตก็จะต้องหาทางออกให้ได้ ออกจากนีพพิทาญาณ คราวนี้ถ้าจิตจะออกจากนีพพิทาญาณ จิตนั้นจะต้องเห็นธรรมชาติของโลก เห็นธรรมชาติของร่างกายว่ามันเป็นอย่างนี้ มันต้องทุกข์อย่างนี้ มันต้องสกปรกอย่างนี้ เราอยู่กับคนที่มีกิเลส เราก็ต้องถูกกิเลสกระทบอย่างนี้ มันหนีไม่พ้นหรอก ไอ้โลกนี้มันสกปรกไปด้วยกิเลสของคน เข้าใจมัย

๐ เราอยู่กับคนที่มีกิเลส เขาก็สาธกกิเลสมาหาเรา มันก็มีแต่ความเดือดร้อน ไอ้ความวุ่นวายทั้งหมดมันก็มาจากกิเลส

ทำให้ใจเห็นธรรมคาให้ได้ จิตที่มองเห็นธรรมคาและยอม
รับนับถือในธรรมคาตรงนี้แหละ คือ โคตรกฏญาณ มัน
ต่อเนื่อง กันกับนิพพิทาญาณ ถ้าจิตไม่สามารถออกจาก
นิพพิทาญาณได้ เข้าโคตรกฏญาณไม่ได้ก็เสร็จอยู่ตรงนั้น
แหละ คราวนี้บางคนพอเบื่อบ้างเข้ามาก ๆ ไอนิพพิทาญาณมันก็
ถอยไม่เอา ๆ คือ ไม่ยอมพิจารณาต่อ กลัวว่าจะฆ่าตัวตาย
กลัวว่าจะไปผิดทางแล้วมันก็ถอยกลับเข้าปุณฺณเลย จิตมันจะ
ไม่ก้าวต่อ เข้าใจมัย

o เราต้องไม่ถอยจากตรงนั้น ต้องพิจารณาต่อไป แต่
ขณะที่พิจารณาต่อไป ต้องมองให้เห็นความจริงของโลกว่า
ความจริงมันเป็นอย่างนี้ ร่างกายของคนทุกคนมันเป็นอย่างนี้
ร่างกายไม่มีของใครดีหรือก มันมีแต่ความเสื่อม มันมีแต่
ความทุกข์ มันมีแต่ความปวดเมื่อย มันมีแต่มองดูแล้ว
ร่างกายเราตั้งแต่ตื่นจนหลับ มันไม่มีคุณให้เราเลย เราหาเลี้ยง
มันเท่าไร มันไม่เคยเชื่อฟังเรา มันมีแต่ทำโทษให้เราทั้งนั้น
เราคือจิต ทำโทษให้เราตรงไหน ตรงที่ต้องคอยดูแลรักษามัน
ทำโทษตรงที่ว่า เราต้องโดนกระทบกระทั่งกับอารมณ์ต่าง ๆ
ก็เพราะว่าเรามีร่างกาย ถ้าเราไม่มีร่างกายก็ไม่ต้องดูแล ก็ไม่
ต้องกระทบอารมณ์ต่าง ๆ ใช่มัย

o อารมณ์ที่กระทบกับบุคคลบ้าง รอบข้างต่าง ๆ นี้ มัน
เป็นความทุกข์ ทั้งราคะ ทั้งโทสะ ทั้งโมหะ เพราะเรามี

ร่างกายเราถึงกระทบ ถ้าร่างกายไม่มีมันไม่กระทบหรือก

อย่างคนที่เค้าว่าเค้าตำหนิ เค้าตำหนิกาย ไม่มีใครตำหนิจิต
หรืออกถูกมัยเนี่ย

๐ เค้าตำหนิกาย แต่จิตมันไปยึดกาย จิตมันก็โกรธ มันก็
เป็นโทษะไป ไอ้อารมณ์เหล่านี้มันก็เกิดเพราะเรามีกาย เข้า
ใจมัยเนี่ย

๐ กายมันไม่มีคุณ มันมีแต่โทษ ให้มันเห็นความจริง
ของกายภายนอก พอจิตมันวางลงธรรมดาได้ ตัวธรรมดาตัว
นี้แหละคือ โศตรภูญาณ คราวนี้ตรง โศตรภูญาณนี้ก็
เหมือนกัน ต้องทรงธรรมดาให้อยู่ ถ้าทรงไม่อยู่ จิตมันก็ถอย
กลับไปสู่ปุถุชนเหมือนกัน คราวนี้ทรงให้อยู่ ทรงให้มันเห็น
อยู่ตลอดเวลาว่า โลกทั้ง โลกมันไม่มีอะไรดี ให้มันเห็นความ
จริงของโลกให้ได้ พอจิตมันทรงอยู่ได้แล้ว จิตมันจะทัน
โศตรภูญาณ พอพ้น โศตรภูญาณจะเข้าพระ โสคาบัน เวลาอยู่
ใน โศตรภูญาณหลวงพ่อท่านถึงบอกว่ามันเหมือนกับเหยียบ
อยู่ลำรางข้างหนึ่งเป็น โลเกีย อีกข้างเป็น โลกุตระ ถ้าหากว่าจิต
เวลานี้มันก้าวอยู่สองข้างคร่อมอยู่ ถ้ามันมีกำลังพอ มันก็พ้น
จากโลเกียไปเข้าโลกุตระ ถ้ากำลังมันไม่พอ เดี่ยวมันก็ถอย
กลับมาโลเกียใหม่เข้าใจมัย

๐ คราวนี้กำลังมันอาจไม่พอ มันก็อยู่ที่เรายันไม่ขยับ
อยู่ที่ปัญญาของเรา ถ้าหากว่าทำ ๆ แล้วเดี๋ยวก็ถอยบ้าง คือ

กิเลสมันพาให้ท้ออยู่เรื่อย ว่ากันตรง ๆ กิเลสมันจะลุดให้
ถอยหลัง ถ้าเราไม่เชื่อกิเลส อย่างที่ท่านบอกว่า ต้องมีวิริยะ
บารมี ต้องมีขันติบารมี คือไม่ยอมเชื่อกิเลส เราบากบั่น
เอาชนะมันให้ได้อย่างเดียว ยังไงมันก็ชนะ แต่ถ้าหากว่าเรา
บารมีไม่พอ เดียวก็ถอยหลังกิเลสมันคอยลุดไม่ให้ขาก้าวไป
ข้างหน้า มันก็เข้าพระ โสคาบันไม่ได้ จิตมันต่อเนื่องอยู่อย่าง
นี้

○ คำถาม การเป็นพระ โสคาบันนี้ ยากตรงไหนคะ

○ คำตอบ ยากตรงศีล ยากตรงศีล พระพุทธเจ้าบอกว่า
บุคคลจะเข้าถึงพระ โสคาบันได้ ต้องมีศีลเป็นอธิศีล เคยได้
ยินมัย

○ บุคคลจะเข้าถึงพระอนาคามีได้ ต้องมีจิตเป็นอธิจิต
จะเข้าถึงพระอรหันต์ได้ ต้องมีปัญญาเป็นอธิปัญญา คราวนี้
จะมีศีลเป็นอธิศีล เราก็ต้องมาดูว่ายังไงเรียกว่าอธิศีลจะทำ
อย่างไรให้ศีลของเราเป็นอธิศีล ให้เราไปย้อนดูคำสอนของ
หลวงปู่ หลวงพ่อท่านบอกว่าจะทำศีลให้เป็นอธิศีล ต้อง
รักษาศีล ๓ ชั้น คือ ไม่ละเมิดศีลด้วยตนเอง ไม่ยุให้บุคคลอื่น
ละเมิดศีล แล้วไม่ยินดีเมื่อบุคคลอื่นละเมิดศีล เคยได้ยินมัย

○ เคยได้ยินหรือเปล่า คราวนี้เราก็มาดูคำสอนของท่าน
ปกติเวลาที่เรารักษาศีลเนี่ย เรามีความรู้สึกว่า ถ้าเรารักษาศีล

ครบทุกข้อ ไม่ละเมิดซักข้อหนึ่ง เราก็คือว่า เรามีศีลบริสุทธิ์
ถูกมัย

○ แต่ตรงนี้หลวงพ่อบอกว่ายังไม่ใช้ศีลบริสุทธิ์ มัน
ยังเป็นเพียงแค่ศีลไม่ขาด เท่านั้นเอง ตรงนี้เพียงข้อแรกไม่
ละเมิดศีลนั่นเอง เข้าใจมัย

○ ในขณะที่เราไม่ละเมิดศีลด้วยตนเองนั้น บางครั้งเรา
ไปยุบุคคลอื่นทำ เราไม่ทำเองแต่ใช้ให้เค้าทำ อย่างบางที่บ้าน
ของเรา หรือว่าห้องของเรา บางทียุมันเยอะหรือแมลงสาป
มันเยอะ ไม่ทำเองหรอก แต่ใช้เด็กทำ เรากลับบาปแต่โยน
บาปไปให้เขา ให้อัตรงนี้สัตว์ก็ตายเพราะเราเป็นเหตุ แล้วศีล
ของเราจะบริสุทธิ์ได้อย่างไร เข้าใจมัย

○ และศีลก็ยังไม่บริสุทธิ์ไม่ได้ เราไม่ทำเองด้วย แล้วเราไม่
ยุบุคคลอื่นเขาทำด้วย แล้วศีลจะบริสุทธิ์หรือยัง มันก็ยังอยู่ดี
เพราะบางครั้งจิตเรายังคิดละเมิดศีล ให้อัจิตคิดละเมิดศีลนี้ มัน
จิตคิดยังไง จิตไปยินดีการละเมิดศีลของบุคคลอื่น อย่าง
สมมุติบ้านเรา หรือว่าห้องเราก็ดูแล้วแต่ บางทียุมันเยอะ
แมลงสาปมันเยอะ เราไม่ทำด้วย เราไม่ใช้ให้เด็กทำด้วย แต่
เด็กมันมาเห็นว่ายุมันเยอะ แมลงสาปมันเยอะมันหวังดีทำ
ให้เรา เรากลับมาถึงมัน ไม่มี ยุ ไม่มี แมลงสาปไม่มีดีนี้หว่า
มันอุตสาหะช่วยทำให้ นี้ไปยินดีเค้าฆ่าสัตว์ ถูกไม่ถูกจิตยินดี
แค่นี้ จิตมันก็ไม่บริสุทธิ์ในศีลถูกมัย

๐ ท่านถึงบอกว่าศีลยังงៃที่ศีลจะบริสุทธิ์ยังงៃ ?

พร้อมกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ คือ ไม่ละเมิดด้วยตนเองด้วย ปาก
ต้องไม่ยุบบุคคลอื่น ใจก็ไม่ยินดีในการละเมิดศีลของบุคคลอื่น
เค้า มันต้องบริสุทธิ์พร้อมกัน ทั้งหมดอย่างนี้จึงจะเรียกว่า
อริศีล เข้าใจมั๊ย

๐ คำว่าอริศีลนะ คราวนี้เมื่อจิตเป็นศีล จิตรักษาศีลได้
มันคง เวลานั้นศีลมันจะเข้าถึงจิต มันจะรักศีลจริง ๆ พอจิต
เป็นศีลขนาดนั้น จิตมันจะเหมือนศีลนี้เป็นเหมือนพ่อ
เหมือนแม่เราเลย คอยระวังไม่ให้เราตกไปในที่ชั่ว ระวังไม่ให้
เราละเมิดศีล เวลานั้นจิตมันจะรักศีลจริง ๆ จิตรักษาศีลแล้วนั้น
จิตจะมีความสงบ จิตจะมีความเยือกเย็น มันจะมองเห็นเลย
ว่าเราเนี่ย แม้แต่คิดชั่วก็ไม่มี อย่าว่าแต่ทำชั่วเลยนะ ใจกายมัน
ไม่ทำอยู่แล้ว ถ้าลองรักษาศีลถึงจิตนี้ ปากก็ไม่พูด กายก็ไม่ทำ
แม้แต่จิตคิดชั่วยังไม่มีเลย จิตคิดละเมิดศีลยังไม่มี เมื่อจิตไม่
คิดละเมิดศีล จิตก็มีแต่ความเยือกเย็น จิตก็มีแต่ความสงบ
ถูกมั๊ย

๐ เมื่อจิตมีความเยือกเย็น จิตมีความสงบ ใจตัวความ
เยือกเย็น ความสงบตรงนั้นนะ มันจะทำให้มองเห็นกิเลสใน
ใจชัด ศีลนี้ท่านแปลว่าเย็นนะ ที่ท่านแปลว่าเย็นเพราะ ผู้ที่
รักษาศีลใจจะเย็น เมื่อจิตมีความเยือกเย็น มันก็เห็นกิเลสใน
ใจชัด ใจตัวปัญญาตัดกิเลสมันก็จะตามมาเองจิตของผู้ไม่มี

ศีลจิตจะเร้าร้อน ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะมีสมาธิขนาดไหนก็แล้ว

แต่ รับรองได้ว่าจิตเร้าร้อน จิตไม่สงบ อันนี้จริง ๆ นะ เขา
อาจจะสงบ เขาอาจจะมีความถึงฌาน ๔ ถึงอภิญญา ๕ แต่
ความสงบอันนั้นมันเป็นความเร้าร้อน มันสงบอยู่บนความ
เร้าร้อน (ตัวอย่างคือท่านเทวทัต)

○ คำถาม ถ้าอย่างนี้ถ้าเราทรงอธิจิตก็แสดงว่า กรรมบถ
๑๐ ก็รวมด้วย ใช่มั๊ยคะ

○ คำตอบ คำว่ากรรมบถ ๑๐ มันอย่างนี้นะ เรื่องศีล ๕
กับกรรมบถ ๑๐ เนี่ย ศีล ๕ เป็นคุณสมบัติพระโสดาบัน
กรรมบถ ๑๐ เป็นคุณสมบัติของพระสกิทาคามี คราวนี้เราเอา
เบื้องต้นพระโสดาบันให้ได้ดีกว่า เอาแค่ศีล ๕ ข้อม เอาให้มัน
เป็นอธิศีลให้ได้ เข้าใจมั๊ย เอาตรงนี้ให้เป็นสำคัญ

○ คำถาม ถ้าเป็นอธิศีลแล้วนี้ กรรมบถ ๑๐ จะตามมาที
หลัง

○ คำตอบ มันจะง่ายขึ้น เพราะเรารักษาศีลด้วยจิต
กรรมบถ ๓ ข้อม่าย มันเป็นจิต เข้าใจมั๊ย ในเมื่อศีล ๕ เรา รู้จัก
ใช้จิตรักษาศีล คือ รักษาศีลด้วยจิตแล้ว ใ้ ๓ ข้อม่ายนี้มัน
ทำไม่ยากเข้าใจนะ บางตัวมันใกล้เคียงกัน มันจะดึงกันขึ้นมา

๑ ประสพการณ์ จากการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา ของข้าพเจ้า

โดย : พลตำรวจโท นายแพทย์ สมศักดิ์ สืบสงวน

ข้าพเจ้า เริ่มต้นปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาเมื่ออายุ ๔๗ ปี ซึ่งช้าและประมาทมากไปหน่อย เพราะความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง โชคยังดีที่ยังไม่ตายเสียก่อนจะได้ปฏิบัติ ทั้ง ๆ ที่เกิดมาเป็นชาวพุทธ ได้พบพระพุทธศาสนา แต่ไปคิดผิด ๆ ว่าไว้แก่เสียก่อนจึงค่อยปฏิบัติก็ได้ หมายถึงปลดเกษียณออกจากราชการแล้วค่อยปฏิบัติก็ยังทัน จึงได้เก็บสะสมหนังสือแจกในงานศพไว้มากมายโดยไม่ได้อ่าน แต่เมื่อเกิดความทุกข์ เพราะมีความปรารถนาไม่สมหวังขึ้นกับตน เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จุดนี้แหละเป็นจุดเริ่มต้นในชีวิตของการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า (รายละเอียดขออนุญาตไม่เขียนเพราะเป็นเรื่องน่าเบื่อของผู้อื่นและก็เป็นอดีตไปแล้ว)

พอเข้าปี ๑๗ พระท่านก็มาโปรด ท่านมาถูกจังหวะพอดี เพราะหากมาตอนที่ ข้าพเจ้ายังไม่เห็นทุกข์ โอกาสที่ข้าพเจ้า จะเห็นธรรมะนั้นยาก หากเข้ามาในจังหวะนี้ก็เห็นง่าย สอนให้เข้าใจได้ง่าย ตามพุทธพจน์ที่ทรงตรัสไว้ตอนหนึ่งว่า “ที่ตถาคตเพียรสอนพวกเธออยู่นี้จุดประสงค์ก็เพื่อให้พวกเธอได้เห็นทุกข์ตามความเป็นจริง เพราะตราบใดที่พวกเธอยังไม่

เห็นทุกข์ พวกเธอก็ไม่มีทางพ้นทุกข์ไปได้” ทุกข์เป็นอริยสัจ (ทุกข์สัจ) อีกตอนหนึ่งทรงตรัสว่า“ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” 🙏

อีกตอนหนึ่งทรงตรัสว่า“พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ต่างก็บรรลुเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยอริยสัจด้วยกัน ทั้งสิ้น และพระสาวกของตถาคตต่างก็บรรลुเป็นพระอรหันต์ ด้วยอริยสัจด้วยกันทุกองค์ มีทางนี้ทางเดียว ทางอื่น ไม่มี”

อีกตอนหนึ่งในมหาปรินิพพานสูตร อันเป็นพระสูตร สุกท้ายที่พระองค์ทรงตรัสสอนไว้ ก่อนจะเข้าสู่ปรินิพพาน ขอยกเอาแต่บางตอนที่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรนำมาเขียนไว้ให้ พวกเพื่อนแพทย์ได้รับทราบ

๑. หลังจากที่พระองค์ทรงปลงอายุสังขารแล้ว หมายความว่า นับตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไปอีก ๓ เดือน พระองค์ จะทรงเข้าสู่การดับขันธุ์ปรินิพพาน

๒. พระอานนทวิตกว่า หากพระองค์ไม่อยู่แล้ว ใครจะเป็นผู้ทำนายว่า พระองค์นี้องค์นั้นตายแล้ว จิตเขาจะ ไปอยู่ที่ ไหน ทรงตรัสว่า ให้ใช้สังโยชน์ ๑๐ เป็นเครื่องตัดสิน ผู้ใด ตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ ก็เป็นพระ โสดาบัน หรือพระ สกิทาคามี (ตัดให้หายบ ๗ หรือกลาง ๗ หรือให้ละเอียด เพราะพระ โสดาบันมี ๓ ระดับ ขอไม่เขียนรายละเอียด) หาก

ตัดสังโยชน์ ๕ ข้อแรกได้ ก็เป็นพระอนาคามี หากตัด

สังโยชน์ได้หมด ๑๐ ข้อก็เป็นพระอรหันต์

๓. ระหว่าง ๓ เดือนนี้ พระพุทธองค์ไม่สอนพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรมแต่สอนอยู่เพียงแค่ว่า สีส สมานธิ ปัญญา เท่านั้น ทรงเน้นตัวปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์เท่านั้น (ซึ่งย่อมาจากอริยมรรค ๘)

๔. พระอนานทวิตกว่าหากพระองค์ไม่อยู่แล้ว พระองค์จะตั้งใครเป็นตัวแทน ทรงตรัสว่า “พระธรรมจักเป็นศาสดาแทนเรา” หมายความว่า ความเป็นพระพุทธเจ้ามิได้อยู่ที่ชั้น ๕ หรือร่างกายของพระองค์ แต่อยู่ที่พระธรรมต่างหาก

จุดนี้เองที่มีผู้เข้าใจผิดกันมาก กลัวว่าพระพุทธศาสนาจะเสื่อม ความจริงพระธรรมไม่มีคำว่าเสื่อม เพราะเป็นสังขธรรมคือจริงอยู่ตลอดเวลา ที่เสื่อมคือจิตของคนที่ยังหนาอยู่ด้วยกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรมเท่านั้น ที่เสื่อมไปจากความดีในพระพุทธศาสนา

อีกจุดหนึ่งก็คือ คนเข้าใจผิดคิดว่าในเมื่อร่างกายของพระองค์ถูกเผาไปหมดแล้ว แล้วเราจะพบพระพุทธเจ้าได้อย่างไร จุดนี้คนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ปฏิบัติเพียงแค่อ่านศึกษาคัมภีร์ตามปริยัติ แต่มิได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผล ตัวจริงของพระพุทธศาสนาอยู่ที่ผล จริงที่ผลไม่ใช่จริงตามตำราหรือตัวหนังสือ ใครปฏิบัติได้ถึงไหนก็

หมดสงสัยได้ในจุดนั้น และรู้ได้เห็นได้เฉพาะตน (ธรรม
ของตถาคตเป็นปัจจุัตถ) ดังนั้น คนใดรู้แค่ตำรา รู้แค่
ตัวหนังสือจึงยังรู้ไม่จริง ข้าพเจ้าขออุปมาอุปไมยว่ารู้แค่-ข
เท่านั้น (ชั้นอนุบาลเท่านั้น)

สรุปว่า เราจะสิ้นความสงสัยได้ในพระพุทธศาสนา
ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ท่านนั้น ถึง
เมื่อไรก็จะสิ้นสงสัยเองในขณะจิตนั้น และจะรู้ได้ด้วยตนเอง
เฉพาะตน เรื่องของพระพุทธศาสนาจึงละเอียด ประณีต ยาก
ยิ่งนักที่ปุถุชนคนธรรมดา ๆ จะฟังเข้าใจได้

ความจริงจิตเป็นอมตะไม่มีคำว่าตาย ผู้ตาย คือ จันท์ ๕
หรือร่างกาย จิตสร้างกรรมอะไรไว้ ยึดสิ่งใดไว้ก็ไปตามนั้น
คือ ไปตามกรรม พระองค์จึงใช้คำว่าจุติ คือ จิตหรือตัวเราจริง
ๆ ไม่เคยตาย พอร่างกายพังหรือตายหรืออนัตตา เราหรือจิตที่
อาศัยอยู่ก็ต้องไปเกิดใหม่ตามกรรมที่ตนทำเอาไว้เอง ตามกฎ
ของกรรม คือ ทำดีก็ได้ดี (สุคติ) ทำชั่วก็ไปไม่ดี (ทุคติ)

เพื่อความเข้าใจในจุดนี้ ซึ่งค่อนข้างจะเข้าใจยาก จึงขอ
ยกเอาบุคคลผู้หนึ่งในโลกมนุษย์ ซึ่งทุกคนรู้จักท่านดี คือ
ไอสไตน์ ท่านเขียนไว้มีความสำคัญโดยย่อดังนี้ว่าข้าพเจ้า
เป็นคนไม่มีศาสนา แต่ข้าพเจ้าได้ศึกษาศาสนาใหญ่ ๆ ใน
โลกดูแล้วทั้งหมดข้าพเจ้าขอยกให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่

มีเหตุ-มีผลมากที่สุด หากจะบังคับให้ข้าพเจ้านับถือศาสนา
ข้าพเจ้าก็ขอเลือกพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง

อีกจุดหนึ่ง ไอสไตน์ได้พบทฤษฎีเรื่องสารไม่มีวันสูญ
หายไปจากโลก ซึ่งทั่วโลกยังรับรองอยู่จนถึงทุกวันนี้ ท่าน
กล่าวถึงวัตถุธาตุใด ๆ ในโลกว่า ล้วนประกอบไปด้วยธาตุทั้ง
๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป วนเวียนกัน
อยู่อย่างนี้แหละไม่สูญหายไปไหนหรอก แต่ข้าพเจ้ามีความ
สงสัยอยู่จุดหนึ่ง คือ คนหรือมนุษย์เรานี้แหละ พอตายไป
ร่างกายก็สลายตัว กลับไปเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ แต่ยังมีอีกสิ่ง
หนึ่งที่ยังไม่ตาย และมันมีอำนาจมากด้วย ข้าพเจ้าไม่รู้จะ
เรียกมันว่าอะไร จึงขอใช้เรียกมันว่า power (เพาเวอร์) เพราะ
มันมีอำนาจ ตัว power ของไอสไตน์นี้แหละ คือ จิตซึ่งเป็น
อมตะ ไม่มีคำว่าตาย และมีอำนาจมากหากรู้วิธีอบรมฝึกฝน
มันให้ถูกต้องถูกทางทฤษฎีทั้งหลายของไอสไตน์นี้
พระพุทธเจ้าท่านทรงพบมาก่อนแล้วถึง ๒,๕๐๐ กว่าปี หาก
ไอสไตน์ได้เกิดมาในสมัยที่พระองค์ยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่
และได้ฟังเทศน์จากพระองค์เพียงครั้งเดียว ก็มีหวังมีดวงตา
เห็นธรรมแน่ เพราะว่าท่านมีพื้นฐานของพระธรรมสูงอยู่แล้ว
(บารมีธรรม)

อีกจุดหนึ่งที่ไอสไตน์เขียนไว้ ความว่า สิ่งที่ท่านเห็นอยู่
นี้ ท่านเห็นจริง แต่สิ่งที่ถูกท่านเห็นนั้น มันไม่จริง เพราะคน

สัตว์ วัตถุ ชาติใด ๆ ในโลกนี้มันเคลื่อนไปหรือเปลี่ยน
แปลงไปอยู่ตลอดเวลา คือ เปลี่ยนจากสถานะหนึ่งไปสู่อีก
สถานะหนึ่ง ซ้ำบ้าง-เร็วบ้าง ไม่เหมือนกัน จุดนี้แหละที่
ข้าพเจ้าอ่านแล้วขนลุกทั้งตัว เพราะไอส์ไตน์ท่านเห็นอริยสัง
ข์สูง คือ กฎของไตรลักษณ์ หรือวิปัสสนาญาณสูงสุดใน
พระพุทธศาสนา ผู้ใดจิตยังหยาบอยู่อ่านแล้วจะงงเพราะ
สงสัย ไม่เข้าใจ จึงขอยกเอาของจริงที่พระอริยเจ้าชั้นสูงท่าน
หนึ่ง คือ หลวงปู่ขาว อนาลโย

ท่านเล่าว่าวันหนึ่งท่านไปยืนดูน้ำที่ริมฝั่ง เห็นน้ำไหล
จากเหนือลงใต้ หรือจากที่สูงลงที่ต่ำ เมื่อจิตท่านรวมตัวสงบ
ลงเป็นหนึ่ง ท่านก็เห็นธรรม มีความสำคัญว่า เรายืนดูน้ำที่
ไหลในแม่น้ำ เรามองเห็นน้ำ การมองเห็นน้ำนั้นเราเห็นจริง
แต่น้ำที่เรากำลังมองเห็นนั้นมันไม่จริง เพราะเป็นน้ำใหม่ที่
ไหลเข้ามาแทนที่น้ำเก่าตลอดเวลา น้ำเก่าที่เราได้สัมผัสเห็น
นั้น มันไหลไปไกลแล้ว สิ่งที่เราดูอยู่จึงเป็นเพียงภาพลวงตา
เป็นแค่สภาวะธรรมะที่เกิดดับ ๆ ติดต่อกัน ไปเป็นสันตติ
อย่างไม่ขาดสาย ก็คือกฎของไตรลักษณ์ชั้นละเอียดหรือ
อริยสังข์สูงนั่นเอง ขออนุญาตหยุดไว้แค่นี้

๕. พระองค์ทรงตรัสว่า “ตราบใดที่ยังมีบุคคลปฏิบัติ
ตามอริยมรรค ๘ ของตถาคต (ย่อแล้ว คือ ศีล-สมาธิ-ปัญญา)
ตราบนั้น โลกนี้จะไม่มีการว่างเว้นไปจากพระอริยเจ้า” จงอย่า

ลืมนึกว่าพระพุทธเจ้าตรัสสิ่งใดเป็นหนึ่งเสมอ ไม่มีเป็นสอง
หมายความว่าตรัสคำใดก็เป็นไปตามนั้นไม่เป็นอื่น ตรัสอย่าง
ใดก็เป็นจริงตามนั้นตลอดไป เพราะทุก ๆ คำที่ตรัสเป็น
อริยสัจ ซึ่งแปลว่า ความจริงที่พระพุทธองค์ได้พิสูจน์แล้ว
หรือตรัสอย่างไรก็ทำได้ตามนั้น

จุดนี้ขอให้ทุกท่านโปรดระวัง เพราะในขณะนี้ มีนัก
ปริยัติซึ่งรู้แค่ตำรา หรือตัวหนังสือ หรือนักวิชาการรู้แค่จำ
ความได้ ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผล จึงยังไม่รู้จริง แต่เอา
คำสั่งสอนของพระองค์ไปวิพากษ์วิจารณ์ ปรุงแต่งธรรมของ
พระองค์ ซึ่งเป็นอจินไตย หมายความว่า พุทธวิสัยนั้น ไม่มี
ใครจะรู้ได้ตามความเป็นจริง หากตนเองยังไม่ใช่
พระพุทธเจ้า ต้องปฏิบัติตนให้เป็นพระพุทธเจ้าเสียก่อนจึงจะ
รู้ พวกเราไม่จริงเหล่านี้ ชอบเขียน พูด สนทนาออกทางที่วิบัติ
วิทุบบ้าง พูดในที่ประชุมต่าง ๆ บ้าง เมื่อยังรู้ไม่จริงก็ยอมต้อง
เข้าใจผิด พูดผิด แนะนำผู้อื่นให้เขาเข้าใจผิดตามไปด้วย เป็น
การดูพระองค์โดยตรง สิ่งใดที่พระองค์มิได้ตรัสกับกล่าวว่า
พระองค์ตรัส สิ่งที่พระองค์ตรัสไว้กลับว่าพระองค์มิได้ตรัส
และที่สำคัญ คือ ตีความหมายผิด ถือเอาความหมายที่ผิด ๆ
ไปแนะนำผู้อื่นให้เขาเข้าใจผิดตามตัวด้วย โทษจึงสูงมาก เป็น
การปราชัยพระธรรม ซึ่งก็เท่ากับปราชัยพระองค์โดยตรง
โทษที่ทรงตรัสว่ามีจุดเดียวคือ ต้องลงอเวจิมหานรก (ขุมที่

๘) เขาหลงนรกคนเดียวไม่เป็นไร เพราะสมควรแก่กรรมที่ เขาเป็นผู้ทำเอาไว้เอง แต่จงอย่าชักชวนผู้อื่นให้ลงตามเขาไป ด้วย เรื่องนรก สวรรค์ พรหม พระนิพพาน เทวดา นางฟ้า พระอริยเจ้าชั้นต่าง ๆ เหล่านี้พระองค์เป็นผู้สอนผู้ตรัสไว้ทั้งสิ้น หากไม่จริงพระองค์จะไม่ตรัส (ตามที่ได้เขียนไว้แล้วในตอนแรก)

ในโลกนี้ไม่มีอะไรจะมีคุณค่าเหนือไปกว่าพระธรรม ในเมื่อพระธรรมมีคุณอนันต์ก็มีโทษมหันต์ เช่นกัน เหมือนยารักษาโรคต่าง ๆ หากหมอนำไปใช้ผิดโรคหรือใช้ผิดขนาด ใช้เกินขนาดก็มีโทษถึงตายได้ พระธรรมก็เช่นกัน ไม่รู้จักง้ออย่าพูด อย่าเคา อย่าคาดคะเน เพราะผิดก็ต้องลงเว็จทุกราย พวกที่ออกมาคัดค้านคำสอนของพระองค์มีอยู่มาก หลายนักปฎิเสธเรื่องเทวดา นางฟ้า นรกสวรรค์ พระนิพพาน อ้างว่าตายแล้วเป็นสูญ พวกนี้เขาไม่เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่กลับอ้างตนเองว่าเป็นพุทธแท้ ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็นเดียริทย์ (คนนอกศาสนา) อาศัยเครื่องแบบของพระไปหากิน หลอกชาวพุทธที่ไม่เข้าใจให้หลงตามเขา (ควรอายท่านไอสไตน์หรือไม่)

พระในพระพุทธศาสนาทรงตรัสไว้ว่ามี ๔ ระดับ ดังนี้

๑. พระโสดาบันต้องตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้

ความสำคัญอยู่ที่มศีลบริสุทธื์เท่านั้น พระโสดาบันท่านไม่มี

ความประมาทในความตาย รู้ตัวว่าเกิดมาแล้วต้องตาย แต่ ตายเมื่อไหร่ท่านไม่รู้ จึงไม่ประมาทในความตาย หรือพูดย่อ ๆ ว่า ความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง จงอย่าประมาทในชีวิต และท่านไม่สงสัยในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อีกจุดหนึ่งที่ทรงตรัสไว้ว่า พระโศดาบันมีศีลบริสุทธิ์ แต่มีสมาธิเล็กน้อยและปัญญาเล็กน้อย จะเห็นได้ว่า สมัยพระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ พระโศดาบันมีมากมาย ทั้งชายและหญิง เช่นนางวิสาขา นางชุตชุตตรา พระนางสามาวดีและบริวารอีก ๕๐๐ อนาถบิณฑริกเศรษฐี เป็นต้น ทรงยกย่องเรียกว่าพระโศดาบันอยู่เสมอ โดยไม่จำเป็นต้องบวช แม้แต่ท่านเดียว เพราะความเป็นพระอยู่ที่ใจ มิใช่อยู่ที่เครื่องแบบ หรือต้องเป็นเพศชาย คนเข้าใจผิดกันมาก

ส่วนพวกที่มาบวชพระ โกงนหัวห่มผ้าเหลือง แต่จิตยังไม่เป็นพระ คือ ตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกยังไม่ได้ พระต้องรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ส่วนฆราวาสรักษาเพียง ๕ ข้อ จึงเป็นพระได้ง่ายกว่ามาก พวกที่ใจยังไม่เป็นพระ สมมุติสงฆ์หรือนักบวชเท่านั้น พวกนี้แหละที่สร้างปัญหาให้กับพระพุทธศาสนาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน แม้ในสมัยของพระองค์ พระในวัดที่พระองค์ปกครองอยู่ ก็ยังเป็นกบฏต่อพระองค์ มีพระเทวทัตเป็นหัวหน้า และ เรื่องกิกขุโกสัมพี เป็นต้นในปัจจุบันกิกขุในเมืองไทยมีกว่าสามแสนองค์ ส่วน

ใหญ่เป็นแก่นักบวช จึงเป็นของธรรมดาที่มีข่าวไม่ดีออก
มาเสมอ แต่คนมักใช้คำพูดผิด ๆ ว่า พระเลว พระไม่ดี พระ
ชั่ว ซึ่งควรใช้ให้ถูกว่านักบวชหรือสมมุติสงฆ์แทนจึงจะถูก
เพราะหากเขาเป็นพระแล้ว ขอรับรองว่าจะไม่ประพฤติชั่ว
แบบนั้นผู้ตำหนิพระโดยไม่ระบุชื่อว่าจะอะไร จึงเป็นการ
ตำหนิตั้งแต่พระสดาบันจนถึงพระพุทธรเจ้า เลยเป็นบาป
เพราะปากเสีย เท่ากับปราชญ์พระรัตนตรัยเช่นกัน

ขอทุกท่านจงระวังด้วย เพราะบุญบาปมิได้อยู่ที่วัด อยู่ที่
พระคัมภีร์หรือที่ใด หากแต่อยู่ที่อารมณ์จิตของท่านเอง หาก
ท่านคิดดีบุญก็เกิดกับท่านในปัจจุบัน หากท่านคิดชั่วบาปก็
เกิดกับท่านในปัจจุบันเช่นกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “วัน
หนึ่ง ๆ ไม่มีใครมาทำร้ายเธอได้มากเท่ากับอารมณ์จิตของ
เธอทำร้ายจิตของเธอเอง” และ “ศาสนาของตถาคตจริง
เฉพาะในปัจจุบันเท่านั้น อดีตก็ไม่ใช่เพราะผ่านมาแล้ว
อนาคตก็ไม่ใช่เพราะยังไม่ถึง” นักปฏิบัติส่วนใหญ่ยังไม่
เข้าใจจุดนี้

ขอสรุปว่า พระโสดาบัน คือ ชาวบ้านชั้นดีที่มีศีล
บริสุทธิ์หากินโดยสุจริต ยังมีครอบครัวได้ปกติเช่นนาง
วิสาขา (เป็นพระโสดาบันเมื่ออายุแค่ ๗ ปี) ท่านก็แต่งงาน
เมื่ออายุ ๑๖ ปี มีลูกชายหญิง ๒๐ คน ทำมาค้าขายเป็นปกติ

แต่พวกนักบวชปฏิบัติท่านแปลความหมายเสียจนเหมือน

กับคนธรรมดา ๆ ไม่สามารถจะเป็นได้

๒. พระสกิทาคามี มีศีลบริสุทธฺ์แล้ว ยังต้องมีกรรมบถ ๑๐ ครบด้วย

๓. พระอนาคามีผ่านพระสกิทาคามีแล้ว ยังต้องเห็นว่า ร่างกายคนเต็มไปด้วยความสกปรก และรักษาอารมณ์พอใจ (โลภะหรือราคะ) กับอารมณ์ไม่พอใจ (ปฏิฆะหรือโทสะ) ตัดอารมณ์ทั้งสองอย่างได้ด้วย

๔. พระอรหันต์ตัดสังโยชน์ได้หมด ๑๐ ข้อ

สรุปว่าพระจริง ๆ ในพระพุทธศาสนามีแค่ ๔ ระดับ นอกนั้นทรงเรียกว่า นักบวชหรือสมมุติสงฆ์ทั้งสิ้น ที่ไม่เขียนรายละเอียด เพราะธรรมเหล่านี้เป็นอจินไตย คือ เป็นความรู้เฉพาะตน บุคคลอื่นไม่ควรรู้ ทรงตรัสไว้มี ๔ อย่าง คือ อจินไตย ๔

๑. พุทธวิสัยเรื่องของพระพุทธเจ้า ไม่ควรสงสัย ฟังถึงหรือตีเทียบ เพราะจะต้องเป็นพระพุทธเจ้าเสียก่อนจึงจะรู้ได้

๒. ฌานวิสัย เรื่องของฌาน ๑-๔ (รูปฌาน) และอรุปฌาน อีก ๔ ใครปฏิบัติไม่ถึง มัวแต่อ่านตำรา กางตำราปฏิบัติ ไม่มีทางรู้จริงได้ ผู้ใดไม่เคยได้ปฏิบัติ พุดไปย่อมผิดด้วยประการทั้งปวง

๓. ญาณวิสัย ญาณ คือ ตัวปัญญาที่เกิดกับจิต รู้ได้

เฉพาะตนของใครก็ของมันอธิบายได้แบบข้อ ๒

๔. โลกะจินไตย เรื่องของโลก โลกเกิดเมื่อไหร่ดับเมื่อไหร่ ชาวโลกมักสนใจและเดากันคาดคะเน อ้างเหตุผลของตน ก็อธิบายได้แบบเดียวกัน

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงประกาศศาสนาของพระองค์ในวันมาฆบูชาตรงกันหมด ด้วยหลักสำคัญ ๓ ประการ อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ

๑. จงละกรรมชั่วทั้งมวล (กรรม แปลว่า การกระทำทั้งทางกาย วาจา และใจ)

๒. จงกระทำแต่กรรมดี

๓. จงทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ เพื่อให้พ้นจากอำนาจของกิเลส

ทรงเน้นประโยคที่ ๔ ว่า พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ตรัสอย่างนี้เหมือนกันหมด เรื่องหัวใจของพระพุทธศาสนาที่คนไทยพุทธที่ไปต่างประเทศมักถูกชาวต่างประเทศถามเรื่องนี้อยู่เสมอ และส่วนใหญ่ตอบไม่ถูก หรือตอบไม่ตรงจุด ส่วนหัวใจในการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนา คือ อริยมรรค ๘ ย่อแล้วเหลือ ๓ คือ สีล สมาธิ ปัญญา (ตามที่ทรงกล่าวไว้ในมหาปรินิพพานสูตร ซึ่งเขียนไว้ตอนต้น)

ข้อ ๑. ทรงอธิบายว่าจงละความชั่ว (กรรมชั่ว) ทั้ง
มวลไว้โดยย่อดังนี้ ขึ้นชื่อว่า ความชั่วในอดีตนั้น ไม่มีใครเลย
ที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่เมื่อรู้แล้วก็ให้เลิกทำเสีย ไม่ควรเอา
ความชั่วในอดีตมาคิด เพราะคิดแล้วจะทำให้จิตเศร้าหมอง
(เป็นกิเลส) ขาดทุนทุกครั้งที่เกิด ยกเว้นคิดเพื่อใช้เป็นครูสอน
จิตเพื่อจะได้ไม่ทำอีก วิธีปฏิบัติก็คือโดยการรักษาศีลให้
บริสุทธิ์

ข้อ ๒. จงกระทำแต่ความดี (กรรมดี) ความดี-ชั่วนั้นเริ่ม
จากใจก่อนเสมอ เพราะจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว วิธีปฏิบัติก็
คือ พยายามทำจิตให้เป็นสมาธิหรือเป็นฌานอยู่เสมอ นิเวศน์
หรือความชั่วของจิตก็เกิดไม่ได้ (ฌานตัดกิเลสไม่ได้ แต่
ระงับกิเลสได้ชั่วคราว)

ข้อ ๓. จงทำจิตให้ผ่องใส ด้วยการเจริญปัญญา หรือ
วิปัสสนา จึงจะตัดกิเลสให้ขาด หรือทำให้กิเลสตายได้ สรุปก็
คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง

ขอย้อนมากล่าวถึงพวกเราที่เป็นหมอบ้างว่า หมอทุก
คนได้เห็นคนเกิด คนแก่คนเจ็บ คนตาย คนที่ต้องพลัดพราก
จากของรักของชอบ คนที่มีความปรารถนาไม่สมหวังมานับ
ครั้งไม่ถ้วนแล้ว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทุกข์ (ทุกข์สังข) เมื่อเป็น
ธรรมภายนอกแล้ว ไม่เคยน้อยเอาธรรมภายนอกนั้นเข้ามา
เป็นธรรมภายใน (โอปนยิโก) เห็นแล้วปล่อยไป ๆ ทั้งของ

จริง ทั้งพระธรรมไปหมด จึงยังเอาดีไม่ได้สักคน ส่วน

พระองค์ทรงเห็นเพียงครั้งเดียวตอนที่ยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
อยู่ ทรงเสด็จหนีออกไปเที่ยวนอกพระราชวังกับนายฉันทะ
ได้เห็นคนเกิด แก่ เจ็บ ตาย และเห็นสมณะหรือพระภิกษุ ซึ่ง
สมัยนั้นพระยังไม่มี แต่ทเวดาเนรมิตให้เห็น เห็นแล้วทรง
น้อมเข้ามาคิดพิจารณาว่า สิ่งที่พระองค์เห็นนั้นล้วนเต็มไปด้วย
ด้วยความทุกข์ (เพราะในพระราชวัง ๓ หลัง ๓ ฤดู จัดไว้เพื่อ
บำรุงบำเรอแต่ความสุข พระราชบิดาและพระราชมารดาสั่ง
ห้ามไม่ให้มีสิ่งเหล่านี้แบบนี้เด็ดขาด)

เมื่อพระองค์ได้พบความจริงแล้วว่า โลกนี้เต็มไปด้วย
ความทุกข์ การเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความป่วยไข้
ไม่สบายเป็นทุกข์ ความตายก่อนจะตายล้วนเป็นทุกข์ การ
พลัดพรากจากของรักของชอบเป็นทุกข์ ความปรารถนาไม่
สมหวังเป็นทุกข์ ทรงคิดว่าทุกข์ทั้งหมดนี้ล้วนมีต้นตอหรือมี
สาเหตุมาจากการเกิดมีร่างกายทั้งสิ้นหากไม่เกิดเสียอย่าง
เดียว ทุกข์เหล่านี้ก็ไม่มี ธรรมะใน โลกนี้มีอยู่เป็นคู่เสมอ สุขคู่
กับทุกข์ กลางวันคู่กับกลางคืน หญิงคู่ชาย ดีคู่กับชั่ว เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อมีธรรมะที่ทำให้คนเกิดแล้วต้องแก่ ต้อง
เจ็บป่วย ต้องตายได้ ก็ต้องมีธรรมะที่ทำให้คนไม่เกิด ไม่แก่
ไม่เจ็บป่วย ไม่ตายได้เช่นกัน จึงทรงหนีออกบวชเพื่อ
แสวงหาโมกขธรรม หรือธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้น

(ทุกข์) ไม่ต้องเกิดมีร่างกายอีกต่อไป ทรงใช้ความเพียร ๖ ปี ก็บรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเป็นพระอรหันต์องค์แรกในโลก ขออนุญาตกล่าวไว้ย่อ ๆ เพียงแค่นี้ ในการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า เวลา ๒๖ ปี มีเรื่องเขียนได้ยาวมาก จึงขอเขียนแต่เฉพาะบางตอน เท่าที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสม และมีประโยชน์ จึงเป็นเพียงปกิณกะธรรม หรือ ธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ในพระพุทธศาสนามากกว่า

๑. อาจารย์หรือบิดาในทางธรรมของข้าพเจ้า คือ พระธรรมหรือพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ส่วนอาจารย์ในมนุษย์โลก ซึ่งนำข้าพเจ้าให้ได้เห็นพระธรรมตามความเป็นจริง ก็คือ ท่านเจ้าคุณพระราชพรหมยาน (หลวงพ่อดุสิต) ท่านใช้นามปากกาเขียนหนังสือประวัติหลวงพ่อดุสิต วัตถุประสงค์ จ.อยุธยา ว่า ดุสิตสิงคำ คำว่า สิงคำ หลวงพ่อดุสิต อาจารย์ของท่านเป็นผู้เรียก แต่เราเป็นศิษย์ของท่าน หรือแม้ผู้อื่นก็ไม่สมควรจะเรียกตาม ผมขอยืนยันว่า แม้แต่พระพุทธเจ้าท่านยังให้เกียรติ เรียกหลวงพ่อดุสิตว่า “ท่านดุสิต”

๒. เมื่อได้อ่านหนังสือเรื่องประวัติหลวงพ่อดุสิต แล้วก็อยากพบท่าน เพราะเป็นพระองค์เดียวที่ไม่ปกปิดความไม่ดีของตนเอง ท่านให้เหตุผลว่าหากท่านตายไป ลูกศิษย์ของท่านก็เขียนแต่ส่วนดีของท่าน ดังนั้น ท่านจึงเขียนเรื่องของตนเองไว้ก่อนดีกว่า พอผมได้พบท่านแล้วก็อยู่กับท่านตลอด

มา จนกระทั่งท่านมรณภาพหรือถึงขั้น ๕ ไปเมื่อ ๓๐

ต.ค. ๒๕๓๕ ท่านประกาศทั้งที่ต่างประเทศ (Chicago. USA)

และที่ประเทศไทยที่วัดท่าซุง จ.อุทัยธานี ให้ข้าพเจ้ามีหน้าที่
ตอบปัญหาธรรมะ (ช่วยท่านเพราะขั้นหรือร่างกายท่านป่วย
อยู่เป็นปกติทุกวัน) หมายความว่า ตอนที่ท่านขึ้นพักช่วงนั้น
ใครมีปัญหาอะไรก็ให้ถามข้าพเจ้าได้ เมื่อท่านละขั้น ๕
หรือร่างกายไปแล้ว ข้าพเจ้าก็ทำหน้าที่ที่ท่านมอบให้ ทำ
ตลอดมาจนปัจจุบันนี้

๓. การสอนให้ปฏิบัติธรรม ท่านใช้อานาปานุสสติ คือ
การกำหนดรู้ลมหายใจเข้าและออกควบคำภาวนา หายใจเข้า
นึกตามว่า “พุท” หายใจออกนึกตามว่า “โธ” (ขอไม่เขียน
รายละเอียด) ตาจ้องดูพระพุทธรูปที่ตนมีอยู่ที่บ้าน
หมายความว่าปฏิบัติครั้งเดียวได้ ๓ อย่าง คือ อานาปา ทำจิต
ให้สงบได้ตั้งแต่ ฌานที่ ๑-๔ พุท-โธได้พุทธานุสสติ ส่วนจิต
จับภาพพระ ใหม่ๆ ลืมตาเพ่งภาพหรือรูปพระก็เป็นกสิณ
พระส่วนใหญ่เป็นสีเหลืองหรือสีดำ (อนุโลมว่าเป็นสีเขียว)
การเพ่งภาพพระจึงเป็นทั้งกสิณและพุทธานุสสติ คนส่วนใหญ่
เข้าใจผิด มักพูดว่าไม่มีเวลาปฏิบัติพระกรรมฐาน เพราะ
เข้าใจผิด

กรรมฐานเขาปฏิบัติกันที่กายเราและจิตเราเท่านั้น
ไม่ให้ไปยุ่งกับกายผู้อื่น-จิตผู้อื่น โดยปกติเราก็ต้องหายใจอยู่

แล้ว หากเราเพียงกำหนดรู้ไปด้วยว่า ขณะนี้เราหายใจเข้า หรือหายใจออก มันก็เป็นกรรมฐานแล้ว ใครทำได้จิตก็สงบ เป็นสุข ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่เอาจิตออกไปนอกตัวไปยุ่งกับจรรยา ของผู้อื่น กรรมของผู้อื่น, หากภาวนา พุท-โธร่วมไปกับลม หายใจเข้า-ออกด้วย ก็เป็นกรรมฐาน (พุทธานุสติ) ผู้ชำนาญ เขา จับภาพกสิณพระไปด้วยเลยได้ ๓ อย่างพร้อม ๆ กัน ใน ทุก ๆ อิริยาบถยืน เดิน นั่งนอน วิ่ง ขับรถ อาบน้ำ ธุบ้าน แม้แต่ขณะขับถ่ายของเสียหรือคูทิวี่ ทำได้ตลอดเวลา หาก เข้าใจ ทุกอย่างต้องฝึกทั้งสิ้น แต่ส่วนใหญ่จะฝึกทำ ใหม่ ๆ เอาแค่อย่างเดียวอะไรก็ได้ใน ๓ อย่างนี้ ทั้ง ๓ อย่างล้วนเป็น พระธรรมทั้งสิ้น (เป็นกรรมฐานทั้งสิ้น)

๔. พระธรรม คือ ตัวแทนของพระพุทธเจ้า หรือ ความ เป็นพระพุทธเจ้า อยู่ที่พระธรรม (อานนทเมือตถาคต ปรีนิพพานไปแล้ว พระธรรมจักเป็นศาสดาแทนเรา) พระ อริยสงฆ์ท่านช่วยประกาศพระธรรมของพระองค์ คือ พุทธ ศาสนา ศาสนา แปลว่า คำ สอน พุทธะ คือ พระพุทธเจ้า พุทธ ศาสนาจึงเป็นคำ สั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรง พระองค์ จึงตรัสว่า พระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ มีคุณค่าหรือมี ความสำคัญเท่ากัน เรียกสั้น ๆ ว่า พระรัตนตรัย

๕. ดังนั้น การปฏิบัติธรรมทุกจุด จึงล้วนเป็นพระธรรม ทั้งสิ้น จะเป็นอานาปา ภาวนาพุท-โธ หรือจับกสิณภาพพระ

ก็ล้วนเป็นพระธรรม ซึ่งถึงกันหมด มีคุณค่าหรือมี

ความสำคัญเท่ากัน จุดสำคัญ คือ ทรงยืนยันว่าป้องกันนรกได้ หากก่อนตายจิตเราจับอยู่กับพระธรรม หรือพระพุทธ หรือ พระอริยสงฆ์ ก็ไม่ตกนรกทั้งสิ้น เนื่องจากความตายเป็นของ เทียง แต่ชีวิตเป็นของไม่เทียง จะตายเมื่อไร ไม่มีใครรู้ได้ ท่าน จึงไม่ให้เราประมาทในความตาย เพื่อน ๆ ของเราก็มีอยู่ หลายคนทีประสออุบัติเหตุแล้วก็ตาย หากเขาเข้าใจจุดนี้ว่า กรรมฐานเขาทำกันที่จิต การเดินมรรคเพื่อ ไปสู่ผลเขาทำกัน ที่จิต ไม่จำเป็นต้องไปทำที่วัด (เราไปวัดก็เพื่อ ไปพบญาติทาง ธรรมของเราหรือ ไปทำบุญ (ภายนอก) หรือพบครูอาจารย์ เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำมาปฏิบัติด้วยตนเองต่อไป) หาก เพื่อนเราเข้าใจขอรับรองว่าเขาไปสู่สุคติอย่างแน่นอน

๖. พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ สอนไว้มากถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์หรือบทหรืออุบาย ทั้งนี้เพราะบุคคล ในโลก มีจริต นิสัย กำลังใจ หรือบารมีและกรรม แตกต่างกัน พระองค์เป็นพระสัพพัญญูทรงรู้ทุกอย่าง ด้วยทรงมีสัพพัญญู ญาณหรือพุทธญาณแต่เพียงผู้เดียวบุคคลอื่นไม่มี จึงต้องสอน ไปถึง ๘๔,๐๐๐ วิธี เพื่อให้เหมาะกับจริต นิสัย กำลังใจ และ กรรมของแต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน ครั้งใดเมื่อสอนหรือ เทศนาและจบลงด้วยอริยสัจ ๔ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีผู้ บรรลุดวงตาเห็นธรรมอย่างน้อย ๑ คน

๓. เรื่องมโนมยิทธิหรือฤทธิ์ทางใจ สามารถเอาจิต

ของเราออกไปท่องเที่ยวได้ในเมืองมนุษย์ นรก สวรรค์ พรหม แม้กระทั่งพระนิพพาน ขอยืนยันว่ามโนมยิทธิ เป็น ๑ ใน ๖ ของอภิญาญา ๖ ที่พระองค์สอนไว้ ขอเล่าย่อ ๆ ว่า หลวงพ่อท่านสอนมโนมยิทธิจริง ๆ ในปี ๒๕๒๑ มี ๒ แบบ คือ แบบเต็มกำลังและครึ่งกำลัง

ก. แบบครึ่งกำลัง ทำได้ง่าย เพราะท่านฝึกนำข้าพเจ้าให้เป็นคนแรกก็ทำได้เลย จากนั้นก็แนะนำให้ผู้อื่นทีละคน ๆ โดยหลวงพ่อกำเอง ข้าพเจ้าก็คอยยกม้านั่งเดี่ยว ๆ ตามไปให้ท่านนั่ง เพื่อความสะดวกและนั่งสูงกว่าศิษย์เล็กน้อย ข้าพเจ้าจึงได้ประสบการณ์มากกว่าผู้อื่นทั้งหมดในครั้งนั้น เพราะได้รู้ได้เห็นอดีตของบุคคลเหล่านั้นไปด้วย ในปี ๒๑ นี้ คนยังมีจำนวนน้อย ต่อมาคนมาฝึกกันมากขึ้น ๆ จนท่านองค์เดียวฝึกให้ไม่ไหว จึงจัดให้ลูกศิษย์ที่มีทิพจักขุญาณแจ่มใส หมายความว่าเห็นภาพด้วยจิต ได้ชัดเจนเหมือนเปิดไฟสว่างไสว เพราะการเห็นของแต่ละท่านยังแตกต่างกันมาก บางท่านไม่เห็นเลย (เห็นทางใจไม่ใช่เอาลูกตาเห็น) แต่เขาสามารถสัมผัสได้ด้วยจิต บอกได้ถูกต้องเหมือนพวกที่เห็นภาพแจ่มใสทุกประการ แล้วในที่สุด เขาก็สามารถเห็นได้ บางคนได้แล้วเสื่อม เพราะศีลไม่บริสุทธิ์เป็นเหตุสำคัญ บาง

คนปราชญ์พระธรรม เพราะความสงสัยในธรรมที่ตน

ปฏิบัติ

สรุปว่า ท่านฝึกพิเศษให้ลูกศิษย์เก่า ๆ (รุ่นเก่า) เพื่อมาเป็นครูฝึกแทนท่าน ส่วนตัวท่านคุมพวกเหล่านี้ด้วยจิตอีกทีหนึ่ง ผลปรากฏว่ามีคนฝึกได้เป็นพัน เป็นหมื่นเป็นแสน ตามลำดับ ที่สุดเขานิมนต์ให้ไปสอนที่ต่างประเทศ ที่บ่อบที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีคนไทยอยู่กันมาก คือ LA. Chicago, Denver ข้าพเจ้าก็ไปด้วยทุกครั้ง ยกเว้นครั้งแรกครั้งเดียว ต่อมาไป New Zealand ๒ ครั้ง อังกฤษ ๑ ครั้ง ข้าพเจ้าก็ไปด้วยเช่นกัน

ขอเล่าตัวอย่างในประสบการณ์ของข้าพเจ้า คนไทยที่มาฝึกมีแพทย์และพยาบาลมากันมาก ผล ๑๐๐% ฝึกได้หมด พวกแพทย์ หลวงพ่อจะให้มาพบกับ ข้าพเจ้าก่อน เพื่อแนะนำวิธีอย่างแพทย์ เพราะแพทย์มักถือว่าตนฉลาดกว่าคนประกอบอาชีพอื่น ๆ หากไปเกิดสงสัยขึ้นระหว่างฝึก นิเวศน์จะรบกวนจิตผลก็ไม่เกิด

ขอสรุปสั้น ๆ ว่า ต้องอธิบายให้พวกแพทย์เข้าใจ มโนมยิตถิเป็นเรื่องอำนาจของสมาธิจิต เป็นวิชาที่พวกเราไม่เคยรู้มาก่อนเลย ดังนั้นจงอย่าสงสัย อย่าคิดว่าตนฉลาด หากคิดว่าฉลาดเมื่อไหร่ ก็โง่เมื่อนั้น ให้ท่านปฏิบัติตามเขา ไปแบบโง่ ๆ คือ อย่าอวดรู้ อวดฉลาด เรามาเพื่อพิสูจน์ความจริง

ทำตามเขาไปก่อน เสร็จแล้วจึงค่อยว่ากันใหม่ คนฉลาด

อุปมาเหมือนเรามีแก้วที่มีน้ำเต็มแก้วแล้ว จึงไม่มีใครสามารถ
จะมาเติมน้ำลงในแก้วของเราได้อีก เติม ๑ หยด น้ำก็ล้นออก
๑ หยด เติม ๑ ถัง น้ำก็ล้นออกมา ๑ ถัง จึงทำตนเองเป็นบุคคล
ที่มีแก้วเปล่า ๆ ใครเติมอะไรใส่ลงไปในแก้วของเรา เราย่อม
ได้รับสิ่งนั้นไว้ได้ไม่มากก็น้อย เมื่อหมอบทุกคนรับทราบ ตั้ง
อารมณ์จิตให้เป็นกลาง ๆ ผลหมอบที่ Chicago ๗-๘ คน ได้
หมดทุกคน และได้ดีด้วย คือ เห็นภาพชัดเจน แต่มีอยู่ปีหนึ่ง
ผู้หญิงท่านหนึ่งมีสามีเป็นหมอบแต่นับถือคริสต์ เธอพาสามีมา
เจาะจงให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ฝึก แม้จะลำบากใจข้าพเจ้าแค่ไหน
เมื่อขอบารมีพระให้ท่านช่วยสงเคราะห์ ก็สามารถนำเขาไป
เที่ยวสวรรค์ได้ พวกคริสต์เขาเคร่งในการปฏิบัติมากกว่าชาว
พุทธ หากแนะนำเขาให้ไปพบพระเยซูคริสต์อาจารย์ ของเขา
ได้ที่บนสวรรค์ (พระเยซูคริสต์ท่านก็ปรารถนาพุทธภูมิแต่
บารมียังน้อยอยู่ ยังต้องบำเพ็ญบารมีต่อไปอีกนาน) พอลงมา
เขาก็เปลี่ยนศาสนาของเขาเอง โดยที่เราไม่ต้องไปชักชวนเขา

จ. มโนมยทธิใหญ่ ฝึกได้ยากมากขึ้น จะต้องมีพื้นฐาน
ของมโนมยทธิเล็กมาก่อน จนคล่องตัวแล้วจึงมาฝึก ส่วน
ใหญ่มักจะได้ เวลานี้ได้กันเป็นพันเป็นหมื่นแล้ว มันต่างกัน
ตรงที่ว่ามโนใหญ่จะต้องทรงฌาน ๔ ให้ได้ เพราะฌาน ๔ จิต
กับกายจะแยกออกจากกันได้ ๑๐๐% จิตเป็นสุขมากเพราะ

เวทนาของกายไม่มีแล้ว พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์กับ พระอรหันต์ทุกองค์ ต่างก็ดับขันธ์ หรือถึงขั้น ๕ หรือถึงร่างกายไปสู่นิพพาน ด้วยการเอาจิตออกจากกายด้วยฌาน ๔ ทั้งสิ้น เพราะจิตขณะนั้นบริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากกิเลสใด ๆ ทั้งสิ้น แต่พวกเราไปได้เพราะขอบารมี พระท่านช่วย สงเคราะห์ จึงจะเข้าสู่พระนิพพานได้ มิฉะนั้นก็ไปไม่ได้แค่ เทียวโลกมนุษย์ แค่อสวรรค์ แคंपรหมเท่านั้น ตามบารมีหรือกำลังใจของแต่ละคน มโนใหญ่หรือเต็มกำลัง ภาพจะสว่าง เหมือนกับพระอาทิตย์ในตอนเที่ยง ไม่ว่าจะฝึกลงในตอน กลางวันหรือกลางคืน สว่างเช่นนั้นจริงแต่เย็นเป็นสุข ภาพ ชัดเหมือนตา เห็นนี้แหละ จิตที่ออกไปต้องบังคับได้จึงหว่า เร็วได้ เข้าได้ ให้เดินก็ได้ สามารถผ่านกำแพง ภูเขา ต้นไม้ ตึก ไปได้สบาย ๆ ได้ใหม่ ๆ ยังกลัวอยู่บ้าง พอผ่านวัตถุได้ทุกอย่าง ก็หายกลัว ขอเขียนไว้แค่นี้ ใครอยากทำได้ก็ให้ไปฝึกที่วัดท่า ชุง หรือที่ซอยสายลม ที่บ้านท่านเจ้ากรม พลอากาศโท หม่อมราชวงศ์เสริม สุขสวัสดิ์ ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน จะ นำคณะของท่านมาฝึกให้ทุกต้นเดือน (เสาร์-อาทิตย์แรก เวลา ๑๒-๑๔ น.) ใครปฏิบัติได้ความสงบเรียบร้อยกายกับจิต เป็นคนละส่วนกันก็หมดไป

๘. เรื่องประโยชน์ของมโนมยิทธิ มีมากที่สุดประมาณ แต่หากนำไปใช้ไม่ถูกก็เป็นโทษมากเช่นกัน (ตามที่เคยกล่าว

ไว้แล้วในเรื่องพระธรรม ซึ่งมีคุณอนันต์ ก็มีโทษมหันต์)

ขอยกตัวอย่าง ดังนี้

ก) เพื่อคลายความสงสัยในเรื่องนรก สวรรค์ พรหม พระนิพพานตายแล้วเกิดวนเวียนอยู่เป็นวัฏจักร ตามกรรมที่ตนเองทำเอาไว้ ธรรมเหล่านี้พระพุทธองค์ตรัสไว้จริง และก็เป็นจริงตามนั้นทุกประการ

ข) เพื่อคลายความสงสัยในเรื่องฤทธิ์ต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา ขอรับรองว่าเป็นจริงเพราะได้พบได้เห็น ด้วยตนเองอยู่เสมอ ๆ บุคคลที่มีได้ปฏิบัติธรรมตามที่พระองค์ทรงแนะนำไว้อย่างจริงจัง รับรองว่าไม่มีโอกาสได้เห็นเพราะไม่เชื่อพระองค์จริง หากเชื่อจริงต้องจริงโดยการปฏิบัติตามท่าน ไม่ใช่เชื่อแค่ปาก หลักสำคัญตามที่กล่าวแล้วในตอนต้น คือ ให้ละกรรมชั่วให้ทำแต่กรรมดี ให้พยายามทำจิตให้ผ่องใสอยู่เสมอ ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ ทาน ศีล ภาวนา

ขอยกตัวอย่างสัก ๒-๓ เรื่อง สิ่งที่น่าประหลาดใจและเป็น เรื่องของหลวงพ่อกุญชรกับเหตุการณ์ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๒๐ ขณะนั้นประเทศไทยถูกพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แทรกแซงทุกรูปแบบ โดยเฉพาะ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี โคนหนักมาก ขนาดเข้ามายึดโรงพักตำรวจไว้แล้วถอยไป ตำรวจและข้าราชการขวัญ

เสียนทั้งหมด ช่วงนี้แหละที่ท่านหญิงวิภาวดีรังสิต

(หัวหน้าหน่วยของในหลวง) ได้ร่วมงานกับหลวงพ่อดำ
ตามพระประสงค์ของพระองค์ ซึ่งได้ฝากหน่วยของพระองค์
ไว้กับหลวงพ่อดำ การตระเวนออกเยี่ยมตำรวจทหารที่ทำ
หน้าที่อยู่ตามชายแดนทั่วประเทศเหนือ ตะวันออก ชายแดน
พม่า จนลงมาสุดทางใต้ของประเทศไทย ผมไปด้วยเกือบทุก
ครั้ง หน่วยของหลวงพ่อดำมี ๓ คือ หลวงพ่อดำ ครูบาธรรมชัย
และผมทำหน้าที่เป็นหมอประจำตัวท่าน เพราะหลวงพ่อดำมี
โรคประจำตัวอยู่ และทำหน้าที่ลูกศิษย์วัดไปในตัว บางครั้ง
ถึงเวลาเพล ผมก็ถวายอาหารให้กับหลวงพ่อดำและครูบาธรรม
ชัยบนส.นั้นแหละ เรื่องของหลวงพ่อดำจึงมีมากมาย ผมจึงขอ
ยกเอาเป็นแค่ ตัวอย่างเพียงไม่กี่เรื่อง ขอเอาเรื่องตอนลง
ภาคใต้ ๑๗ วันเต็ม ส่วนใหญ่อยู่ที่นครศรีธรรมราชและ
สุราษฎร์ธานี

เรื่องที่ ๑ : เมื่อส.บินไปพบก้อนเมฆขนาดใหญ่ และ
หนาที่บขวางทางอยู่ ซึ่ง ตามปกติส.จะต้องบินอ้อมก้อนเมฆ
นี้ไป แต่นักบินเกิดลึกลับใจถามหลวงพ่อดำว่าผ่านไปได้ไหม
ครับ หลวงพ่อดำตอบว่า ได้ นักบินก็นำเครื่องบินผ่านทันที เหตุ
มหัศจรรย์ก็ปรากฏ ก้อนเมฆใหญ่นั้นแยกออกเปิดเป็น
ทางตรงเหมือนถนนไฮ-เวย์ ให้ส.ผ่านไปด้วยสะดวก เมื่อส.
ผ่านพ้นก้อนเมฆไปแล้ว พวกเราก็หันมาดูปรากฏว่าก้อนเมฆ

นั้น กลับมาซัดกันเหมือนปกติ เป็นที่น่าอัศจรรย์แก่นักบิน

ที่ ๑-๒ และผู้โดยสารทุกคนอย่างยิ่ง

เรื่องที่ ๒ : เมื่อส.บินไป มีก้อนเมฆเล็กบ้างใหญ่บ้าง แต่ไม่หนาทึบ เมฆสีขาวๆ เหล่านี้ขวางทางบินของส. แต่พอส.บินเข้าไปใกล้กลุ่มเมฆเหล่านั้น ความอัศจรรย์ก็ปรากฏ คือก้อนเมฆเหล่านั้นถูกปัดออกไปให้พ้นทางบินของส.หมด เหมือนกับมีคนนั่งอยู่ที่ส่วนหัวของส. เอาพัดวิเศษโบกปัดให้เมฆเหล่านั้นออกไป เหมือนปัดปุยนุ่น ฉะนั้น เป็นภาพที่น่าดูมาก ในเที่ยวบินนี้มีหมอและพยาบาลของท่านหญิงไปด้วย หมอผู้ชายซึ่งนั่งอยู่ริมขวาสุด (แถวที่ ๓) อุทานออกมาว่า เอ๊ะ! มันเป็นไปได้อย่างไร

เรื่องที่ ๓ : วันหนึ่งส.ต้องบินผ่านเขตอันตราย ซึ่งมีพวกคอมมิวนิสต์อยู่เบื้อง ล่างจำนวนมาก นักบินซึ่งมั่นใจในองค์ หลวงพ่อจึงขออนุญาตบินผ่าน โดยไม่ต้องบินอ้อม เมื่อท่านอนุญาตก็บินตรง พอเข้าเขตสีแดง (เขตผ.ก.ค.) สิ่งอัศจรรย์ก็ปรากฏ มีเมฆขนาดใหญ่มากหนาทึบเกือบเป็นสีดำ ไม่ทราบ ว่าลอยมาจากไหน และลอยได้เร็ว กว่าส. (ซึ่งปกติส.จะบินได้เร็วกว่าเมฆ) และเมฆก้อนนั้นลอยมาหยุดอยู่ได้ส. ส.จะบินไปทางไหน เมฆก็ลอยไปทางนั้นด้วย เปลี่ยนทิศทาง บินซ้ายบ้าง ขวาบ้าง เมฆก็ลอยตามบังอยู่ข้างล่างส.ตลอดเวลา พอพ้นเขตอันตรายแล้ว เมฆก้อนนั้นก็ลอยจากไปทันที คราวนี้ผู้

ที่ตาเหลือกเพราะเห็นความอัศจรรย์ไม่ใช่ใครอื่น คือตัว
นักบินเอง

เรื่องที่ ๔ : วันหนึ่งขณะที่ส.บินออกไปเยี่ยมตำราจ
ทหาร โดยปกติผมจะนั่งแถวที่ ๓ ริมซ้ายที่สุด ถัดมาก็คือ
ท่านหญิงวิภาวดีรังสิต ปกติทุกวันจะรับสั่ง (คุย) กับผมเสมอ
วันนั้นท่านค่อนข้างสงบ ผมจึงหันหน้าไปด้านซ้ายของส.ก็
พบสิ่งอัศจรรย์ ซึ่งไม่อาจจะลืมได้ในชีวิตของผม คือ ปรางค์
มีรู้งกินน้ำขนาดเล็กลอยอยู่ข้าง ๆ ส. สีสวยสดงดงามมาก
อย่างชนิดที่ผมไม่เคยเห็นมาก่อนเลยในชีวิต ขนาดกว้าง
โดยประมาณ ๒ วา เมื่อเห็นปีติสุขก็เกิด แต่อดสงสัยไม่ได้ว่า
อะไรหนอจึงสวยงามขนาดนี้ คิดว่าตนเองตาอาจจะฝาดไป ก็
หลับตาแล้วลืมใหม่ ภาพก็คงเหมือนเดิม ขยี้ตาแล้วก็
เหมือนเดิม หยิกขาตนเองแล้วภาพก็ยังคงเดิม จึงตื่นตื่นมาก
จนลืมไปสะกิดท่านหญิงแล้วชี้ให้ท่านดู (ทอดพระเนตร) พอ
ท่านหันพระพักตร์มาเห็นภาพนั้น ท่านและผมต่างก็พนมมือ
ไหว้และอยู่ในความสงบ สักครู่ใหญ่ ๆ ภาพนั้นจึงได้หายไป
ท่านหญิงรับสั่งถามว่า อะไรหนอ ผมตอบว่า ให้ถามหลวง
พ่อ เมื่อส.จอดและเข้าที่พักแล้ว จึงได้ถามหลวงพ่อ คำตอบ
คือ ฉัพพรรณรังสี รัศมี ๖ ประการของพระพุทธเจ้า ทุกคนที่
อยู่ฟังด้วย ในที่นั้นต่างก็ยกมือขึ้นสาธุพร้อม ๆ กัน นี่เป็น
พระเมตตาโดยตรงของพระพุทธองค์ที่ต้องการให้ใครเห็นก็

ได้ ไม่ต้องการให้ใครเห็นก็ได้ นักบินที่ ๑-๒ หมอและพยาบาลของท่านหญิง ช่างเครื่องและตำรวจประจำปีนกลของฮ. ก็ไม่มีใครเห็น สิ่งนี้หรือกรรมนี้ เรียกว่า พุทโธอัปมา โณ คุณของพระพุทธรเจ้าหาประมาณมิได้ การบินมีทุกวัน ออกเวลา ๐๗.๐๐ น. กลับถึงที่พักประมาณ ๑๘.๐๐ น. และมีสิ่งอัศจรรย์ให้เห็นได้ทุกวัน นี่เป็นแค่ตัวอย่างเท่านั้น

ค) เพื่อคลายความสงสัยเรื่องร่างกายนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราคือจิตที่อาศัยมันอยู่ชั่วคราวเท่านั้น บุคคลใดยังปฏิบัติธรรมได้ไม่ถึงจุดนี้ ย่อมมีความสงสัยเป็นธรรมดา แต่ปฏิบัติได้ถึงทรงฌาน ๔ ได้ จิตกับกายแยกจากกัน ๑๐๐% ความสงสัยก็หมดไปเอง มโนใหญ่ตามที่เขียนไว้ในตอนแรก เห็นกายอีกกายหนึ่งถอดออกมาจากกายเนื้อชัดเจน กายนี้ละเอียดมาก ผ่านวัตถุต่าง ๆ ได้ทุกชนิด จะให้ลอย (เหาะ) ไปซำก็ได้ เร็วก็ได้ ไม่ขอเขียนรายละเอียดถึงแล้วจึงจะรู้ได้เอง เฉพาะตน ขอยกตัวอย่างให้ฟัง ๒-๓ คนที่จำได้ แต่ต้องเจ็บป่วยตามวาระกรรมที่ตนเองทำไว้ในอดีต และต้องถูกผ่าตัดใหญ่ ต้องถูกดมยาสลบ หรือถูกฉีดยาให้สลบ

รายที่ ๑ เป็นพยาบาล เนื้องอกที่มดลูก จำเป็นต้องผ่าตัดเอาออก แต่เธอกลัวการผ่าตัด จึงบอกเพื่อนที่เป็นหมอเพศเดียวกันว่า ฉันกลัวให้ฉีดยาให้หมดความรู้สึกก่อนจะไปห้องผ่าตัด หมอก็ทำตามและผ่าตัดเรียบร้อย นำกลับมาห้องพัก

แต่คนไข้ไม่ยอมฟื้นทั้ง ๆ ที่ความดัน ชีพจร การหายใจ ปกติทุกอย่าง เพื่อน ๆ และญาติรอกันเต็มห้องเป็นชั่วโมง เธอก็รู้สึกตัวลุกขึ้นนั่งได้ทันที ชี้น้ำเพื่อนหมอที่ผ่าตัดเธอล่าทำไมไม่เอาฉันไปผ่าตัดเสียที ฉันรำคาญเต็มทนแล้ว ทุกคนในห้องก็หัวเราะชอบใจ ต้นเหตุเพราะเธอกลัวผ่าตัด จึงเข้ามา ๔ แล้วมโนมยิทธิเอาจิตของเธอออกไปท่องเที่ยวตามที่ต่าง ๆ เสียเพลิน พอกลับมาพบตัวเองยังอยู่ในห้องพักเลยคิดว่าเขายังไม่ได้เอาเธอไปผ่าตัด

รายที่ ๒ เป็นหญิงเช่นกัน สามีเป็นหมอ ต้องผ่าตัดเอาลูกออกทางหน้าท้อง เพราะกระดูกเชิงกรานของเธอเล็ก เมื่อผ่าตัดเสร็จก็นำกลับห้อง เธอก็เล่าให้สามีฟัง ว่าหมอกคนที่ผ่าตัดเธอชื่ออะไร ผู้ช่วยชื่ออะไร พยาบาลชื่ออะไร ลูกเกิดเป็นผู้ชาย เวลาเท่าไร น้ำหนักตัวเท่าไร บอกได้ถูกต้องทุกประการ สามีก็ตกใจถามว่าเธอรู้ได้อย่างไร คำตอบก็คือขณะที่เขาคมยาสลบให้เธอนั้น จิตของเธอมีได้สลบตามร่างกาย จิตของเธอออกมาเป็นดูเขาผ่าตัดอยู่ตลอดเวลา (ใช้มโนใหญ่ออกมาเป็นดู)

รายที่ ๓ ก็เป็นหญิงยังเป็นโสดอยู่ มีเนื้องอกที่รังไข่ หมอแนะนำให้ผ่าตัด เธอก็ยอม ตอนที่เขาให้ยาสลบ จิตเธอก็หนีไปอยู่บนนิพพาน (ด้วยมโนมยิทธิ) เช่นกัน ไปกราบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็สอนเธอถึงวิธีตัดขั้น ๕ (วิธี

พิจารณาว่าร่างกายนี้เต็มไปด้วยความสกปรก ไม่เที่ยง เต็ม
ไปด้วยความทุกข์ มันหาใช่เรา หาใช่ของเราไม่) ผมก็ถามเธอ
ว่า แล้วเธอรู้ได้อย่างไรว่า หมอเขาผ่าตัดเสร็จเมื่อไหร่ เธอ
ตอบว่า พระพุทธเจ้าบอกกับเธอว่า ให้รีบกลับลงมาไป
ข้างล่างได้แล้ว ประเดี๋ยวพวกหมอเขาจะพากันนุ่นวาย เธอก็
กราบพระบาทของพระองค์ แล้วลงมาเข้าร่างกาย ก็พบว่า
หมอกำลังเย็บหนังท้องพอดี และเริ่มรู้สึกตัว

สรุปว่า ยาสลบทำให้สมองหรือประสาทของร่างกาย
สลบหรือหมด ความรู้สึกได้ แต่ไม่สามารถทำให้จิตสลบได้ ผู้
มีวิชามโนมยิทธิ สามารถหนีไปท่องเที่ยวที่ไหนก่อน
ชั่วคราวได้อย่างรายที่ ๑ ซึ่งกลัวการผ่าตัดก็คือกลัวตาย
นั่นเอง ส่วนรายที่ ๒ เป็นบุคคลที่กล้าหาญมากสามารถใช้
วิชามโนมยิทธิออกมาขึ้นดูเขา ผ่าตัดร่างกายของตนเอง
ตลอดเวลา และรายสุดท้าย ผมขอชมเธอเป็นพิเศษ เพราะ
เป็นผู้ไม่ประมาทในความตาย จิตเธอขึ้นเฝ้าพระพุทธเจ้าอยู่
บนพระนิพพาน หากเกิดร่างกายของเธอตายไปเพราะการ
ผ่าตัด จิตของเธอ (ตัวเธอเอง) ก็อยู่บนพระนิพพานแล้ว
นับว่าโชคดีหากเป็นเช่นนั้นจริง เพราะเธอไม่อยาก เกิดมามี
ร่างกายให้พบกับความทุกข์ ความไม่เที่ยง ความสกปรก ต้อง
เป็นขี้ขำอาบน้ำ แต่งตัว ล้างขี้แค้นสกปรกตั้งแต่หัวถึงเท้า
ให้มันทุกวัน วันละหลายหน (หากนับจากหัวลงมา ก็ ขี้หัว ขี้

ตา จี๋หู จี๋มูก จี๋ฟัน จี๋เหงื่อ จี๋โคล จี๋เต่า จี๋มือ จี๋เล็บ จี๋ตีน

แล้วยังแถมจี๋เกียจอีกต่างหาก) เธอว่าเจ็บแล้ว ขอเป็นจี๋ข้ามัน
ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ร่างกายมันพักเมื่อไหร่ จิตเธอก็สบาย
เมื่อนั้น คือ ไปพระนิพพานเพราะเธอซ้อมตาย และพร้อมที่
จะตายได้ตลอดเวลา วันหนึ่งข้างหน้าก็จะต้องถึง
สภาวะธรรมอันนี้ด้วยกันทุกคน

ง) ใช้เป็นทางลัดเพื่อเข้าสู่พระนิพพานได้อย่างดียิ่ง เช่น
ในรายที่ ๓ (รายสุดท้าย) เป็นต้น ผมขออธิบายเพื่อความ
เข้าใจง่ายขึ้น จิตไม่มีเวลา เวลาของจิตไม่มีหรือไม่มีเครื่องมือ
อะไรจะวัดเวลาของจิตได้ นักวิทยาศาสตร์ท่านเก่งมาก
สามารถวัดสิ่งที่เร็วที่สุดในโลกได้คือ แสง วิ่งได้เร็ว
๑๘๖,๐๐๐ ไมล์ต่อวินาที หรือ ๓ รอบ โลกมนุษย์ และบอกว่า
ดาวบางดวงอยู่ห่างโลกมากถึง ๑๐๐ ปีแสง หรือ ๓๐๐ ปีแสง
ก็มี (ไอสไตน์) หากผมจะถามไอสไตน์ว่าดาวดวงไหนละ
ไอสไตน์ก็จะชี้ให้ผมดู พอผมดู จิตผมก็ถึงดาวดวงนั้นทันที
ไม่มีเวลาหรือเครื่องมืออะไรจะวัดได้ การไปพระนิพพานเขา
เอาจิตไป ร่างกายเอาไปไม่ได้ ผู้ชำนาญท่านซ้อมเอาจิตไป
พระนิพพานได้แค่นี้ก็ถึงทันที เมื่อนั้น (ขออธิบายแค่นี้ให้
มาฝึก หากทำได้ก็หมดสงสัย) ขออ้างพระธรรมคำสอนของ
พระพุทธเจ้าตอนหนึ่งว่า “ธรรมของตถาคตจริงในปัจจุบัน
เท่านั้น อติตก็ไม่ใช่เพราะผ่านมาแล้ว อนาคตก็ไม่ใช่เพราะยัง

“ไม่ถึง” หมายความว่า หากเราสามารถทำจิตของเรา ให้
ว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทานและอกุศลกรรมได้ชั่วขณะจิต
หนึ่ง ในช่วงนั้นจิตเราก็สามารถเข้าถึงพระนิพพานได้ แต่เรา
ไม่สามารถทำได้ตลอดเวลา แบบพระอรหันต์ แต่พระองค์
ทรงตรัสชมว่า เป็นความดีที่ประเสริฐยิ่งทรงตรัสว่า “เธอจง
อย่าดูถูกความดีเล็ก ๆ น้อย ๆ น้ำที่ละหยด ก็สามารถทำให้น้ำ
เต็มตุ่มได้ฉันใด ความดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เธอสะสมไว้ ก็
สามารถทำให้เธอจบกิจในพระพุทธศาสนาได้ฉันนั้น”

๕. เรื่องวัตถุมงคลมีจริง หมายความว่า พุทธานุภาพ
ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ หรือ พุทธโธอัปมาโน ชัมโมอัป
มาโน สังโฆอัปมาโน (คุณของพระพุทธ พระธรรม พระอรหันต์
สงฆ์ หาประมาณมิได้) มีอยู่จริง จะขอยกตัวอย่างสัก ๓-๔
เรื่อง ที่ได้เห็นมากับตาตนเอง

๕.๑ เรื่องทหารยึดเทือกเขาภูพานคืนจากผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์ พวกเราทุกคนคงจำกันได้ว่า ระหว่างปี
๒๕๑๗-๒๕๒๐ นั้น ผ.ก.ค.ยึดที่มั่นตามป่าไปได้เกือบทั่ว
ประเทศ ขอเล่าย่อ ๆ ดังนี้ ผ.ก.ค.ยึดเทือกเขาภูพานเป็นฐาน
ใหญ่ของเขาและทำหายฝ่ายทหารว่า หากจะตีเขาได้จะต้อง
ใช้ทหารหลายกองพลและใช้เวลาหลายเดือน แต่ฝ่ายทหารตี
ได้ภายใน ๓ วัน โดยใช้ทหารเพียงแค่ ๓ กองร้อยเท่านั้น
ก่อนเข้าประมาณ ๑ อาทิตย์ หลวงพ่อฤาษีพร้อมศิษย์ ซึ่งมีผม

อยู่ด้วยไปที่กองทัพภาค ๒ มี พล.ต.ยุทธศิลป์ เกสรสุข

เป็นรองแม่ทัพ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) ได้ทำพิธี

บวงสรวงพระ พรหม เทวดา แล้วแจกฝ้ายนัตต์สีแดง ชงมหา
พิชัยสงคราม ให้รองแม่ทัพ เพื่อนำไปแจกให้ทหารที่จะเข้าตี
พอเรากลับกรุงเทพได้ ๑-๒ วัน เขาก็เข้าตี วันที่ ๑ ใช้ ๑

กองร้อย รองแม่ทัพบัญชาอยู่บนเครื่องบิน ตีเข้าไปเพื่อหยั่ง
เชิง ยังไม่เอาจริง ผลมีทหารตาย ๑ คน คันตัวไม่มีฝ้ายนัตต์แดง
ปรากฏว่าเป็นทหารใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาวานนี้ จากจังหวัด
ราชบุรี วันที่ ๒ ใช้ ๒ กองร้อย ผลมีทหารตาย ๒ คน ก็ไม่มี
ฝ้ายนัตต์แดง และเป็นทหารใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาเช่นกัน

ความลับไม่มีในโลกทหารทุกคนที่จะเข้าตีจริง ๆ ในวันที่ ๓
ใครไม่มีฝ้ายนัตต์ ไม่ยอมออกรบ รองแม่ทัพต้องบิตอน

กลางคืน เพื่อมาหาหลวงพ่อกุญชรที่วัดท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี
เพื่อขอฝ้ายนัตต์เพิ่ม วันที่ ๓ (วันตีจริง ๆ) เมื่อทุกคนได้ฝ้ายนัตต์

ครบกำลังใจก็เต็ม ๑๐๐% แค่ ๓ กองร้อยก็ยึดฐานใหญ่ได้
สำเร็จ เหตุผลเพราะทหารทุกคนในวันนั้นไม่มีใครหลบ

กระสุนหรือหมอบลงกับพื้น หรือหาที่กำบังเหมือน ๒ วัน
แรก เมื่อได้ยินเสียงปืนฝ่ายตรงข้าม ทุกคนดาหน้าเข้ายึดเอา

คือ ๆ โดยไม่กลัว จึงยึดได้ในเวลาอันสั้น และไม่มีใคร

เสียชีวิตเลย หลังยึดได้หลวงพ่อก็กุญชรของท่านมาเยี่ยม

ทหาร และขอรับทราบผล พอสรุปผลย่อ ๆ ดังนี้

ก) ส่วนใหญ่บอกว่าไม่โดนลูกปืนแต่เฉียวหรือเฉียด

ตัวไป รู้สึกว่าลูกปืนมันวิ่งมาเต็มไปหมด แต่ไม่ยกโคนตัว

ข) บางคนว่าโคนเหมือนกัน แต่ไม่เข้า ไม่รู้สึกเจ็บ มีความรู้สึกคล้าย ๆ มีแมลงหรือผึ้งบินมาชนตัวเท่านั้น

ค) มี ๑ รายเล่าว่า ขณะที่เดินบ้างวิ่งบ้างเข้าตึกเข้าสี่กั๊ก รู้สึกหิว จึงเอามือล้วงมามาในกระเป๋ากินไปด้วย แต่แปลกใจว่าทำไมมามาถึงแข็งเหนียวนัก เลยคายออกมาดู ปรากฏว่าเป็นลูกปืนที่เข้าตึกยิงมาโดนตัว แต่ไม่เข้า ลูกกระสุนแบนเหมือนลูกบี้

ง) บางคนเล่าว่าขณะวิ่งไปยังปืนไป เห็นเข้าตึกมีอาการแปลก ๆ คือ ยืนตาค้างคล้ายหุนหรือสภาพคนตกใจสุดขีด (เกิดอาการ “นะ จัง จัง” ขึ้น) เพราะไม่เคยเห็นคนที่ไม่ยอมหลบกระสุน ยิ่งเท่าไรก็เฉย ๆ ไม่สะดุ้ง ไม่สะเทือน

จ) ฐานที่ยึดได้ใหญ่มาก มีโรงพยาบาลพร้อมเวชภัณฑ์ครบ โรงพลศึกษาสนามบาส โรงครัวขนาดใหญ่ พร้อมเสบียงกินได้เป็นปี อาวุธมากมาย เครื่องปั่นไฟและน้ำมัน มีการทอน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี เฉพาะราวตากผ้าหากใช้รถ ๑๐ ล้อขนก็ยังไม่หมด นี่คือกำลังพลฝ่ายเขา และแสดงว่าเขาอยู่กันมานานหลายปีแล้ว

ฉ) กำลังแค่ ๓ กองร้อย ยึดไว้คงไม่พอรักษาพื้นที่ได้ กลางคืนเขาอาจย้อนกลับมาตีคืน จึงสั่งให้เผาและทำลายให้

หมด แต่จริง ๆ แล้วผมว่ามันเจ็บไปจนตาย เพราะกลัว

ทหารหุนที่ยังไม่ตายเหล่านี้ไปตลอดชีวิต ซึ่งก็เป็นความจริง
ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ผ.ก.ค.ก็หายซ่าไปเลย

๕.๒ เรื่องอนุภาพของธงมหาพิชัยสงครามที่หาดีใหญ่

ขอเล่าย่อๆ ว่า ครั้งหนึ่งหลวงพ่อกับท่านหญิงพร้อมคณะไป
แจกธงนี้แก่ทหารภาค ๔ (ใต้) ผมก็เป็นผู้แจกด้วย ทหาร
ภาคใต้มีทั้งพุทธและอิสลาม ผมเดินแจกทีละคน ๆ พวก
อิสลามเขาไม่ยอมรับ หลังแจกแล้วประมาณ ๗ วัน แม่ทัพ
ภาค ๔ พร้อมขบวนรถ ๕ คัน ถูก ผ.ก.ค. ชุมนวมตีมีทหารตาย
๕ คน ทุกคนเป็นอิสลามทั้งหมด เพราะไม่มีธงมหาพิชัย
สงคราม คนอื่น ๆ เขามีกันครบทุกคน การไปเยี่ยมครั้งที่ ๒
ทหารยื่นเข้าแถวรับแจกธงมหาพิชัยสงคราม เพราะความลับ
ไม่มีในโลก ครั้งนี้พวกอิสลามแกล้งจากมือผู้แจกเลย กลัว
จะไม่ได้ ยอมรับตรง ๆ ว่าผมกลัวธงหมดครับ

๕.๓ เรื่องยึดเขาศูนย์ได้ในไม่ถึงครึ่งวัน (ซึ่งมีแร่อยู

๑๐๐% หมายความว่ารถดัก ๆ ไป ๑ ครั้ง พบว่าเป็นแร่ว่าน ๆ
๑๐๐%) ผ.ก.ค.ยึดเขานี้ไว้เป็นปี และขายแร่ให้พ่อค้าแร่
เท่านั้น ตำรวจกลัวมาก เพราะเขาอยู่ในที่เปรียบกว่า พอ
ตำรวจได้รับแจกธงนี้ครบทุกคน รุ่งขึ้นก็เข้ายึด ไม่กี่ชั่วโมงก็
ยึดได้ เหตุผลที่ตำรวจเล่าให้ฟังก็คล้าย ๆ กับที่ทหารยึด
เทือกเขาภูพานได้นั่นเอง (เขาศูนย์ อยู่ที่จังหวัด

นครศรีธรรมราช) ขณะแจกจ่ายยันต์นี้ ท่านหญิงและผมยืน
อยู่ด้วยบนโรงพัก มีชาวบ้านมาขอรับบ้าง ๒-๓ คน แต่มีอยู่
๑ คน หลวงพ่อให้บอกว่า ยันต์นี้ไม่ช่วยคนเลวนะ ช่วยได้
แต่คนดี คนเลวมารับไปหากไปปล้นเขา หรือทรยศต่อ
ประเทศชาติ จะถูกยิงเข้าที่แสกหน้าทะเลลุท่ายทอย เขายืนยัน
ว่าเขาเลิกประพฤติชั่วแล้ว หลวงพ่อย้ำครั้งที่ ๒ เขาก็ยังยืนยัน
ตามเดิม หลวงพ่อก็แจกให้ไป ๒ วันต่อมา ตำรวจมารายงาน
ว่าบุคคลผู้นั้นถูกยิงตายแล้ว กระสุนเข้าแสกหน้าทะเลลุออก
ด้านหลังถูกยิงตายตอนกลางคืน ระหว่างที่ตำรวจกับ ผ.ก.ค.
ปะทะกัน บุคคลผู้นี้เป็นสายให้ผ.ก.ค.ครับ เรื่องพุทธานุภาพ
นี้ผมได้พบเห็นมามากมายเป็นร้อย ๆ เรื่อง รวมทั้งประสบ
กับตนเองก็มาก แต่ขอเล่าไว้แค่เป็นตัวอย่างเท่านั้น

๑๐. วัตถุมงคล หรือพุทธานุภาพ หรือพุทโธอัปมาโณ
ต่างกับไสยศาสตร์อย่างไร คำตอบ คือ วัตถุมงคลไม่มีคำว่า
เสื่อมหรือสลายตัว แม้จะตกลงไปในส้วม ผู้หญิงเดินข้าม
หรือนั่งทับ เดินลอดใต้ถุนบ้าน แม้จะฉีกขาด แตกหัก พุทธา
नुภาพที่มีอยู่ในวัตถุมงคลนั้น ๆ ก็ยังไม่เสื่อม ส่วนวัตถุที่เป็น
ไสยศาสตร์เสื่อมได้ง่ายเพียงแค่เดินลอดราวผ้าถุง ลอดใต้ถุน
บ้านก็เสื่อมไปแล้ว

อีกประการหนึ่ง บางที่ท่านเสด็จมาเองได้ เช่น พระ
บรมสารีริกธาตุ พระธาตุของพระอรหันต์บางองค์ พระ

เครื่องที่เข้าพุทธาภิเษกแล้วรุ่นเก่า ๆ (ความจริงหากเข้า พุทธาภิเษกเมื่อวานนี้ ก็ถือว่าเป็นของเก่าแล้ว) สิ่งเหล่านี้ท่าน
มาหาเองได้ และทำนองเดียวกัน ท่านก็เสด็จไปได้หรือ
หายไปได้เช่นกัน หากผู้นั้นประพฤติตัวไม่ดี ที่พบกับตัวเองก็
มาก ที่เขาเอามาให้ดูด้วยตา也很多 จึงถือว่าเป็นของธรรมดา
สำหรับตัวข้าพเจ้า บางคนไม่เคยพบก็เห็นว่าเป็นของอัศจรรย์
อย่างยิ่ง (ซึ่งก็เป็นของธรรมดาสำหรับผู้นั้น) สำหรับตัวผม
เองเวลาท่านเสด็จมา (พระบรมสารีริกธาตุ) หรือท่านมา
(พระธาตุ) ท่านมาครั้งละมาก ๆ เมื่อมีมากผมก็แจกเพื่อนผู้
ปฏิบัติธรรม หรือญาติของผมเสียที และอัญเชิญท่านไปถวาย
ให้หลวงพ่อดำที่วัดบ้าง ตอนที่อัญเชิญไปวัดขณะนั้น หลวง
พ่อท่านอยู่ข้างบน (ชั้น ๒) ผมจึงตั้งพระบรมสารีริกธาตุไว้
ในที่อันสมควร พอหลวงพ่อท่านลงมาชั้นล่างเดินผ่านพระ
บรมสารีริกธาตุ ท่านก็พูดว่า พระบรมสารีริกธาตุนี้เป็นของ
ใคร พออาดมาเดินผ่านพระพุทธรองค์ท่านก็รับรองแล้ว ผมก็
กราบเรียนท่านว่า ผมนำมาถวายหลวงพ่อขอรับ เรื่องของ
พระธาตุก็เช่นกัน เมื่อมีมากมายผมก็แจกเขาไปตามวาระและ
โอกาสอันสมควร ในปัจจุบันท่านหยุดเสด็จแล้วเพราะรู้ว่า
จิตของผมเริ่มคลายการเกาะ ยึด ติด ในวัตถุมงคลลงได้มาก
ตามสมควรด้วยปัญญาอันชอบ หมายความว่าสิ่งของวัตถุ
มงคลล้วนเป็นของดี ใครยึดเกาะของดี ความดี สิ่งเป็นมงคล

ล้วนเป็นบุญกุศล สามารถป้องกันนรกได้ แต่ไปไม่ถึง พระนิพพาน เพราะเป็นแค่มงคลภายนอก ทำให้สนใจมงคลภายใน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ด้วยการปฏิบัติด้วยจิตตนเองเท่านั้น โมหทนาบุญกันไม่ได้ ต้องทำเอาเอง ด้วยอิทธิบาท ๔ สัมมัตถ์ ๔ หรือมหาสติปัฏฐาน ๔ เท่านั้น ขอเขียนสั้น ๆ ว่าเป็นความเพียรในพระพุทธศาสนา ซึ่งนำไปสู่ความหลุดพ้นซึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสสอน (โพธิปักขิยธรรม ๗ หมวด หรือ ๓๗ ทาง กล่าวโดยย่อ ๆ คือ อิทธิบาท ๔ สัมมัตถ์ ๔ มหาสติปัฏฐาน ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ และอริยมรรค ๘) รายละเอียดขอควไว้

ขอสรุปว่า ทุกอย่างเป็นข้อทดสอบอารมณ์จิตของเรา ทั้งสิ้น บุคคลใดมีกำลังใจต่ำหรืออ่อน ก็ยังจำเป็นต้องยึดเกาะของหยาบไว้ก่อน (เกาะดีดีกว่าเกาะเลว เกาะบุญดีกว่าเกาะบาป)เมื่อกำลังใจ (บารมี) แก่กล้าขึ้น พระองค์จะสอนให้เห็นโทษของการยึด เกาะติด และสอนให้เห็นคุณของการปล่อย ละ วาง ด้วยปัญญา สอนให้เหมาะสมกับจริต นิสัย กำลังใจ (บารมี) และกรรมของแต่ละคนซึ่งไม่เสมอกัน บุคคลใดจิตอยู่ ชั้นอนุบาลก็สอนธรรมชั้นอนุบาล บุคคลใดจิตอยู่ชั้น ประถมก็สอนธรรมชั้นประถม บุคคลใดจิตอยู่ชั้นมัธยมก็ สอนธรรมชั้นมัธยม บุคคลใดจิตอยู่ชั้นมหาวิทยาลัยก็สอน ชั้นมหาวิทยาลัย ขอเขียนไว้หยาบ ๆ แค่นี้ เพราะธรรมใน

พุทธศาสนาจะรู้แจ้งเห็นจริงได้ตามความเป็นจริง ด้วยการปฏิบัติเท่านั้น และเมื่อรู้เมื่อเห็นธรรมนั้นๆ แล้ว ย่อมรู้ได้เห็นได้เฉพาะตน (ให้ดูเรื่องอจินไตยประกอบ)

๑๑. พระอริยเจ้าชั้นสูงหายตัวได้ หรือไม่ต้องการให้ใครเห็นก็เห็นท่านไม่ได้ หรือให้เห็นได้แต่เฉพาะบางคนก็ได้ หรือท่านพูดคุยกับใครอยู่ ต้องการให้รู้แต่เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ฟังอยู่ด้วยได้ยินท่านคุยกัน แต่ไม่รู้เรื่องราวคุยอะไรกันก็ได้ สิ่งเหล่านี้ผมเองได้พบเห็นด้วยตาตนเอง ด้วยหูตนเอง ไม่ใช่เป็นคำบอกเล่า (เขาว่า...เขาว่า....) ขอเขียนไว้ก่อนจะตายเพราะอายุมากแล้ว คงอยู่ได้ไม่กี่วันหรือหกขอยกตัวอย่างสัก ๒-๓ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ : ระหว่างปี ๒๕๑๕-๒๕๒๑ ผมเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจ วันหนึ่งเดินกลับจากเซ็นทรัลชิดลมตอน ๑๒.๐๐ น. เศษ ระหว่างทางเห็นพระ ๒ องค์ ห่มผ้าสีกรักและสีเหลืองสดเดินอยู่ข้างหน้า สังเกตเห็นว่าเท้าของท่านทั้งสองไม่ค่อยจะแตะพื้น จึงรีบเดินตาม แต่ยิ่งรีบเดินก็ยิ่งอยู่ห่างจากท่าน จึงวิ่งเหยาะ ๆ ตามก็ยังตามไม่ทันพอถึงสี่แยกราชประสงค์ ท่านทั้งสองก็หายไป ผมก็มองดูทางขวามือถึงประตูน้ำก็ไม่พบ มองซ้ายมือถึงโรงพยาบาลจุฬาฯ ก็ไม่พบ มองตรงไปข้างหน้าถึงสี่แยกปทุมวันก็ไม่มีเลยจะไปหมด ตอนกลางคืน วันนั้นบังเอิญหลวงพ่อดำท่าน

มาจากจังหวัดอุทัยธานี เพื่อสอนพระกรรมฐานที่ชอยสาย
ลม ผมก็ไปพบท่านเล่าเรื่องที่ผมเห็นในตอนกลางวันให้ท่าน
ฟัง ท่านก็หัวเราะ ผมถามท่านว่าพระสององค์นั้นคือใครครับ
ท่านตอบว่าเพื่อนของอาตมาเอง (หมายถึงท่านฤๅษีองค์เล็ก
กับฤๅษีองค์ขาวเพื่อนสนิทของท่านสมัยอยู่ที่วัดบางนมโค
จังหวัดอยุธยา) ผมถามว่าแล้วท่านทำไมครับ ท่านตอบว่า
มาลื้อคุณหมอเล่น ผมขอวิจารณ์ดังนี้

ท่านฤๅษีทั้งสององค์หลวงพ่อเคยเล่าให้ฟังว่า ท่านเป็น
พระอภิัญญาหลวงพ่อปานอาจารย์ท่านสั่งไว้ว่า ห้ามเธออยู่
ในเมือง ให้อยู่แต่ในป่า มิฉะนั้น พวกชาวบ้านเขาจะพากันติด
ในฤทธิ์ของท่าน แต่ไม่สนใจพระธรรม ในวันนั้นท่าน
ต้องการให้ผมเห็นท่านได้คนเดียว คนอื่น ๆ บนถนนไม่มี
ใครเห็น อาจารย์หมออุดม ไปยกฤๅษณะ ก็เคยเล่าให้ฟังขณะ
ท่านใส่บาตรพระตอนเช้า ขอเล่าย่อ ๆ ท่านถึงแบบผม และ
มาถามหลวงพ่อฤๅษีเช่นกัน แต่ท่านบอกว่ามาโปรดโยมหมอ
อุดม เพราะในอดีตเคยเป็นโยมของท่านมาก่อน มาเพื่อให้
อาจารย์หมออุดมได้บุญ

เรื่องที่ ๒ : ประมาณปี ๒๕๔๒ ผมซึ่งเป็นประธานฝ่าย
ฆราวาสได้สร้างพระพุทธรูปจำลองไว้ในพระพุทธรูปลานานา
ให้กับวัดท่าซุง จ.อุทัยธานี แทนอันเก่าซึ่งถูกขโมยไป ในวัน
ทำบุญฉลองมีผู้คนที่ร่วมศรัทธาสร้างพระพุทธรูปนี้ มาร่วม

ทำบุญฉลองกันมากมาย ผมได้นิมนต์พระ ๑๐ องค์ จัด

เก้าอี้ ๑๐ ตัว พร้อมซอง ๑๐ ซอง ถวายปัจจัยให้กับท่าน

พอจะถึงเวลามีพระที่ไม่ได้นิมนต์มาเพิ่มอีก ๒ องค์ องค์หนึ่ง

ผมรู้จัก เพราะเป็นลูกศิษย์หลวงพ่ที่วัดนี้มาก่อน พอท่าน

ทราบข่าวก็มาฉลองด้วย ก็นิมนต์ท่านเพิ่มเก้าอี้อีกหนึ่งตัวกับ

อีกหนึ่งซอง แต่องค์ที่สอง ท่านห่มผ้าสีกรักเพียงองค์เดียว ก็

นิมนต์ท่าน เพิ่มเก้าอี้หนึ่งตัวและอีกหนึ่งซอง พระองค์นี้

พิเศษ เพราะไม่มีใครกล้าสบตาท่าน หรือไม่กล้าจ้องหน้า

ท่าน พระอีก ๑๑ องค์ ก็มีความรู้สึกเหมือนกับผม (เพราะเป็น

พระวัดท่าซุงทุกองค์ และทุกองค์ต่างก็ได้มนโณมยิทธิ) หลวง

พืงค์ที่ ๑๑ ที่มาเพิ่ม ท่านให้ลูกศิษย์ของท่านถ่ายรูปพระองค์

ที่ ๑๒ สั่งว่าเอ็งถ่ายรูปพระองค์นี้ให้หมดม้วนเลยนะ ลูกศิษย์

ก็ทำตามสั่ง พอถ่ายรูปแรกปรากฏว่ากล้องวิ่งไม่ยอมหยุดจน

หมดม้วนจริง ๆ เลย ไม่ติดอะไรเลย ในงานมีคนถ่ายรูปกัน

มารวมทั้งผมด้วย ผลรูปถ่ายติด แต่ทุกรูปจะมีอะไรมาบัง

ใบหน้าของพระองค์ที่ ๑๒ ไว้ทุกรูป

เมื่อพิธีจบ พระวัดท่าซุงหลายองค์พยายามเดินตามท่าน

ที่สุดท่านเดินไปหลังโบสถ์เก่าของวัดแล้วก็หายไปเฉย ๆ จึง

งกั้นหมด หลังจากนั้นก็มาปรึกษากันว่าพระองค์ที่ ๑๒ คือ

ใคร แต่จิตของผมคิดว่าเป็นท่านฤๅษีองค์เล็กเพื่อนของหลวง

พ่ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น เพราะทุกคนสามารถจะถามพระ

เบื่องบน หรือถามหลวงพ่อกุญชรได้ เพราะจิตไม่เคยตาย
จิตเป็นอมตะ ผู้ตายคือร่างกายหรือขั้น ๕ ของจบสิ้น ๆ แค่นี้
เพราะมีตัวอย่างอีกมากที่พบมาด้วยตนเอง

(หมายเหตุ) พระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา พระพุทธ
องค์ทรงตรัสไว้โดยย่อว่ามี ๔ ระดับ

๑. พระอรหันต์สุกขวิปัสสโก จบกิจในพระพุทธศาสนา
แต่ไม่มีฤทธิ์ คือไม่เห็นสวรรค์ นรก ไม่เห็นเทวดา นางฟ้า
พรหม และพระนิพพาน แต่จิตไม่สงสัยในเรื่องเหล่านี้
หมายความว่า กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม หรือ
อารมณ์โลก (ราคะ) โกรธและหลงหมดไปจากจิตแล้ว
เด็ดขาด (แต่มีบางองค์ท่านจบกิจแบบ สุกขวิปัสสโกจริงอยู่
แต่บุญเก่าที่ทำไว้เคยมีฤทธิ์ทางใจ ฤทธิ์เหล่านั้นก็จะปรากฏ
กับจิตท่านเองโดยไม่ต้องฝึก)

๒. พระอรหันต์เทวิชโช จบกิจในพระพุทธศาสนา
พร้อมด้วยคุณธรรม ๓ ประการ คือ ระลึกชาติได้ มีทิพยจักขุ
ญาณ มีอัสวขยญาณ

๓. พระอรหันต์อภิญญา ๖ (ฉัพภิญโญ) จบกิจใน
พระพุทธศาสนาพร้อม คุณธรรม ๖ ประการ คือ

ก. มีอิทธิฤทธิ์แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ เช่น หายตัว เหาะได้
ดำดิน มโนมยิทธิ เป็นต้น

ข. มีทิพยโสต มีหูทิพย์ อยู่ไกลแสนไกลก็ได้ยิน

ค. มีทิพยจักขุญาณ มีจิตเป็นทิพย์เหมือนกับตาเห็น

หรือเห็นด้วยจิต

ง. เจโตปริยญาณ รู้วาระจิตของผู้อื่นได้ทั้งคนและสัตว์

จ. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกชาติได้

ฉ. อาสวขยญาณ มีปัญญาตัดกิเลสให้หมดสิ้นไปจาก

จิตได้โดยเด็ดขาด ในบุคคลธรรมดา ๆ ที่ไม่ใช่พระอริยเจ้า

สามารถทำอภิญญา ๖ ข้อแรกได้ หรือได้ในบางข้อก็เรียกว่า

ได้อภิญญา แต่เป็นโลกียะ คือ ไม่เที่ยง ยังเสี่ยงได้ง่าย หากไป

ประพาศชั่วเช่น ท่านเทวทัต ซึ่งท่านก็ได้อภิญญา ๕ ครบ ๕

ข้อ แต่ข้อสำคัญข้อที่ ๖ คือ กิเลสยังไม่หมด เมื่อคิดทำร้าย

พระพุทธเจ้า อภิญญาที่เสื่อมหมด ที่สุดก็ลงนรก ๘ (อเวจี) ไป

สรุปว่า **ฤทธิ์จะมีมากขนาดไหนก็ใช้ตัดหรือฆ่ากิเลส**

ไม่ได้ นักปฏิบัติธรรมเพื่อพ้นทุกข์จึงไม่ควรสนใจ ให้สนใจ

แต่ธัมมวิโมกข์ หรือธรรมที่นำไปสู่ความหลุดพ้นเท่านั้น คือ

อริยมรรค ๘ (ศีล สมาธิ ปัญญา) หรือทาน ศีล ภาวนา เพื่อตัด

อารมณ์โลก โกรธ และหลง ให้หมดไป

๔. **พระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ** จบกิจใน

พระพุทธศาสนา พร้อมคุณธรรมพิเศษ คือ ท่านทรง

พระไตรปิฎกเข้าใจในธรรมกายิตของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง

สามารถย่อธรรมะหรือขยายธรรมะได้โดยพิสดาร เข้าใจ

ภาษาต่าง ๆ ได้ทุกภาษาทั้งมนุษย์และสัตว์ ทั้งนี้รวมทั้ง

คุณธรรมของอภิญญา ๖ และวิชาสาม (เทวิชโซ) ด้วย

๑๒. ขอสรุปเป็นข้อสุดท้าย เพราะจะยาวเกินพอดี พระท่านบอกว่า “โตแล้วให้เรียนลัด” หมายความว่าพวกเราแพทย์รุ่น ๕๗ อายุก็ ๗๐ ปีขึ้นไปทุกคน เวลาที่เหลือน้อย ไม่ควรประมาทในความตาย ธรรมของตถาคตสอนไว้มากมายถึง ๘๔,๐๐๐ บท (อุบาย) ทุกบทล้วนนำไปสู่ความพ้นทุกข์ทั้งสิ้น ทุกบทล้วนเป็นอริยสัจ ซึ่งแปลว่า ความจริงที่ตถาคตได้พิสูจน์แล้ว ที่ต้องสอนไว้มากขนาดนี้ เพราะบุคคลในโลกนี้มีจริต นิสัย กำลังใจ (บารมี) และกรรมแตกต่างกัน จึงต้องใช้อุบายให้เหมาะสมกับกรรมของเขาแต่ละคน ๆ ซึ่งไม่เสมอกัน พวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องรู้ ต้องปฏิบัติให้ครบทั้งหมด ให้พิจารณาว่ากรรมใดที่เหมาะสมกับจริต นิสัย กำลังใจ และกรรมของเธอ ก็ให้ปฏิบัติตามนั้น ก็สามารถทำให้จิตของเธอพ้นทุกข์ได้

ธรรมะ ๘๔,๐๐๐ บทนี้ ย่อแล้วเหลือประโยคเดียว คือ “จงอย่าประมาท” (ในความตาย) คนสัตว์เกิดมาเท่าไรร่ำตายหมดเท่านั้น ความตายเป็นของเที่ยง แต่ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง (คือ จะตายเมื่อไหร่ไม่มีใครรู้ เพื่อน ๆ รุ่นเราก็แสดงสังขารมรณานุสติให้พวกเราได้เห็นมาตามลำดับ ตั้งแต่อายุเพียงแค่ ๓๐ ปีกว่า ๆ ตลอดมา จนถึง ๗๐ ปีกว่า ประมาณ

๕๐ คนแล้ว ในไม่ช้าสังขารอันนี้หรือสภาวะธรรมนี้

ย่อม ต้องมาถึงเราอย่างแน่นอน (ไม่ช้าก็เร็ว) เมื่อชีวิตเป็นของ
ไม่เที่ยง บรรดาผู้สูงอายุทั้งหลายก็ไม่ควรประมาท ควรเร่งรัด
ตัวเองหันมาสนใจแต่ธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์กันเถิด
อย่าไปอยากรู้ อยากเห็นอะไรที่อยู่นอกหรือโลกภายนอก ให้
สนใจแต่ตัวของเราเอง ซึ่งประกอบด้วยกายกับจิต หรือโลก
ภายในดีกว่า หมายความว่า จงอย่าสนใจกายภายนอก หรือ
กายผู้อื่น และอย่าสนใจจิตของผู้อื่น หากต้องการผลหรือ
มรรคผลเร็ว ทรงแนะวิธีปฏิบัติสั้น ๆ ไว้ ๕ ข้อ คือ จงอย่า
สนใจเรื่องของผู้อื่นหรือจริยาของผู้อื่น จงอย่ากตัญญูคนอื่น
จงอย่าคอยจับผิดผู้อื่น ให้คอยแต่จับผิดตนเองและแก้ไข
ตนเองตลอดเวลา จงอย่าหลงคิดว่าตนเองดีแล้ว เพราะกิเลส
ของเรายังมีอยู่มาก และจงอย่าไปเที่ยวแบกทุกข์ของชาวบ้าน
เพราะทุกข์ที่ตัวเราที่จิตของเราชอบสร้างขึ้นก็มีอยู่มาก
พอแล้ว

ผมขอสรุปสั้น ๆ เป็นภาษาไทยชัด ๆ เพื่อให้จำได้ง่าย
ๆ คือ อย่าเลือก อย่าช้า อย่าเป็นตำรวจ อย่าหลง อย่าเป็น
ผู้แทน ของงเอาไปพิจารณา แล้วจะเกิดปัญญาขึ้นกับจิตของ
ท่านเอง

อีกจุดหนึ่งในเรื่องของการปฏิบัติแบบง่าย ๆ และได้
มรรคผลเร็ว คือ ๘๔,๐๐๐ บท ให้ย่อเหลือเพียงแค่ประโยค

เรียกว่า “จงปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของตถาคต”

หมายความว่า คำสั่ง คือ ศีล ทุกคนที่ศรัทธาในพุทธศาสนาจะต้องมีศีลครบตามฐานะ (ฆราวาสก็ศีล ๕ ชีก็ศีล ๘ เณรก็ศีล ๑๐ พระก็ศีล ๒๒๗ ครบ) เพราะศีลเป็นธรรมที่ป้องกันไม่ให้ตกนรก ศีลเป็นรากฐานของพระธรรม ศีลเป็นมารดาของพระพุทธศาสนา ศีลทุกข้อล้วนมีโทษลงนรกทั้งสิ้น ทรงตรัสสอนไว้ชัดเจน คำสอนทรงสอนไว้ ๘๔,๐๐๐ วิธี ย่อแล้วเหลือ ๑๐ ข้อ คือ สังโยชน์ ๑๐ (สังโยชน์ คือ กิเลสที่คอยร้อยรัดจิตเราไว้ไม่ให้พ้นทุกข์) ทรงตรัสว่าเป็นบันได ๑๐ ขั้น ที่เราใช้เป็นเครื่องวัดอารมณ์ของจิตไว้เสมอ (วัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอกุศลกรรม หรือวัดอารมณ์โลก โกรธ หลง ของตัวเอง)

หากเราตัดสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ ก็จะเป็นพระอริยเจ้าเบื้องต้นต่ำ คือ พระโสดาบัน หรือพระสกิทาคามี

หากเราตัดสังโยชน์ ๕ ข้อแรกได้ ก็จะเป็นพระอริยเจ้าเบื้องต้นสูง คือ พระอนาคามี

หากเราตัดสังโยชน์ ๑๐ ข้อได้ ก็จะเป็นพระอรหันต์ (มีหลักฐานชัดในมหาปริณีพพานสูตร ซึ่งพระอานนท์เป็นผู้ถาม)

สำหรับพวกหมอหรือแพทย์ทรงยกย่องว่าเป็นผู้มีพรหมวิหาร ๔ อยู่กับจิตแล้วเป็นทุนเดิม จัดเป็นผู้มีบารมี

หรือกำลังใจสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ เป็นผู้ฉลาดในธรรมหาก
นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพราะ ๘๔,๐๐๐ บทนี้ ก็สอน
อยู่แก่กายกับจิตเท่านั้น หมอรู้เรื่องของร่างกายได้ดีกว่าอาชีพ
อื่น ๆ ศึกษาจริง ๆ แกรู้อารมณ์จิตของตนเอง ตามความเป็น
จริง และอย่าไปฝืนความจริงเท่านั้น ก็สามารถจบกิจใน
พระพุทธศาสนาได้เร็วกว่าพวกอื่น บุคคลใดที่มีพุทธจริต
หรือเป็นคนฉลาด จึงเน้นสอนให้ตัดสังโยชน์ข้อแรกข้อเดียว
ก็สามารถจบกิจในพระพุทธศาสนาได้ พวกนักปริยัติรู้แค่
ตัวหนังสือ ไม่นำไปปฏิบัติต่อให้เกิดผลจึงยังมีกิเลสตัณหา
อุปาทาน อยู่มาก ใช้ปัญญาของตนแปลสังโยชน์ข้อแรกให้
ผิดความหมายของพระองค์ไปได้มากมาย เป็นการสร้าง
อกุศลกรรมให้กับตนเองเนื่อง ๆ ข้อเท็จจริงมีดังนี้

สังโยชน์ข้อที่ ๑ สักกายทิฏฐิ มีความคิดว่าร่างกายนี้เป็น
เราเป็นของเรา ซึ่งความจริงไม่ใช่มันประกอบด้วยธาตุ ๔
(ดิน น้ำ ลม ไฟ) (ให้ดูบทความโดยย่อที่ไอส์ไตน์เขียนไว้
เรื่อง สสารไม่มีวันสูญหายไปจากโลก แต่มนุษย์มีอีกสิ่งหนึ่ง
ที่มันไม่ตาย มันมีอำนาจมากด้วย ขอเรียกว่า power) พวก
หมอรู้ละเอียดกว่าบุคคลอื่น คือเรื่อง cell ต่าง ๆ ในร่างกาย
ล้วนมีอายุของมันทั้งสิ้น พวกเราอายุกว่า ๗๐ ปี กันแล้ว cell
ต่าง ๆ ที่เกิดออกมาจากท้องแม่ มันตายแล้วเกิด เกิด ๆ มาที่
พื้นที่หมื่นครั้งแล้ว เกิดต่อเนื่องกันมา ภาษาของธรรมชาติ

เรียกว่าเกิด-ดับ ๆ ๆ เป็นสันตติธรรมจนถึงปัจจุบัน

สภาวะธรรมอันนี้หยุดเมื่อไหร่ร่างกายก็พังหรือตายหรือ
อนัตตาเมื่อนั้น

เขียนแค่นี้ พวกหมอมทุกคนก็เข้าใจว่า จริง ๆ แล้ว
ร่างกายนี้มันหาใช่เรา หาใช่ของเราไม่ เราจึงบังคับมันไม่ได้
(ไม่ให้แก่ ไม่ให้ป่วย ไม่ให้ตายไม่ได้) ส่วนจิตซึ่งมีอำนาจ
มาก (power) นั้นมันไม่ตาย ตัวนี้แหละคือตัวเราเป็นของเรา
เราจึงต้องฝึกฝนอบรมมันให้ได้ แต่ปฏิบัติจริง ๆ ยากมาก
เพราะเราคบกับกิเลสมานานแสนนาน อุปาทานจึงยึดติดว่า
กายนี้เป็นเราเป็นของเรามาทุก ๆ ชาติ เมื่อเราจะละจะปล่อย
วาง มันจึงทำได้ยาก การปฏิบัติธรรมจึงเป็นการฝึกอารมณ์
เดิม (อุปาทาน) ของตนตลอดเวลา เผลอเมื่อไหร่ก็ตามใจ
กิเลสทุกครั้งไป การละสลักกายทิฐิจึงมี ๓ ระดับบารมียัง
อ่อน (กำลังใจ) ปัญญาที่ยังมีน้อย จึงตัดได้เบา ๆ เท่านั้น คือ ฐ
ตนเองอยู่เสมอว่าคนเราเกิดมาแล้วต้องตาย ไม่ประมาทใน
ความตาย เพียงมีมรณานุสติอยู่กับจิต ความโลภ โกรธ หลง ก็
จะเบาลงทันที ไม่เชื่อก็ทดลองดูได้ เพราะคนที่ไม่โง่
จนเกินไป ย่อมรู้ทุกคนเกิดตายแล้วไม่มีใครเอาสมบัติของ
โลกไปได้ ไม่มีใครเป็นใหญ่ได้จริง ๆ ในโลก เพราะมีความ
ตายเป็นที่สุด โลกภายนอกไม่มีอะไรเที่ยง โลกภายใน หรือ

ชั้นโลก หรือร่างกายก็ไม่เที่ยง แ่่งลงทุกวัน เจ็บไข้ (ป่วย)
แล้วที่สุดก็ต้องตายกันหมด

โลกพร่องอยู่เป็นนิจ เพราะตกเป็นทาสของตัณหา
(ความอยาก) ตอนแรกเกิดมาก็มาตัวเปล่า เวลาตายไปก็ไปตัว
เปล่า ขณะมีชีวิตอยู่เราสะสมสมบัติอะไร ไว้บ้างเต็มบ้าน เต็ม
ตู้ จนไม่มีที่จะเก็บ เพราะตกเป็นทาสของตัณหา (ความอยาก)
เคยเอามาคิดกันบ้างหรือเปล่า พระอริยเจ้าเบื้องต้น คือ พระ
โสดาบัน พระสกิทาคามี ท่านเข้าใจธรรมข้อนี้แค่หยาบ ๆ จึง
ยังประกอบอาชีพเป็นสัมมาอาชีพะ (อยู่ในโลกในธรรม) ยังมี
คู่ครอง ยังสะสมสมบัติอยู่ (โดยชอบ) เช่น นางวิสาขาท่านมี
ลูก ๒๐ คนยังทำมาค้าขายโดยสุจริตตลอดเวลา

สรุปว่าพระอริยเจ้าเบื้องต้นก็คือชาวบ้านชั้นดีนี้เอง คือ

ก) ไม่ประมาทในความตาย รู้ตนเองว่าจะต้องตายอยู่
เป็นปกติ

ข) ไม่สงสัยในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์

ค) มีศีล ๕ บริสุทธ์ เพียงแค่นี้ท่านก็พ้นนรกได้ตลอด

กาลแล้ว แต่คุณธรรมพิเศษในจิตของท่านอีกหนึ่งข้อก็คือ
เริ่มเห็นทุกข์จากการเกิดมีร่างกาย ที่ต้องทำมาหาเลี้ยงมันทุก
วัน งานทางโลกทำเท่าไรก็ไม่จบ ต้องทำซ้ำ ๆ อยู่เสมอ เลย
เบื่อการเกิด ไม่อยากเกิดอีก เป็นอารมณ์เบา ๆ

พระอริยเจ้าเบื้องต้นผู้มี ๒ ระดับ คือ

ระดับแรก พระอนาคามี จิตละเอียดขึ้น เห็นความ

สกปรกของร่างกาย ว่ากายนี้มีจี๊ทั้งตัว ตั้งแต่หัวถึงเท้าจี๊ทั้งนั้น ต้องเช็ด ต้องล้าง ต้องถู ต้องทำความสะอาดให้มันทุกวัน วัน ละหลายหนตลอดชีวิตจึงเห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัย จากการ เกิดมีร่างกายได้ดีขึ้น จึงไม่อยากมีคู่ครอง เพราะมีปัญญามาก ขึ้น เห็นโทษของกามตามความเป็นจริง และเห็นคุณของการ ออกจากกามได้ชัดเจน จึงละสลักกายทิฏฐิได้ละเอียดขึ้น

ระดับสอง พระอรหันต์ ท่านมีปัญญามาก จึงรู้ชัดว่า ร่างกายนี้มันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เรา (จิต) ไม่ใช่มัน (กาย) มันไม่ใช่เรา จิตกับกายของท่านแยกออกจากกันได้เป็นอิสระ จึงมองเห็นธรรมจูนนี้ได้ชัดเจนและหมดสงสัย

ที่พระท่านให้เน้นจุดนี้ก็เพราะ พวกหมอรู้เรื่องนี้ดีกว่า บุคคลอื่น ๆ หากตัด ละวางร่างกาย (สลักกายทิฏฐิ) ได้ข้อเดียว ข้ออื่น ๆ ก็หมดความหมาย คือ วางตัดกิเลสหลักใหญ่ได้ข้อ เดียว ก็สามารถจบกิจในพระพุทธศาสนาได้แล้ว มีหลักฐาน ชัดในพระไตรปิฎก บุคคลที่ฉลาดทรงสอนแก่นี้จริง ๆ สำหรับพวกเราเพื่อความไม่ประมาทในความตายจึงควรปิด นรกให้ได้ก่อน คือ เป็นแค่ชาวบ้านชั้นดี (พระโสดาบัน) ความสำคัญอยู่ที่การรักษาศีล ๕ ขอให้บริสุทธิ์ตลอดเวลา เท่านั้น อีก ๒ ข้อเชื่อว่าทุกคนสามารถทำได้โดยไม่ยาก ส่วน การตัดสลักกายทิฏฐิค่อย ๆ พิจารณาไป วันหนึ่งมี ๒๔ ชม.

พยายามใช้ปัญญาคิดพิจารณาตัดให้ละเอียด จนถึงร่างกาย

น้ำมันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเราจริง ๆ ชั่วโมงแค่วันละ ๒-๓
นาทีกี่พอ ใครทำได้พระองค์ทรงยกย่องว่าเป็นความดีอัน
ประเสริฐสุด ทำให้ได้ทุกวัน จิตก็จะชินต่อความดี ฌานนั้น
แปลว่าชินจิตก็จะเป็นฌานในการตัดกิเลสได้ไว เมื่อวันจริง
มาถึงจิตก็จะตัดของเขาเองตามที่ได้ซ้อมไว้ทุก ๆ วันเป็น
อัตโนมัติ จิตไม่มีเวลาทุกอย่างสำเร็จได้ในขณะจิตเดียว
ทั้งสิ้น

จึงขอจบไว้อย่างย่อ ๆ เพียงเท่านี้ หากเขียนไปมากกว่า
นี้ก็จะทำให้สับสนกลายเป็นตำราซึ่งยังไม่ใช่ของจริง ของ
จริงอยู่ที่ผล ความสงสัยในธรรมจะสิ้นไปโดยการปฏิบัติ
เท่านั้น ผลเกิดเมื่อไหร่ก็รู้จริงเมื่อนั้น และรู้ได้เฉพาะตน
มรรคเขาเดินหรือปฏิบัติกันที่จิต (จิตเราอย่าไปยุ่งกับจิต
ผู้อื่น) ไม่ต้องไปปฏิบัติตามวัดตามสำนัก ตามป่าเขา สามารถ
ทำได้ทุกอิริยาบถ ใช้เวลาของจิต หรือเวลาภายใน ซึ่งเป็นอกา
ลิกในการปฏิบัติ กายทำงานทางโลก จิตทำงานทางธรรม
แยกจากกันได้ (หากเข้าใจ) ค่อย ๆ ทำไปอย่าใจร้อน คนใจ
ร้อนปฏิบัติธรรมไม่เป็นผล เพราะพระธรรมเป็นของเย็น เป็น
ของสงบ หากจิตไม่สงบเย็น ก็ไม่มีทางเห็นพระธรรมได้ตาม
ความเป็นจริง

ขอให้ผู้อ่านทุกคนจง โชคดี จากหนังสืออนุสรณ์

แพทย์ศิริราช รุ่น ๕๗ ครอบรอบ ๕๐ ปี พ.ศ.๒๕๔๕ ๓๑
มีนาคม ๒๕๔๕

๐ ผู้ร่วมทำบุญธรรมทาน เพื่อความหลุดพ้นทุกข์

อันเนื่องมาจากลูกศิษย์หลวงพ่อดุสิตกลุ่มหนึ่ง มีความ
สามัคคีร่วมกันตั้งวงสนทนาธรรม ที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์
ตั้งแต่หลวงพ่อดุสิตยังไม่ถึงขั้น ๕ และเมื่อหลวงพ่อดุสิตถึง
ขั้น ๕ ไป เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ ก็ยังรวมกลุ่มกัน
ใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับ ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ๑๔ ปีแล้ว (ยัง
ไม่รวมเวลาก่อนหลวงพ่อดุสิตถึงขั้น ๕ อีกหลายปี) ๘๘% รู้
ว่าการทำบุญเพื่อที่จะให้ได้บุญสูงสุด (ทำบุญเพื่อความหลุด
พ้น) นั้นควรทำอย่างไร ตามหลักปรมาตถทานที่สมเด็จพระ
ปฐมสมโพธิ มีความสำคัญย่อ ๆ ว่า

๑. ต้องไม่มีอารมณ์เสียดายในสิ่งที่ทำไปแล้ว

๒. ต้องไม่มีอารมณ์หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น แม้แต่
คำว่าขอบใจ

๓. ต้องไม่อธิษฐานขออะไรทั้งสิ้น นอกจากขอพ้นทุกข์
ภายในชาติปัจจุบันนี้เท่านั้น

หมายความว่า ขอไปพระนิพพานในชาตินี้ หรือนึกใน
ใจว่า “นิพพานะ สุขขัง” เท่านั้น ผมขออธิบายเพิ่มเติมว่า

การอธิษฐานสั้น ๆ แค่นี้ เป็นการตัดอวิชาโดยตรง

เพราะเป็นอารมณ์ที่ไม่เกาะมนุษย์โลก-เทวโลก และ พรหมโลก ไม่มีอารมณ์พอใจ หรือรัก หรือปรารถนาในโลก ทั้งสามอีก เป็นอารมณ์ที่พ้นจากอำนาจของมาร ได้ชั่วคราว (คือจิตไม่มี หรือว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน และ อกุศลกรรมชั่วคราว) หากทำบุญ-ทำทาน-ทำความดีครั้งใด ก็อธิษฐานแบบนี้ทุกครั้ง ตั้งใจมั่นว่าเราทำเพื่อพ้นทุกข์ เพื่อพระนิพพานจุดเดียว ทำบ่อย ๆ เข้าจิตเราก็จะชิน กลายเป็นฉานในความไม่อยากเกิดอีกต่อไป หรืออุปสมานุสตินั่นเอง มีผลเท่ากับตัดอวิชาไปในตัว

จิตเรามีสภาพ ๒ อย่าง คือ รู้กับเร็ว เมื่อเราบังคับจิตให้รู้ในเรื่องใด จนชิน เป็นฉานแล้ว จิตก็จะเร็วไปตามนั้น ชั้น ๕ พังหรือตายเมื่อไหร่ จิตก็เร็วไปตามนั้นเพราะจิตไม่มีเวลาเป็นอกาลิโก

ผู้บริจาคเงินทำบุญเป็นธรรมทาน เพื่อพ้นทุกข์ในชาตินี้ ๘๘% หรืออาจจะ ๑๐๐% ไม่หวังหรือติดในโลกธรรม จึงไม่มีใครทำบุญเพื่อเกาะโลกอีก ทุกคนทำด้วย ปัญญา มีน้อยทำน้อย มีมากทำมาก ตามกำลังของตน มีตั้งแต่ ๑ บาทขึ้นไป จนถึงหลายหมื่นบาทก็มี ทำกันมากกว่าสิบปีแล้ว และพิมพ์ธรรมะแจกกันมาหลายปี จนได้ รวมเป็นเล่มแจก และจะพิมพ์แจกต่อ ๆ ไปจนกว่าจะตาย ผมจึงขออนุญาตไม่ลงชื่อผู้

บริจาคนั้น เพราะผมไม่เคยบอกบุญใคร ทุกคนทำด้วยศรัทธา
ทั้งสิ้น หากจะจดไว้แล้วพิมพ์ไปด้วย คงจะยาวหลายสิบหน้า
แต่หาสาระอะไรไม่ได้ หากต้องการฟื้นฟูจิตใจในชาตินี้

เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงตรัสว่า

“วงสนทนาธรรมของคุณหมอนี้

หาได้ยากยิ่งนักในโลกนี้

เพราะพูดกันแต่ธรรมที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์เท่านั้น”

๐ ปกิณกะธรรม (ก่อนปกหลัง)

๐ อารมณ์สันโดษนั้นคือ วิเวกทั้งกาย วาจา ใจ มีศีลคุม
กายให้วิเวก ไม่ทำร้ายตนเองและผู้อื่นทั้งในที่ลับและในที่
แจ้ง วิจิวิเวกหรือวาจาสันโดษ คือสงบทั้งทางปากและ
เสียงพูดทางใจด้วย ในวชิกรรม ๔ ในกรรมบท ๑๐ ทั้งในที่
ลับและที่แจ้งส่วนจิตสันโดษ คือไม่ต่อกรรมกับอารมณ์
เลวร้ายที่เข้ามากระทบ เห็นเป็นธรรมดาในธรรมดาอยู่เป็น
ปกติ เห็นธรรมทั้ง ๓ ประการ กุศล อกุศล อัพยาทุกตเป็น
ปกติธรรมจิตก็สงบ ไม่ฝืนกฎของธรรมดา เพราะจิตถึงพร้อม
ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา

๐ คนติดฤทธิ์เพราะจิตของเขายังไม่ถึงพระอรหันต์
ก็ยอมจักติดฤทธิ์เป็นธรรมดา คนติดฤทธิ์ก็คือคนติดดี เพราะ

ฤทธิ์เป็นของดีในพระพุทธศาสนา ควรจักกล่าวส่งเสริมเขา
ทำให้ถูกยิ่ง ๆ ขึ้นไปโดยให้เขารักษาศีลให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นปก
หลัง

๐ ปกิณกะธรรม(ปกหลังด้านใน)

๖. การกำหนดรู้วาระจิตในทุก ๆ ขณะจิตนั้นแหละ

คือจิตตานุสสติปัญญา และการสอนให้ปฏิบัติตามนี้ ถ้าใช้
ภาษาในอดีต คือต้นพุทธกาล พวกเจ้าก็จักเข้าใจยากหรือยาก
ที่จักเข้าใจ

๗. เจ้าจักเห็นได้ว่า ทุกชีวิตที่อยู่ใน โลกนี้เต็มไปด้วย
ความทุกข์ ทุก ๆ ลมหายใจ เข้า-ออก มันอยู่กับความทุกข์
และความทุกข์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด มันสืบ เนื่องมาจากการมี
ร่างกายทั้งสิ้น

๘. เมตตากุ้มครองโลก อภัยทานจักเกิดแก่จิตของผู้ใด
บุคคลนั้นจักต้องทรงพรหมวิหาร ๔ ได้ครบ ๔ ตัวอยู่
ตามปกติ

๙. จริง ๆ แล้วการปฏิบัติในศีลได้เป็นปกติ เพราะ
อำนาจhiri โอตตัมปะ เพราะกลัวตกนรกและจัดว่าเป็นอำนาจ
ของพรหมวิหาร ๒ ประการแรก คือ เมตตากับกรุณา ทำให้
งดเว้นจากการกระทำความชั่ว ๕ อย่างได้

๑๐. คนธรรมดาเห็นความตายแล้วลนลาน แต่พระ

อรหันต์เห็นความตายแล้วจิตเป็นสุข เพราะยอมรับความจริง
ว่า ความตายมีคู่กับการเกิดมีร่างกาย, หมดกายก็หมดทุกข์,
และการตายครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายสำหรับท่าน หากมีมรณา
ควบอุปสมานุสสติอยู่ทุกลมหายใจเข้า-ออก หรือรู้ลม รู้ตาย
รู้นิพพานตลอดเวลา

ธรรมะบางตอนของ
หลวงพ่อกาญ์ (พระราชพรหมยาน)
และพระอริยเจ้าบางองค์
รวบรวมโดย
พล.ต.ท.นพ.สมศักดิ์ สืบสงวน